

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

**BALADE
POPULARE
ROMÂNEȘTI**

DAVID ALITERA

biblioteca școlarului

BALADE POPULARE ROMANESTI

LITERA
INTERNĂȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

CUPRINS

<i>Nota asupra editiei</i>	2
----------------------------------	---

FANTASTICE

Soarele si luna	4
Cantecul lui Marcos Pasa (Bruiaman Pasa)	11
Na feata n'ica sumulaie (O fetica ochesica)	13
Iovan Iorgovan	16
Iovan Iorgovan	21
Sarpele	24
Cantecul balaorului	27
Trei frati si noua zmei	31
Cantecul cu zmeii	34
Antofita al lui Vioara	35
Cantecul nasului	40
Joi da dimineata	46
Voica	52
Voichita	55
Din Constandin	61
Mortul blastimat	63

VITEJESTI

1. CICLUL COTROPITORILOR

Gruia lui Novac	66
Novac. Insuratoarea lui Iovita	73
Novac si corbul	78
Doncila	81

Doicin bolnavul	84
Valcan	88
Tatarii si robii	100
Kira	102
Kira, Kira Lina	108
Marcu	114
Ilincuta Sandului	117
Ilincuta	123
Voichita (Ilincuta)	124
Moldovean Dobrogean	126

2. HAIDUCII

Corbea	129
Toma Alimos	143
Toma Alimos	145
Toma Lumo	150
Miul Cobiul	151
Stefan Voda	160
Stanciu al Bratului	165
Stansiu	168
Ion al Mare	170
Iancu Jianu	176
Pintea Viteazul	177

3. HOTOMANII

Codrean	186
---------------	-----

P{STORESTI

Miorita	192
Oaia nazdravana	194
Strinu	197
N'eala aruda (Mielusaua plapanda)	202
Picurari ti tradzi s-moara (Testamentul pastorului)	203
Maica batrana	204
Ciobanul	207

Pacurari strain	209
Gealip Costea	210
Costea si Fulga	216
Caparli al Mos Bara (Caprele lui Mos Bara)	219

DESPRE CURTEA FEUDAL{

Monastirea Argesului	222
Zidirea manastirii Argesului	227
Mesterul Manole	235
Puntea di Arta (Puntea din Arta)	237
Dobrisean	240
Cantecul lui Negru Voda. Mircica	246
Vartici	248
Mihai Voda si Radu Calomfirescu	251
Aga Balaceanu	254
Constantin Brancovanul	258

FAMILIALE

1. INDR{GOSTITII

Brumarelul	262
Brumarul	262
Milea	263
Logodnicii nefericiti	265
Doi tineri s-au avut dragi	266
Chera	266

2. SOTII

Ghita Catanuta	268
Vidra	275
Dragnea	277
Uncheselul	279

3. PÎRINTI SI COPII

Tudorel	281
<i>Aprecieri</i>	291
<i>Glosar</i>	316
<i>Bibliografie</i>	332

CZU 859.05398.2

B 19

[CUPRINS](#)

NOT{ ASUPRA EDITIEI

Culegerile din care au fost reproduse textele în acest volum sunt menționate pe parcurs. S-a păstrat ortografia surselor indicate.

Coperta: *Isai Carmu*

ISBN 973-9355-15-3

ISBN 9975-74-039-1

© Traducere, DAVID

© Prezentare grafică, LITERA

FANTASTICE

Soarele si luna

Foaie de cicoare,
In prundut de mare
Iata ca-mi rasare
Puternicul soare.
Dar el nu-mi rasare,
Ci va sa se-nsoare;
Ca mi-a tot umblat
Lumea-n lung si-n lat,
Tara Romaneasca
Si Moldoveneasca
Lungis,
Curmezis,
Mare, noua ai,
Tot pe noua cai;
Patru-a ciumpavit,
Cinci a omorat
Si tot n-a gasit
Potriva sa-i fie
Vro dalba sotie;
Far' de mi-a gasit
Si mi-a nemerit,
La noua argele,
Noua feciorele,
In prundut de mare,
Pe unde rasare.

A mai mitica,
Ca o florica,
In mijloc sedea,
La lucru lucra,
Pe toate-ntrecea;
Ca ea tot tesa.
Tesea,-nchindisea,
Si ea se numea
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
S-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui.
Soare rasarea,
Si Soare-mi venea
La gura d-arcea.
Cu dansa vorbea,
Frumos c-o-ntreba,
Din gura-i zicea:
— Ileana, Ileana,
Ileana Simzeana,
Doamna florilor
S-a garoafelor,
Sora Soarelui,

Spuma laptelui,
Tesi si-nchindisesti,
Fir verde-mpletesti
Si mi te zoresti
Camasi sa-mi gatesti,
Si mi te grabesti
Sa te logodesti;
Ca io mi-am umblat
Lumea-n lung si-n lat,
Tara Romaneasca
Si Moldoveneasca
Lungis,
Curmezis,
Mare, noua ai,
Tot pe noua cai;
Patru-am ciumpavit,
Cinci am omorat
Si nu mi-am gasit
Potriva prin lume
Afara de tine.
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
S-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Ea, dac-auzea,
Din gura-i graia:
— Puternice soare,
Esti puternic mare,
Dar ia spune-mi: Oare

Und-s-a mai vazut
Si s-a cunoscut,
Und' s-a auzit
Si s-a pomenit
Sa ia sor' pe frate
Si frate pe sor'?
De mi-ei arata,
Atunci te-oi lua,
Atunci, nici atunci!
Unde-o auzea,
Soarele-mi ofta
Si iar o-ntreba,
Si iar o ruga,
Si iar o-mbiia,
Pan' ce Ileana
Din gura-i graia:
— Io ca te-oi lua,
Cum zici dumneata,
Viteaz daca-i fi
Si te-i bizui
De mi-ei ispravi:
Pod pe Marea Neagra,
De fier
Si otel,
Iar la cap de pod,
Cam d-o manastite,
Chip de pomenire,
Chip de cununie,
Sa-mi placa si mie,
C-o scara de fier
Pan' la naltul cer!

Puternicul Soare,
Ca puternic mare,
Unde-o auzea,
Bine ca-i pareă.
In palme-mi batea
Si pod se facea;
La cap — manastire,
Chip de pomenire;
Si iar mai batea,
Scara se-ntindea,
O scara
Usoara,
De fier
Si otel,
Pan' la naltul cer.
Dar el ce-mi facea?
Pe pod ca-mi trecea,
Pe scara suia,
Pe scara
Usoara,
Pe scara de fier,
In cuie d-otel,
Pan' la naltul cer.
Si, de-mi ajungea,
Unde se ducea?
Tot la mos Adam
Si la maica Iova.
Ei, de mi-l vedeau,
Nainte-i ieseau;
Din gura-i graiau;
— O, preasfinte Soare,

Puternice mare,
Ce-mi calatorești,
De ne ispitești?
La ce te gandesti
Si la ce poftesti?
Si el raspundea,
Din gura zicea:
— Iaca, mos Adam,
Si cu maica Iovo,
Mie mi-a venit
Vremea de-nsotit,
Si eu c-am umblat
Lumea-n lung si-n lat,
Tara Romaneasca
Si Moldoveneasca
Lungis,
Curmezis,
Si tot n-am gasit
Potriva sa-mi fie
Vro dalba sotie;
Far' de mi-am gasit
La gura d-argea
Numai pe sor-mea,
Sor-mea Ileana,
Ileana Simzeana,
Doamna florilor
S-a garoafelor!
Atunci mos Adam
Si cu moasa Iova,
Unde-l auzea,
Rau ca le pareă,

Soarelui zicea:
— Preasfintite Soare,
Puternice mare,
Unde-ai auzit
S-ai mai pomenit,
Unde-ai cunoscut,
Unde-ai mai vazut
Sa ia sor' pe frate
Si frate pe sor',
Ca cin' n-o lua
Raiul c-o d-avea,
Iar cine-o lua
In iad c-o intra.
Soar'le se uita,
Din ochi cauta,
Nimic nu graia;
Iar mosul Adam
Si cu moasa Iova
De mana-l luau,
La rai mi-l duceau,
Rai ca-i aratau,
Si de ce vedea,
Bine ca-i parea:
Numai mese-ntinse,
Cu faclii aprinse,
Cu pahare pline,
In cantece line;
Jur-prejur de mese
Stau in cete dese
Sfinti si mucenici,
Mai mari si mai mici,

O suta si cinci;
Iar mai jos de ei,
Sfinti mai maruntei,
O suta si trei.
Si tot mai erea,
Si tot mai vedea:
Femei cuvioase,
Maicute duioase,
Fecioare curate,
Ucisi in dreptate,
Osti de biruinta
Si sotii cu credinta.
Dar tot mai erea
Si tot mai vedea,
Putin de mergea;
Printre ramurile,
Dalbe pasarele
Canta-n versurile,
Si nu prea canta,
Ci se gonganea,
Din gura-mi zicea:
„Ferice, ferice,
Ferice de noi,
De parintii nostri
Care ne-au facut,
Care ne-au nascut
Si ne-au botezat
Si ne-au crestinat,
Ca dac-or trai,
Saraci n-or mai fi!“
De tot ce vedea

Bine ca-i pare
Si se multumea.
Afar' de-mi iese
Iarasi mos Adam
Si cu moasa Iova
Chieile lua,
La iad il ducea,
Iadul descuia,
In iad il baga
Si de ce-mi vedea
Par i se zbarlea:
Ca-n focuri ardea,
Greu se vaieta
Hoti si calcatori,
Rai carmuitori,
Si nurori pizmase,
Si soacre trufase,
Fii necuvinciosi,
Preoti mincinosi.
Afar' cand iese
Soar'le ce-mi vedea?
Un pom ofilit,
Un pom catranit;
Printre ramurele,
Niste pasarele
Canta-n versurele,
Dar nu prea canta,
Ci se vaieta,
Din gura graia:
„Vai si vai de noi,
De parintii nostri

Care ne-au facut,
Care ne-au nascut,
Ca ei ne-au lasat,
Nu ne-au botezat,
Nu ne-au crestinat,
Si d-or mai trai,
Tot saraci c-or fi,
Greu s-or pedepsi!“
De tot se vedea
Mult rau ca-i pare
Nu se multamea.
Foaie, foicea,
Soar' le ce-mi facea?
De cate vedea
Nu se-ndupleca,
Ci, mare,-mi pleca,
Ci, mare,-mi zbur
La gura d-argea,
Tot la sora-sea,
Si iar o-ntreba,
Si iar o ruga,
Si iar o-mbiia
Pe dansa s-o ia.
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
S-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Daca-l auzea
Si daca-mi vedea

Ca tot nu scapa,
Ea tot mai cerca,
Din gura-i zicea:
— Frate, fratioare,
Puternice Soare,
Spune mie: Oare
Cine-a cunoscut,
Cine-a mai vazut,
Cine-a auzit,
Cine-a pomenit
Sa ia sor' pe frate
Si frate pe sor'?
Dar io te-oi lua
Viteaz daca-i fi
Si te-i bizui
Pana-n zori de zi
Mie sa-mi croiesti
Si sa-mi ispravesti
Peste Marea Neagra
Un pod de arama,
Sa nu-l bagi in seama,
Iar la cap de pod,
Cam d-o manastire,
Chip de pomenire,
Chip de cununie,
Sa-mi placa si mie.
Puternicul Soare,
Ca puternic mare,
Unde-o auzea,
Bine ca-i para
'N palme ca-mi batea,

Podul se-ntindea,
Un pod de arama,
De nu-l bagi in seama,
Si d-o manastire,
Chip de pomenire.
Cand le ispravea,
La ea se ducea,
De man-o lua,
La pod c-o ducea,
La pod c-ajungea,
La pod de arama,
De nu-l bagi in seama,
Si, pod cand trecea,
Pod ca zornaia,
Pod se cletina,
Ca n-a mai vazut,
Nici n-a cunoscut,
Ca n-a auzit,
Nici n-a pomenit
Sa ia sor' pe frate
Si frate pe sor'.
Floare, s-o lalea,
Podul cand trecea,
Pe pod cand mergea
Catre manastire
Pentru pomenire
Si la cununie
Sa-i fie sotie,
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor

S-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Din gura-i zicea
S-astfel graia:
— Frate, fratioare,
Puternice Soare,
Ia mai spune-mi: Oare
Und' s-a mai vazut
Si s-a cunoscut,
Und' s-a auzit
Si s-a pomenit
Mirele d-a dreapta,
Mireasa-nainte?
Ci mi-a fost s-o fi
Si s-o pomeni
Mirele-nainte,
Mireasa d-a stanga!
Puternicul Soare,
Puternic si mare,
De man-o lasa,
Nainte-i trecea,
Iar ea, vai de ea,
Asea de-mi vedea,
Cruce ca-si facea,
In mare sarea
Si mi se-neca.
Domnul se-ndura,
Mreana c-o facea.
Soarele-mi vedea
Si imarmurea,

Si se vaieta,
Navodari chema,
Navod aducea
Si-n mare-l baga;
Multi galbeni ca da
Sa-i scoata dalba.
Lupta ce-mi lupta
In desert erea,
Ca ei n-o gasea
Si n-o mai prindea;
Far' de... ce-mi scotea
Si-n navod tragea?
O mreana de mare
Cu solzii de zare.
Pe mal d-o scotea,
Pe mal d-o zvarlea,
Sfinti din cer vedea,
Jos se scobora,
'N palme c-o lua
Si mi-o curata,
Si mi-o tot freca,
Solzii de-i cadea,
Si-n cer mi-o zvarlea.
Colo, mos Adam
Si cu maica Iova,
Unde mi-o vedea,
Ei, mare, ca-mi sta
De mi-o sclivisea,
Nume ca-i dedea,
Luna mi-o chema.
Iar ea, vai de ea,

Mare,-ngenunchea,
Lacrami ca varsa,
Pe Domnul ruga.
Domn c-o auzea,
Domn c-o asculta,
Din gura-mi graia
Si mi-i osandea:
„Lumea cat o fi
Si s-o pomeni,
Nu va-ti intalni
Nici noapte, nici zi;
Soare cand o sta
Catre rasarit,
Luna s-o vedea
Tot catre sfarsit;

Luna d-o luci
Catre rasarit,
Soarele mi-o fi
Tot catre sfintit!“
Si d-atunci se trase,
Si d-atunci ramase,
Lumea cat o fi
Si s-o pomeni,
Ca ei se gonesc
Si nu se-ntalnesc:
Luna cand luceste,
Soarele sfinteste;
Soare cand rasare,
Luna intra-n mare.

(G. Dem. Teodorescu, Lacul-Sarat, judetul Braila)

Cantecul lui Marcos Pasa (Bruiaman Pasa)

Departa, vere, departe,
Si nu prea foarte departe,
Sub seninul cerului,
La fantana gerului,
Nimerit-a, poposit-a
Bruiaman, pasa batran,
S-atine cu oastea-n drum,
Vrea la lupta sa se ia.
Vantul Crivat ce-mi facea?

De trei ori se zbuciuma,
La fantana se lasa,
Cu Bruiaman ca-mi vorbea
Si din gura-asa-i zicea:
— Bruiaman, pasa batran,
Ce te-atii cu oastea-n drum!
Bruiaman ce mi-i zicea?
— Alei vante Crivete,
Ia vezi ist caftan pe mine?

Cate flori is pe caftan
Cu-atatea osti m-am batut,
M-am batut, le-am biruit,
M-am culcat, m-am hodinit.
Si cu tine-am sa ma bat,
Sa ma bat, sa ma rasbat,
Ca vreau sa te biruiesc
S-apoi sa ma hodinesc.
Vantul Crivat ce-i zicea?
— Nu stiu, frate de-i putea!
La razboi sa fi iesit
In postul San-Petrului,
Vremea seceratului,
Eram slab si odarlit,
Poate m-ai fi dovedit,
Dar acuma nu-i putea
In luna lui Carindari
Cand sunt gerurile tari,
Zile de-a lui Faurar...
Da' Bruiaman ce-i zicea?
— Ba eu, frate, c-oi putea,
Ca e oastea-mi imbracata
Tot cu noua comesale
Peste noua comesale
Mai sunt noua fermelele,
Peste noua fermelele
Mai sunt noua cojocel
Nu razbesti, vante, prin ele!
De-ncaltata e-ncaltata
Cu cizme de capra stearpa,
Care sufera la apa.

Vantul Crivat mi-auzea,
De trei ori se zbuciuma,
La slava-n cer se suia,
La Dumnezeu ca-mi mergea,
Dumnezeu mi-l intreba:
— Alei vante Crivate,
Fantana ti-ai parasit,
La mine la ce-ai venit?
Vantul Crivat ca-mi graia:
— Alei Doamne, sfinte

Doamne,

In asara pe-nserat,
Nimerit-a, poposit-a,
Bruiaman, pasa batran,
S-atine cu oastea-n drum.
Iar Dumnezeu ce-mi zicea?
— Daca ii vorba pe-asa
Du-te cu puterea mea,
Numai ce-i vrea ii lasa!
Vantul Crivat mi-auzea,
De trei ori se zbuciuma,
La fantana se lasa.
De cu sara-mi picura.
Pe-o nara de ger sufla,
Toata oastea se-ntrista
La Bruiaman, ca mergea
Si din gura-asa-i zicea:
— Bruiaman, pasa batran,
Invata-ne sa traim,
Pan-la ziua toti pierim!
— Alei, voi, ostasii mei,

Ia lepadati fiarele
Si rupeti sulitele,
Si-mi porniti focurile!
Sulitele le rupea,
Focurile le pornea.
Vantul Crivat ce-mi facea?
Pe-o nara de ger sufla,
Focurile le strica.
Iar ostasii ce-mi facea?
La Bruiaman ca-mi mergea.
— Bruiaman, pasa batran,
Invata-ne sa traim,
Pan-la ziua toti pierim!
Bruiaman, ca le graia:
— Alei, voi, ostasii mei,
Ia-mi taieti voi belghirii.
Matele afara le dati,
Prin cosuri va azdrucați,
Pan-la ziua sa-mi scapati.
Belghirii ca mi-i taia,
Matele afara le da,

Prin cosuri se azdruca.
Vantul Crivat ce-mi facea?
Pe-o nara de ger sufla,
Prin cosuri ca-i ingheta,
Toata oastea-nmarmurea!
Numai pasa-mi ramanea,
Cu barba de chiciura
Si cu chica de omat,
Cu toiag de gheata-n mana.
Dimineata se scula,
La vantul Crivat mergea
Si din gura-asa zicea:
— Alei vante Crivate,
Asta noapte m-ai batut,
Nimenea nu m-a vazut!
Vantul Crivat ce-mi facea?
Asupra-i ca mi-i sufla,
Sloi de gheata-l prefacea,
De, frate, se pomenea,
Si, frate, s-a pomeni
Cat soare pe cer a fi!

(Petru Caraman, Muntii Vrancei, satul Reghiu)

CUPRINS

Na feata n'ica sumulaie

(O fetica ochesica)

O fetica ochesica,
Turcului cu drag ii pica:
„Fata, fata, eu te-oi lua,

Fata, nu te voi lasa“.
Si fata ii zise,
O, sarmana fata!

„Intr-o oaie m-oi preface,
Intru-n turma, sa-mi dea pace,
Si pe turc eu tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul sa-mi dau!“

Si turcul ii zise,
O, sarmanul Husa!
„In pastor ma randuiesc,
Pe valaha o gasesc.
Fata, fata, te voi lua,
Fata, nu te voi lasa!

Si fata ii zise,
O, sarmana fata,
„Potarniche m-oi preface,
Pe colini sa alerg in pace
Si pe Husa tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul sa-mi dau!“

Si turcul ii zise,
O, sarmanul turc!
„Intr-un uli ma randuiesc,
Pe valaha o gasesc,
Fata, fata, te voi lua,
Fata, nu te voi lasa!

Si fata ii zise,
O, sarmana fata!
„Ma prefac cerboaica-ndata
Si-n padure sunt scapata.

Si pe turc eu tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul sa-mi dau!“

Si turcul ii zise,
O, sarmanul turc!
„In copoi ma randuiesc,
Pe valaha o gasesc.
Fata, fata, te voi lua,
Fata, nu te voi lasa!“

Si fata ii zise,
O, sarmana fata!
„Peste eu ma randuiesc,
Intr-un rau in munti sa cresc,
Si pe Husa tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul sa-mi dau!“

Si turcul ii zise,
O, sarmanul turc!
„In pescar ma randuiesc,
Mreana vlaha-o pescuiesc!
Fata, fata, te voi lua,
Fata, nu te voi lasa!“

Si fata ii zise,
O, sarmana fata!
„Strugure ma randuiesc,
Intr-o vie ca sa cresc,
Si pe turc tot n-o sa-l iau,
De-ar fi sufletul sa-mi dau!“

Si turcul ii zise,
O sarmanul turc!
„In viér ma randuiesc,
Si, valaho, te gasesc!
Fata, fata, te voi lua,
Fata, nu te voi lasa!“

Si fata ii zise,
O, sarmana fata!
„Floare eu ma randuiesc,

Si in munte sus, sa cresc,
Si pe turc eu tot nu-l iau,
De-ar fi sufletul sa-mi dau.“

Si turcul ii zise,
O, sarmanul Husa!
„Viespe eu ma randuiesc,
Si, valaho, te gasesc,
Fata, fata, te voi lua,
Fata, nu te voi lasa!“¹

(*Antologie de poezie populara aromana*, editie ingrijita, prefata
si transpunere de Chirata Iorgoveanu-Dumitru)

¹ In legatura cu aceasta poezie din Bacasa, Epir, B.P. Hasdeu scria: „In studiul meu *Balada „Cucul si turturica“ la romani, la moravi, la proventali, la reto-romani, la persi, la turcomani etc.*, publicat in 1880 in *Cuvente den batrani* (t. II), si in care — pentru prima oara in sfera filologiei comparative — eu ma incercai a aplica metoda stiintelor pozitive catre analiza literaturii poporane, figureaza cinci variante romanesti ale acestui cantec de metamorfoza si anume:

variantul moldovenesc din colectiunea lui Alecsandri;
variantul bucovinean din colectiunea lui S. F. Marian;
variantul ardelenesc cules de Pompiliu, si in fine, doua variante moravo-romane.

Din alaturarea celor cinci variante, rezulta ca prototipul lor comun cuprindea in sine doua metamorfoze: schimbarea fetei in peste si in pasare, iar a barbatului in pescar si vanator.

Nu cunosteam atunci nici un variant macedo-roman, si tocmai acum am dat peste urmatorul foarte remarcabil, pe care mi-l comunica dl Papahagi (Vurduna), elev al Scoalei Normale superioare din Bucuresti. O trasatura de tot caracteristica a acestui variant este bilingvitata sa, asupra careia atragem atentiunea folcloristilor in genere: femeia vorbeste romaneste, iar barbatul greceste.“

Iovan Iorgovan

CUPRINS

Plecat-au, plecat,
Din cutare sat,
Des-de-dimineata,
Prin roua si ceata,
Vro trei sorurele,
Mandre, frumusele.
Sora cea mai mare,
Dulce-n sarutare,
Mandra Garafina,
Floare din gradina;
Sora mijlocie,
Lelita Marie,
Plina-i de trufie
Cu a sale gene,
Ochisori, sprancene,
Ca de-i cauti in ochi,
Mori ca de diochi;
Sora cea mai mica;
Ca s-o porumbica,
Ana Ghiordanel,
Nume frumusel,
Le-ntrecea pe toate;
Ea e stea de noapte,
Luceafar din zori,
Floarea florilor.
Ele ca-mi plecau
Si pe camp umblau,
A rupe-ncepura
Iedera si mura,

Si flori culegeau,
Cununi impleteau
Si jucau cantand,
Codrul rasunand.
Mult ca mai umblau,
Pan-se osteneau,
Apoi odihneau,
Ceva imbucau
Si mi se culcau.
Ana Ghiordanel,
Nume frumusel,
Ea ca-mi d-adurmea,
Ca moarta era.
Cele doua mari,
Ce-s surori primari,
Cand fu de cu seara,
Prin codri plecara,
Pe Ana o lasara,
Si ea tot durmea
Si rau ca-mi visa.
In zori sa scula,
Pe surori striga,
Dar nu le-auzea.
Numai un cuc mic,
Tinerel, voinic,
Prin paduri zbură,
Dorul si-l canta,
Ca singur era.
Cum Ana-l vedea,

Ea ca mi-i zicea:
— Cucule voinice,
Scoate-ma d-aice,
Scoate-ma la tara,
La drumul de cara,
Sa dau de surori iara,
Ca t-oi fi eu vara!
— Nu stiu, puica mea,
Sa te scot, ori ba,
C-am eu vere multe,
Cate flori pe munte!
— Cucule voinice,
Scoate-ma d-aice,
Scoate-ma la tara,
La drumul de cara,
Sa dau de surori iara,
T-oi fi surioara!
Cucul ii graia:
— Nu stiu, puica mea,
Scoate-te-oi, ori ba,
Ca am eu surori
Cate vara floril!
— Cucule voinice,
Scoate-ma d-aice,
Scoate-ma la tara,
La drumul de cara,
Sa dau de surori iara,
Ca t-oi fi sotie
Pana voi fi vie!
— Nu stiu, puica mea,
Scoate-te-oi ori ba,

Ca eu nu-s fecior
Sa pot sa ma-nsor,
Ci-s o pasarica,
Nu stiu de ibovnica !
Atunci de p-o piatra
O hala s-arata,
O hala cumplita,
Jos incirlogita,
Fata, cum vedea,
Ea il cunostea
Ca serpe era;
Spaima o prindea,
Tare ca-mi fugea
Si tare tipa.
Serpele curea,
Fata tabara
Si mi-o ajungea,
Si mi-o apuca,
Coadă-ncolacea,
La briu o stringea;
Fata sa-ngrozea,
Mai tare tipa,
Codrul rasuna!
Sus, pe Cerna-n sus,
Multi voinici s-or dus
Si toti s-au rapus.
Dar au mai ramas
Un roman viteaz;
Iovan Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Cu un calusel

Ca s-un vulturel,
Doi caini mititei,
Foarte sprintenei.
Si sa preumbla,
Si sa prepurta,
Si sa falosea
La vadul Dunarei,
La podul Rusavei
Si spre Cerna-n sus,
Cam pre sub ascuns,
Calul sau juca,
Sageti arunca,
Cainii sumuta.
Si el auzea
Codrul cum suna,
Dar nu pricepea,
Oricat mai ciulea;
Nu putea alege,
Nu putea-ntelege
De-i glas femeiesc
Ori glas voinicesc,
Ca Cerna mugea,
Codrul rasuna.
El mi sa-ntorcea
Si Cernei zicea:
— Inceata, Cerno,-nceata,
Apa mea laudata,
Ca eu te-oi cinsti
Si te-oi darui
Cu-o furca argintita,
Cu fuior invalita,

Singura va toarce,
Singura-o destoarce!
Cerna-l auzea,
Dar nu vrea sa stea.
Atunci Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Iar sa intorcea
Si Cernei graia:
— Inceata, inceata,
Cerna mea laudata,
Ca eu te-oi cinsti
Si te-oi darui
C-o stiuca de aur,
Cu ochi de balaur!
Cerna-l asculta
Si pe loc imi sta,
De nici nu urla
Si nici nu mugea.
Iovan Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Glasul pricepea
Si il cunostea
Ca nu-i voinicesc,
Ci e femeiesc.
Deloc nu mai sta,
Calu-ncaleca,
Muntii ca trecea.
Serpele-l vedea,
De spaima fugea;
Dar el il gonea,
Cerna mi-o trecea

Si il ajungea.
Serpele stetea
Si asa-i zicea:
— Iovan Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Cu ce fel de bine
Vini tu azi la mine?
Au doara gandesti
Sa ma prapadesti?
Te rog, viu ma lasa
Si te du acasa.
De mi-i omori,
Mort mai rau oi fi:
Capatana mea
Sa va despica
Si sa va-mputi,
Viermii s-or spori,
Muste-or slobozi,
Care-n veac vor fi.¹
Boii de la jug,
Caii de la plug
Sa vor otravi,
De musca-or muri.
Ba si calul tau,
Care-i ca s-un zmeu,
Sa va otravi,
De musca-o muri!
— Serpe-afurisite,

Inca ai cuvinte?...
Tara-oi invata
Eu, cu mintea mea,
Si ea m-asculta,
Fumuri ca sa faca
Si de musca scapa;
Calu-mi n-a pieri,
Dar tu mort vei fi,
Caci am auzit
Cum ai pradadit
O frumoasa fata
Cu gura-ti spurcata!
— Iovane, Iovane,
Brat de buzdugane,
Cand am vazut bine
Ca tu vini la mine,
Fata am lasat-o
Si n-am vatamat-o;
Te rog, viu ma lasa
Si te du acasa;
Jur pe capul meu,
Mort voi fi mai rau!
Iovan Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Sabia scotea,
In vant o-nvartea,
Pe Serpe-l lovea,
Trupu-i zdrumica,
Darabe-l facea.
Capul tot fugea,

¹ Musca-columbaca.

Cerna sangeră,
In Dunare-si da,
Dunarea-l primea
Si il ascundea
In pestera rea.
Aci sa-mputea,
Vermii sa-nmultea,
Muste slobozea
Si-n veci nu pierea.
Musca tot ieseă,
Mare rau faceă,
Caci caii muscă,
Boii otraveă,
Plugurile-oprea!
Iovan Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Sabia-si spala,
In teaca-o бага,
Pe fata striga,
Fata-l auzea
Si sa raspundea,
Apoi s-arata
Si din grai graia:
— Iovan Iorgovan,
Brat de buzdugan,
Scoate-ma la tara,
La drumul de cara,
Sa dau de surori iara,
Ca t-oi fi sotie
Pana voi fi vie!
El, cand o vedea,

Minuni il prindea
De-a ei frumusetē,
De-a ei tinerete.
— Alei, fetisoara
Ca s-o zanisoara,
Vreau sa-mi fii sotie
Pana vei fi vie,
Caci a ta frumsete
Nu are pareche!
El mi-o-mbratisa
Si mi-o saruta.
Fata atunci graia
Si-napoi sa da:
— Nu grabi cu mine,
Caci poate nu-i bine,
Poate-a fi pacat
Ca m-ai sarutat,
Ca noi ne lovim
Si ne potrivim,
Ca si frunza-n fagi,
Ca si doua fragi,
Rosii rumenioare,
Neatinse de soare,
Coapte la pamant,
Neatinse de vant.
Hai, mai bin'plecam
Si sa ne-ntrebam
Din ce vita-om fi,
Poate ne-om gasi;
Eu-s fata de-mparat
De la scapatat!

Iovan sa-ntrista
Cand o auzea,
Apoi ii graia:
— Am mare pacat
Ca te-am sarutat;
Si eu-s fiu de-mparat
De la scapatat,
Si ne-au blastamat
Ai nostri parinti,
Cu lacrimi fierbinti,
Tu sa fii la rasarit
Ca cerb pribegit,

Eu sa fiu la scapatat
Ca leu vatamat!
Apoi sa-nchinau,
Ruga la ceri dau
Pentru ca s-aflau;
Pre Domnul mareau,
Fiindca se gaseau;
Si se-mbratisau
Si sa sarutau
Ca si niste frati,
Fрати adevarati.

(*Gheorghe Catana, Banat*)

CUPRINS

Iovan Iorgovan

Verde di-un spanac,
Plecat, mi-a plecat,
Sus, pe Cerna-n sus,
Iovan Iorgovan,
Calare pe cal,
Ca un capitan.
Ogarii-n plavaz,
De mi-i de miraz:
Da' Vidra-nainte,
Ca mai tine minte.
Cerna, zo,-mi urla,
Da'Iovan zicea:
— Inceata, Cerna,-nceata,
Trec din piatra-n piatra;

Stai, nu mai urla,
Brazi nu legana.
Ca eu tie-ti dau
La zi un cap de om,
Sa te-apuce somn,
Naica, sa te-ngrasi,
Pe mine ma lasi!
Cerna d-auza,
Talazi inceta,
Sta, nu mai urla,
Ape domolea.
Ogarii-mi cata.
Jalnic fluiera
Fantana de piatra,

De sarpe-ncuiata.
Iovan de vedea,
Dupa ogar se lua,
Fantana-mi gasa;
Da'la cea fantana
Cu apa putina,
Plangea fata Lina;
Ca sarpe-i de vina.
Zo, mi-e premenita,
De moarte-i gatita.
Iovan ii zicea,
Din gura-i graia:
— Fata dumneata,
Stai, nu mai plangea,
Da-te mai incoa,
Sa-mi cati catava.
Fata de-auza,
De-aci se scula,
La Iovan mergea,
In cap ii cata;
Soare rasarea,
La pranz ajungea,
Da'Iovan durmea
Cu capul pe flori,
Fara de fiori.
Iaca, de la vale,
Balauru-n cale,
Vine, se grabeste,
La fata-o iuteste.
Fata de-mi vedea,
Lacrimi podidea
Si-mi plangea cu foc

Ca n-a avut noroc.
Lacramile curgeau,
Pe Iovan ardeau
De mi-l desteptau.
Fata rau plangea,
Lui Iovan graia:
— Iovane, Iovane,
Mare, Iorgovane,
Sarpe mi-a iesit,
La mine-a venit,
Ca sunt de pierit!
Iovan de vedea,
Calu-ncaleca,
Pe dincolo da,
Si, zo,-mi alerga,
Cu nori se-ntrecea:
Sabia-mi tragea,
El se pregatea.
Sarpili-mi ieseaa,
Trei capete-avea.
Iovan s-avanta,
Doua le taia,
Cu unu uidea,
Foc si scrum varsa:
Pamantu ardea,
Codrii s-aprindea.
Sarpe ca-mi scapa,
Cu un cap fugea,
Rau se-ntarata,
Da' fata-mi grabea,
La Iovan striga:
— Iovane, Iovane,

Mare, Iorgovane,
Vino tu la mine
Sa te invat bine.
La groapa adanca
Stau oasali branca,
La valea cu tei,
Flori, iorgovenei,
Imi este un stei
Cu puii de zmei:
Acolo de vrei,
Cel cap tu sa-i iei.
Iovan de-auza,
Cu fata-mi pleca,
Drumu i-l taia,
La steiul inalt,
De ceri alinat,
De varf aplecat.
Balaur vedea,
Pamant dudaia,
Ogase-mi gemea;
Vaiuri rasuna,
Codrii tremura.
Da' Iovan grabea,
Neam nu se temea,
Ca vant-u-mi zbur-a,
Pin nori s-ascundea,
O data-l lovea,
Capu i-l taia!
Da' sarpe-i graia
S-asa-l blastama:
— Iovane, Iovane,

Caine Iorgovane;
Zo, ma omorasi,
Pamant imputisi.
C-am sa ma razbun!
Pe calul tau bun
Eu voi slobozi,
Si n-oi imblanzi,
Musca de-a marunta.
Pestrita pe burta,
Mijloc otravita,
Bas buna de vita.
Da' Iovan graia,
Voinic nu temea:
— Mai caine de sarpe,
De-acu nu ai parte,
Mananci fete mari,
De-o mie de ani.
Musca de-o vedea.
Pin sate oi pleca,
Lumea-oi invata,
Vite or ungea,
Fumuri mari vor face,
De vite n-au parte.
Asa ca-mi facea,
Dunarea trecea,
Serpe ramanea,
Verde de-o lamaie,
In partea ia Nemtie.
De s-o pomeni,
Cat lumea o fi.

(Cristea Sandu-Timoc, Valea Timocului)

Sarpele

CUPRINS

Voinicel cand se nastea,
Trei zile ca nu sugea,
Tot pe tipat se punea.
Dar maica-sa ce-mi facea:
Din picior mi-l legana
Din gura mi-l blestema:
— Suge, maica, tata mea,
Suge-ti-s-ar viata;
Suge, maica, laptele,
Suge-mi-te-ar sarpele.
Asa voinic d-auzea,
Din tipat mi se oprea,
Tata ma-sii o sugea.
Verde frunza d-o lalea,
Sarpele mi-o auzea,
El cat nojita era,
Supt un martacel sedea.
Acum locu si-l schimba,
Supt talpa casii intra
Si vizuina-si facea.
Crestea voinic intr-o luna,
El crestea-ntr-o saptamana.
Zece ani ca-mi astepta,
La zece ani ca-mi iesa,
Ca butia ca-mi era,
Capu pe prag mi-l punea,
Ochii ca soare-i licarea.
Pe voinic ca mi-l vedea,
El de varsta nu era.

Sarpele ca se ducea
In padure la Ita,
Si pe unde ca mergea,
Dara pe pamant facea,
Ca un bustean se tara.
La Dunare c-ajungea,
In Dunare s-arunca.
Vai, saraca Dunarea,
Mult greu mai tine pe ea!
Din Dunare ca-mi iesa,
Mai mergea cat mai mergea,
Sarpele ca-mi ostenea,
La trei fantani ca-mi tragea
Catetrele le golea;
La una-n apa ramanea,
Trupsorelu-si racorea.
Domnia ca mi-l simtea,
Din scaun ca mi-si fugea.
Dar voinicu ce-mi facea:
Supt umbra mi se culca,
Supt umbra de chiparos,
Chiparos miros frumos;
Sus frunza deasa,
Jos umbra groasa,
Si-mi ploua de varsa,
Voinicului ca nu-i pasa
Ingeru ca mi-si venea,
In ureche ca-i sufla:
— Scoal', voinice, nu dormi,

Ca anii s-au implinit
Si blestemul te-a sosit.
Ca ma-ta cand te-a facut,
Din picior te-a leganat,
Din gura te-a blestemat
Si sarpelui mi te-a dat.
Verde frunza de trei brazi,
Cu sarpele sa te bati.
Voinic daca mi-auzea,
Drept in sus mi se scula,
Lacramile-l podidea,
La maica-sa se ducea:
— Maica, maiculita mea,
Sa-mi gatesti merinzile
Sa-mi apuc drumurile.
Maica, cand tu m-ai facut,
Din picior m-ai leganat,
Din gura m-ai blestemat
Si sarpelui ca m-ai dat.
Ma-sa ca mi-l infurma
Cu pistoale-ncrucisate,
Buzdugane ferecate,
Si cu custuri simcelate.
Voinicelu ca-mi pleca,
Ma-sa din gura-mi graia:
— Du-te voinicule, du-te,
De te-o bate, de l-ai bate,
Blestemu sa nu te treaca.
Voinic pe dara mergea,
Un foc mare gramadea,
La pistoale slobozea,

Sarpele ca-l auzea:
— Mi-a sosit daruiala.
La voinic ca mi-si mergea,
Voinicu daca-l vedea
Pe fuga mi se punea.
Dar sarpele ce-mi facea:
In coada se opintea,
Numai de trei ori sarea,
Cu coada ca mi-l pleznea,
Jumatate-l inghitea;
Jumatate nu mi-l poate,
De pistoale-ncrucisate,
Buzdugane ferecate
Si de custuri simcelate.
Trei zile mi-l caznea,
Nimenea nu-l auzea.
Un voinicel ca-mi trecea,
Un voinicel Dobrisan,
P-un cal galben iortoman.
— Daca n-ai facut vrut bine,
Fa-ti pomana si cu mine,
Ti-oi fi fratior pe lume,
Ca ma suge paganu
Si-mi seaca sufletelu.
Sarpele dac-auzea,
Din gura ca mi-si graia:
— Mai voinice Dobrisan,
Pe cal galben iortoman,
Tine-ti drumu, bate-ti murgu
Si nu-ti mai pierde timp,
Ca asta mi-e daruit,

De cand era copil mic.
Tu la mine d-ai veni
Si cu palosu d-ai da,
Numai trei solzi mi-ei taia.
Pe asta ca l-oi lasa,
Dupa tine m-oi lua,
Ce-i vedea te-i spaimanta.
Dar voinicu ce-mi facea?
Cu calu mi se vorbea:
— Murgule, calutu meu,
Al meu si-al lui Dumnezeu,
Eu te-am luat de laudat,
De la targ din Taligrad,
Din caii lui Popa Brat,
De cine-oi fugi sa scap,
Pe cine-oi goni sa prinzi;
La sarpe ca nazuia
Si cu palosu cand da,
Jumatate mi-l taia,
De nici nu mi-l raspundea;
Pe voinic mi-l lepada
Si dupa cestalalt se lua.
Fugea calu cat putea,
Sarpele ca nu-i slabea.
Vedea ochii sarpelui,
Ca rotila plugului,
Pe oblancu calului.
Verde frunza d-o lalea,
Voinicelu ce-mi zicea;
— Murgule, calutu meu,
Al meu si-al lui Dumnezeu,

Eu, frate, de cand te-am luat.
Nici un garbaci nu ti-am dat.
D-un garbaci ca mi-si scotea,
Pe murgu mi-l atingea,
Sarpele ca-mi ramanea,
Cat dai cu zburatura.
Dar voinicul ce-mi facea:
Mana in pozanar baga,
Cremene si amnar scotea,
Si iasca mi-o aprindea,
Pe pamant o arunca.
Sarpele sufland venea
Si focu mi se-aprindea,
Tot campu foc ca-mi lua.
Dar sarpele ce-mi facea:
Prin foc si fum mi-l gonea,
Pe sunetu fraului,
Pe mersura murgului.
Dar voinicu ce-mi facea?
Cu murgu ca mi-s vorbea:
— Iuteste-ti picioarele,
Numara razoarele
Si-mi fa vant
Pe subt oblanc
Si nagara
Pe supt scara
Si m-arunca-ntr-alta tara.
Vant pe supt oblanc facea,
Si nagara pe supt scara
Si l-arunca-ntr-alta tara.
Cand voinicu hodinea,

Sarpele alaturea!
Voinicu ca mi-si graia:
— Ho, sarpe, nu ma manca,
Ca de mine e pacat:
Pe nimeni n-am botezat,
Pe nimeni n-am cununat.
— Si de mine e pacat,
Ca tu de ce m-ai taiat,
N-am fost nimic vinovat.
Voinicelu ce-mi facea:
Zece matanii facea,
La Dumnezeu se ruga,
Sarpele ca-mi amorteza.
Dara voinic ce-mi facea:
Palos pe mischii tragea,
Si pe sarpe mi-l taia,
Trei capiti ca mi-l facea,
Numai capu ramanea.

Capu cand se destepta,
Asa din gura-mi graia:
— O, voinice, te-as manca,
Dar n-am unde te baga.
Ia palosu in dreapta
Si sparge-mi capatana,
Ca sunt pietri nestimate
De-mi platesc cat lumea toata
Si-a ta osteneala-ntreaga.
Capatana i-o spargea,
Patru pietri ca-mi gasea,
De sange mi le spala,
In disagi mi le baga,
Ca soarele lumina,
Indarat mi se-ntorcea,
La voinicel ca-mi mergea,
De otrava mi-l spala,
Fрати de cruce se prindeau.

(*T. Balasel, Dragasani, judetul Valcea*)

CUPRINS

Cantecul balaorului

Foaie verde simnicara,
La umbra de salcioara
Tipa-un voinicel sa moara,
Ca l-a luat sarpele in gheara.
Si el, mare, ca-mi tipa,
Niminea nu-l auzea,
Fara-un mic de moldovean,
P-un cal negru dobrogean,

Si cu seaua numai turnuri,
Cu capastru numai fluturi.
Iar voinicu asa-mi graia:
— Moldovene, dumneata,
Ia vino la mine-ncoa',
De-mi taie curelile,
Sa ma-nghita sarpele,
Ca am pacate impresurate,

Nu pot da seama cu toate.
Pe mine maica cand m-a fapt¹,
Din picior m-a leganat,
Din gura m-a blestemat
„Lulu-mi-te, lulu-mi-te!
Pui de sarpe inghita-mi-te!“
Si proclétul c-a sezut
Pana mare s-a facut,
Si acuma m-a-nghitit,
Jumatate n-a putut —
Tot d-o flinta ghintuita,
Sade in gura-i improtapita.
Ia taie-mi curelile,
Sa ma-nghita sarpele!
Iar proclétul auzea
Si din gura ca-i graia:
— Moldovene, dumneata,
Bate-ti capul, tine-ti drumul,
Ca eu de m-oi mania,
Eu pe asta l-oi lasa,
Dupa tine m-oi lua
Si-ei vedea ce ti-oi lucra,
C-asta mi l-a daruit mie,
Din mica copilarie.
Moldoveanu asa auzea,
Cat coala ca se ducea,
El in ganduri se gande:
„De cand maica m-a cladit

Nici un bine n-am facut.“
La desagi ca cauta,
O plosca de spirt scotea
Si la gura c-o pune
Si in fund ca-i rasufla.
Iatan din teaca tragea,
Pe mischiu ca-l ascutea,
Iar in teaca ca-l baga
Si indarat ca se-ntorcea,
Tot in raza soarelui
In vederea sarpelui.
De proclét s-apropia,
Iatan din teaca tragea
Si in sarpe ca mi-l trantea,
Mai nimic nu mi-l zdrelea,
Nici pielea nu i-o cresta
Caci de solzi nu se lipea.
Prindea fuga si mi-si da,
Calare cum se afla.
Iar proclétul ce-mi facea?
Cand d-odata se umfla,
Pe voinic ca-l lepada,
Cat colo ca mi-l zvarlea.
Cu coada cand imi trosnea,
Trei copaci ca darama
Si un cerc ca se facea,
Dupa moldovean se lua.
Calul fuge de plesneste,
Moldoveanu plange, racneste,
Caci proclétul mi-l soseste.

¹ M-a facut (forma veche de limba).

Si fugea cat mi-s'fugea,
Iar moldoveanu ce-mi facea?
Tot indarat se uita,
Vedea ochiul sarpelui,
La chisita calului;
Vedea varful limbilor,
Pe dedesubtul scarilor.
Iar moldoveanul ce-mi facea?
Mana sub oblanc baga,
Mic de garbacel scotea,
Si pe coada sarmuit
Si pe la varf plumbuit,
Cu cinci ramuri de argint.
Cand deodata c-aducea,
Peste sulaci il ajungea.
Iar Negru ce-mi facea?
Punea buza pe pamant,
Tragea vant de sub oblanc,
Scotea brazda ca de plug
Si din nari vapai lasand,
Da drumul picioarelor,
Si mi-s' cotea iepureste
Si se aseza el lupteste.
Iar indarat se uita,
De proclutul nu scapa.
Vedea ochiul sarpelui
Iar pe coada calului;
La chisita calului,
Vedea falca sarpelui;
Vedea varful limbilor
Dedesubtul scarilor,

Ba si muma frigurilor!...
Moldoveanu ce-mi graia?
— Calule, calutul meu,
Eu pe tine cand te-am luat
De cal bun si laudat,
De cine-oi fugi sa scap!
Cand erai manzulet mic,
Ti-era carnea ca roua,
Dar acum ai imbatranit,
Ti-este carnea ca vanju,
Maduva ca otelul.
Calul asa ca-mi graia:
— Mai stapane, drag stapane,
Am fugit cat am fugit,
Dar acum mi s-a scurtat,
Procletu s-a-apropiat,
Jumatate m-a-mbucut,
Cu coada m-a impiedicat!
Baga mana in buzunar,
Scoate-amnar si-o cremeioara,
Trage-ntr-un fitil mai tare
Si da focul la negara!
Moldoveanu-asa auzea,
Mana in buzunar baga,
Iasca, cremene scotea,
Cu amnarul ca-mi tragea,
Iasca foc ca-mi-s-lua
Si jos iasca o-azvarlea,
Crivatul ca-mi adia,
Campul foc ca mi-s'lua,
Mare valvoare facea.

Prin valvoare cand trecea,
Ochii sarpelui plesnea;
Tocmai atunci se rasnea,
De proclutul ca scapa.
Si el, mare, se ducea
La trestioara din balta,
Unde-a mai scapat odata.
La un put ca se ducea,
Sapte, opt galeti scotea
Si pe cal ca le turna,
Mai frumos ca-l racorea.
Sedea jos, se odihnea,
Cruce la piept ca-si facea,
Lui Dumnezeu se ruga
Ca l-a scapat de asta.
Iar moldoveanu ce-mi facea?
Tot indarat se intorcea
La voinic care-l scapa
Si acolo ca-l gasea,
El muced cum se afla,
Numai cu suflet era.
Pe cal ca mi-l pune
Si la o tarla ca-l ducea,
La tarla lui Harbuzan
Avea un fartatel cioban.
— Buna ziua , mai ciobanel!
— Multumescu-ti iortomane!
Descaleca putintel.

Foarte eu sa te cinstesc,
Foarte sa te ospetesc!
— Ciobanel de oaie laie,
Mamaliga din parnaie,
Facuta cu apa din ploaie.
N-am venit sa ma cinstesti,
Foarte sa ma ospetesti,
Si-am venit ca sa te rog
Oitele sa le mulgi.
Iar ciobanul auzea,
Cinci sute de oi mulgea,
Laptele ca mi-l lua
Si intr-o cada ca-l baga,
Pe voinic ca mi-l lua,
In lapte dulce ca-l scald
Cand deodata ca-l baga,
Laptele ca se incheaga;
Al doilea mi-l baga,
Lapte verde se facea;
Al treilea ca-l baga,
De venin il curata
Si in brate ca se lua
Si in fata ca se pupa,
Fratiori ca se prindea,
Fratiori in dreptate
Si de muma si de tata,
C-altfel nu se mai poate
C-aceasta bunatate!

(N. Densusianu, Glimbocata, judetul Dambovita)

Trei frati si noua zmei

CUPRINS

Lele verde-o micsonea,
Ascultati, boieri, incoa,
Sa va cuvantam ceva,
Ca daca n-ati asculta
Vom insira
 ce-om putea,
Ne-om curati de belea!
Lele verde alunis,
In sulis
 si-n alunis,
Ce razboi
 in sat la noi?
Sunt batai
 de noua zmei
Cu-ai trei feciorasi de domn
Pentr-o sor-care-o au ei,
Ca zmeii vor ca s-o ia,
Feciorasi nu vor s-o dea.
Se lovira,
 se ciocnira,
Foarte rau se mantuira,
Pusera sorocul joi
Sa s-apuce de razboi.
Iata ziua ca-mi venea
Si zmeii ca mi-si sosea
Si din gura ca striga:
— Dati-ne pe soru-va
C-asa ne-a fost prinsoarea!
Grai cuconasu-al mare,
Aferim, nici minte n-are,

C-are haine ca si-un domn
Si n-are minte de om...
— Hai sa dam pe soru-mea
Sa duca zmeii cu ea,
Ca zmeii sunt noua zmei
Calare pe noua lei,
Varsa din gura vapai
Si din copite scantei,
Si noi suntem numai trei
Si-om pieri ca vai de noi!
Grai coconasu-al mare,
Aferim, ca minte are:
— In viata mea
Pe soru-mea nu mi-oi da
Sa duca zmeii cu ea,
De mi-oi pierdea viata!
Si la grajd ca se ducea
Si pe Negru de-l scotea.
Seaua pe el ca-mi punea
Si pe Negru-ncaleca
Si el, vere, de-mi pleca
La campie, la camp, vere,
Unde fir de iarba nu e,
Numai dalba-i coelie
Coapta din Santa-Marie...
Zmeii dupa el se-nsira,
Bata-i Maica Precesta,
Coconasul ce-mi facea?
La rasarit se-ntorcea,
Cruce cu dreapta-si facea,

La Dumnezeu se ruga,
 Dumnezeu ca-i ajuta.
 Deodata ca se-nvarte.
 Cu palosul flustiura,
 Se-nvarte cum se-nvarte,
 Taia trei, ramanea sasa,
 Ce taiere cu pedeapsa!
 Taia trei, ramanea trei,
 C-acu-i vremea de razboi,
 Se sucea

 cum se-nvarte,
 Mai taia trei, ramanea doi,
 Taia trei, ramanea unu,
 Ramanea zmeul cel mai mic
 Si cu coconasu-al mic,
 Amandoi ca se lupta
 Zi de vara

 pana-n sara,
 Nici unul nu se razbea,
 Schintei din ei ca-mi iese,
 Bata-l Maica Precesta!
 Daca vedea si vedea,
 Varf de munte se suia,
 Si-acolo se troncanea,
 Schintei din ei ca-mi iese,
 Iar zmeul ce mi-si facea?
 Ochii roata si-i facea,
 El pe sus ca se uita,
 Trei vulturi, vere, vedea.
 El din gura ca striga:
 — Vulturilor

 surilor,

Voi mai sus sa va suiti
 Si mai jos sa va lasati
 La cea mica puntioara
 C-acolo-i apa amara,
 Sa luati apa-n guscioara,
 Savai tina-n unghisoara,
 Pe coconas sa-l stropiti,
 Prau-paragina sa-l stiti,
 Ca eu, vere, eu ti-oi da,
 Ti-oi da trei starvuri de om,
 Si sa vezi, cu trei de lei,
 Care se fac numai sasa,
 Ce taiere cu pedeapsa!
 Coconasul de-auzea,
 El din gura ca striga:
 — Vulturilor

 fratilor,

Voi mai sus sa va suiti
 Si mai jos sa va lasati
 Copitele ciutelor
 In venitul apelor,
 Sa luati apa-n guscioara.
 Savai tina-n unghisoara
 Si pe zmeu sa mi-l stropiti,
 Prau-paragina-l faceti,
 Ca eu, vere, eu v-oi da
 Eu v-oi da,
 nu v-oi insala,
 V-oi da noua starvuri de zmei,
 Si sa vezi, noua de lei
 Care fac optsprezece,
 V-oi da muma zmeului,

Sade-n varful putului,
Lele, da-o-as dracului!...
Iar vulturii de-auzea
Se gande
 ca le-ajungea,
Ei mai sus ca se suia
Si mai jos ca se lasa,
In venitul apelor,
Copitele ciutelor
Si lua apa-n guscioara
Savai tina-n unghisora
Si la zmeu ca mi-si venea
Si pe zmeu ca mi-l stropea,
Prau-paragina-l facea,
Bata-l Maica Precestal
Coconasul ce-mi facea?
Le da
 ce fagaduia,
Le da noua starvuri de zmei,
Si sa vezi, noua de lei
Care fac opsprezece,
Le da muma zmeilor,
Le da muma zmeului,
Sade-n varful putului,
Lele, da-o-as dracului!
Ziua buna ca si-o lua,
La fratii lui ca-mi pleca
Iar soru-sa de-l vedea
De departe-ngenunchea
I-era frica c-o taia...
Iar frate-sau de-o vedea

El din gurita-i zicea:
— Dale, dale soru-mea,
Eu m-am batut pentru tine.
Dar sa te tai, vai de mine?!
De mana c-o-mbratisea,
La fratii lui ca-mi pleca,
Masa mare ca-mi puneam,
Trei zile, trei nopti sa bea,
Frumos, frate, petrecea,
La trei zile ce-mi facea?
La un camp mare-mi ieseam,
'Ntr-o camasa se-mbraca,
Cu suliti in sus ca da.
Si da coconasu-al mare
De-l spinteca de spinare;
Iar da coconasul al mijlociu
De-l spinteca pana-n brau;
Cand da coconasu-al mic
Cadea sulita la spate
De sapte pasi de departe
Ca s-a batut in dreptate!
Numai el ca-mi ramanea,
Numai el si soru-sa,
Mare, de se pomenea
Si, mare, s-o pomeni
Cat soare pe cer va fi...
Mai ziceti cu toti amin
Ca ne fu cantec deplin,
Ca fac s-altul, mai batran.
Mai ceva din tinereata,
Mai uitati de-a batraneata!

(*Al. I. Amzulescu si Ovidiu Barlea, comuna Barca, judetul Dolj*)

Cantecul cu zmeii

CUPRINS

Frunzulita si-o cicoare

Dragulita!— Lasa-ma, maicuta,-n
sezatoare,

Pan-cocosii si-or canta,

Sapte fuse ti-oi umplea.

— Nu te las, fetita mea,

Dragulita!

Ca esti tare frumusea,

Si zmeii mi te-o fura.

Se ruga si-a doua oara:

— Lasa-ma, maicuta-n
sezatoare,

Pan-cocosii si-or canta,

Sapte fuse ti-oi umplea.

— Nu te las, fetita mea,

Ca esti tare frumusea,

Si zmeii mi te-o fura.

Se ruga si-a treia oara:

— Lasa-ma, maicuta-n
sezatoare,

Pan-cocosii si-or canta,

Sapte fuse ti-oi umplea.

Maica-sa se supara

Si din gura-o blestema:

— Du-te vii sa nu mai vii!

Atunci fetita pleca,

In sezatoare se ducea,

Buna seara ca-si dadea.

Toata lumea-i multumea.

Dupa masa s-aseza

Si torcea, torcea, torcea,

Si torcea, torcea, torcea.

Trei junei, in cas-intra,

Trei junei feciori de zmei.

Ochii roata si-i facea,

Langa fata s-aseza,

Fetei fus mereu ii da.

Si din gura-asa-i zicea:

— Toarce, fata, si te-ntoarce

Si-ti arunca ochii-ncoace.

— De junei sunteti junei,

Da'vi se vad coadele,

Coadele, copitele,

Sub spicele bicelor,

Copitele cailor.

— Ca noi suntem chirigii,

Luam marfa de la Sibii,

Si-o ducem la Targu-Jii,

In fata Sfintei Marii.

Hora mare se facea,

Fata la joc ca mi-o lua.

Hora-n casa nu-ncapea

Si afara ca-mi iese

De doua ori hora-nvartea

Cu fata la cer zbur

Si-ntr-un brad mi-o aseza.

Acolo ii facu pat,

Îi facu furca de roua,
Si caierul de urzica,
Si fusul de maracine.
Iara fata-asa-mi zicea:
— Fa, Doamne, di-un rau ripede

Rau ripede pa lespede
Pe la maicuta sa treaca,
Ca sa vada si sa creada
Cat am fost de blestemata
Si de zmei, maica, furata.

(C. Mohanu, Boisoara, Tara Lovistei)

CUPRINS

Antofita al lui Vioara

Foaie verde salcioara,
In oras in Slatioara,
La casele lui Vioara,
Lui Vioara vataf mare,
Frumoasa masa mi-e-ntinsa,
De mari boieri mi-e cuprinsa,
Dar la masa cine-mi seade?
Cei cincizeci de navodari,
Patruzeci de lopatari,
Tot feciori de boieri mari.
Dar la masa ce-mi manca?
Numai cega si postrunga
Si galbena caracuda,
C-am auzit pan batrani
C-ala-i pestele mai bun;
Si cosacel din saramura,
Face-un chef de bautura...
Toti mi-s' bea, se-nveseala,
De nimenea nu gande.
Cu pahar cin' le lumea?
Antofita al lui Vioara,
El nici nu bea, nici nu manca,

Numai cu ochii se uita;
Si el, frate, ca-mi sedea
Cu coate dalbe pe masa,
Cu palmele pe obraze.
Cine seama ca-i lua?
Numai Vioara cel batran,
Cu barbuta pan' la brau,
Barba-i bate bratele,
Genele, sprancenele,
Si chica, calcaiele.
El in picere-mi sarea,
Ochii-n roata ca-si facea,
Peste masa-i arunca,
Pe Antofita ca-l vedea
Si din gura ca-i zicea:
— Antofita, fiul taichii,
Ce stai tu trist si mahnit?
Nici nu bei, nici nu mananci,
Numai cu ochii te uiti?
Ori din chelciug ai sfarsit,
Ori stapan te-a oropsit,
Ori murgu ti-a-mbatranit,

Ori vremea ca ti-a venit,
Vremea de casatorit,
Si de-nsuratoare,
Si de casatoreala?
Antofita ce-mi zicea?
— Bine, taica dumneata,
De statusi de ma-ntrebasi,
Cu cuvinte spune-ti-as.
Sa-mi pui mainele in piept,
Sa-ti dau cuvantul cel drept:
Nici de chelciug n-am sfarsit,
Nici haine n-am ponosit,
Nici murgu n-a-mbatranit;
Mie vremea mi-a venit,
Frate, de casatorit,
Si de-nsuratoare,
Si de casatoreala.
Nu aseara, alalteri seara
Logodna ca mi-ai baut-o
Cu fata lui domn Stirbei.
Fata, taica, a auzit
Ca sunt fecior de boier mare,
Tot vataf de navodari.
Si ea, taica, mi-a trimes
Carte alba, slova neagra,
Ca sa-i aduc
Stiucile
Ca vacile,
Morunii
Ca biolii,
Sa-i aduc ca oile.

Cu carnea nunta s-o nuntesc,
Cu oase casa s-o zidesc,
Cu coastele s-o-nlantuiesc,
Cu solzii s-o sindrilesc,
Cu sange s-o zugravesc,
Taica, sa te pomenesc!
Tata-sau cand auzea,
Lui din gura ca-i striga:
— Antofita, fiul taicii,
Eu, taica, am imbatranit,
Toate apele-am vanat
Si le-am turburat,
Asa peste n-am aflat.
Decat, taica,-am auzit,
Dar de vazut n-am vazut,
In Vidros, apa spurcata.
Si de peste laudata,
Cine intra nu mai scapa.
Vidrosu e apa-adanca,
Pe cine-l prinde-l mananca.
Ca Vidrosu e de-adanc,
Cat in cer pana-n pamant!
Antofita, daca auzea,
Drept in picere sarea,
El mai viteaz se facea,
Mana pe pahar punea,
Toate paharele umplea,
La toti navodarii da;
Rand paharu tat-sau il lua,
Cu vin ca-l jumatatea,
Cu spirt ca-l implinea,

Da lui taica-sau de bea.
Cum mi-si bea, cum se-mbata.
Covor verde asternea,
Cu basmaluta-l invalea.
La navodari se ducea,
Cate un pahar de vin le da
Si din gura le striga:
— Ce statii, mare, de priviti?
Descurcati navoadele,
Asezati matitele
Si-ngreuiati plutile!
Antofita ce-mi facea?
Pe navodari ca-i lua,
Toate apele-mi vana:
Garlele cu gastele,
Baltile cu ratele.
Ce fel de peste-mi prindea?
Sa vezi, peste de-l marunt,
Nisipul de pe pamant,
De care boierii nu manc,
Dar Antofita ce-mi facea?
Daca peste nu-mi prindea
Cum ii cerea inima,
Navodarii ca-i lua,
La carciuma ca-i aducea;
Vin cu vadra le scotea,
Navodarii de-i imbata.
Si pe toti ca mi-i lua,
La Vidrosu se ducea,
La Vidrosu c-ajungea.
D-un stejar mare-mi batea,

Navoadele-mi aseza,
Navoadele, vasele
Si toate matitele.
Trase-o toana, trase doua,
Trase, boieri, pana-n noua.
Ce fel de peste-mi prindea?
El nimica nu-mi prindea
Decat puiul Vidrii,
In fundul matitii.
Afar', frate, ca-l scotea,
Un foculet ca-mi cladea,
Pe puiu Vidrii il lega,
Cu ochii la foc il pripea,
Mi-l batea, mi-l canunea,
Incepea d-a chirii.
Vidra batrana auzea,
Fata apii flustura,
In toate partile se uita,
Pe nimenea nu vedea;
P-Antofita ca-l vedea,
Cu puiu-n mana mi-era,
Din gurita ca striga:
— Antofita, dumneata,
Ce-mi bati puiu si-l caznesti,
Tot de peste-l suduiesti?
Da-mi tu drumu puiului,
Puiului, puicului,
Ca mi-e puiu mititel,
Mititel si crudicel,
Nu stie seama pestelui,
Morunceala morunilor,

Tavalitura stiucilor,
Ca eu, frate, ti-oi aduce
Stiucile
Ca vacile,
Morunii
Ca biolii,
Sa-i aduc ca oile.
S-aduc peste cat oi vrea,
Ti-oi indetula inima,
Ti-oi face toata treaba!
Antofita c-auzea,
Prost de minte ca-mi erea,
Drumul puiului ca-i da;
Ca daca drumul puiului nu-i da,
Vidra tot pestele lui ca-i scotea.
Ea daca puiu il vedea,
In fundu apei il ducea,
Atunci Vidra ce-mi facea?
La moruni fuga ca da
Tot de coada ca-i musca,
La navoade ca-i ducea.
Pe la stiuci ca se vara,
De spinare le musca
Si-n navoade le-arunca.
Ea, frate, se mai gandeau,
Aminte d-un morun si-aducea
Si la el ca se ducea.
Jumate spinarea-i manca,
El nu se mai destepta...
Daca vedea si vedea,
De gusa ca-l apuca,

Iar morunu ca pleca,
Inspre navod il indrepta.
In navod el ca intra,
Navodul la pamant baga.
Dara Vidra ce-mi facea?
In fata apei ca ieseau,
P-Antofita ca-l vestea.
Antofita ce-mi facea?
La navodari se rastea,
Cate-o palma le tragea,
Navodarii se nacajea,
La carme se aseza.
Trageau o toana, trageau doua,
Trageau, boieri, pana-n noua,
Nici de pamant nu-l urnea,
Asa de greu ce era!
Iar Vidra se necajea,
Pan navoade ca intra,
Pestele ca-l rascolea,
Pestii din coada batea,
Mare talaz ca-mi scotea:
Venea Vidrosu ingaibarat;
Cu nisip amestecat,
Toti navodarii i-a-necat,
Numai Antofita-a scapat.
Dar cum hotu ca scapa?
Rata-de-balta-mi era,
Stia' otu d-a-nota.
El inot ca se lasa,
Ochii pe Vidros arunca,
D-o salcie ca nazarea,

O salcie cu mustati pe apa,
Pe Vidros mi-e cocosata.
Cand de salcie s-apropia,
Vidra-naite-i ieseă,
Coada bici ca si-o facea,
Peste ochi ca mi-l izbea,
Ochii din cap ca-i sarea;
De salcie s-apuca
Si-n salcie se suia.
Tipa ziua rumaneste,
Sa vezi, noaptea, tot turceste,
Despre ziua, letineste...
Nimenea nu-l auzea.
Sa vezi, mic de purcaras,
Porcii, frate, intorcand,
Din fluieras, doina doinind,
Glasuletu-l intelegea,
Purcaru lui tata-sau erea
Si la el ca se ducea.
Cand purcarul ca-l vedea,
Din gurita ca-i striga:
— Stapanе dumneata,
Ce-ai cautat p-aicea?
Unde Antofita auzea,
Inima-n el ca crestea,
Din gurita ca striga:
— Mai purcaras dumneata,
Ia-ma tu d-aicea
Si ma du la casa mea,

Ca mare pomana-i avea!
Purcaru ca mi-l lua,
Betisor ca-i intindea
Si la tata-sau il ducea.
Unde Vioara-l vedea,
Din gurita ca-i striga:
— Antofita, fiul taichii
Nu mi-ai ascultat vorba,
Lasa,-ti fie rau, nu asa!
Taica, nu mi-e pentru tine,
Mi-e pentru cinzeci navodari,
Tot feciori de boieri mari!
Cocoanele le-ai vaduvit,
Copilasii i-ai saracit.
Dar-ar Dumnezeu sa dea
Si Maiculita Precista,
Tata, sa te-nsori
De noua ori,
Sa faci noua feciori!
Cand o fi l-al zecelea,
Sa-ti faci si d-o coconita,
Sa-ti dea apa la temnita!
Atunci, taica, nici atunci
Sa-mi mai vanezi tu Vidrosul!
Atat tata-sau il blestema,
Otrava-n ciubuc puneă,
Ochii peste cap ca da;
Facea moarte peste moarte,
Care-n lume nu se poate!

(Gr. G. Tocilescu, Rosiorii-de-Vede,
judetul Teleorman)

Cantecul nasului

CUPRINS

Foitica flori domnesti,
 Din oras, din Bucuresti,
 L-ale case mari, domnesti,
 De sa vad din Stoienesti,
 In curte, vere, in curte, nene,
 Frunzulita loboda,
 In curte la Stefan Voda
 Multe carate-au sosit,
 Multe sunt, marunte sunt.
 Sunt carate jugravite,
 Pe dinauntru poleite,
 Pe deasupra sindrilite,
 Cu postav verde-nvelite.
 Si cocoane-mpodobite,
 Tot de nunta sunt gatite.
 Ca sa-nsoara Iancu Voda,
 Si-l cununa Mihnea Voda.
 Dar fata de unde-o ia?
 Din oras, din Dobrogea,
 De la Letinul bogat,
 Savai, cainele spurcat
 Si de lege lepadat,
 In cruce necrestinat
 Si de toate-ndestulat,
 Si de miere, si de unt,
 Si de aur, si de-argint,
 Bunatati de pe pamant
 La el mi s-a-ngramadit!
 Foaie verde s-o lalea,

Si cu nunta cand pleca?
 Ei pleca pe la San-Petru,
 Si de-abia ajungea la
 San Metru.
 Conacul unde conacea?
 La lacul Cocorului,
 La putul Porumbului,
 La fantana fierului,
 La parul cadiului,
 Acolo ca conacea.
 Demancare ce le da?
 O junice le gatea,
 O junice le frigea,
 Si-un berbec de frigare,
 La toti le da demancare,
 Dar le da de saturate.
 Bea vinul si sa cinstea,
 Voia buna ca facea,
 Lautarii le canta
 Si flacaii ca juca,
 Si boierii ca privea,
 Vin cu plostile ca da,
 C-asa li-i datoria
 De la Maica Precista,
 Din stramosi si din strabuni,
 De cand e neamul de romani.
 Iar cu nunta ca-mi pleca,
 Mana ziua si noaptea,
 Mana de nu sa vedea,

De Letin s-apropia.
Dar Letinul ce-mi facea?
Bine ziua o stia
Cand nunta o sa il ia,
Portile le-nzavorea.
Dar cu ce le-nzavorea?
Tot cu fierul plugului,
Cu fierul pamantului.
Vin cu butia aducea,
Sapte buti alaturea,
Cum era una si-alta.
Sacurea-n mana lua,
La portita o punea.
Dar Letinul ce-mi facea?
Sus in pridor sa suia,
Ochean in mana lua,
In toate parti sa uita,
Nunta ca mi-o nazarea
Si bine ca mi-l sosea,
Iaca nunta ca-mi venea.
Dar Letinul ca striga,
O data pe letineste,
Altdata iortomaneste,
Al treilea romaneste,
Savai, ca Doamne fereste!
Imi striga ce mi-si striga
Si din gur-asa zicea:
— Cine este mirele,
Mirele, ginerile,
Sa s-aleaga din nuntasi,
Din nuntasi, din sichiorasi

Si din dalbii coconasi,
Si din negri tiganasi,
Care sunt lautarasi,
Ca sunt si ei dragalasi:
Foicica foi de plop,
Potolesc si ei cate-un foc...
Sa s-aleaga mirele,
Mirele, ginerile,
Inalte cu umerele,
Ca soimii cu-aripele,
Ca sa sara portile,
Portile si butile.
Ginerile, d-auzea,
De cap sa inspaimanta
Si la nasu-sau pleca
Si lui nasu-sau spunea.
Dar nasu-sau sta, zicea:
— Taci, fine, nu te speria,
Te roaga la Dumnezeu
Sa traiasca nasul tau,
Si la Maica Precista,
Sa traiasca nasa-ta,
Ca sa-ti luam pe fina,
Ca sa faci casa cu ea,
Savai, ca toata lumea.
Dara nasul cel mai mare,
Tinerel ca si o floare,
Ca o garoafa mirositoare,
Cu toata grija-n spinare,
In picioare sa scula,
Ochii roata ca-i facea,

Peste toti caii cauta,
Nici un cal ca nu-i placea,
Cam la sapte sa uita.
Foitica matostat,
Un nepotel de-mparat!
Foitica mar salciu,
Calare p-un bididiu,
Cu saiaua-nfipta-n brau,
Nepotul lui Ciubucciu.
Dar nasul, daca-l vedea,
Jos din carata sa da,
Trei mere de aur lua,
La al baiat sa ducea,
Cu mere il insela
Si in brate il lua,
In carata ca-l punea,
Alaturi cu nasica.
Apoi calul ii lua,
Bine-n chingi ca il strangea,
Cruce cu dreapta-si facea,
Picior in scara punea
Si pe cal incaleca.
Putinel ca-l infierbanta,
Numai spuma ca-l facea,
Un zgarbacel ca-mi avea,
Zgarbacel de bumbacel
Si la cap cam plumbuit,
Pe la coada alamit,
Cu cinci litre de argint.
Si pe cal ca l-a lovit,
O data ca-i sumutea,

Cu calcaile-i mai da.
O data-l mai atingea,
Ale trei porti ca sarea,
Sapte buti alaturea.
Jos de pe cal ca sa da,
Drumul in curte ca-l da.
Portile le deschidea,
Caratele de intra,
Toata nunta, asemenea.
Postavurile-asternea,
Jos cocoane mi sa da.
Dar dansul ce mai facea?
Vedrita ca o lua,
De-o vadra si cinci oca,
Lua vadra la stanga
Si burghiul la dreapta
Si pe la butii pleca,
Pe toate le gaurea,
Tot vinul ca-l incerca.
Care vinul ca-l placea,
In vadrita ca lua,
Pe la boieri ca mi-l da.
Care vinisor mai dulce,
Pe la cocoane mi-l duce.
Care vinul nu-i placea,
Sacurea-n mana lua
Si pe buti ca se urca,
Toate butile spargea,
Cercurile le taia,
Vinurile le varsa,
Ulitele le umplea,

Nuntasi caii-si adapa,
Ratele de se scalda...
Letinul sta, sa uita
Si nimica nu zicea.
Dar Letinul ce-mi facea?
Iar al doilea striga:
O data pe letineste,
Altdata iortomaneste,
Savai, ca Doamne fereste,
S-al treilea romaneste:
— Care este mirele,
Mirele, ginerile?
Sa s-aleaga din nuntasi,
Din nuntasi, din sichiorasi
Si din albii coconasi,
Si din negrii tiganasi,
Care sunt lautarasi,
Ca sunt si ei dragalasi;
Foitica foi de plop,
Potoleste cate-un foc...
Sa-mi cunoasca bastonul,
Foitica mar mustos,
Cu care cap a crescut in jos?
Ginerile, d-auzea,
De cap sa-nspaimanta,
Tot la nasul sau pleca
Si din gura ii graia:
— Foitica murele,
Ce-i mai facem, nasule?
Rau ne-a secat zilele!...
Dara nasul al mai mare,

Ca acest nas din asta-seara,
Care e cu grija-n spinare,
Tine-l, Doamne, ca p-o floare,
Ca p-o floare mirositoare,
El din gura imi graia
Si lui finu-sau zicea:
— Taci, fine, nu te speria,
Fii tu nas in locul meu,
Si eu fin in locul tau.
Ca ne-o ierta Dumnezeu,
Foitica s-o lalea,
Ca te-om scapa de belea
Si pe fina om lua,
Ca sa faci casa cu ea,
Dupa cum e datina.
Dara nasul al mai mare,
Ca omul cu grija-n spinare,
Asa priceput era!
O albie ca lua
Si cu apa o umplea.
Bastonasul i-l lua,
Pluta pe apa-l punea,
Radacina-n jos tragea,
Varful in sus ramanea.
Dar Letinul ce-mi facea?
Nici p-aia ca nu-i lasa,
Prosoape de matasa lua
Si pe sfoara le-ntindea,
In slavi ca le ridica,
Iar din gura ca-mi striga,
O data pe letineste,

Altdata iortomaneste,
Savai, ca Doamne fereste,
Apoi striga romaneste:
— Care este mirele,
Mirele, ginerile?
Sa s-aleaga din nuntasi,
Din nuntasi, din sichiorasi
Si din albii coconasi,
Si din negrii tiganasi,
Care sunt lautarasi,
Caci sunt si ei dragalasi,
Sunt si ei buni la cevasi,
Foitica foi de plop,
Potolesc si ei cate-un foc...
Ca sa taie sforile,
Sa cada servetele.
Ginerile, d-auzea,
Tot de cap sa-nspaimanta,
Iar la nasul sau mergea,
Si nasul sau ii spunea:
— Taci, fine, nu te speria,
Roaga-te la Dumnezeu
Sa traiasca nasul tau,
Si la Maica Precista,
Sa traiasca nasa-ta,
C-o sa luam pe fina
S-ai sa faci casa cu ea,
C-asa ti-a fost ursita.
Dara nasul cel mai mare,
Ca ast nas din asta-seara,
Care-i cu grija-n spinare,

Tine-l, Doamne, ca p-o floare,
Ca p-o floare mirositoare,
Intr-o zi de sarbatoare,
El la baiat sa ducea
Si iar calul i-l lua,
Putinel ca mi-l plimba
Pana il infierbanta.
Deodata de-i sumutea
Si cu zgarbaciul de-i da,
Unde-n slava ca sarea
Si cu palosul ca da,
Sforile ca le taia,
Servetele ca cadea.
El dupa cal ca sarea,
Cu palosul le croia
Si pe la cai le puneau;
De era cu calul murg,
Ii da servet de Camplung;
De era cu calul breaz,
Ii da servet de atlas.
Pe la toti caii atarna,
La unul nu ajungea.
Dara nasul ce-mi facea?
Sus in pridor sa suia,
Unde Letinul ca sta,
Si la el sa repezea,
Si din giubea ca-i taia
Si la cal c-o atarna...
Dar Letinul ce-mi facea?
Nici atuncea nu-i ierta,
Trei fete ca aducea

Si la prag ca le puneau,
Cum ne este datoria,
Si din gura lar striga:
— Care este mirele,
Mirele, ginerele?
Sa s-aleaga din nuntasi,
Din nuntasi, din sichiorasi
Si din albii coconasi,
Si din negri tiganasi,
Care sunt lautarasi,
Ca-s buni si ei la cevasi,
Foitica foi de plop,
Potolesc si ei cate-un foc...
Sa-si cunoasca mireasa,
Cunune-se cu dansa.
Ginerile, d-auzea,
Greu de cap sa-nspaimanta
Si la nasul sau venea
Si din gura ii spunea:
— Foitica murele,
Ce-i mai facem, nasule?
Mi s-a amarat zilele
Cu toate-ncercarile!
Nasul sau, dac-auzea,
Asa din gura-i zicea:
— Taci, fine, nu te speria,
Ca nu merge treaba-asa!
Roaga-te la Dumnezeu
Sa traiasca nasul tau,
Si la Maica Precista,
Sa traiasca nasa-ta.

Ce oi putea oi facea
Si te-oi scapa de belea,
Si i-om lua noi fata,
Si te-oi cununa cu ea,
Precum ne scrie legea.
Savai, nasul ce-mi facea?
Prin curte ca se plimba,
O coasta de cal gasea,
Pe finul sau ca-l lua,
In casa cu el intra.
Cand la prag ca sa ducea,
Nasul mai mare curaj facea.
Cu coasta ca fluciurea
Si din gura sa rastea:
— Care este mireasa?
Ca asta spata lata
E gatita pentru cap de fata.
Mireasa singura-ndata
Daca nu s-o alegea,
Asta capul ii va taia!
Dara nasul ce-mi facea?
El, frate, sa-mpiedeca
Si margaritare azvarlea;
Fetele nu culegea,
Numai mireasa s-apleca
Si margaritare strangea;
Atunci ei o cunostea.
Ca ele tot un covor avea,
La fel imbracamintea;
Tot un stat si tot un fapt,
Tot o geana s-o spranceana.

Cand s-apleca mireasa
 Si ea, frate, incepea
 Margaritar d-aduna,
 Mana pe dansa punea.
 Letinul, daca vedea,
 El din gura ca striga:
 — Tine-o, tine-o, n-o lasa,
 C-aia este mireasa,
 Cununa-te cu dansa!
 Salba de gat ii punea,
 Mamudele-asemenea,
 C-asa le-i datoria.
 Si de mana o lua,
 In odaie ca intra,
 Cu pahar vin inchina,
 C-asa este datina,
 Datina, datoria.
 Boierii cafea ca bea,
 Cu totii afar' iese, a,
 In carute se suia
 Si acasa ca-mi pleca.
 Ei pleca pe la San-Petru,
 Abia ajungea la San-Metru.

Cand acasa ajungea,
 La biserica tragea,
 Mireasa de cununa.
 Dar Letinul ce-mi facea?
 Si el pochinzeri ca da,
 Nunta de o petrecea.
 Dara nasul ce-mi facea?
 Pe mireas-o cununa,
 Acasa cu toti venea,
 O hora mare prindea,
 Lautarii tot canta,
 Aluneasca o juca.
 Si a fost o nunta mare,
 De la munte pan-la mare!
 Si a fost nunta domneasca,
 De veci sa se pomeneasca,
 Cu mari boieri si cocoane,
 Ca la asta nunta mare.
 La boieri ca dumneavoastra
 Noi facem cantarea noastra.
 Tutora ca sa fie
 Cu bine si cu bucurie!

(N. Pasculescu, Celei, judetul Olt)

Joi da dimineata

Joi da dimineata,
 Pa roua, pa ceata,
 Vreme turburata

Piste lumea toata,
 Plimba-mi-sa poarta
 D-o baba batrana,

Cu doi dinti in gura,
Cu iia da sarma,
Cu brau da lana,
Da par da camila...
Dan carji carjaind,
Dan ochi ea plangand,
Dan gura-ntreband
Pa cine-ntalnind:
— Cine mi-a vazut,
Pa drum ori pa camp,
D-un voinic trecand?
Fetisoara lui,
Spuma laptelui;
Ochisorii lui
Doua mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pamant,
Neajunse da vant,
Coapte la racoare,
Neajunse da soare;
Sprancenili lui,
Pana corbului;
Mustacioara lui,
Spicu graului;
Calusalu lui,
Puiu zmeului;
Saulita lui,
Teasta zmeului;
Chingulita lui,
Doua naparci negre,
Din guri incelestate,

Din coade-nnodeate,
La el chingi sunt date;
Frauletu lui,
Doi balauri galbeni,
Dan guri incelestate,
Dan coade-nnodeati,
La el frau sunt dati;
Pofilasu lui,
Doua naparci negre,
Dan guri incelestate,
Dan coade-nnodeate,
La el pofil date!
Mereu carjaind,
Pa drum, peste camp,
Mereu intreband,
Nimini raspunzand.
Si tot carjaia,
Pana mi-ajungea,
Da Dunare da,
Din gura graia:
— Dunare, Dunare,
Drum fara pulbere
Si fara vagaj.
Drum da la oras!
Nu cumva-i vazut
Pa unde-ai trecut,
Pa drum, piste camp,
D-un voinic trecand?
Dunarea-i graia:
— Tu, baba batrana,
Cu doi dinti in gura,

Cu iia da sarma,
Cu brau da lana,
Da par da camila!
Eu l-oi fi vazut,
Nu l-am cunoscut!
— Gaica sa ti-l spuie:
D-un voinicel nalt,
Nalt si sprancenat;
Sprancenili lui,
Pana corbului;
Fetisoara lui,
Spuma laptelui;
Ochisorii lui,
Doua mure negre
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la racoare,
Neajunse da soare,
Coapte la pamant,
Neajunse da vant;
Mustacioara lui,
Spicul graului;
Calusalu lui,
Puiu zmeului;
Saulita lui,
Teasta zmeului;
Chingulita lui,
Doua naparci negre,
Dan guri indestate,
Dan coade-nnodeate,
La el chingi sunt date;
Frauletu lui,

Doi balauri galbeni,
Dan guri indestati,
Dan coade-nnodati,
La el frau sunt dati;
Pofilasu lui,
Doua naparci negre,
Dan guri indestate,
Dan coade-nnodeate,
La el profil date!
Dunarea asculta,
Din gura zicea:
— Tu, baba batrana,
Cu doi dinti in gura,
Cu iia da sarma,
Cu brau da lana,
Da par da camila!
Eu ca n-am vazut
Pa unde-am trecut,
Pa drum, peste camp,
Astfel da voinic!
Dar tu sa te duci
La sora-mea Luna,
Ca ea lumineaza
Ziua pa uliti,
Noaptea pa costiti.
Ea l-o fi vazut
Undeva trecand,
Pa drum or' pa camp!
Baba ca-mi pleca,
Pa drum ca-mi mergea:
Dan carji carjaind,

Nimini raspunzand!
La Luna ajungand,
Si cum ajungea,
Din gura zicea:
— Lunita, Lunita,
Cum esti luminoasa,
Sa-mi fii si voioasa!
Cum luminatoare,
Sa-mi fii vorbitoare!
Nu cumva-i vazut
Pa unde-ai trecut,
Pa drum, piste camp,
Vrun voinic trecand?
Luna-i raspundea:
— Tu, baba batrana,
Cu doi dinti in gura,
Cu iia da sarma,
Cu brau da lana,
Da par da camila!
Eu l-oi fi vazut,
Nu l-am cunoscut!
Baba ca zicea:
— Gaica sa-ti-l spuie:
D-un voinicel nalt,
Nalt si sprancenat;
Sprancenile lui,
Pana corbului;
Fetioara lui,
Fata laptelui;
Ochisorii lui,
Doua mure negre

Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pamant,
Neajunse de vant,
Coapte la racoare,
Neajunse da soare!
Mustacioara lui,
Spicul graului;
Calusalu lui,
Puiu zmeului;
Saulita lui,
Teasta zmeului;
Chingulita lui,
Doua naparci negre,
Dan guri inolestate,
Dan coade-nnodeate,
La el chingi sunt date;
Frauletu lui,
Doi balauri galbeni,
Dan guri inolestati,
Dan coade-nnodati,
La el frau sunt dati;
Pofilasu lui,
Doua naparci negre,
Dan guri inolestate,
Dan coade-nnodeate,
Pofil i sunt date!
Luna asculta,
Dan gura zicea:
— Tu, baba batrana,
Cu doi dinti in gura,
Cu iia da sarma,

Da par da camila!
Eu ca n-am vazut
Astfel de voinic,
Pa drum, piste camp,
Undeva trecand.
Dar tu sa te duci
La sora-mea Ceata,
Ceata negureata,
Ca ea mi sa lasa
Si mi sa ravarsa
Printre pomi marunti,
Prin valcele-adanci
Si pa munti carunti,
Ea l-o fi vazut
Undeva trecand,
Pa drum, piste camp.
Baba iar pleca
Si mi sa ducea,
Dan carji carjaind,
Din gura strigand,
Nimini raspunzand.
Si ca sa ducea,
La Ceata-ajungea,
Dan gura zicea:
— Ceata, Cetisoara,
Sa-mi fii vorbitoare
Cum mi-esti curgatoare!
Eu te-oi intreba,
Tu mi-oi raspunde:
Nu cumva-i vazut
Pa unde-ai trecut,

Pa drum, piste camp,
Vrun voinic trecand?
Ceata ca-i zicea:
— Tu, baba batrana,
Cu doi dinti in gura,
Eu l-oi fi vazut,
Nu l-am cunoscut!
Baba ca-i zicea:
— Gaica sa ti-l spuie:
D-un voinicel nalt,
Nalt si sprancenat:
Sprancenele lui,
Pana corbului;
Fetisoara lui,
Spuma laptelui;
Ochisorii lui,
Doua mure negre,
Coapte-ntr-un rug verde,
Coapte la pamant,
Neajunse da vant,
Coapte la racoare,
Neajunse da soare;
Mustacioara lui,
Spicul graului;
Calusalu lui,
Puiu zmeului;
Saulita lui,
Teasta zmeului;
Chingulita lui,
Doua naparci negre,
Dan guri inlestate,

Dan coade-nnodeate,
La el chingi sunt date;
Frauletu lui,
Doi balauri galbeni,
Dan guri incelestati,
Dan coade-nnodati,
La el frau sunt dati;
Pofilasu lui,
Doua naparci negre,
Dan guri incelestate,
Dan coade-nnodeate,
La el pofil date!
Ceata c-asculta,
Dan gura graia:
— Tu, baba batrana,
Cu doi dinti in gura,
Cu iia da sarma,
Cu brau da lana,
Da par da camila!
Eu ca am vazut
Astfel de voinic.
Iar tu sa te duci
La cei braji inalti,
Nalti si dafaimati,
Da frunza incarcati.
Acolo-i cazut,
Dan lupta ranit;
Frunza-a asternut,
Cu frunza-nvalit!
Baba, d-auzea,
Indata pleca,

Dan carji carjaind,
Dan ochi lacramand,
Dan gura strigand,
Nimini raspunzand.
Si ea sa ducea
Si voinic gasea
La cei brazi inalti,
Nalti si dafaimati,
Da frunza-ncarcati,
Acolo zacand,
Dan lupta ranit;
Frunza-a asternut,
Cu frunza invalid.
Ma-sa da-l vedea,
Ea ca incepea,
Incepea a plangea.
Voinic ii zicea:
— Tu maicuta mea,
Taci, sa nu mai plangi,
Si tu sa te duci
Pa valcele-adanci,
Si tu sa aduci
Ierburi d-ale dulci,
Sa pui la rani mici;
Apoi tu sa cari
Dan valcele mari
Ierburi d-ale tari,
Sa pui la rani mari!
Ma-sa sa ducea
Pa valcele mici,

Scotea burieni dulci,
Punea la rani mici;
Pa valcele mari,
Scotea burieni tari,
Punea la rani mari
Si ea-l cauta
Si mi-l vindeca,
Apoi il ruga
Acasa-a pleca,
Iar voinicu ca nu vrea,
El pa cal incalica,

Dupa oaste sa lua,
Pa ma-sa aci lasa,
Ma-sa ramanea,
Din ochi ea plangand,
Din gura zicand:
— Voinicu-i voinic,
Mult mi-e randuit,
Moara canunit!
Si-acas' sa-ntorcea,
Dan ochi ea plangand,
Dan carji carjand...

(Gr. G. Tocilescu, Bragadiru, Teleorman)

CUPRINS

Voica

Mugurel de mare,
Mie mi sa pare
Pe-a gura de vale
De-o cascioara mare:
Cu noaua celare,
Cu noaua umbrare,
Cu feresti in soare.
In casa cine sade?
Cea maica batrana,
Cu braul de lana,
Cu iia da sarma,
Cu par de camila,
Cu doi dinti in gura.
Si ea ca-mi avea:
Noaua feciorei,

Puisori de zmei,
Cu Voichita zece,
Care mi-i intrece.
Mai mari care este?
Sfetil Constantin,
Legaior dintai,
Cel cu barba neagra
Si cu mintea-ntreaga,
S-al om de ispraval
Bine petrecea,
Bine fericea,
Mult ca nu trecea,
La Voica venea
Greci negutatori,
Dalbi impetitori,

Din noualea tari,
Despre Nadolii,
Cele trei pustii!
Pe Voica-o cerea,
Muma-sa n-o da.
Din gura graia
Sfetil Constantin,
Om facut din plin:
— Maica, maica mea,
Da-ti pe Voichita,
Fecioreaua ta,
Surioara mea.
Vremea i-a venit
De casatorit,
Ca eu t-oi aduce-o
Iarna de trei ori,
Vara de cinci ori,
Ca sunt sarbatori.
Ea il asculta,
Pe Voica mi-o da,
Ciuma ca venea,
Casa le lovea.
Toti ca raposa.
Maica ramanea,
Si ea ce facea?
In sfanta joia.
Ciobu-n mana lua,
Ciob si tamaia,
Si ea ca pleca,
Tot din stalp in stalp,

Din mormant, mormant.
Pe toti tamaia,
Pe toti ca-ngrijea,
Intr-un loc ca-mi sta,
Din gura zicea:
— Maica Constandine,
Nici nu te tamai,
Nici nu te comand
Ca pe toti de-a rand.
Stii: feheru,¹ otalu,
El sa putrezeasca
Si sa mucezeasca,
Dar trupsorul tau
Sa nu putrezeasca
Pan' tu mi-ai aduce
Tot pe Voichita,
Mi-a rupt inimal
Blastam l-ajungea,
Dumnezeu ca vrea,
Pamantu crapa
Unde se-ntrupa
Si el sa facea:
Tronuletul lui,
Negru calusel;
Panzisoara lui,
Ebanci calului;
Masureaua lui,
Chinga calului;

¹ Pronuntie regionala pentru: fieru.

Piedeceaua lui,
Fraul calului.
Si el se-ntrupa,
Salta si zbură,
La noaua ani si jumătate.
Si el sa ducea
Prin negre-ntunerici,
Prin sfinte biserici...
La Voica mergea,
Pe Voica-o gasea
In hora jucand,
Peschire-mpartind,
Lautari cantand.
Langa Voica sa prindea,
In hora de juca.
Voica ce-i zicea?
— Voinice, voinice,
Ce minte te-ajunge
Langa min' a te prinde?
Da' stii, au nu stii,
Ca eu ca mi-si am
Noaua cumnatei,
Sunt ca niste zmei,
Cu el face zece,
Pe toti mi-i intrece!
— Si noi suntem noaua
Si cu tine zece.
Taci, Voichito, taci,
Ca eu sunt neica,
Cel cu barba neagra
Si cu mintea-ntreaga.

Voica ce zicea?
— Daca-mi esti neica,
Unde ti-e barba?
— Barba mi-am lasat-o
Odor la mormant,
Sub negru pamant!
Mana-n colan ca-i puneă,
Dupa el mi-o arunca,
Salta si zbură...
Si el sa-ntorcea
Prin negre intunerici,
Prin sfinte biserici.
Sus, pe ramurele
Cantau pasarele:
„Unde s-a vazut
Si s-a pomenit
Duca-si mort pe viu?!“
Voica c-auzea,
Din gura zicea:
— I-auzi, neica, auzi:
Unde s-a vazut
Si s-a pomenit
Duca-si mort pe viu?!...
Din gura-i zicea:
— Voica, soru-mea,
Alea-s pasarele,
Stau pe ramurele,
Canta viersurile,
Pacatele mele!
Acas-ajungea,
La use striga:

— Maica, maica mea,
Deschide usa
Si na-ti pe Voica,
Fecioreaua ta,
Surioara mea,
Ti-a rupt inima!
Ma-sa de-auzea,
Din gura zicea:
— Fugi, ciumo, de-acia,
Salo-Samodivo!
Nu ma ispiti,
Ca m-ai ispitit,
Pan' m-ai ispravit,
Si de azi, de maine,
Sa ma iei pe mine,
Foc, stoinul de minel!
Din gura-i zicea:
— Voica, soru-mea,
Striga, Voico,-acia,

Ca ti se deschide,
Ca eu ca ma duc
Cal sa priponesc,
Trup sa putrezesc,
Vac sa vacuiesc!
Voica ce facea?
Striga ce striga.
Daca vedea si vedea,
Inel din deste tragea,
Pe fereastr-a-l arunca,
Inelul si-l cunostea,
Usa-i descuia,
In prag ca se-ntalnea
Si sa-mbratisa
Si se saruta,
Stei ca se facea,
De se pomenea
Si s-o pomeni
Cat soare pe cer va fi!

(C. Ciobanu-Plenita, Cetate, Dolj)

Voichita

A fost o mama odata,
O mama laudata,
Cu casa de piatra,
Cu porti de fier,
Cu bravi pe otal;
Noua fii ea mi-s avea,
Cu Voichita zece,

Cu Gin unsprezece,
Cu Gin Costangin,
Copil mijlocin.
Dumnezeu mi-si randuia,
Ciuma ca-mi venea,
Pe noua-i manca,
Numai ramanea

Fata Voichita
Cu Gin Costangin,
Copil mijlocin.
Voichita mare crestea,
Petitori la ea venea,
Venea petitori din sat,
Maica ei ca nu o-au dat,
Ca zicea ca nu-i de dat.
Mai pe urma s-aratara
Petitori din alta tara,
Peste mari, peste hotara,
Maica-sa lor le zicea:
— Pe Voica n-oi da,
Ca nu mi-i de dat,
Nici de maritat!
Costangin din grai graia:
— Auzi, maica dumneata,
Hai sa dam noi pe Voica!
Maica-sa ii raspundea:
— Dar cum, Gine, sa o dam,
Si asa s-o-nstrainam,
Ca-i tare cale departe,
Maica nu poate strabate,
Si-i calea lunga si grea,
Eu nu pot merge la ea!
Dara Gin iara zicea:
— Auzi, maica dumneata,
Hai sa dam pe Voica,
Ca de t-o fi dor de ea,
Murgul oi incaleca,
Si acasa aduce-o-voi,

Dorul potoliti-l-voi,
S-oi aduce-o,
S-o voi duce-o
Tot iarna de noua ori.
Ca-s mai multe sarbatori,
Si-s zilele friguroase
Si tu, maica, mai duioasa;
Iar vara numai de patru,
Ca-s zilele de lucrat,
Si-s zilele calduroasa,
Nu esti, maica,-asa duioasa!
Maica-sa asa-i zicea:
— De n-o fi, Gine, asa,
Sa sti, ca te-oi blestema
Cu blestemul cel mai greu,
Ce l-a lasat Dumnezeu!
Apoi mi se socotea,
Pe Voichita o dadea,
Frumoasa nunta facea,
Tot satul mi se gostea,
Iara maica ramanea
Numai cu Gin Costangin,
Copil mijlocin.
Multa vreme nu trecea,
De cand Voichita pleca,
Ciuma-n sat iara intra,
Multa lume prapadea,
Costangin se betejea,
Si grea boala ca-mi bolea,
Pe urma si el murea;
Iar mama-sa ramanea

Ca si cucul singurea,
Apoi rau se intrista,
Din inima suspina,
Din ochi lacrami ca-mi varsa,
Si din gura blestema:
— Costangine, Costangine!
Copil mijlocine,
Dumnezeu sa nu te ierte,
Pamant sa nu te rabde,
Pamantul nu te primeasca,
Lutu-afara te izbeasca,
Ca pe mine m-ai lasat
Numai cu usa-ncuiata
Si cu matoru-n vatra.
Vai! de multul plans
Blestemul s-a prins;
Domnul nu-l ierta
Pamant nu-l rabda,
Lutu-afara il izbea,
Dumnezeu mi-si randuia
De Gin invia,
Din pamant ieseaa,
Si ce se facea?
Din sicriul lui
Caluselul lui
Din crucita lui
Seaua calului,
Praporile lui
Fraul calului,
Panza de pe obraz
Poclad calului,

Din perina de la cap
Facea straita si colac.
Apoi el incaleca
S-apoi mi-si pleca
La sorurica lui,
Floarea campului.
Si el ca-si mergea,
Pe drum nu mai sta,
Si el mi-si trecea
Prin paduri negre
Tot cu pasari negre
Stand pe ramurele,
Cantand viersurele:
„Turturliu uliu,
Merge mort la viu!“
Si el mi-si trecea,
Ca vantul mergea,
Prin paduri rosii
Cu pasari rosii
Stand pe ramurele,
Cantand viersurele:
„Turturliu uliu,
Merge mort la viu!“
Si iar mai mergea,
S-apoi mi-si trecea
Prin paduri albe
Tot cu pasari albe,
Stand pe ramurele;
Cantand viersurele:
„Turturliu uliu,
Merge mort la viu!“

Si mergand asa
El mi-si ajungea,
El intr-alta tara,
Peste noua hotara,
La sorurica lui,
Floarea campului.
Si el mi-o afla:
In mijloc
De joc
Saltand,
Si jucand.
Ea cand mi-l vedea,
De joc se lasa
Si la el mergea,
Narama-si scotea,
Pe fata-l stercea,
Si mi-l saruta,
Si mi-l intreba:
— Gine Costangine,
Ce doru-i de tine,
De tu mi-ai venit,
S-aici m-ai gasit?
El mi-si raspundeal
— Eu d-aia am venit,
Ca m-am fagaduit
Catra maica mea,
Sa te duc la ea!
Voichita-mi graia:
— Stai, frate, o tara
Fara zabovire,
Sa-ntreb pe barbat

Si sa-i spun curat,
Ca te-ai apucat,
La maicuta sa ma duci,
Si-napoi iar sa ma aduci
Barbatu-i zicea
Daca-l intreba:
— Du-te, mandra mea,
Tu la maica-ta:
Eu nu te opresc,
Ca si eu gandesc
Ca nu-i zabovi
Si iar vei veni!
Ea atunci pleca,
La drum mi-si pornea
Cu Gin Costangin,
Copil mijlocin.
Dupa multa umblare
Iata ajung in cale
Prin paduri tot albe
Tot cu pasari albe
Stand prin ramurele,
Cantand viersurele:
„Turturliu uliu,
Duce mort pe viu!“
Si iar mai mergea,
S-apoi ei trecea,
Prin paduri rosii,
Cu pasari rosii.
Stand pe ramurele,
Cantand viersurele:
„Turturliu uliu,

Duce mort pe viu!“
Si iar mai mergea,
Si iar mai trecea
Prin paduri tot negre,
Tot cu pasari negre
Stand pe ramurele,
Cantand viersurele:
„Turturliu uliu,
Duce mort pe viu!“
Si mergand asa,
Din codrii iese.
Voica-l intreba
De aste pasarele
Ce canta cu jele.
Gin ii raspundea:
— Draga sora mea,
Aste pasarele
Nu sunt pasarele,
Ci sunt sufletele.
Pasarile albe-s:
Care or murit bine.
Luminati,
Cuminecati,
Cu popa si cu lumina,
Si cu slujba cea crestina.
Pasarile rosii-s:
Cari mi-or murit
Taiati
Ori puscati!
Pasarile negre-s:
Cari or murit rau,

Fara lumanare,
Far' cuminecare,
Fara popa, fara lumina,
Fara slujba cea crestina!
— Bine, frate draga!
— Voica iar intreaba —
Dar cantecul lor,
Cu jale si cu dor
„Turturliu uliu
Duce mort pe viu!“
Ce inseamna oare,
Scumpe fratioare?
— Sora dulce mea,
Gin ca mi-i zicea,
Nu-ti face inima rea,
Nici la ele n-asculta,
Ca lor li-i glasul asa
Toamna si primavara,
Cand schimba-n pomi frunza.
S-apoi ei mergea
Pana ajungea
La morminti de sus,
Unde nu-i de dus.
Gin pe loc mi-si sta
Si ei ii zicea:
— Du-te tu acasa,
La maicuta noastra.
Si spune-i asa,
Daca te-a-ntreba:
C-ai venit cu mine,
Ca eu am fost la tine;

Si de te-a-ntreba,
Unde-am ramas eu?
Tu sa-i spui asa,
Ca eu mi-am ramas
Pe camp in izlaz,
Calul sa mi-l pasc!
Voica mi-si pleca,
Iar Gin ce facea?
In groapa intra,
Groapa s-astupa
Voica ajungea
La maicuta sa,
La usa striga:
— Maica, dulceza mea,
Deschide-ti usita,
C-o venit Voichita!
Maica-sa-i zicea:
— Du-te, ciurma rea,
De la casa mea,
Ca tu nu esti Voica mea,
Ci esti moartea crancena;
Ca, cati copii am avut,
Toti de tine or murit,
Numa cu-atat-am ugit;
Numai cu usa-ncuiata
Si cu matoru-n vatra!
Voichita iara-i zicea:
— Maica, maica, dulceza mea.
Eu nu-s ciurma crancena
Ci sunt Voica, fata ta;
Daca nu ma crezi,

Iesi afara de ma vezi!
Dar ea nu-mi iese,
Numai mi-o-ntreba:
— Daca esti Voica,
Cine te-a adus
Si calea t-a spus?
Cu cine-ai venit
De n-ai ratacit?
Iar ea raspundea:
— Dulce maica mea,
Am venit cu Gin,
Copil mijlocin,
Dar el o ramas
Din sus de izlaz,
Calul sa si-l pasca
Si sa-l odihneasca!
Atunci maica-sa
Asa ii zicea:
— Vai! mancata mi-s de rele,
Nu cred cuvintelor tele,
Ca acum vad eu bine
Ce vrei tu sa faci cu mine.
Du-te, du-te, ciurma rea,
Du-te de la casa mea!
Ca tu nu esi Voichita,
Ca de-ai fi n-ai zice-asa!
Voica iarasi se ruga:
— Maica, maica, dulceza mea,
Crede-ma, ca nu-s ciurma,
Ci sunt Voica, fiica ta!
Scoate capul pe fereasta,
De vezi concii de nevasta,

Ori crapa usa o tara,
Cat sa bag numai o mana,
Stii, la deget mititel
Am avut inel pe el.
Asa, maica, ma doresti
De-n casa nu ma primești?
Atunci maica sa-ndura,
Usa o tara crapa,
Cat mana mi s-o baga,
Si la deget o cauta

Si inelul cunostea,
Si vedea ca mi-i asa.
Apoi usa deschidea,
Pe Voichita mi-o vedea,
Mi-o vedea, mi-o cunostea,
Ca era fetita sa;
Apoi mi se repezea,
In brate o tot strangea,
Si cu drag mi-o saruta
Pan' pe loc de dor murea.

(Gh. Catana, Oravita, Banat).

CUPRINS

Din Constandin

Voichitii-i venea
Tot logoditori,
De la-al treilea tari;
De peste negre mari.
Toti fratii-i zicea:
— Da-o, maica, da-o.
Dar Din Constandin,
Leganel dintai:
— N-o da, maica, nu,
Pan' nu i-o veni
Tot logoditori,
De la noua tari,
De peste negre mari.
Voichitii-i venea,
Tot logoditori
De peste sase tari.

De peste negre mari.
Toti fratii zicea:
— Da-o, maica, da-o.
Dar Din Costandin,
Leganel dantai:
— N-o da, maica, nu.
Si ei ca-i venea
Tot logoditori,
De la noua tari,
De peste negre mari.
Toti fratii zicea:
— N-o da, maica, nu.
Dar Din Costandin,
Leganel dintai,
— Da-o, maica, da-o.
Si ma-sa c-o da

Tot la noua tari,
Peste negre mari,
Voichita ce-mi facea?
Pe frai-so-l blestema:
— Nene Costandine,
Tu, cand îi muri,
Tie sa se faca
Tot sicriul cal,
Si orarul frau,
Si panza ibanci,
Sa vii sa m-aduci.
Si vremea trecea,
Si vremea venea,
Si Din ca murea.
Ma-sa-l blestema:
— Dine Costandine,
Leganel dintai,
Tie sa se faca,
Tot sicriul cal,
Si oraru frau,
Si panza ibanci.
Si tu sa te duci,
Tu sa mi-o aduci.
Dumnezeu o auza,
Lui i sa facea,
Tot sicriul cal,
Si orarul frau,
Si panza ibanci.

Si el sa ducea
Si o aducea.
Si venind cu ea,
Pasarile canta:
Ca nici n-a vazut,
Nici n-a pomenit,
Tot viii cu mortii,
Si mortii cu viii.
Voichita pricepea
Si se-nspaimanta,
Si ea ca-mi zicea:
— I-auzi nene Dine,
N-oi fi eu cu tine.
Pasarile canta:
Ca n-au mai vazut
Tot viii cu mortii,
Si mortii cu viii.
Si el ca zicea:
— Surioara mea,
Nu te-nspaimanta,
Elea-s pasarele,
Asa canta ele.
Si-acas-o aducea,
Ma-sa mi-o vedea,
Ma-sa mi-o saruta.
Iar Din Costandin,
El diu nou murea.

(*C. Mobanu, Gaujani, Tara Lovistei*)

Mortul blastimat

CUPRINS

Zice-se, voinici feciori
Noua-avuse maica lor,
Noua toti si doar o fata,
Vasilichea laudata.
De hat mare i-au venit
Voinici mandri la petit.
Noua frati si maica-sa,
N-aveau gand nicicum s-o dea.
Intr-o zi, n-ar fi sosit,
Un voinic mandru-a venit
Si-o ceru atunci pe fata
Mult vestita de *musata*.
Fratii toti si maica-sa,
N-aveau gand deloc s-o dea,
Numai fratele mezin,
Numai micul Constantin,
Vru s-o dea departe-n lume
Si-o dadura-acelui june.
— Mama, juramant ma leaga,
S-o aduc pe sora draga,
Cat de des doru-ti va fi,
Si oricand tu vei dori.

Prin straini au dat-o, foarte,
La trei luni, trei ani departe,
Ca de-ai sta sa chibzuiesti,
Nici cu mintea nu gandesti.
Nu trecu vreme prea multa
Ca veni o boala crunta,

De frati noua n-a ramas
Nici din rude vreun glas!
Numai muma mai traia
Pustnicind in casa sa.
Si zacea si suspina
Si zicea: ce soarta grea!
Blestema si-afurisea,
Sa tot plangi de mila sa!
Constantin de nu era,
Fata-acasa ar sedea!
Ci de mult ce blestema
Nici pamantul nu-l rabda,
Si afara-l arunca.
Se scula neodihnitul,
Ingropatul si muritul,
De-a calare el zbura,
Catre surioara sa.
— Ziua buna, surioara,
Gata-te, plecam diseara,
Mama ni-i in asteptare.
— Frate, spune-mi tu, fratine,
De e rau sau de e bine:
De-o fi rau,
Sa ma cernesc,
De-o fi bine,
Albe-a-mi pune!
— Vino cum esti surioara,
Mama te cunoaste, doara!

Si pornira, cale lunga,
 Cale lunga sa le-ajunga,
 Cum mergeau si tot mergeau
 Pasarile ciripeau:
 „Cip, cip, cip si tiu, tiu, tiu,
 Cin-vazu un mort c-un viu!“
 Vasilichea auzea,
 Pasarile ce graiau,
 Tremura, se-nfricosa,
 Si lui Constantin spunea;
 — Auzi, frate, ce zic puii,
 C-ar umbla mortii cu viii!
 Las' sa ciripeasca, ce-i,
 Alta n-au ce face ei!
 Mai departe ei plecau,
 Alte pasari intalneau:
 „Cip, cip, cip si tiu, tiu, tiu,
 Cin' vazu un mort c-un viu!“
 — Auzi, frate, ce zic puii,
 C-ar umbla mortii cu viii!
 — Las' sa ciripeasca, ce-i,
 Alta n-au ce face ei!
 Calul alerga zburand,
 Se-auzeau alti pui cantand:
 „Cip, cip, cip, si tiu, tiu, tiu,
 Cin' vazu un mort c-un viu!“
 — A pamant mirosi, curat,

Frica mi-e sa merg in sat!
 — Soro, mergi, vin si eu, doar,
 Odihneasca-mi al meu cal,
 Ca e obosit,
 Si e istovit,
 De umblat prea mult!
 Sora-acasa de-ajungea,
 El in groapa lui intra,
 Si gasea odihna mare,
 De blestemul mamei sale.
 — Mama mea si buna mea,
 Hai, hai deschide usa ta,
 Fiica ta acum vine,
 N-ai vazut-o ani si bine!
 Facea mama ce facea,
 Usa de i-o deschidea:
 — Tu esti, fata mea, sau cine,
 Au nu vad ochii mei bine?
 — Mama, eu-s, de buna
 seama,
 Eu sunt, mult dorita mama!
 Si-ncepu, de drum ii spuse,
 Cum veni si cine-o-aduse.
 La biserica mergea,
 Atunci mama la-nchinare,
 Pentru-al fiului ei suflet
 Si-a lui Constantin iertare!

(*Antologie de poezie populara aromana*, editie ingrijita, prefata
 si transpunere de Chirata Iorgoveanu-Dumitru)

VITEJESTI

1. CICLUL COTROPITORILOR

(Turci-tatari)

CUPRINS

Gruia lui Novac

La muntii Catrinului,
La padurea Pinului,
La cerdacu
Lui Novacu,
La masa de solzi de peste
Beau voinicii boiereste,
Beau, glumesc, se veselesc
Si la Dumnezeu gandesc.
Dar Gruita
Novacita,
Nici nu bea, nici nu manca,
Nici voie buna n-avea,
Ci sta gata de-a pleca.
Iar Novac, cum il vedea,
Din gura asa-i graia:
— Mai Gruito, fiul meu,
Sa-ti ajute Dumnezeu!
De ce sezi tu suparat,
Nebaut si nemancat?
O' banii ti i-ai gatat,
O' ti-i gandul la-nsurat,
O' ti-i dor de Tarigrad?
Gruita din grai graia:
— Nici banii nu i-am gatat,
Nici mi-i gandul la-nsurat,

Ci mi-i dor de Tarigrad!
Novac din cap clatina
Si catra Gruia zicea:
— Gruio, Gruio, fiul meu,
Asculta de tatal tau,
Ca el nu-ti voieste rau:
De vei merge-n Tarigrad,
Sa ramai tu langa gard.
In oras sa nu te bagi
Si la vin sa nu te tragi,
Ca vinu-i cu viclenie,
El te trage la betie,
Betia trage la somn,
Lesne pierde-un cap de om!
Gruita, copil zburdat,
De mic la rele-nvatat,
El in seama nu baga
Ce tatal sau ii spunea.
Ci-si incingea armele
Si-si gatea podoabele;
Apoi murgul si-l scotea,
Slugile i-l tesala,
Cu seaua mi-l insela,
Cu frane mi-l infrana.
Gruia pe el se suia,

Ramas bun ca mi-si lua
S-apoi ca vantul pleca
Si nici ca se mai oprea
Pan-in Tarigrad intra,
Si aici ce mi-si facea?
Lua targul tot de-a lungul
Si birturile de-a randul
Pan' pe urma nimerea
Si in birt ca se baga,
In birtu-mparatului,
Din marginea satului,
La Anita,
Birtasita,
Langa masa se punea
Si Anitei porunca:
— Tu, Anita,
Birtasita,
Ada-mi vin cat pot eu bea,
Ca-ti dau bani cu masura,
Toata cupa — talerul,
Toata vadra — galbenul!
Anita, dac-auzea,
Vadra-n mana o prindea
Si-n podrum mi se baga,
Si vin rosu-mi aducea,
Si pe masa mi-l punea.
Gruia vadra o prindea
Si dintr-un sorbit o bea,
Cu fundu-n sus o punea
Si noroc el ca-mi zicea,
Dupa alta porunca,

Dar nici un ban nu platea.
Si in birt el cat a stat
Tot vinul ca l-a gatat,
Ca-n trei zile si-n trei nopti
A baut sute de zloti,
A baut trei buti de vin,
Tot vin batran cu pelin,
S-a mancat trei vaci belite
Si trei cuptoare de pite;
Nu bea vinul cum se bea,
Cu salicu si hoalba,
Ci mi-l bea el cu vadra,
Se mira toata lumea!
Si Anita,
Birtasita,
Daca vinul ca-mi gata
Si bani nu mi-si capata,
Tare rau se supara
Si la oaspeti le zicea:
— Dragii mei,
Oaspetii mei,
Faceti bine si iertati,
Ca luminele-am gatat
Si n-am bani de cumparat
Pan' m-o'i duce-n capatat.
Si Anita,
Birtasita,
Poale albe sufulca,
Cizme negre incalta,
Si din birt ea ca-mi iese,
Si unde mi se ducea?

Deasupra orasului,
La curtea-imparatului:
— Inaltate imparate,
Sa traiesti cu sanatate!
Nimerit-au, nimerit,
La mine-n birt o venit
Un voinicel tinerel,
De toti se mira de el;
Ca-n trei zile si-n trei nopti
A baut sute de zloti,
A baut trei buti de vin,
Vin batran si cu pelin,
S-a mancat trei vaci belite
Si trei cuptoare de pite.
Nu bea vinul cum se bea,
Cu salicu si hoalba,
Ci mi-si bea el cu vadra,
Se mira toata lumea!
Cum pune vadra la gura,
Varsa-n gura ca-ntr-o sura,
Vadra cum este de mare,
El o bea dintr-o gustare,
Si pita cat e de lata,
El o-mbucă totodata;
Tot vinul cat am avut,
Tot dansul mi l-a baut,
Si cand zic ca sa plateasca,
El vrea ca sa ma loveasca.
Tot manca si tot sorbi,
Dar nimica nu-mi plati.
Acum, cand vinu-am gatat

Spune-mi doamne, ce sa fac?
— Tu, Anita,
Birtasita,
Spune-mi tu faptura lui,
C-asta-i omul dracului!
— Inaltate imparate,
Sa traiesti cu sanatate,
Eu iti spun cu direptate:
De trei palme-i lat in frunte
Si nu prea vorbeste multe;
Apoi cautatura lui
Seamana cu-a lupului;
Cand se uita pe sub gene,
Si maria-ta te-ai teme...
Mustatile-i ca la rac,
Si le-nnoada dupa cap;
Face nodul cat pumnul
Si ranjeste ca ursul,
De bubuie tot locul
Si ti-e groaza de dansul;
Lat e-n spate, gros in os,
Dar la fata mi-i frumos,
C-are fata de hartie,
De-ai putea pe ea a scrie,
S-apoi, ochisorii lui,
Ca murile campului!
Imparatul auzind
Pe Anita-asa vorbind,
Puterile ii pierdea,
Maciuca paru-i suia,
Fata i se-ngalbinea,

Incepu a tremura
Si Anitei ii zicea:
— Tu, Anita,
Birtasita,
Rogu-te pe Dumnezeu
Si te jur pe capul tau
Sa nu-i spui unde sed eu,
C-ala manca capul meu!
{sta-i Gruia lui Novac,
Care tara ne-a pradat,
A pradat-o-n lung si-n lat,
De trei ori turcii-a taiat
Si acum iar o venit
Cu gand rau de prapadit.
Bata-mi-l-ar Dumnezeu
Pe el si pe tatal sau,
Ca ei ne-au facut mult rau,
Ca ne-au tinut drumurile
Si ne-au taiat capetele!
Dar, Anita,
Birtasita,
Ia du-mi-te tu acasa
Si mi-l pune dupa masa,
Si da-i vin cu rozolie,
Ca sa-l traga la betie;
Da-i vin cat el poate bea,
De plata nu intreba,
Si dai vin cat va pofiti,
De plata nu pomeni.
Si cand vinul vei gata,
Vin' la mine, ca t-oi da,

Numai sa-l poti tu-mbata,
Ca bun pret ii capata!
Anita, dac-auzea,
Anita ce mi-si facea?
Acasa ea alerga
Si pe Gruia il afla
Cum prin birt se preumbla,
Ca nu mai avea ce bea.
El atuncea ce facea?
Mana-n pozonar baga,
Cu galbeni plina-o scotea,
Galbeni pe jos resfira
Si din gura ca-mi zicea:
— Tu, Anita,
Birtasita,
Ada-mi vin cat pot eu bea,
Ca-ti dau galbeni cati vei vrea;
Si cand galbeni oi gata,
Pe ulita voi pleca,
De blaga m-oi incarca!
Iar Anita,
Birtasita,
Daca ea mi-si auzea,
Bine, Doamne, ii parea,
Galbeni de pe jos strangea
Si vin rosu aducea,
Vin batran cu rozolie,
Ca sa-l traga la betie.
Si Gruia ce mi-si facea?
Multe buti de vin golea,
Dar pe urma ametea,

Capul pe masa-l punea
Si curand ca adormea.
Iar Anita,
Birtasita,
Daca ea astea vedea,
Ferestrele deschidea;
La turci semn ca le facea.
Turcii-ncet s-apropiau
Si in birt ca se bagau,
Si cum pe Gruia-l vedea,
La el mi se repezea,
Dara vantul cam batea,
Parul lui Gruia-l latea,
Iar turcii, daca vedea,
Vai, Doamne, cum mi-si

fugea!

Dar-napoi iar se-ntorcea
Si pe Gruia mi-l lega
Cu trei funii de matasa,
Ca mana Gruii de groasa,
Si cu trei de ibrisin,
Groase ca parii de fan;
Cu coatele indarapt,
Cu mainile-ntoarse-n piept.
S-apoi ei pe el il lua
Si-n temnita il ducea,
Intr-o temnita de piatra,
Chiar pe seama lui gatata.
Si aici cat il tineau?
Sapte ani si jumătate,
Pan' se rupse suba-n spate;

Sapte ani si doua luni,
Mai pe-atatea saptamani,
Gruia-n temnita sedea
Pan' de zile-i se ura.
Si Novac tot astepta
Ca sa-i vina Gruita:
Dar in zadar astepta,
Ca Gruia nu mai venea.
Atunci el ce mi-si facea?
La un corb el porunceau
Si asa ca mi-i zicea:
— Corbule, puiutul meu,
Tina-mi-te Dumnezeu!
Tu nu esti bun de lucrat,
Dara esti bun de zburat,
Du-te,-ncungiura tara
Si imi cauta pe Gruia,
Doara li-i putea afla,
Ca eu bine te-oi tineau,
Carne de turc ii manca
Si sange de turc ii bea!
Atunci Corbul ce-mi facea?
Aripile intindea,
Cu ciocul mi-si cloncaneau,
Toata tara-ncungiura
Pan' pe Gruia mi-l afla,
La fereastră-i s-aseza
Si cauta si cloncaneau,
Gruita Corbul vedea
Si bine mi-l cunostea,
Si din grai asa graia:

— Du-te tu la tatal meu
Si spune-i ca am zis eu
Sa lase hodina toata,
Vina aici sa ma scoata!
Si spune-i tatucului
Care-i gandul turcului,
Ca pe vineri dimineata
Se gatesc sa-mi ia viata
Ca funarii impletesc
Si bardasii tot cioplesc,
Furcile imi pregatesc.
Si vineri la pranzul mare,
Ma vor scoate la pierzare!
Corbul, daca auzea,
Aripile intindea,
In vazduh se ridica
Si la Novac se-ntorcea
Si asa ca ii zicea:
— Lasa cina la Domnul
Si cutitul la focul,
Ca-ti potopesc feciorul!
Ca vineri de dimineata
Vrea sa-i ia a lui viata;
Ca funarii impletesc
Si bardasii tot cioplesc,
Furcile ii pregatesc.
Si vineri, la pranzul mare,
Il vor scoate la pierzare!
Novac, daca auzea,
Ochii-n lacrimi isi scalda
Si din grai asa graia;

— Te mai scot o data eu,
Chiar sa-mi pierd si capul
meu!
Apoi iute cat gandesti,
Tipa hainele domnesti
Si-mbraca calugaresti.
Mos calugar se facea,
Armele si le-ascundea,
Murgul il incaleca
Si indata el pleca,
Si la turci ca se ducea,
Si asa ca el zicea;
— Buna ziua, turcilor,
Turcilor, voinicilor!
Auzit-am, auzit,
Lucru mie potrivit,
C-aveti un rob de pierzare;
Nu l-ati face de vanzare?
Ca de cumva mi l-ati da,
Bucuros l-as cumpara,
Si de cumva vi-i de dat,
Mie mi-i de cumparat.
Si de-a fi cam tinerel,
V-as da multi galbeni pe el,
Ca sa mi-l fac diecel;
Ca la vreme de slabie
N-are nime sa ma tie
Si mi-a fi spre-ajutorie,
Ba, de n-ar avea cap greu,
L-as invata tot mereu,
Sa ramana-n locul meu!

Turcii, cum il auzea,
Toti din grai asa graia:
— Parinte, sfintia-ta,
Noi robul nu ti l-om da,
Ca nu-i neam de diecel,
Ci e neam de Novacel!
Si noua nu ni-i de dat,
Ca pe el l-am judecat
Ca sa fie spanzurat,
Ca-i un mare blestemat.
Seamana cu tatal sau,
Bate-mi-l-ar Dumnezeu!
Ca de cand s-a pomenit,
Tot asa ne-au prapadit;
Ca ne tinea drumurile
Si ne taia capetele!
Novac, daca auzea,
Turcilor ca le zicea:
— Daca nu mi-l sloboziti,
Va rog sa nu-l potopiti
Pana nu l-oi spovedi
Si de moarte l-oi gati!
Dar turcii se mania
Ca prea mult ii nacajea.
Atunci Novac ce-mi facea?
Pozonarele-si varsa,
Galbeni pe jos rasfira.
Turcii-a strange se-ntrecea,
Iar Novac se intorcea
Si sabia s-o scotea
Si pe toti turcii taia,

Nici unul nu ramanea.
Apoi afara ieseaa,
La temnita se ducea,
Unde era-nchis Gruia,
Lacatele le rupea
Si pe Gruia il scotea
Si din grai asa-i graia:
— Grito, copilul meu,
Tu faci tot de capul tau
Si n-asculti cuvantul meu,
Rau te batu Dumnezeu!
Gruia noduri inghitea,
Dar nimica nu zicea,
Ca el vina si-o vedea,
Apoi amandoi se lua
Si prin turci se intorcea
Si pe toti ca mi-i taia.
Pe unde Novac mergea,
Numai cu cotul cotea,
Uliti printre turci facea.
Gruia mi-i abatea,
Iara Novac ii taia,
Si turcii asa pica
Cum pica vara iarba
Cand o ajungi cu coasa.
Iar un turc cam batranel,
Vai de el, amar de el,
Se-nvartea si se codea
Si de Gruia se ruga:
— Lasa-ma nevatamat,
Sa duc veste la-mparat,
C-ai scapat din Tarigrad!

Iar Gruia ca mi-i zicea:
— Caine batran si spurcat,
Te-as lasa nevatamat,
Dar ii spune la-mparat
Ca de viteaz ai scapat!
Apoi sabia tragea,
Urechile ii taia,
Nasul o tara-i carnea
S-apoi scapat il facea.
Iara Gruia cu Novac
Se lua de dupa cap
Si se saruta cu drag,
Si lauda pe Dumnezeu

Ca i-a scapat de la rau.
S-apoi ei ca se lua,
Pe ulita ca-mi pleca,
Multa blaga-si aduna,
Multe cara incarca
Si dincoace ei venea,
Catra Tara Romaneasca,
Fapta sa s-o povesteasca
La boieri ca dumneavoastra,
Dumnezeu sa va traiasca!
Si Novacii, cat traia,
Tot mereu se veselea
Si la turci nu mai gande!

(Gb. Catana, Banat)

CUPRINS

Novac

Insuratoarea lui Iovita

Muntii Steri-Dealului,
Tocmai la muntele-nalt,
Unde pazvantii se bat;
Tocmai la muntele sec,
Unde vitejii se-ntrec...
La cerdacul lui Novac,
Lui Novac,
Baba-Novac,
Car' traieste-acum de-un veac,
Mare masa mi-este-ntinsa,
De multi boieri mi-e cuprinsa.
Dar la masa cine-mi sade?

Sade batranul Novac,
Cu frate-sau Balaban,
Cu nepotu-sau Iovita,
Iovita
Din Craiovita,
Fecioras de talanita,
'Bracat intr-o dulamita.
'Toti boieri' beau
Si mancau,
Pe galbenasi se sfeteau,
Numai Iovita nici nu bea,
Nici nu manca,

Numai cu ochii privea.
 Ca sedea de zid ramat,
 Far' de igealac in cap...
 Dara batranul Novac ce mi-si
 facea?

De la masa se scula,
 Din gurita-asa-i zicea:
 — Bai nepoate, tu, Iovita,
 Ce nu bei, ce nu mananci,
 Numai cu ochii te uiti?
 Ori bucatele nu-ti plac,
 Ma rog, si-altele sa-ti fac?
 Ori galbenasi mi-ai sfarsit,
 Sau mai multi c-ai dobandit?
 Sau, frate, ti s-a facut,
 Neica, de casatorit?!...
 — Mai unchiule, dumneata,
 De statusi
 De ma-ntrebasi,
 Adevarul spune-ti-as:
 Ca eu, frate, m-am plimbat
 In oierit,
 In dijmarit,
 Pe la Muntii Pindului,
 La Muntii Cadiului,
 Si eu, nene, mi-am vazut
 Pe fata Cadiului,
 Nepoata-mparatului,
 Si din ceas' car' mi-am vazut-o
 La inima mi-a cazut
 Ca un nastur de argint

Cand cade la apa-afund,
 Se lipeste de nisip,
 Si n-am cal de pristinit!...
 — Mai nepoate, tu, Iovita,
 Daca este vorba-asa,
 Intra-n grajd de mi-ti alege,
 Ca am freo cincizeci la hrana,
 Pusi de la Vinerea-Mare!
 Cheieru-n mana ca-i da:
 Sa vezi, cheia cat lopata,
 Lacatul cat banita,
 Mititel
 Cat un purcel,
 Sa faci cinci caldari din el...
 La grajd, frate, se ducea,
 Incerca albi
 Si codalbi,
 Incerca negri si pegi,
 Incerca surii si murgi;
 Nici un cal ca nu-i placea,
 Tot cu palma-i masura...
 In usa grajdului ca sta,
 O tigare ca fuma,
 Ochii-n cap se lumina.
 Cand ochi negri si-arunca,
 Tocma-n fundul grajdului
 Zari ochii Albului,
 Albului
 Codalbului,
 Stii, ca para focului,
 Luceafarul cerului,

Peste bagcea
Se-ntindea,
Floarea lui Iovita-o da,
Dar Iovita ce-mi facea?
Cu stanga floarea-i lua,
Cu dreapta mana i-arunca,
Ii puse mana-n pafiale,
O puse pe cal calare...
Dara Stanca ce-i zicea?
— Mai Iovita, dumneata,
Daca facusi, draga, asa,
Poate Albul tau ceva?
Ca de ne-o afla taica
Si-o-ncaleca pe Catarca,
Pe Catarca
Nebuna,
Care fuge cu luna
Si rasufla cu ziua,
Ne-o rapune viata,
Sa vezi, p-a ta
Si p-a mea!
Dar Iovita ce zicea?
— Mai Albule, dumneata,
Mai poti tu la batranete
Cat puteai la tinerete?
— Mai mult pot la batranete
Cat puteam la tinerete.
Cat eram eu tinerel,
Mi-era carnea
Ca roua,
Dar acum, la batranete,

Mi-este carnea ca fierul,
Maduva, ca otelul!...
Iovita, cand auzea,
Drumul Albului ca da,
Dar o roaba ce-mi facea?
Veste Cadiei ducea:
— Scoal', Cadio, nu sedea,
C-a furat pe fii-ta
Si s-a dus un hot cu ea!
— Pune masa sa mananc,
Cand oi pleca, tot l-ajung!
Punea masa
Si manca
Si bine ca ospata,
La grajd de piatra-mi intra,
La Catarca se ducea,
Cam cu sea, cam far' de frau,
Numai cu piedica-n gura,
Obiceiul cel sarbesc
Si cu-al nostru, romanesc...
Drumul Catarcii ca da
Pe spojarul campului.
Fugea, nene, nebuna...
Dar batranul Novac,
Ca un puternic ce-mi era,
Sus in cerdac se urca,
Cu ocheanul se uita
Unde-l caznea
Cadia.
Jos din cerdac ca se da,
La grajd, frate, ca-mi venea.

Dar pe cine-ncaleca?
 Pe... Sargul de la saca,
 Ala-ndemana era...
 Fugea si-ala, bednicul,
 De duduia pamantul!
 Naintea lui ca ieseaa,
 Din gurita-asa-i zicea:
 — Dur, dur, dur, cuscre

Cadio,

Nu glumi
 Cu copiii,
 Glumeste cu batranii.
 Copiii ca-ngalcevesc,
 Batranii ca-mpaciuiesc.
 Copiii fac vrajbur'le,
 Iar batranii, paciur'le!
 Iar Cadia ce-i zicea?
 — Dur, dur, dur, cuscre

Novace,

Savai, drace,
 Catarca s-a-nfierbantat,
 Palos in sange s-a spurcat
 Si mi-e frica de pacat,
 Sa nu te las far' de cap!...
 Atunci Novac ce-mi facea?
 In urma, nene, ramanea.
 Cand zise Cadia: „Aman!“,

Mi-l povarni de pe cal.
 Trupul lui cel haranit
 Sade in drum gramadit!
 De la el ce mi-si lua?
 Luleaua
 Si celmeaua,
 Tigaret de piparos
 Care-n lume n-a mai fost...
 Pe Catarca-ncaleca,
 Pe Sargu-alaturi lua
 Si-acasa ca mi-si venea,
 Lui Iovita ca-i zicea:
 — Socre-tau te-a-nziestrat
 Pe tine cu Catarca,
 Pe mine cu luleaua!...
 Si Stancuta c-auzea,
 Din ochi negri lacrima,
 De la inima ofta
 Si din gura-asa zicea:
 — Ale, taica, socru-meu,
 Tu taiasi pe tatal mieu!...
 Mare nunta ca-mi faceau,
 Vin prin pahare puneau...
 Si-am facut cantec deplin,
 Mai ziceti, boieri, amin!
 Si mai dati cu udata,
 Sa-mi ude Mitica gura!...

(Al. I. Amzulescu si Gh. Ciobanu, *Vechi cantece de viteji*,
 Murenii-de-Sus, Teleorman)

Novac si corbul

CUPRINS

I

Mandru-i campul, sfantul
soare

Straluci-ar sarbatoare!
Colo-n umbra unui fag,
Sade Gruia si Novac.
— Gruia, Gruia, fatul meu!

Turcii vin cu un gand rau.
Au sarit si l-au legat
Si in zamnic mi l-au dat.
Novac tare-nfuriat
La feciorul cel legat
Un corb negru a trimis,
Cu pana neagra, pe sus;
Dar veste nu i-a adus.
Atunci pe jos l-a trimis.
Pe jos corbul a plecat,
Langa zamnic a-nnoptat.
Dupa ce s-a hodinit
Gruia astfel i-a vorbit:
— Corbusor, cu pana neagra,
Ori zamnicul sa-l raschesti?
Ori sa ma aratuiesti?
— Nici zamnicul sa-l raschesc,
Am venit pe un drum lung,
Chinurile sa le spui,
Sa duc cuvant tatalui.

— Zboara, zboara, peste mare;
In padure, pe carare
Brustur nalt tu vei gasi.
Frunza lata sa-mi aduci
De pe drum de la rascruce.
Eu pe frunza am sa scriu
Dorul meu si chinul meu.
Corbul negru a plecat,
Peste mare a zburat,
Frunza lata i-a adus,
Gruia dorul lui l-a scris.
Frunza verde el i-a pus-o
Sub aripa lui cea dreapta,
Sub aripa lui cea neagra.
Corbul iute a zburat,
Pe fereastra a intrat,
Lui Novac frunza i-a dat-o.
Incruntat Novac seadea,
Frunza verde o cetea.
Fuga-n grajd a alergat,
Pe un roib s-a aburcat.
Gonea iute ca lunile,
Ca si saptamanile.
Si nici truda nu simtea,
Si nici flamand nu era.
Peste vai parca zbura
La manastirea Calugara.
'N poarta mare a batut,

Un calugar i-a deschis.

— Buna ziua, parinte!

— Multumesc, Novace!

Ce cauti pe aici?

Ori manastirea s-o aratuiesti?

Ori pe noi sa ne prapadesti?

— Nici manastirea s-o

aratuiesc

Nici pe voi sa va prapadesc.

Eu sa lepad am venit

Straie groase armenesti

Si sa iau calugaresti.

Dupa cum e lumea proasta,

Vreau sa nu ma mai cunoasca.

Straiele si le-a schimbat,

Mai departe a plecat,

In Tarigrad, la imparat.

Poarta de aur s-a deschis

La-mparat el a intrat

Si-nainte i s-a-nfatisat:

— Buna ziua, imparate!

— Ce cati pe aici, parinte?

— Eu prin lume-am auzit

C-aveti un fiu prapadit

Si moare nespovidit.

Imparatul i-a vorbit...

Novac iute a plecat,

Calul cu picioru-a dat,

Utile a faramat.

Douasprezece usi de schija,

La zamnic a daramat.

II

Pe Gruia cand l-a vazut

Novac astfel i-a strigat:

— Gruia, Gruia, dragul tatei,

Na-ti aceasta sabie lata,

Sabie lata,

Ca o spata.

Lasa-te intr-un picior

Da in turci ca in bujori,

Lasa-te intr-amandoua,

Sa tai, cate-o mie, doua.

Nu-ti cruta carnea pe tine.

— Lupta-te si tu ca mine.

Intr-un ceas si jumatate

N-au avut pe cine bate.

Pe cai au incalecat

La mosie s-au-nturnat.

Cand acasa au venit

Gruia astfel a vorbit:

— Eu ma duc sa logodesc

Cu fata craiului turcesc.

— Ia, un cal din grajdul meu

Du-te, Gruia, fatul meu!

La cai Gruia a iesit

Si-a luat un cal sucit,

Si in coama cam zburlit.

Pe cal negru s-a suit

Si la crai el a pornit

Fata se plimba-ntre flori,

In obraji cu doi bujori.

Gruia-n poarta s-a oprit

Si-n gradina a privit.
 Vine-o sluga-i da o floare,
 Alta vine-i da o floare.
 Iara Gruia incrunat
 Florile nu le-a luat.
 Iar cand fata a venit,
 A luat-o si-a fugit.
 Pe ocean Novac privea,
 Pe fugari el ii vedea,
 Calul negru cum gonea.
 Peste-o zi si jumatate
 Gruia-n poarta casei bate.
 Novac iese inainte,
 Nurorii sale in cale,
 — Buna cale, nora!
 — Nu-ti voi fi lung nora,
 Tata vine-n urma.

III

— Du-te nora si te-apuca
 Sa lucrezi-n gospodarie,
 Cuscrul cand se va ivi,
 Eu in cale-i voi iesi.
 Cuscrul iata c-a venit,
 In cale Novac i-a iesit.
 — Buna cale, cuscrule!
 — Multumesc, voinic Novace!
 Cuscru eu nu ti-oi mai fi
 Pana fata nu mi-oi vidé.
 — Cum vrei sa ne intalnim,

Scara-n scara
 Ori cu vorbe bune?
 Craiul spune: — Scara-n scara.
 Capul craiului i-a zburat
 Coroana lui Gruia i-a dat.
 — Gruia tatei, crai vei fi
 Peste tari tu vei domni.
 S-ajuns far-a gandi,
 Peste tara imparat
 Gruia, crai in Tarigrad.
 Cate-o luna nu dormea,
 Zi si noapte tot muncea.
 Iara cand el se culca,
 Saptamani intregi dormea.
 Pe piept sabia-si punea;
 Cand, prin somn in sus sufla,
 Sabia se ridica
 Iara cand in jos tragea
 Sabia alba se lasa.
 Si cand Gruia a adormit
 Turcii toti s-au hotarat
 Ca sa-l prinda
 Si sa-l lege
 Si in apa sa-l inece.
 Un baiat care-l pazea:
 — Ce mi-ti da ca sa vi-l leg?
 Cu matasa neagra,
 De-o piatra de moara?
 Atunci turcii au vorbit:
 — Cetveric de galbeni dam
 Numai sa ni-l poti lega.

Dupa ce ei l-au legat
In mare adanca l-au-necat.
El cu piatra inota
Mana nu si-o dezlega.
La jumatate de mare
I-a venit un frate mai mare,
El matasa a taiat,
Piatra-n mare a picat.

Cand in seica a sarit,
Fratele lui i-a vorbit:
— Da vasele la mine,
Ca eu nu-s trudit ca tine.
Si seica s-a tot dus,
Drumul marii, spre apus.
Pe la mijlocul marii,
Pana la marginea lumii.

(*Tatiana Galusca*, Basarabia,
comuna Izvoare, judetul Soroca)

CUPRINS

Doncila

Intru o vreme trecuta
Si de-abia pomenita,
Nimerit-au la un imparat
Un deliu din Tarigrad.
Multu-i mare si ciudat,
Groaznic si infricosat;
Este-n stat de sapte coti,
Socoteste daca poti,
Si de sapte palme-n spate
De te-apuca grozi de moarte,
Cu capul cat stambolul,
Cu ochii cat paharul,
Cu cialmaua cat o roata
De se-ngrozea firea toata.
Daca-mparatul l-au vazut,
Lui tain ca i-au gatit,
De toata casa vaca grasa
Si o casa prea frumoasa,

De gustare gonitoare
Si de noapte fata mare.
Cinzeci de oca de vin,
Cinsprezece de rachiu,
De rachiu cam mermeziu,
Ce este bun si dulceu.
Si cu aceasta urmare,
Ce-i vrednica de mirare,
Tot targul ca savarsira
Si cheful ca-si facura,
Ca nici o fata frumoasa
Nu au ramas sanatoasa.
Imparatul cu dreptate,
Pe rand i le da pe toate,
Ca sa scape de urgie
Si de a lui grozavie.
De la toti au implinit,
Si randul ca au venit

La Doncila bolnavul,
Vrednicul si viteazul.
Iar a sa sor' prea iubita,
Intru toate iscusita,
Ea de veste ca prindea
Si afara ca iese, a,
Fata-n cap ca-si zgaria.
Parul galben ca-si rumpea,
Cu amar tare plangea
Si din gur-asa zicea:
— Mare pacat si mai greu
Ce-au cazut pe capul meu.
Frate-sau o auzea
Si din gur-asa-i zicea:
— Surioara, surioara,
Scarba mea te impresoara?
Au ca tu te-ai suparat
De atata alergat,
Mutandu-mi perinuta
Care ma culc pe dansa.
Ni la cap, ni la picioare,
Ni la umbra, ni la soare,
De noua ai si jumatate
Intr-aceasta rautate
Si noua zile de vara,
Si noua de primarava?
Sora-sa atunci plangea
Si toate-i istorisea,
De ce are intristare
Si plange asa cu jale.
Frate-sau ca-i raspundea:

— Soro, surioara mea,
Tu daca mi-i asculta,
Nici in seama nu-i baga.
Tu singura ia cheirul
Si-mi deschide ceirul
Si-mi gateste pe negrul
Care-si va scoate capul,
Il cesala si-l insala
Si mi-l scoate ici la scara;
Pe trei usi de l-ai baga
Si in casa ca-i intra,
De perini m-oi rezima,
Doar sa pot incaleca.
Ea toate ca asculta
Si grajdul ca descuia
Si pe negrul ca-l gatise
Si la dansul ca-l aduse.
Iar Doncila bolnavul,
Vrednicul si viteazul,
De perini se rezima
Si pe negru-ncaleca
Si afara ca iese, a,
Mana-n stresina pune a
Si sulita c-o scotea,
De rugina c-o stergea,
Ca ea tare ruginise,
De cand el se bolnavise.
Buzduganul ca-si luase
Si de-acolo purcesese,
Negrul lui tot buiestrand
Si Doncila tot gemand

Si din buzdugan zvarlind,
Tot din palma sprijinind.
Pe ulita ca mergea
Si la poarta ajungea,
La poarta imparateasca,
Cu gand ca sa-si izbandeasca.
La deliul se ducea
Si la masa ca-l gasea,
Cu o ialovita grasa
Si c-o copila frumoasa.
Deliul daca-l vedea,
El la masa ca-l poftea.
El deliul suduia
Si din gur-asa-i zicea:
— Ah, deliule spurcate,
Si cu totul blastemate,
N-am venit sa ma-nvoiesc,
Ci-am venit sa ma lovesc,
Inima sa-mi racoresc
De ahtul ce patimesc.
Deliul daca-l auzea,
Tare ca se mania,
Mana pe buzdugan pune
Si intr-insul repezea.
Iar Doncila bolnavul,
Vrednicul si viteazul,
Cu mana se atinea
Si in palma ca-l prindea,
De genunchi ca mi-l trantea,
Patru bucati ca-l facea
Si palosul ca scotea

Si din gur-asa graia:
— Atin-te a te sprijini,
Si odata se-nvarti
Si-n deliul repezea
Si foarte tare-l lovea.
Nu-s' cum focul se lovira,
Ochii amandoi sarira
Si capul ca i-l taia,
In sulita il lua
Si in pamant il infipse.
Iar imparatul privea
Si pe scari se cobora,
La Doncila ca mergea
Si pe spate ca-l batea,
Cu mangaieri-i graia
Si pe dansul veselea:
— Ah, Doncila bolnave,
Vrednice si viteze.
De cand tu te-ai bolnavit
Deliul s-au inmultit.
Asterne-ti mantaua ta,
Ca sa-ti platesc leafa ta;
Mantaluta-si asternea,
El de galbeni i-o umplea.
Galbenii ca si-i lua
Si pre cal incaleca
Si pe poarta ca iese, a,
Si pe ulita mergea,
Negrul lui tot buiestrand
Si Doncila tot gemand
Si din buzdugan zvarlind,
Tot in palma sprijinind.

Cand pe ulita mergea,
Tot orasul se strangea,
De bine ca-l cuvanta
Si pre dansu-l saruta
Pe crestetul capului
Cum ii randul turcului.

Si acasa ca mergea,
Catre sora sa zicea:
— Nici in seama nu baga,
Te-am mantuit de-aceasta,
A fost si s-a pomeni
Cat soarele-n cer va fi.

(M. Eminescu, Literatura populara)

CUPRINS

Doicin bolnavul

Foaie verde maracine,
Ascultati, boieri, la mine,
Sa va cant de-o istorie
Din mica copilarie!
Mai usurel cu vorba,
Ascultati la noi incoa',
Unde noi vom cuvanta.
Foaie verde viorea,
Pe Doicin ca voi canta;
Cand oi zice viorea,
Dimineata l-oi tineca,
Ori oi bea,
Ori nu ti-oi bea!...
Foaie verde ca lipanul
Este tot Doicin bolnavul:
Cind oi zice trei spanace,
De noua ani de cind zace,
Si nimica nu stia,
Numai sor'sa Ilinca
Pe brate ca mi-l purta,

De la umbra pin' la soare,
Pe-ale dalbe bratisoare.
Pe perini ca mi-l punea
Si pe el ca mi-l muta
Si din gura se ruga:
— Nene Doicin, dumneata...
Din ochi negri lacrama
Si din suflet suspina,
Frate, ea nu-i cuteza
Ca sa-i spuna altceva.
Dar Doicin ca mi-o-ntreba:
— Ilincuto, soru-mea,
De cind maica te-a facut
Trista-asa nu te-am vazut.
Ori tie ti s-a urit
Pernioara mea mutind
De la umbra pin' la soare
Pe-ale dalbe bratisoare;
Ori tie, neica, ti-a venit
Vremea de casatorit?

Ilincuta-i raspundea:
— N-auzi, neica, dumneata,
Cum statusi de ma-ntrebasi,
Adevarul spune-ti-as:
N-auzi, nene, dumneata,
In tara ca mi-a sosit,
Neica, un arap,
Mare sangeap,
Cu solzi galbeni dupa cap,
Neica, pai' ca mi-e de crap;
Ochii-n cap ca sitele,
Masele,
Rasnitele!..
Inaintea-mparatiei,
Fata Tarigradului,
In usa-mparatului.
Demancare
Ce mi-s' are?
Noua bivoli demancare,
Noua cuptoare de paine!
Bautura ce mi-s' bea?
Cate-o bute el c-avea!
N-auzi, nene, dumneata,
Cu-mparatul ca vorbea,
Cate-o fata el ca-i da.
Cu care ca se culca,
Maine-n ziua mi-o-ngropa!
Cand oi zice margarit,
Randul la mine-a venit,
Cand oi zice viorea,

Maine seara oi pleca,
Ramai, neicut,-acia!..
Dar Doicin, cand auzea:
— Ilincuto, soru-mea,
N-auzi tu, mandruta mea?
Pe Rosul ca l-oi scotea
Neadapat,
Neteselat,
Cum e bun de-ncalecat.
N-auzi, surioara mea?
Asculta la mine-ncoa':
Si tu, neica, m-ii incinge
Cu noua frane
De brane;
Pe min' m-ai infasura,
Ca neicuta te-o scapa!
Dar Ilinca, de-auzea,
La grajd, nene, se ducea
Si pe Rosul ca-l scotea,
Care fuge cu anul
Si rasufla cu ceasul.
Branee, neica, le lua,
Pe el ca mi-l' fasura,
Oasele de nu-i cadea.
Cu Rosul el ca vorbea:
— Mai Rosule, dumneata,
Mai poti tu la batraneata
Cat puteai la tinereata?
Dar Rosul ca mi-i spunea:
— Mai Doicine, dumneata,

Cand eram la tinereata
Mi-era carnea
Ca fraga,
Osciorul,
Ca maduva;
Dar acum, la batraneata,
Mi-este carnea ca fierul,
Osciorul,
Ca otelul!
Pe cal, neica,-ncaleca,
O data ca-l saruta,
Salele nu-l mai tineau...
Cand oi zice viorea:
— Ilincuto, soru-mea,
Sai de-mi tine salele,
Sa nu-mi pice oasele!...
Altceva el ca uita:
Paloselul ca-l uita,
De-o suta cincizeci de-oca...
Din gurita ca spunea:
— Ilincuto, dumneata,
Palosel mi-oi aducea;
N-ai putea l-aridica?
De-a pastragala l-ai da,
Pan-la min' l-oi aducea!
Ilincuta ce facea?
Nu putea l-aridica,
De-o suta cincizeci de-oca...
De-a pastragala ca-l da,
De Doicin l-apropia.

Asa, bolnav cum era,
Intr-o scara se lasa,
Cu destiu-al mic l-aridica,
In palma ca-l flustura,
O data ca-l saruta,
Cu el in sus ca mi-s' da,
Cu norii l-amesteca,
Ca laptele se facea,
In palma ca-l prijunea,
La ciochina l-atarna...
Cu soru-sa se saruta,
Drumul, nene, ca si-l lua.
Pe Rosu ca mi-l smuta:
Ii da drumul
Lui Rosul,
Care fuge cu anul
Si rasufla cu ceasul.
La-mparatie intra,
De buna ziua ca da.
'Mparatul, de mi-l vedea,
'Marmurit ca ramanea,
Iar Doicin ca mi-s' spunea:
— 'Mparate, esti imparat,
Ti-ai ardicat fesul din cap
Naintea unui arap!
Cin' te-a pus pe tine domn
N-a mai fost el nici un om!...
Foaie verde viorea,
Dar Arapul, de-l vedea,
Din gurita ca-i spunea:

— Mai Doicine, dumneata,
Ce vrei, neica, dumneata:
In sabii sa ne taiem,
La lupta sa ne luptam?
Iar Doicin ca mi-s' spunea.

— Mai Arape, dumneata,
La lupta, ca e mai dreapta,
Ca-i mai dreapta

Si-nteleapta

Si de Dumnezeu lasata!

La lupta, neica, se lua;

Imparatul, de-l vedea,

Tare mult ca se mira.

Dar Arapul ce facea?

Cu solzi galbeni dupa cap,

Neica, pai'ca este-un crap;

Cu mustatile de rac,

Neica, pai'ca este-un drac;

Ia vezi, teasta capului,

Cat rotila plugului;

Ochii-n cap ca sitele,

Masele,

Rasnitele!...

La lupta ca se lupta,

Pe Doicin ca-l aducea,

Cu el in pamant ca da,

Pana-n glezne ca intra!

Iar Doicin ce mai facea?

Asa, bolnav cum era,

Pe Arap ca-l aducea,

Cu el in pamant ca da,

Pana-n subsuori il бага.

Paloselul ca scotea,

Iute capul ca-i taia.

La imparatul se ducea,

Tara de el c-o scapa,

Num-atata ca-i spunea:

— Mai imparate, esti imparat,

Ti-ai ardicat fesul din cap

Naintea unui arap!

Cin' te-a pus pe tine domn

N-a mai fost el nici un om!

Acasa, neica, venea,

Cu Ilinca ca-mi vorbea:

— Ilincuto, soru-mea,

Cand oi zice matostat,

Eu pe tine te-am scapat

De-al arap,

Mare sangeap!

N-auzi, surioara mea?

Tu, Ilinco, sa-mi aduci

Patruzeci de popi batrani,

Patruzeci de carturari,

Si mie ca sa-mi citeasca,

Pacatele-mi ispaseasca.

Tu, Rosule, te-oi ducea

Unde Dumnezeu ti-o da!

Punea capul si-adormea,

Somnul mortii ca mi-l lua...

Ilincuta ce facea?

Patruzeci de popi ca lua;

Patruzeci de popi batrani,

Patruzezi de carturari.
 Mare slujba ca-i facea,
 Frate, de se pomenea,
 Iara Rosu ramanea,
 In dinti, nene, ca mi-l lua,
 Cu el, frate, ca pleca,
 Cu piciorul ca-mi batea,
 Mare tainita facea
 La tulpina cu cinci ulmi,
 Cu cinci ulmi dintr-o tulpina,
 Pai'ca sunt frati dintr-o muma.
 Si el, mare, se ducea
 Unde Dumnezeu ca-i da...

Si, frate, s-o pomeni
 Cat soare pe cer va fi.
 Frate, sa se pomeneasca,
 Boieri, pe la dumneavoastra
 Si, frate, s-o pomeni
 Cat soare pe cer va fi!
 Neica, sa se povesteasca,
 Boieri, pe la dumneavoastra.
 De-o poveste haiduceasca!
 Inchei c-un pahar de vin,
 Sa va fac altul mai bun,
 Si mai bun, si dragastos,
 Sa va fie de folos...

(Al. I. Amzulescu si Gh. Ciobanu,
Veche cantec de viteji, Izvoarele, Dolj)

CUPRINS

Valcan

In sfanta zi a vinerii,
 Pe luciul Dunarii,
 De departe se zareste
 Si-mi tot vine, si-mi soseste,
 Si la mal mi se opreste
 Un caic inzavonit,
 Dinafara zugravit,
 Prin nauntru podobit,
 Cu covoare invalid
 Si cu sarma ingradit,
 Cum e bine de trait,
 Pe apa de haiducit.
 Dar intr-insul cine-mi sade

Cand p-o rana, cand pe coate,
 Pe covoare verzi culcati
 Si de arme incarcati?
 Vro cincizeci de ieniceri,
 Grosi la cap, carunti la peri.
 Cu hangere
 Ascutite,
 Cu pistoale
 Ruginite.
 Bine, mare, nu-mi sosea,
 Si caic de mal lega.
 Il lega ori nu-l lega,
 Ca gramada se pornea:

Unii laturi
Ispitea,
Altii-n drumuri
Alerga
Si pe toti ii intreba
D-au vazut pe al Valcan,
Puisor de ortoman,
Copt la minte, copt la os,
Om de treaba si chipos,
Ortoman, voinic de frunte,
Nalt ca bradul de la munte,
Cu mustata-n barbaric,
Cum sta bine la voinic,
Cu chica
'Mpletita-n coada,
Cu barba
Ce-n brau o-nnoada.
Foaie verde s-o lalea,
Dimineata cat tine
Intreba, tot intreba,
Pana iata c-ajungea
Colo-n vale la cisma,
Unde fetele
Spala,
Panzele
De-si inalbea,
Pe razoare
Le-ntindea
Si la soare
Le usca,

Ieniceri s-apropia,
Buna ziua ca le da
Si cu bine le-ntreba,
Si din gura le zicea:
— Buna ziua, fetelor,
Fetelor frumoaselor,
Care-nalbiti
Panzele,
De-mpartiti
Livezile.
N-ati vazut pe al Valcan,
Puisor de ortoman,
Om de treaba si chipos,
Copt la minte si la os,
Cu mustata-n barbaric,
Cum sta bine la voinic,
Cu chica
'Mpletita-n coada,
Cu barba
Ce-n brau o-nnoada?
El cunoaste
Dunarea
Pana-n vale,
La Slina¹,
Si malurile
Turcesti,
Si schelele
Bogdanesti.

¹ Sulina

El inoata ca un peste
Si ca plutele pluteste:
Sta omul de mi-l priveste,
Sta omul de se cruceste.
De ne-ti spune cu dreptate,
Sa va vedem maritate
Intr-o luna jumatate,
Cu panzele
Inalbite,
Ca florile
Podobite,
Sa se duca pomina
Dincolo de Padina,
Dincolo de Silistra;
De-ti spune cu nedreptate,
De barbati sa n-aveti parte
Zece ani si jumatate,
Panza vi se-ngalbineasca,
Florile vi se-nnegreasca,
Paru-n cap vi se albeasca!
Fetele, daca-i vedea,
Fetele, de-i auzea,
Reci fiori le coprindea,
Cam cu frica raspundea
Si din gura le zicea:
— Turcilor,
Agalelor,
N-am dat ochii cu Valcan
De-i mai bine de un an;
Nu stim, dusu-s-a-n pustie,
Ori e dus in haiducie!

Dar i-am vazut slugile
Carandu-i averile,
I-am vazut ibovnica
Tot masurand Dunarea,
I-am vazut pe maica-sa
Colo-n vale la cismea,
Una din furca
Torcand,
Alta din druga
'Ndrugand,
Dar mai bine de un an
N-am dat ochii cu Valcan!
Cei cincizeci de ieniceri,
Grosi la trup, carunti la peri,
Cu hangere
Ascutite,
Cu pistoale
Ruginite,
Dac-asa ca-mi auzea,
Inainte c-apuca
Si mergea, mare, mergea.
Pana iata c-ajungea
Jos in vale la cismea,
Und' s-aude Dunarea.
La cismeaua
Lui Bolan
Sede a muma
Lui Valcan,
Din druga
Tot indrugand
Si din gura

Tot cantand
Bataia
Voinicilor
Impotriva
Francilor,
Isprava
Haiducilor
Impotriva
Turcilor.
Si cum sta
Si cum canta,
Cu turcii se pomenea,
Cu cincizeci de ieniceri,
Grosi la trup, carunti la peri.
Ienicerii, de-mi sosea,
Buna ziua ca-i dedea
Si frumos se temenea.
Ei la ei
Cu „bun gasit“,
Ea la ei
Cu „bun venit“.
Iar ius-basa
Ce-mi facea?
Drept la dansa
Se ducea
Si din gura
Mi-i zicea:
— Asculta-ne, babo, fa,
Lunga fie viata ta
De ne-i spune tu ceva.
Am avut de capitan

Pe viteazul de Valcan,
Puisor de ortoman,
Om de treaba si chipos,
Copt la minte, copt la os,
Cu mustata-n barbaric,
Cum sta bine la voinic,
Cu chica
’Mpletita-n coada,
Cu barba
Ce-n brau o-nnoada;
El cunoaste
Dunarea
Pana-n vale,
La Slina
Si malurile
Turcesti
Si schelele
Bogdanesti
El inoata ca un peste
Si ca plutele pluteste,
De sta omul si-l priveste,
Sade-n loc si se cruceste;
El nu stie
Ce e frica,
Habar n-are
De nimica,
Ca-i voinic, viteaz de frunte,
Nalt ca bradul de la munte;
Cand de pleanuri se apuca,
Valcanas e o naluca,
De nu-l stie

Dunarea,
De nu-l prinde
Nimenea.
Noi cu el am haiducit,
Noi cu el am chiaburit;
Dar de cand s-a hainit
Si de cand ne-a oropsit,
Mai de tot am calicit;
Iata haine
Jerpelite
Si pistoale
Ruginite,
Plasele
Nepoleite,
Hangere
Neascutite!
Partea lui de noua ani,
Parte-n vite, parte-n bani,
Am mancat-o,
De saraci,
Am platit-o,
De haraci.
Acum, babo, am gasit
Plean bogat de plenuit:
Colo-n schela, la Galati,
Lipovenii
Sunt bogati,
Cazacliii —
Ingrasati,
Negustorii —
Incarcati

De postavuri unguresti,
De arme persienesti
Si de blani lipovenesti;
Dar n-aveam un capitan,
Puisor de ortoman,
Cum ne-a fost noua Valcan.
Tu esti maiculita lui,
Tu stii, babo, sa ne spui
Cum sa dam de urma lui.
D-am lua
Averile,
Ne-om intrema
Starile,
Ne-am imbuna
Zilele
Si i-om da
Dobanzile!
Baba, daca-i auzea,
Babei bine ca-i pareea,
Ca femeia, tot femeie:
Poale lungi si minte scurta,
La nimic nepriceputa.
Ea nu sta,
Nu se gandeaa,
Ci gurita-si deschidea
Si din gura le zucea:
— Turcilor,
Agalelor,
De-mi catati voi pe Valcan,
Fatul mamei ortoman,
Ca sa-l puneti capitan,

Cerul
Va blagosloveasca,
Gandul
Sa vi se-mplineasca!
Apucati
Pe drum la vale,
Mergeti
De trei zile cale
Tot pe malul
Dunarii:
Din schela Corabiei,
La cotul
Scripetului,
La Fantana Banului,
La vadul
Pristolului,
Din dreptul
Izvorului,
La vadul Scapaului,
C-o sa gasiti pe Valcan,
Fatul mamei ortoman,
Cu caicul descarcata,
Printre salcii acioate.
Turcii, unde-o auzea,
Bine, mare, le parea:
Temenele
Ca-i facea
Si pafiale-i
Daruia,
Si d-aci, mare, pornea
Tot pe malul

Dunarii:
Din schela Corabiei,
La cotul
Scripetului,
La Fantana Banului,
La vadul
Pristolului,
Din dreptul
Izvorului,
La vadul
Scapaului,
Sa gaseasca pe Valcan,
Puisor de ortoman,
Cu caicul descarcata,
Printre salcii acioate.
Acolo dac-ajungea,
Mai cata cat mai cata
Si iata ca se-ntampla
Peste dansul ca dedea:
Pe Valcan ca mi-l gasea
Cu caicul descarcata,
Printre salcii acioate
Si d-o salcie legata.
Valcanas sedea intins
Si cu greu de somn coprins,
Cu baltacul
La calcai,
Cu hangerul
Capatai,
Cu mustata
Rasfirata

Si cu barba
Destramata.
Ieniceri s-apropia,
Langa dansul ca venea:
Pe Valcan unde-l vedea,
Inima le ingheta,
Ca nici singur nu-l gasea,
Ci cu sluga lui, Nedea.
Daca vedea si vedea,
Turcii nici ca s-arata,
Ci la sfaturi se punea,
Taina mare ca-ntocmea.
Unii p-altii se ntreba:
Sa dea focuri
Sa-i omoare,
Ori topuzuri
Sa-i doboare?
Unii ziceau
Ca sa-i prinza,
Altii ziceau
Sa-i aprinza!
Dar ius-basa, om cu minte,
Lua vorba mai-nainte
Si le zise: — Cum vreti voi
Sa dam piept cu amandoi?
Nedea-i grec si om viclean,
Soim vestit este Valcan,
Suflet dres si trup vrajit,
Nici de palose
Ranit,
Nici de gloante

Ciuruit,
Nici de cloante
Catranit!
Turcii, unde-l auzea,
Planul, mare, ca-si schimba:
Asteamat s-apropia,
Semn lui Nedea ca-i facea,
Pungi de bani ii arata.
Si Nedea se-ndupleca,
Ca asa e sluga rea:
D-ai hranit-o
Cu credinta,
Ea te vinde
Far' cainta;
D-ai cinstit-o
Ca pe frate,
Ea te-njura
Si te bate!
Nedea, mare, ce-mi facea?
Pe Valcan il parasea
Si-n orta ca se baga,
Iar ius-basa mi-i zicea:
— D-alei, Nedeo, dumneata,
Ti-ai parasit nevasta,
Nevasta si casuta,
Si pe bietii copilasi
I-ai lasat golani, drumasi,
Ca sa stai in haiducie,
Ca si robul la robie,
Sluga proasta la Valcan,
Puisor de hotoman!

Na cinci pungi de irmilici,
Sa ni-l dai legat aici;
Na cinci pungi de galbenasi,
Numa-n mana sa ni-l lasi;
Mai na s-alte, de iusluci,
Sa ni-l dai si sa te duci,
Ca din toata haiducia
Nu ti-e mai mare simbria!
Nedea, grec fara credinta,
Puse banii-n socotinta
Si-i cara in pungi gramada
Pan' la stana a de piatra.
La caic apoi se-ntoarse
Si din fundul lazii scoase
Sapte funii de matase,
Impletita vita-n sase.
Far' de cap si far' de mila
Se munci, munci in sila
Si-nnoda ca un arcan
Pentru gatul lui Valcan,
Puisor de ortoman,
Ce dormea ca un bustean.
Frunza verde lemn uscat,
Iata Nedea c-a legat,
Fara teama de pacat,
P-un stapan nevinovat.
L-a legat, nu l-a legat,
Ca de maini l-a incordat,
De picior l-a-mpiedicat,
Unde bine mi-l lega,
Intr-o fuga se ducea

Si pe turci ii asmutea,
Iar el drumul apuca:
Lua drumul
Cu fuga,
Si codrul
Cu poteca.
Turcii, mare, cand vedea,
Palosele ca-si scotea:
Unii-n paza
Ramanea,
Altii-n preajma
Ratacea
Si-n cale navala da.
Ce sa-i faca nu stia,
Ca e dres si fermecat,
Nici de palose taiat,
Nici de pusca impuscat,
De muieri nu e stricat.
De l-or da afund in ape,
O sa-noate s-o sa scape;
De i-or da foc, se aprinde
Funia care-l coprinde!
Foaie verde de cicoare,
Subt un deal, langa Izvoare,
Piatra mare
Sta trantita,
De ciocane
Ispitita,
De veacuri
Paraginita
Si cu slove

Racaita.
Deli-basa se-ncerca,
Dar s-o miste nu putea.
Ienicerii
Ca-si chema,
Si cu totii
Se-nhama
Si d-abia ca mi-o misca,
Si d-abia mi-o rasturna:
Pana ce-o rostogolea,
Naduselile-i trecea.
Si striga,
Se opintea,
Valcanas nici nu visa,
Valcanas adanc dormea.
Daca, mare, ispravea
Si de piatra mi-l lega,
Frumusel il ridica,
Sus pe mal il aseza,
Branci in Dunare ca-i da,
Si unde cadea
Valcanul,
Tara
Cu el bolovanul,
Urla apa,
Urla malul;
Iar cand Dunarea-l simtea,
Apa-n doua-si despica,
Pe haiduc ca mi-l primea
Si frumos il aseza
Tocma-n fundul

Fundului,
Pe stratul
Morunului,
Unde-i dulce somnului.
Sa s-aseze n-apuca,
Si iata ca se-ntampla
Ca Valcan un vis visa:
Ploaie
Rece si turbata,
In caic
Marfa
Udata,
Si pe mandra
Lacramand,
Si pe ma-sa
Suspinand,
Valcanas se destepta
Si, cand colo, ce vedea?
Dunarea se vaieta
Ca nu-l stie ospata,
Speriat, se opintea,
Piatra-n spate ridica
Si dasupra se salta,
Si ca pestele-nota
Din vadul
Scapaului,
La cotul
Cruцерului.
Foaie verde de sanger,
Pe la cotul lui Cruцер,
Cine canta, cine plange

Tot cu lacrame de sange,
La caice numarand,
Dunarea tot blestemand?
Iaca-i mandra lui Valcan,
Ca nu l-a vazut d-un an.
Si cum sta
De tot ofta,
Iata, mare, se-ntampla
Pe Valcan ca mi-l zarea
Ca un peste inotand
Si cu greu abia sufland.
Iar mandruta ce-mi facea?
Vreme multa
Nu pierdea,
Din brau furca
Arunca,
Fuga-acasa
Mi-alerga
Si lui frate-su-i zicea:
— Neica, neiculit-al meu,
Noroci-te-ar Dumnezeu,
Ai mila de sora-ta
Si-mi asculta ruga mea!
Niste negustori de boi,
Ce trag in gazda la noi,
A vandut cirezile,
Dar si-a-necat pungile,
Si mi le-a gasit Valcan,
Puisor de ortoman,
Si Valcan din fund le scoate.
Dar el singur nu le poate

Sa le dea la mal pe toate!
Sandul, mare, d-auzea,
Drept la Dunare pornea,
In luntrita s-arunca
Si, mana ori nu mana,
Ca sor-sa parc-o tara,
La Valcan ca-mi ajungea.
Abia mana-i intindea,
Dar sa-l scoata nu putea:
Bolovanu-n jos tragea.
Atunci Sandul ce-i zicea?
— Las-o, vere, la naiba,
Ca te-neaca Dunarea!
— Nu pot, Dunarea s-o bata,
Ca de mine e legata!
Ado-ncoace palosul,
Sa-i retez, vere, streangul!
Sandul, mare, se pleca,
Palosul ca-i intindea,
Dar luntrita se clatea,
Valurile o-mpingea,
Sa-l ajunga nu putea:
Putinel, si se-neca!
Atunci, mandra, de vedea,
Frumusel se repezea,
Palosul in mana lua,
In Dunare s-arunca,
Voiniceste ca-nota,
Funiele ca-i taia
Si cu viata-l daruia.
Valcanas, daca-mi iese,

Tot mandruti-i multumea
Si cu dansa se vorbea.
La Sandul acas' mergea,
Rasa si potcap punea,
Intr-o luntre se suia,
Ziua buna ca-si lua,
Dupa turci ca se lua.
Si mana, mare, mana
Din vadul
Cruцерului
Pana-ntr-al
Pristolului
Si-ntr-al
Negotinelui.
Foaie verde de pe lac,
La carciuma cu ceardac,
Unde beau
Agalele
Pana-si dau
Pistoalele,
S-opreste
Calugarul
Ca sa guste
Rachiul,
Pelinasul
Si vinul.
Gust-o data si de doua,
Gusta, mare, pan' la noua;
Iar cand fu d-a zecea oara,
Cheam-afar' din carciumioara
P-a dalba carciumarita,

Rumeioara
La gurita,
Negrioara
La cosita,
Si din gura ce-i zicea?
— Ia fii buna dumneata
De nu-mi da
Cu ocaua;
Cara vinul
Cu vadra,
Pelinul —
Cu donita,
C-am sfintit d-o leturghie
Cu parintele Ilie
S-am rugat pe Dumnezeu
Ca sa-mi dea pe gandul meu!
Carciumareasa scotea,
Vin cu vadra ca-i dedea
Si la dansul se uita.
El la gura d-o ducea,
Tocma-n fund, ii rasufla,
Si cand fundul ii vedea,
Cat colo c-o arunca
Cercurile
De-i plesnea,
Doagele
I se dogea.
Carciumareasa iesea:
Vadra doage de-si vedea,
De foc mare s-aprindea,
Si din gura-l blestema,

Si cu vorba-i tot zicea:
— Mos calugar, de esti beat,
Du-te de te culca-n sat,
Ori te du la manastire
De-ti citeste pe *Saltire*,
C-am p-aci niste baieti,
Ieniceri, turlaci si beti,
Si daca-i vei destepta,
O sa dai din rasa ta
Si mai mult cat vadra mea!
Mos calugar, d-auzea,
Si mai mult se-nveselea:
Rasa-n brau isi ridica,
Manicile-si sumetea
Si-ncepea
De chiuia
Si pe turci mi-i destepta.
Ienicerii, d-auzea,
Pe manica o baga,
Sa creada nu le venea,
Cand ius-basa le zicea:
— A inviat ghiaurul!
El este, balaurul!
Bine vorba nu sfarsea,
Si Valcan ce mai facea?
Palos mare ca scotea,
Dupa ei se repezea:
Cand pe unii-i reteza,
Cand pe altii-i spinteca,
Si din cincizeci, cati erea,
Nici unul nu ramanea.

Foaie verde s-o lalea,
Valcanas mi se-ntorcea,
In luntrita ca intra,
Dunarea-n doua taia,
Pe malul stang ca trecea
Si poteca-mi apuca
Inspre casa lui Nedea,
Prin sesul motrenilor,
Sub muntii oltenilor,
Si umbla
Din vale-n vale,
Cu dasaga
La spinare,
Si umbla
Din stana-n stana,
Cu maciua
Dupa mana.
Colo, mare-ntr-o valcea,
Chiar cu Nedea se-ntalnea
Grecu-ndata
Ce-l vedea,
Ca o stana
’Ncremenea.
Valcanas, daca-l oprea,
Din gurita-l judeca:
— D-alei, Nedeo, fiara rea,
Asta-ti fuse credinta?
De cati ani tu m-ai slujit
Simbrioara ti-am platit
Si cu cinste te-am cinstit,
Iar tu, Nedeo, om spurcat,

M-ai vandut si m-ai legat.
La pagan dormind m-ai dat,
Fara teama de pacat.
Nu stiai tu, fatul meu,
Ca din cer un Dumnezeu
Vede fapta si-o pandeste
S-apoi da si rasplateste?
Bine vorba nu sfarsea:
Palosul
Cand aducea,
Capul
Lui Nedea sarea,
Trupu-n sange se batea.
Dar p-atat nu se lasa:
Bucatele mi-l taia,
Cincizeci de parti ca-l facea,

Ca cincizeci fusese turcii,
Tot cincizeci sa fie corbii,
Valcanas mi se-ntorcea,
La mandruta se ducea,
Tot lu Sandu-i multumea
Si pe sor-sa i-o petea
Apoi nunta
Ca facea,
Cu popa
Se cununa,
Iar chiulhanul
Cat tineau?
Cate zile-s intr-un an,
Ca nu-i altul
Ca Valcan,
Puisor de ortoman!

(G. Dem. Teodorescu, Teleorman)

CUPRINS

Tatarii si robii

Foaie verde, foaie de alun,
Pe vadul batran,
Pe pod de malin,
Vin tatarii, vin,
Foaie de usuc,
Si la robi aduc,
Tot o fata mare,
Ca o floare-n floare,
Si o nevastica,
Alba, frumusica,

Si un voinicel,
Mandru, tinerel.
Foaie s-o lalea,
Flacau zicea:
— Foaie de pelin,
Mai tatar hain,
Ca am si o muma,
Si-am lasat-o-n urma
Tot spaland la lana,
Si-un tata batran,

Tot strangand la fan!
Foaie ramurea,
Tataru zicea:
— Mana, bre,-nainte,
Nu lua aminte,
Ca ma-ta-o spala
Far-a te vedea,
Si tat-to-o strangea
Far-a te vedea,
N-ai ajutora!
Mare, mai mergea,
Nevasta-i zicea:
— Foaie de alun,
Tu tatar batran,
Lasa-ma de mana,
Sa ma-ntorc in urma,
Ca eu mi-am lasat
Pruncsor nescaldat,
Tot neinfasat,
Fara tata dat!
Foaie ramurea,
Tatarul zicea:
— Mana, bre,-nainte,
Nu lua aminte,
Ploaia d-o pica,
Pruncu l-o scalda,
Zapada d-o ninge,
Pruncu ti l-o unge,
Vantu d-o batea,
Ti l-o legana,
Tata ca i-o da

Si l-o infasa
Maica Precista!
Mergea ce mergea
Si fata graia:
— Foaie de usuc,
Mai tatar nauc,
Lasa-ma de mana,
Sa ma-ntorc in urma,
Ca, mare,-am lasat
Cusatura-n pat,
Fusu mi s-o pierde
Cu matasa verde,
S-a da roua-n casa,
Matasa sa-mi iasa!
— Foaie bob de linte,
Mana, bre,-nainte,
Nu lua aminte,
Ca maicuta ta
Bine a vedea,
Matasa ti-o lua!
— Foaie colilie,
Blestemat sa fie,
Capul sa nu-ti tie,
Umbra sa ramai!
Foaie pe razor,
S-al meu pruncusor
Mi s-o face mare
Si te-o prinde-n gheare.
Ti-o face veleatul,
Si mie, scapatul!

(C. Brailoiu, Zlatarei, Arges)

Kira

CUPRINS

In Vadul Brailii,
'N scursul Dunarii,
Printre caicele,
Mai in jos de schele,
'Carca-mi-se,-ncarca,
Doua-trei sandale,
Noua galioane.
Dar ce mai se-ncarca?
Fir si ibrisin
Cu postav d-al bun.
Si cine le-ncarca?
Un arap buzat,
Negru si ciudat,
Cu solzi dupa cap,
Parca sunt de crap,
Cu solzi mai pe burta,
Parca sunt de stiuca,
Si cand imi stranuta,
Cainii ca-ntarata,
Pana le-ncarca,
Pana le umplea,
Vin de unde bea?
Tot din Braila,
Si de la Kira,
Kira Kiralina,
Floare din gradina,
Rumena calina,
Fata Chitului
Din Kara-ghiusele,

Nume frumusele.
Dupa ce-mi tot bea
Pana se-ncalzea,
Arap ce-mi facea?
Pe Kira-mi privea
Si mi-o-ndragostea,
Din gura-i zicea:
— Kira Kiralina,
Floare de gradina,
Rumena calina,
Ia-ma tu pe mine
Ca sa traiesti bine,
Ca mi te-oi purta
Oricum ti-o placea,
Bine ti-o sedea!
Dar Kira-mi radea
Si nici n-asculta,
De vin isi vedea.
Arapul buzat,
Negru si ciudat,
Iar vin mai cerea,
Vin ca sa mai bea,
Vin si pe Kira
Si iar o ruga,
Si iar ii zicea:
— Kira Kiralina,
Floare din gradina,
Rumena calina,
Ia-ma tu pe mine

De vrei sa fii bine,
Ca io mi ti-oi face
Braie
Si marame,
Roche
Si naframe,
Paftale
De aur,
Cu zolzi
De balaur,
Si haine
De aur,
Cu pene
De graur,
Si te-oi dezmierda
Ziua
Si noaptea!
Dar Kira-mi radea
Si nu-l asculta,
De casa-si vedea.
Arapul buzat,
Negru si spurcat,
Iar vin mai cerea,
Vin ca sa mai bea,
Vin si pe Kira;
Si iar o privea,
Si iar o ruga,
Si iar ii zicea:
— Kira Kiralina,
Floare din gradina
Rumena calina,

Haide-mi tu cu mine
De vrei sa fii bine,
Ca io mi te-oi duce
'N tara arapeasca,
Sa se pomeneasca,
Si io ti-oi aterne
Trei randuri de perne:
Asternutul tau,
Parale marunte,
Pe sarma tesute,
Coperisul tau,
Galbeni venetici,
Care sunt mai mici,
D-o suta si cinci,
D-o suta cincisprezece,
Sta inimii rece!
Kira tot radea,
Nici ca-l asculta,
De treaba-si vedea.
Asa de-mi vedea,
Arapul buzat,
Negru si ciudat,
Cu solzi dupa cap,
Parca sunt de crap,
El se repezea,
Mare, la Kira,
Si mi-o-mbratisa
'N brate cu sila;
'N caic o ducea
Si mi-o arunca
Sus, peste sandale

Si pe bolozale,
Pe vraf de nafele
Si pe malotele.
Apoi mi-o lega
Cu plete din cap
De varf de catarg,
Si cu ea-mi pleca,
Iute se ducea
Taind Dunarea.
Iar daca-mi pornea,
Iar daca-mi mergea
Pan' se departa,
Ciubuc aprindea,
Langa ea venea
Si iar o privea,
Si iar ii vorbea,
Si iar o ruga,
Si mi-o saruta
Pana-si adormea
In poala la ea.
Foaie s-o lalea,
Mult ca nu trecea,
Soare scapata,
Cand iata sosea
Si fratii
Kirii,
Hotii
Brailii,
Serpaii
Dunarii.
Ei, daca sosea,

La poarta batea;
Si unul din trei,
Puisori de zmei,
Pe Kira striga,
Din gura zicea:
— Kira Kirioara,
Kira surioara,
Kira Kiralina,
Floare din gradina.
Rumena calina,
A neichii copila,
Descuie
Poarta,
C-aduc
Averea,
Deschide
Usea,
Sa bag
Haznaua!
Kira nu raspunde,
Ca n-are de unde,
Far' de raspunde
Numai maica-sa:
— Dine,
Costandine,
Kira nu raspunde,
Ca n-are de unde.
Arapul buzat,
Negru si spurcat,
Cu solzi dupa cap,
Pe Kir-a luat,

Pe Kir-a furat,
Si-n sandal a pus-o
Si cu el a dus-o!
Unde-mi auzea,
Din
Si Costandin
Ma-sii ce-i zicea
Si cum o ruga?
— Maica, maica mea,
Iesi tu pan-afara
De spune cu gura
S-arata cu mana,
'Cotro a luat Kira?
Ma-sa raspundea,
Din gura zicea:
— Pe Dunare-n jos
S-a dus de folos!
Trei frati
Ai Kirii,
Hotii
Brailii,
Serpui
Dunarii,
Unde mi-auzea,
Ei se necajea,
Vreme nu pierdea.
In apa sarea,
Afund ca se da,
Din coate-nota,
Dunarea taia,
Iute se ducea,

Mult ca nu mergea,
Si se-mpiedica,
Si mi-si intalnea
Un cin de alama,
De nu-l bagi de seama,
Cu vasle d-argint
Cum n-am mai vazut,
Boieri, de cand sunt;
C-un arap buzat,
Negru si ciudat,
Cu solzi dupa cap,
Parca sunt de crap,
Cu solzi mai pe burta,
Parca sunt de stiuca,
Si cand imi stranuta,
Cainii ca-ntarata,
Iar fratii
Kirii,
Hotii
Brailii,
Serpui
Dunarii,
Unde l-ajungea
Si sora-si vedea,
Din
Si Costandin
Mi-o tot intreba,
Din gura-i zicea:
— Kira Kiralina,
Floare din gradina,
Rumena calina,

A neichii copila,
Cum de mi-ai plecat
Cu-arapul buzat?
Kira, sora mea,
E cu voia ta
Ori e cu sila?
Si ea, vai de ea,
Din gura-i zucea:
— Nene Costandine,
Crede-ma pe mine:
De-mi erea voia,
Nu ma mai lega
Cu plete din cap
De varf de catarg,
Cu sfori de matase,
Impletite-n sase,
Cu sfori de bumbac,
Stranse de catarg!
Din si Costandin,
Unde-o auzea,
Iar ii raspundea
Si iar ii zicea:
Daca e asa,
Da-ne dovada:
Ia tu
Hangerul,
Sa tai
Arapul,
Sa-i iei
Ierchezul,
Sa-i retezi

Capul
Ea, cand auzea,
Ce le raspundea,
Sarmana de ea?
— Dine,
Costandine,
Nu pot, vai de mine,
S-apuc
Hangerul,
Sa-i tai
Ierchezul,
Sa-i retez
Capul,
C-arapul e beat,
In poala-mi culcat,
Si el mi-a legat
Pletele din cap
De varf de catarg.
Voi v-apropiati
De ma dezlegati,
C-acum arapul,
C-acum buzatul
Imi doarme prea bine
Aci, langa mine!
Trei frati
Ai Kirii,
Hotii
Brailii,
Serpui
Dunarii,
Unde-o auzea,

Iar se arunca,
Din coate-nota,
Din gura-mi striga,
P-arap destepta.
Arapul buzat.
Negru si ciudat,
Cu solzi dupa cap,
Mi se destepta,
Palos c-apuca,
Pistoale tragea;
Dar geaba tragea,
Ca nu nimerea.
Iar daca vedea
Ca-l apropiat,
Caicul lasa,
In apa sarea,
Din coate-nota,
Ca vantul fugea.
Trei fratii
Kirii,
Hotii
Brailii,
Serpaii
Dunarii,
Apa cunostea,
Si cand s-arunca
Iute-l ajungea,
De par l-apuca,
La mal ca-l tragea.
La mal d-ajungea,
Ei mi-l judeca,

Ei mi-l osandea;
Palose scotea,
Bucati il facea,
La caini il dedea;
Dar caini nu-l manca
De negru ce-erea,
Si-n foc l-arunca,
Focul de-l topea.
Trei fratii
Kirii,
Hotii
Brailii,
Serpaii,
Dunarii,
Lua
Pe Kira,
Lua
Pe sor' sa,
S-acas' o ducea,
Tot la maica-sa.
Ma-sa, d-o vedea,
Bine ca-i pare.
Nu mai zabavea,
Vreme nu pierdea:
Nunta-i pregatea,
Lautari tocmea,
Lume c-aduna,
Flacai ca chema,
Hori de-mi intindea,
Hori de-mi invartea.
Atunci maica-sa
Pe Kira scotea,

Din gura-i zicea:
— Kira, fata mea,
Seama la toti ia
La cati or juca,
Si cin' ti-o placea,
Barbat ti l-oi da!
Kira, d-auzea,
Kira ce-mi facea?
Ochii-si arunca,
Seama ca lua
La toti cati juca,
Si din cati vedea,
Unul ca-i placea,

Unul c-alegea,
Un voinicel nalt,
Nalt si sprancenat,
Avand semnisor,
Numit Nenisor.
Asa de-mi vedea,
Fratii si ma-sa
De mana-i lua
Si mi-i cununa
'N gradina craiasca,
Sa se pomeneasca
La cruci de voinici,
La boieri, p-aici.

(G. Dem. Teodorescu, Lacul-Sarat, judetul Braila)

CUPRINS

Kira, Kira Lina

Verde d-o maslina,
Din vad, din Braila,
Mai din jos de schila,
Vezi, la malul mare
Este d-o valtoare.
Colo se descarca,
Dincolo se-ncarca
Sapte balozale
Sapte galioane
Sapte, opt sandale
Mult sunt frumusele.
Dar ce se descarca
Si cu ce se-ncarca?

Descarca mereu,
Descarca din greu:
Tot fir ibrisin,
Blanuri de samur,
Bogasiu de-l bun,
Tutun inigea,
De-l de bea pasa,
Bata-mi-l legea,
Bata-mi-l crucea!
Blanuri de samur,
Postav de cel bun,
Sculuri de matasa,
Marfa femeiasca,

Ca e mai banoasa.
Dar cum se descarca,
Iute ca se-ncarca.
Dar cu ce se-ncarca?
Grau si cu secara,
Adunat din tara!
Porumburi alese
Dupa camp culese.
Dar cine le-ncarca?
Si cin' le descarca?
Iata, mari, iata,
Colo se arata
D-un Arap Sangiap,
Negru si buzat,
Cu solzi mari pe cap,
Cu solzii de crap,
Dati pe dupa cap.
Cu buzele late,
Rosii si umflate.
Cu ochii refecati,
Mari si bolbosati.
C-un par imbacsit
Si incarliontit.
Cu mustati de rac,
Parc-ar fi un drac.
Cand te uiti la dansul,
Nu poti sa tii rasul.
Iar el unde-mi sta?
Unde-mi ospata?
Vin de unde bea?
Tot de la Kira.

La carciuma mica.
Mica si pitica
Cu carciumareasa
Mandra si frumoasa,
Mult mi-e dragastoasa.
Iar colo sub mal,
Sub verde umbrar,
Iata mi se ivea
Kira cea frumoasa,
Fata dragastoasa,
Care-mi intrecea
In frumusetea sa
Soarele si luna,
Raza de lumina.
Arapul ciudat,
Negru si buzat,
Cum el o vedea,
Inima-i sarea,
S-astfel cuvanta;
— Kira, Kira Lina
Frumusica zana,
Frageda copila,
Tanara zambila,
Floare din gradina,
Sa ma iei pe mine,
Ca mult ti-o fi bine.
Verde trei masline,
Sa mergi tu cu mine
In tara turceasca,
Tara arapeasca,
Ca eu ti-oi facea

Tot ce ti-o placea:
Cort de catifea
Si salamangea,
Cu ciucuri legati,
Numai fir lucrati;
Pat de abanos
Si de chiparos.
Asternutul tau,
D-o vrea Dumnezeu,
Capataiul tau,
O sa-ti fie, zau,
Numai burdusele
Cu aur in ele,
Galbeni venetici,
Mai mari decat cinci.
Kira l-auzea
Si ea nu radea
Ochii-si incrunta
S-asa raspundea:
— Arape Sangeape,
Arape ciudat
Negru si buzat,
Cu solzi mari pe cap,
Cu buzele late,
Rosii si umflate,
Cu ochi bolbosati,
Rosii refecati,
Cu par imbacsit
Si incarliontit,
Cu mustati de rac,
Parc-ai fi un drac!

Cum sa te iau pe tine?
In tara arapesca,
Crestina romaneasca
Cum o sa traiasca?!
Cumnatele mele?!
Surioarele tele,
Arapoaicele
Ca serpoaicele,
Cum ma vor vedea,
De ciuda-or crapa.
Ele s-or mira
Si m-or deochia,
Geaba m-oi lua!
Ori se vor grabi,
Inainte-a-mi iesi
C-o gaina fripta,
Fripta, otravita,
Ca sa ma sluteasca,
Sa ma otraveasca!
Ce folos va fi
Daca voi pieri?
Sau d-or pieri ele,
Cumnatele mele,
N-o sa fie bine,
De mine, de tine,
Verde usturoi,
De noi amandoi!
Arapul ciudat,
Negru si buzat,
Cum o auzea,
Inima-i sarea

Si-astfel cuvanta:
— Kira, Kira Lina,
Frumusica zana,
Frageda copila,
Tanara zambila,
Floare din gradina,
Raza de lumina,
Asculta pe mine,
Sa ma iei pe mine,
Ca ti-o fi mult bine!
Asternutul tau,
Parale marunte,
La arap sunt multe!
Capataiul tau,
Tot de lei batuti,
La arap sunt multi!
Kira l-asculta
S-astfel raspundea:
— Arape Sangeape,
Eu nu oi mergea,
Si n-oi fi a ta
O data cu viata!
Arap o-nsela,
Din gura zicea:
— Finca-i pricina asa,
Sa mergi sa ne socotim,
Tie sa-ti platim.
Eu la tine-am stat
Si m-am ospatat
Trei zile-ncheiate
Cu arapi vro seapte.

Vinul ti-am baut
Si nu ti-am platit.
Pe Kira-nsela,
Dar-arap pleca,
Si ea se suia
Intr-un bolozal,
Sus intr-un sandal,
Ca sa-i dea parale,
Salbe si pafiale,
Ca sa se plateasca
Sa se fituiasca.
Arap ce-mi facea?
Cum el o vedea,
Indata-ncepea
De-mi desfasura
Cutii cu margele,
Cu galbeni si inele
Si cu mahmudele.
Apoi bucuros
Le-arunca pe jos,
Kira le vedea,
Pe jos s-apleca,
In poala-aduna
Pan' poala umplea.
Kira ce-mi facea?
Ea mintea-si pierdea
Si ea nici gande
La casa, la masa,
La mama duioasa.
Arapul buzat,
Negru si ciudat,

Cand asa vedea
Nu se speria,
Afar' ca ieseaa,
Corabia pornea,
Kira drumu-i da!
Cand Kira vedea
Cum se departa,
Poala c-o varsa,
Incepea a plangea
Si grozav racnea.
Arap ce-mi facea?
El se repezea,
In brate-o lua,
La catarg o tragea,
Franghia aducea,
De catarg o lega.
Panzele-ntindea,
Corabia pornea.
Merkea, vere,-n jos,
Merkea cu folos.
Arap s-aseza,
Cu caputul canta,
Cu caputul de os,
De canta frumos,
Pe Dunare-n jos!
Caputul de tufa,
De canta cu trufa!
Kira ca-mi plangea,
Marea rasuna.
Iata-n miez de noapte,
Cand dorm toate ape,

Frații Kirei imi sosea,
La fereastră striga,
La usa-mi batea.
Vezi, frații Kirei,
Hotii Brailei,
Serpui Dunarei,
Tot mereu o striga,
La usa-mi batea,
Din gura-mi zicea:
— Kira, Kira Lina,
Sora noastra-a buna
Deschide usa,
Sa tornam haznaua
Am spart Braila.
Ne prinde ziua,
Dam de mascara,
De rade lumea!
Kira nu raspunde,
Ca n-are de unde.
Ma-sa auzea
Si le raspunde,
Din gura zicea;
— Nu-i aici Kira.
Arap a-nselat-o,
Pe Kira a luat-o!
Ei cand auzea,
Mult se incrunta,
La ma-sa striga:
— Maica, maiculita,
Sa iesi pan-afara,
Macar in pielea goala.

Ea ca se scula,
O iisoara pe ea lua,
Afara ca ieseaa.
Ei ca intreba:
— Maica, maiculita,
Arata-ne calea
Ce-a apucat Kira.
Ma-sa tot plangea,
Din gura-mi zicea:
— Pe Dunare-n jos,
Drum far-de folos!
Ei cand auzea,
Ca se repezea,
Haznaua varsa,
Opanci ca lua,
La Dunare-alerga,
O luntre gasea,
In ea s-arunca,
Fratii Kirei,
Hotii Brailei,
Serpui Dunarei,
Si ei ca striga,
Din gura-mi zicea:
— Isa, isa la lopata,
Sa ajungem de-indata!
Ei se opintea,
Valuri ca facea,
Dunarea taia.
Cand zori se revarsa,
Ei ca ajungea,
Corabia-mi vedea,

Langa ea venea.
Un halat apuca,
Sus ca se urca,
Kira ca-i vedea
Si ea le vorbea:
— Fratii mei cei buni,
Ce-ati catat la mine?
Ati ramas fara zile!
Arapu-i culcat,
Rasturnat in pat,
Tot arme-narmat!
Fratii ei sarea,
La Arap intra,
Trei pumni ii tragea,
Ochii turbura,
Sangele-i pornea,
Si mi-l judeca:
— Cand te-ai insurat,
Pe cine-ai intrebat?
Arapul tacea,
Nici nu mai graia,
Apoi mi-l lasa,
Pe Kira-mi judeca:
— Cand te-ai logodit,
De ce n-ai pleznit?
Cand tu ai plecat,
Pe cine-ai intrebat?
Kira tot plangea
Si asa-mi zicea:
— Fratii mei cei buni,
Eu nu-s vinovata,

Eu sunt inselata,
De Arap luata!
Vin ce mi-a baut
A fost nesocotit,
A fost neplatit.
Arap m-a nselat,
In corabie m-a bagat,
Bani ca a varsat,
Cu poala am adunat.
Corabia dezlega
S-apoi el pleca.
Eu vazand asa,
Plangeam si racneam

Pe Dunare-n jos,
Fara nici un folos!
Fratii Kirei atuncea
Corabia oprea,
La mal o tragea
Si mi-o ancora.
Pe Arap lua,
Ciosvarti mi-l facea,
Pe mare ca-l da.
Fratele mare zicea:
— Acum ne-am luat socoteala.
Cu corabia si marfa
O sa-nzestram pe Kira.

(N. Pasculescu, Orlea, Romanati)

CUPRINS

Marcu

Carpinis, padure deasa,
Marculet s-a dus de-acasa
Si turcu a d-oblicit
Si la el d-a drept a vint
Si rau l-a batjocorit;
Cetatea pradatu-i-a,
Maicuta calcatu-i-a
Cu copita calului
Tocma-n capu pieptului.
Foaie verde lemn sucit,
Si paganul incanit
Cu-atat nu s-a-ndestulit,
Mai rau l-a batjocorit:

Nevasta robitu-i-a,
Departe pornitu-o-a.
Marcu biet o auzit
De potopul cel cumplit
Ce casa i-a pustiit,
El acas' s-a repezit
S-acasa cum a sosit,
Tapat-a haina marceasca
S-a luat calugareasca,
Nime sa nu mi-l cunoasca
Si pe murg a-ncalecat
Si in graba c-a plecat
Chiar colo la Tarigrad,

Si s-a pus Marcut in sila
Sa ceara mereu la mila,
Precum cer calugarii
Pe seama manastirii.
Astazi ici, mane colea,
Vreme buna, vreme rea,
La Tarigrad ajungea
Si la turc ca se ducea,
Sub fereastra se pune
Si din gura cuvanta:
— Hai de da, turcule, da,
Hai de da si mila-ti fa
De sufletul Marcului,
Marcului bogatului;
Hai de da, turcule, da,
Hai de da si mila-ti fa,
Nu din avere turceasca,
Ci din avere marceasca.
Da, turcule, sarindare,
Sa-i facem slujba cea mare,
Ca murgu mi s-a venit,
Pentru ca l-am prohodit!
Turcu-n usa ca iese
Si din grai asa graia:
— Alelei, mai parintele,
D-auzi cuvintele mele:
Murguletu tare-mi place,
Spune-mi mie, cati bani face?
Marcu bine-mi auzea,
Dar surdut mi se facea
Si iar turcului zicea:

— Hai de da, turcule, da,
Hai de da si mila-ti fa
De sufletul Marcului,
Marcului bogatului;
Hai de da, turcule, da,
Hai de da si mila-ti fa,
Nu din avere turceasca,
Ci din avere marceasca!
Turcu mi s-apropia
Si Marcului ca graia:
— Parintele, parintele,
D-auzi cuvintele mele,
Ca nu graiesc vorbe rele;
Morti cu morti si vii cu vii,
Noi murgutu vom tocmi
Si pana ne-om invoi,
Amandoi ca vom cinsti,
Vinisor vom gustari,
Vinisor
D-al rosior,
Vinisor de noua ai
Cum e mai bun pentru trai,
Noua ai si noua luni
Cum e bun pentru batrani!
Turcu-afara ca iese
Si-n pivinta se ducea,
Iar Marculet ramanea
Si prin casa se primbla
Si jur-impjur cata
Si cata si prea cata,
Caci deodata ce vedea?...

Vedea mandra sotoara
Cu jelita fetisoara;
Sanisoru-i suspina,
Ochisorii-i lacrima.
Marcu biet se-nduioasa,
Inima i se sfarsea,
Dar indat-se stapanea
Si durerii nu se da,
Ci din grai asa graia:
— Alelei, tu, nevestica,
Nevestica mandrulica,
Cum crestinii ai urat
Si pagan ai indragit?
— Eu crestinii n-am urat
Si pagan n-am indragit,
Ca-s nevasta Marcului,
Marcului viteazului;
Eu crestinii n-am urat
Si pagan n-am indragit,
Dara turcii m-au robit!
Marcu iar se-nduioasa,
Dar de nou se stapanea...
Turcu-n casa ca tuna
Si vin rosu aducea,
O ploschita
De-o vedrita;
Plosca pe masa pune, a,
Pe divan se aseza
Si murgulețul tocmea.
Turcu bea si se-mbata,
Marcu bea si nu prea bea

Caci amar grija-l rodea;
Turcu bea si se-mbata
Si din gura cuvanta;
— Parintele, parintele,
D-auzi cuvintele mele,
Ca nu graiesc vorbe rele;
Ian arunca-te la joc,
Dar la joc coala cu foc,
S-o aduci tot la soroc,
Ca de cand pe lume sunt
N-am vaz't calugar jucand!
Marculet se ridica
Si din grai asa graia:
— Alelei, ma turcule,
Turcule hainule,
Eu joc tie ti-oi juca,
Dar mi-e ca te-i supara,
Ca jocu nostru-i ciudat
Si cu dracu mestecat!...
Si-ncepu Marcu-a juca
Si cate-o haina tipa,
Pan' se zari sabia.
Turcu rau incremenea
S-in fire daca-si venea,
El de Marcu se ruga;
— Alelei, mai Marcule,
Marcule vicleanule,
Ian arunca ochii tai
Tot de-a lungul celei vai
Si priveste-a mea cetate,
Ca-i plina de bogatate.

Tie toata ti-o voi da.
Zilele de-mi vei lasa!
Marculet nu mai glumea,
Ci turcului ca-i graia:
— Cetatea-i pe mana mea,
Tie ti-oi face ce-oi vrea,

Ce facut-ai maica-meal!
Si vorba nu mai lungea,
Ci la turc se repezea
Si capul ii reteza.
Apoi nevasta-si lua
Si-napoi cu ea pleca.

(Jan Urban Jarnik, Andrei Barseanu, Ardeal)

CUPRINS

Ilincuta Sandului

Frunzulita bobului,
Sus pe malul Oltului,
La casele Sandului,
Sandului bogatului
De pe malul Oltului,
Nemerit-a,
Poposit-a
Lume multa
Si marunta,
Pe picioare
Si calare.
Dar ce e, ce s-a-ntamplat
Lumea de s-a adunat?
Foaie verde salba moale,
Are Sandul fata mare,
Frumoasa cum nu e-n lume,
S-o cheama, mare, pe nume,
O cheama tot Ilinca:
Seaca la turci inima!
De frumoasa ce-mi erea,

Se ducea vestea de ea,
Si vestea si pomina,
De la Olt la Orava,
Din Orava-n Tarigrad,
La feciorul de-mparat.
Frunzulita lemn uscat,
Feciorasul de-mparat
Toata lumea a-ntrebat,
Toata lumea a catat,
A catat s-a ispitit,
Dar ca dansa n-a gasit
Mai chipoasa,
Mai frumoasa,
Mai cu chip de puic-aleasa,
Ca fata de Sanduleasa.
El la Dunare pornea,
El la Dunare-mi sosea,
Pe Ilinca c-o vedea,
Si unde mi-o intalnea,
Chipul ei il sageta,

Dragostea il coprindea.
La Tarigrad se-ntorcea,
Tot lui tat-su ca-i spunea,
Iara tat-su porunceea,
Porunceea lui besleaga
Si lui caimacam-aga,
De colo din Orava,
S-aduca pe Ilinca.
Foicica izma-creata,
Intr-o joi de dimineata,
Tuturor le-i cu dulceata,
Dar Ilinchii cade greata,
Si greata
De dimineata
E scurtare de viata.
Dimineata s-a sculat,
Curtile c-a maturat,
Pe ochi negri s-a spalat,
Cosita
Si-a pieptanat,
Cobilita
Si-a luat,
Cobilita
Ca creita,
Cofele,
Garoafele.
Cobilita de-si lua,
La Dunare
Se ducea,
Apa-n cofe
Ca lua,

Pe ochi negri se spala,
Cruce dalba ca-si facea,
La Dumnezeu se ruga.
Ochi negri de-si arunca,
De departe ce-mi vedea?
Pe luciul Dunarii,
In scursurile apei,
Tare-mi vine d-un caic,
Cu postav verde-nvalit,
Prin nauntru zugravit,
Prin afara sinuit,
Cu covoare-impodobit,
In caic cine mi-si sunt
Dusi pe apa, dusi de vant?
Vreo cincizeci de braileni,
Saizeci de turci galateni,
Cu optzeci tarigradeni,
Si cu o suta giurgiuveni,
Adunati de besleaga,
Besleaga din Orava.
Foaie verde foi de treste,
Dar mai mare cine-mi este?
Turculetul
Maruntel,
Feciorul
Lui Ciupagel,
Se teme Giurgiu
De el.
Ei pe Dunare-mi sosea,
Si la mal
Dac-ajungea

Caicul
De mal lega,
La fantana
Se ducea,
Pe Ilinca
C-o vedea;
De frumoasa
Ce erea,
Inima
Le sageta.
Si ei, mare, ce-mi facea?
Dupa dansa se lua,
Pan-acasa ca mergea,
Pan-acasa c-ajungea,
La casele Sandului,
De pe malul Oltului.
Foicica
Si-o lalea,
Cand Ilinca
Ajungea,
Turci asteamat se vedea.
Sanduleasa,
De-i simtea,
Nici o clipa
Nu pierdea;
Pe Ilinca
Ascundea
Si-nainte le iese.
Unde turcii mi-ajungea,
Buna ziua nu-i dedea,
Ci din gura se rastea:

— Sa ne dai pe Ilinca,
Pe Ilinca, fica-ta,
Ca a secat inima
Feciorului de-mparat,
De-mparat din Tarigrad.
Sa ne dai pe Ilinca
C-o pofteste besleaga,
Besleaga din Orava,
C-asa este porunca!
Sanduleasa, d-auzea,
Tot din gura le graia:
— Turcilor,
Agalelor,
Pe Ilinca nu v-as da
O data cu viata mea;
Dar nu mai e Ilinca;
Caci Ilinca
Ne-a murit,
Inimioara
Ne-a parlit.
Daca nu-mi credeti
Cuvantul,
Haide de-i vedeti
Mormantul!
Turcii,
Dac-o auzea,
Unii
L-altii se uita.
Sanduleasa ce-mi facea?
Vreme multa nu pierdea:
Inainte

C-apuca,
La morminte
Ca-i ducea
S-un mormant le arata.
Rau la turci
Ca le parea:
Crezământul
Toti îi da;
Numai unul
Nu credea:
Turculetul
Maruntel,
Feciorul
Lui Ciupagel,
Sa teme Giurgiul
De el.
Turculetul se gande
Si de sta pana mai sta,
Sabia-n mana lua,
In mormant ca intepa,
Din mormant ca dezgropa,
Oase si pietre gasea,
Sandulesei ca-i striga:
— Nu-i aicea fiica ta!
Sa ne dai pe Ilinca
O data cu viata ta!
Sanduleasa ce facea?
Sanduleasa cea frumoasa,
Cu statul de jupaneasa,
Cu ochi mari de puic-aleasa?
La mormant ca-ngenunchea,
Pe Ilinca de-mi plangea,

Dara turcul n-o credea,
Pe ea mana ca pune
Cot la cot ca mi-o lega,
Palos, mare, ca scotea,
Tatele ca-i despica,
Si cu sare le sara,
Iar din gura ce-i zicea?
— Sa ne dai pe Ilinca,
O data cu viata ta,
Ca a secat inima
Feciorului de-imparat,
De imparat din Tarigrad!
Sanduleasa
Suspina,
Pe Ilinca
Nu spunea,
Ci le arata
Mormantul,
Doar i-or asculta
Cuvantul.
Turcii, dac-asa vedea,
Iar acasa se-ntorcea,
La casele Sandului,
De pe malul Oltului,
Pretutindenii cauta,
Dar nimica nu gasea.
De catara
Cat catara,
Zi de vara
Pana-n seara,
Drumul turcii ca-si luara,
Dar al turc cam maruntel,

Feciorul
Lui Ciupagel,
Se teme Giurgiul
De el,
Nici p-atat nu se lasa,
Ci cu mana mi-i oprea,
D-o scarita cauta,
D-o scarita ca gasea,
Tocma-n pod ca se suia,
Cauta
Ce cauta,
Pe Ilinca
N-o gasea;
Fierea-ntr-insul se umfla!
Foicica s-o lalea,
Iata ce se intampla:
Turcul, jos cand se dadea,
Mai colo se-mpiedica
D-o ladita
'Ncuietoare,
Invelita
Cu fuioare.
El ladita cat vedea,
'N brat degraba c-o lua,
Jos pe scara o dedea,
Si-n pamant cand o trantea,
Iata, mare, se spargea,
Si dintr-insa ce-mi ieseaa?
Frumoasa
De Ilinca.
Unde turcii mi-o vedea,
Inimioara le venea,

La obraz se-nveselea
Si din gura suduia:
— Anasani Ilinca,
Mult ne-ai secat inima!
El in brate c-o lua,
Cu tarsana mi-o lega,
Spre Dunare c-o ducea;
In caice c-o suia
Si pe Dunare pornea,
C-asa erea porunca
Beslegii din Orava.
Dunarea se despica,
Drum caicului lasa
Si pe apa il ducea,
Cand Ilinca ce facea?
Cu gurita se ruga,
Si mereu le tot zicea:
— Turcilor,
Agalelor,
Soarele m-a dogorit,
Fata
Alba
Mi-a parlit,
Parul mi s-a despletit,
Dezlegati-mi mainile,
Sa-mi dreg cosicioarele,
Sa-mi potrivesc florile.
Turcii, unde-o auzea,
Mila ca li se facea,
Mainile ca-i dezlega,
Sa-si faca
Cositele,

Si sa-si dreaga florile.
Ilincuta ce facea?
Cosicioare
S-impletea,
Floricele
Potrivea,
Si la Domnul se ruga.
Dumnezeu o asculta,
Duh din cer ii trimetea
Si ea-n minte se gandea:
„Decat roaba
Turcilor
Si sluga
Cadanelor,
D-o masa
Morunilor,
Cina
Buna
Pestilor
Si mancare
Racilor!“
Cum sedea
Si se gandea,
Jos in apa
Ca sarea:
Dunarea
Se despica,
Dunarea
C-o inghitea.
Turcii-n apa
Ca sarea,

Turcii-n pripa
Ca-nota,
Dar s-o prinza
Nu putea:
Numai moarta
C-o gasea.
Apoi, mare, de-mi vedea,
Frumos capul ca-i taia
Si in sulita-l punea,
La-mparatul de-l ducea,
C-asa erea porunca
Beslegii din Orava.
Dar feciorul de-mparat,
De-mparat din Tarigrad,
Numai capul de-i vedea,
Pe hanger mana
Punea
Si din teaca
Mi-l scotea,
Singur seama
Ca-si facea,
Numai pentru Ilinca,
Frumusica Sandului,
De pe malul Oltului,
Foicica s-o lalea,
Capul unde-i ingropa?
In gradina la Baccea,
In gradina-mparateasca,
Tot de ea sa pomeneasca.
Pe la cruce de voinici,
La boierii de pe-aici!

(G. Dem. Teodorescu)

Ilincuta

CUPRINS

Cand fu joi de dimineata,
Ilincuta sa scula,
Pa ochi negri se spalase,
Vasele ca le spalase,
Casele le maturase.
Lacrimile-o ajungea,
Vedrita-n cap ca si-o lua,
La Dunare se ducea.
Pana vadra sa umplea
Ea-ndarat ca se uita,
Pe Dunare-n sus si-n jos,
Sa vada macii-nfloriti.
Nu vedea macii-nfloriti
Si vedea turci nalaviti
Vedrita-n cap ca si-o lua,
Tare-acas' ca alerga,
Si la ma-sa ca striga:
— Deschide, maicuta, poarta
Si-ascunde-ma undeva,
Ca vin turcii de ma ia.
Ma-sa ca mi-o si ducea
In gradinita cu flori.
— Pitula-ma, maiculita,
La tufa de busuioc,
C-o fi, maica, cu noroc;
La tufa de leustean,
C-o fi, maica, mai hiclean,
La tufa de vinetele,
C-o fi, maica, mai hiclene.

Si ma-sa c-o ingropa
La tufa de trupinos,
Trupinos, miros frumos.
Bine n-o acoperea,
Iaca turcii ca sosea
Si la poarta ca striga:
— Vrei, vrei, vrebiena,
Unde e Ilincuta?
Maica-sa ca le spunea
— Ilincuta a murit.
Dara turcul cel mai mic
Cu picioru-n poarta da,
Poarta-n doua se facea,
Si-n gradinita sarea.
Sa ducea la busuioc,
Lua floare si mirosa:
— Nu e-aici Ilincuta.
Se ducea la vinetele,
Lua floare si mirosa:
— Nu e-aici Ilincuta.
Se ducea la trupinos,
Trupinos, miros frumos,
Lua floare si mirosa,
— Aici e Ilincuta.
Si-ndata o dezgropa,
Turcii cu ei o lua.
Ea catra ma-sa zicea:
— Nu-ti fie, maica, cu foc,
C-azi ma duc, maine ma-ntorc,

La trei zile sunt la loc.
 Si in beci o arunca,
 Si pe Dunare pleca,
 Mainile i le lega.
 Si ea, mare, se ruga:
 — Turcilor, boierilor,
 Dezlegati-mi mainile
 Sa-mi racoresc tatele
 Si sa-mi dreg cositele.
 Nici in sama n-o baga.
 Mai mergea ce mai mergea
 Si ea, mare, se ruga:
 — Turcilor, boierilor,
 Dezlegati-mi mainile,

Ca sa-mi dreg cositele,
 Sa-mi racoresc tatele.
 Lor mila li se facea,
 Mainile le dezlega.
 Si ea, mare, ca zicea:
 — Decat roaba turcilor,
 Slujnica cadanelor,
 Mai bine masa pestilor
 Si rugina pietrilor.
 Si-n Dunare ca sarea,
 Si ea-inotul ca stia.
 Turcii sarea dupa ea
 Si ei toti ca se ineca.
 Si ea acasa-mi venea.

(C. Mohanu, Gaujani, Tara Lovistei)

CUPRINS

Voichita (Ilincuta)

1

Dimineata ma sculai²
 Poale albe radicaui,
 Cofele c-apucaui
 Dupa apa alergai,
 Ma uitai spre rasaritu
 Si vazui ceata venindu,
 Da' nu-i ceata, nici noru

Da-s fete si feciori³
 Cofele le apucaui
 Si spre casa alergai
 Numai e di asea graie:
 — Ascunde-ma, mama, bdine
 Ca vin turcii dupa mnine!
 — Undi, mami, te-as baga,
 Undi mami, te-as bagau, —
 In funduta, in gradinita,

¹ De fapt, subiectul Ilincuta. Denumirea poate arata ca subiectul se confunda partial cu balada Voichita (nota culeg.).

² Actiunea e la persoana intaia — semn al liricizarii (nota culeg.).

³ Versul contrazice sensului: ar fi fost de asteptat sa vada pe turci (nota culeg.).

Intr-un corci cu scanteuta.
Ma-sa acolo s-o bagatu
Turcii la poarti o strigatu:
— Deschide, soacra poarta
Si ada pa Voichita.
Mama ei din grai graié,
Ca Voichita s-o murit
De cand lume si pamant,
De cand lume si pamant,
De nu credeti cuvantu,
Haideti si-s vide crusea;
De nu credeti in dansa,
Haideti si-s vide crusea.
Turcii inapoi s-o plecat
Tuma-n targ la Tarigrad,
Da' un cani di turc batran,
Numa asa o zis s-o grait,
Nu sa taca si sa treaca,
Numai el din grai graia:
— E, Voichita, n-o murit,
Da-i in fund in gradinita,
Intr-un pat cu scanteuta.
Numa' e di si-o grait:
— 'Ino, mami-n gradiniti

Si-mi implete o cununiti
Di tat feliu di florite,
Ca mai mult n-oi fi fetita
Ma-sa-n gradini o plecat,
Cununita i-o gatat
Si in car de s-o urcat,
Numa e di si-o grait:
— Adi, mami, zadia,
Ca mai mult eu n-oi purta.
Si p-aicea n-oi umbla,
Cand in car de s-o urcat,
Mai aghé di s-o strigat:
— Intinde mana dreapta
Si-n urma ne-om cununa...
Cand o fo' la Dunarea,
Langa Dunarea s-o oprit
Si din gur' ase o grait:
— Nupusti mana dreapta
Si ne-om cununa.
Cununa si o tomnit,
Drept in Dunare o sarit.
— Decat nora turcilor,
Mai bine coracilor
Si hrana gandacilor.

(*Folclor din Maramures*, cules in anii 1984-1987
de pe malul drept al Tisei, din Slatina, Teceu,
de A. Hancu si Gr. Botezatu)

Moldovean Dobrogean

CUPRINS

Frunzulita de lipan,
Pe cel deal, pe cel maidan,
Plimba-mi-se d-un mocan
P-un cal negru dobrogean,
C-un galben de buzdugan
Atarnat intr-un gaitan.
Se plimba cat se plimba,
Vremea pranzului venea,
La un tufan ca tragea,
Dupa cal descaleca
Si calul il priponea.
Ii dete iarba cu palma,
Sa nu strice undeva,
Sa nu dea de vreo belea.
Lua merinda de la sea,
Si cand intinse masa,
Seama codrului lua.
Vazu codrul ofilit,
Toata frunza-a-ngalbenit,
Pe pamant s-a asternut,
Parca vantul l-a batut.
Cracile s-a ofilit,
Parca bruma a cazut
Si coaja i-a innegrit,
Parca focul l-a parlit!
Asa din gura-mi striga,
Codrutul ca mi-i zicea:
— D-ale, coad्रे, frate coad्रे,
In tine m-am pomenit,

In tine eu am crescut,
Asa trist nu te-am vazut!
Frunza de ti-a-ngalbenit,
Pe pamant s-a asternut,
Parca vantul te-a batut!
Cracile ti-ai ofilit,
Parca bruma te-a batut!
Dara codrul, d-auzea,
Asa-mi sta si raspundea:
— Foaie verde de lipan,
Tinerel de Moldovean,
P-un cal negru dobrogean,
C-un galben de buzdugan
Atarnat intr-un gaitan,
De statusi de ma-ntrebasi,
Mai cu dreptul spune-ti-as;
Foitica tamaioara,
Aseara, pe chindioara,
Prin mine ca mi-a trecut
Trei singiruri de robii!
Alea mi-a platit cu foc,
Ca-n singirul dinainte
Era juni fara mustata,
Ce acum, frate, sa-nvata
Sa stranga copile-n brata;
Si-n singirul din mijloc
Era fete cu bani pe cap,
Unde le vezi, mori de drag;
La capul singirului

Era o fata smedisoaara,
Cu cosita galbioara,
O tragea tatar la scara,
O saruta-n gurisoara.
Striga fata-n gura mare:
„Lelea mea si maiculita,
Cu mila si cu credinta!“
Si-n singirul de pe urma
Erau neveste tinerele,
Maritate de iarna,
De le e draga viata.
D-aia mi-a cazut frunzal...
Voinicel putin sedea,
Mare, de sa odihnea
Si calul de mai pasea,
Si calul de-l adapa,
Frumusel ca-l inchingea,
In catarami il strangea
Si pe el incaleca,
Cruce cu dreapta-si facea
Si din gura-asa zicea:
— Ajuta-mi, Doamne, cu bine,
Acum sunt voinic in fire
Sa scot robi de la robie,
Sa ma-nsor, sa-mi iau sotie!
Un drumulet apuca,
Si mana, si iar mana
Pe un mic drum parasit,
Cu troscot verde-nvelit.
Dar pe ce, frate, mergea?
Pe chite de floricele

Si pe franturi de inele,
Si pe boabe de margele...
Frunzulita nukului,
Cand fu-n valea Dimanului,
Tatarii ca ii sosea
Si prin ei ca mi-si mergea
Si tot-naainte tragea,
Toate singirurile privea.
Cand la fata ajungea,
Striga fata-n gura mare:
— Dalea, nene, fratioare,
Nu ti-e mila si pacat,
Nu vezi tatarii cum ne-a legat?
Scoate robi de la robie,
Si sa-ti fiu tie sotie,
Si sa-ti dea tata mosie.
Moldovean calu-si batea
Si-naainte tot tinea,
In tatarii ca mi-si ieseaa.
Mai mana o mila de loc
Si-i ardea trupsoru-n foc.
Jos dupa cal ca sa da,
Putinel ca rasufla,
In trei chingi calu-nchinga,
In catarami il strangea
Si pe el incaleca,
Si-ndarat ca sa-ntorcea,
Si striga iortomaneste,
Savai, ca Doamne ferestel
Calul fugea iepureste,
Voinicul da voiniceste.
Cand in frunte le ieseaa

Si seama ca le lua,
Nu mai avea ce taia.
Parca batu un viforos,
De vine vara din jos
Si imi bate florile
De umple cararile,
Asa stau celmelele.
Dar voinicul ce-mi facea?
Indarat ca se uita
Si din gura-asa zicea:
— Cata, bata-l Precista,
Lesne fuse la taiat,

Anevoie de scurmat!
Si la robi ca mi-si striga:
— Sa trageți, copii, incoa',
Sa va odihniti ceva
Pan-oi scorfoli de parale!
Galbiorii ce-i gasea
Ii aseza pe la sea;
Paralele maruntele
Le facea gramajele,
Le pune pe la raspantii,
Sa le gaseasca s-alti voinici
Ce or fi de bani lipsiti...

(N. Pasculescu, Silistraru, Braila)

2. HAIDUCII

CUPRINS

Corbea

Foicica maracine,
Ascultati, boieri, la mine,
Sa va spui pe Corbea bine!
Frunza verde pelinita,
Zace-mi, zace in temnita,
Pus de Voda Stefanita,
Zace-mi Corbea viteazul,
Zace-mi Corbea haiducul,
In temnita la Opris,
Unde-mi zace Corbea-nchis,
Sade-n apa
Pana-n sapa,
Si-n noroi
Pana-n turloi,
Cu lacate pe la use,
Cu maini dalbe in catuse,
Iar la gat pecetluit
Cu cinci litre de argint,
Cum n-am mai vazut de
cand sunt.

Frunzulita trei foi late,
De ce in temnita-mi sade?
Pentr-un palos ferecat
Numa-n aur imbracat,
De nu stiu cine furat;

Pentru-un rosiiu bidiviu,
Cal nebun, rosiiu zglobiu,
Ce-a fost prins de prin pustiu.
Si-n temnita de cand sade?
De noua ani jumatate
S-alte trei zile de vara:
Numele-i merge prin tara.
Frunza verde de cicoara,
Tot mai zace-n temnicioara
Noua ani si jumatate
Si alti noua imi mai sade:
De trei ori tot cate noua
Imi fac douazeci si sapte
De cand in temnita sade.
Azi e sfanta sambata,
Maine mi-e duminica,
Chiar duminica cea mare,
Zi de sfanta sarbatoare.
Ies din sfanta manastire,
De la sfanta leturghie,
Toti boierii la plimbare,
Si voda, la vanatoare.
Frunzulita lemn uscat,
Iaca, mare, s-a-ntamplat
Ca chiar maicuta Corbii,

Fugita-n tara Moldovei,
Baba
Slaba
Si-nfocata,
Dar la minte
Inteleapta,
La cuvinte
Propiata
Si-n zarafir imbracata,
Vro trei-patru ousoare
Duce Corbii la-nchisoare
Si-n temnita demancare
Lua targul
Tot de-a lungul,
Si uliti, d-a curmezisul.
Pe unele
Se-ndrepta,
P-altele
Se ratacea,
Pan' la temnit-ajungea.
Iar daca mi-si ajungea,
Baba
Slaba
Si-nfocata,
Dar la minte
Inteleapta,
La cuvinte
Propiata,
Cu zarafir imbracata,
La fereastră s-aseza
Si din gura tot striga:

— Corbeo, maica, aici esti?
Corbeo, maica, mai traiesti?
Spune-mi, maica, de esti viu,
Spune maichii, ca sa stiu;
Ca, d-ai fi, maicuta, mort,
Sa dau la popa d-un ort,
Cu popa sa te citesc,
De pomeni sa-ti ingrijesc!
Corbea, dac-o auzea,
Glasul ca-i intelegea
Si din gura-i raspundea:
— Maica, maiculita mea,
Maica, parca tot sunt viu,
Dar numai sufletu-mi tiu.
In temnita m-am uscat,
Ca-n ea, de cand am intrat,
Din chica ce mi-a crescut
Mi-am facut
De asternut,
Cu barba m-am invelit,
Cu mustati m-am stergarit.
Aicea cand am intrat,
Ce-am vazut cand m-am uitat?
Bajbaiau
Serpoaicele
Si ereau
Ca acele,
Broastele —
Ca nucile,
Naparci — ca undrelele.
Acum sunt serpoaicele,

Maica sunt ca grinzile,
Broastele —
Ca ploscile,
Si naparci — ca butile.
De cand, maica, am intrat,
Pic de vin n-am mai gustat,
Somn nu m-a mai apucat.
Pe toate ca le-am rabdat
Si pe toate le-as rabda
De n-ar fi una mai rea,
C-o dracoaica
De serpoaica,
Bat-o Maica Precista,
S-a-ncuibat in barba mea.
Ea, maica, ca mi-a ouat,
Ouale si le-a lasat
In fundul salvarului,
Fundul pozunarului;
In sanul meu c-a clocit
Si puii si-a colacit;
In sanul meu ca si-i creste
Si de coaste ma ciupesti.
Unde, maica, se zgarceste,
Inimioara mi-o raceste;
Unde, maica se intinde,
Inimioara mi-o cuprinde!
Ma-sa, daca-l auzea,
Ma-sa, mare, ce-mi facea?
Nici o clipa nu pierdea,
Ci degraba ca-mi pleca,
La carciuma se ducea,

Mana p-o cofa punea,
Cincisprecii oca vin turna,
Iute-napoi se-ntorcea,
La fereastra c-o ducea
Si-n mana Corbii c-o da.
Corbea, daca mi-o vedea,
Tocmai din adanc ofta.
Ochii la cer indrepta,
La Dumnezeu se gande,
La Dumnezeu se uita.
Dumnezeu ca se-ndura,
Dumnezeu l-invrednicea
Si putere ca-i dedea.
El, daca se odihnea,
Cu ochi negri se uita,
Cofa cu mana lua,
Intr-o parte se lasa,
Cam intr-o rana
Se da,
Cofa la gura
Ducea,
Buze pe cofa
Punea,
Si din cofa cand sorbea,
Tocma-n fund ca-i rasufla.
Si cand cofa arunca,
Peste cap cofa cand da,
Paisprezece hoti dobor,
Si pe loc ii omora.
Apoi cu ma-sa vorbea
Si din gura ce-i zicea?

— Maica, maiculita mea,
Nu-i pacat de viata mea?
Stau in temnita bagat
Pentr-un palos ferecat,
De nu stiu cine furat,
Pentru Rosul bidiviu,
Pentru Rosul meu zglobiu;
Alta vina nu mai stiu.
M-am gandit,
M-am rasgandit
Si iata ce-am planuit:
Azi e sfanta sambata,
Maine e duminica,
Chiar duminica cea mare,
Zi de sfanta sarbatoare,
Cand ies domni la vanatoare
Si boierii la plimbare.
Tu, maiculita, sa te duci
Si pe voda sa-l apuci,
De departe sa-ngenuchi,
Mana, poala sa-i saruti,
De d-aproape sa te rogi
Si din gura tu sa-i zici:
„Iarta, doamne, Stefan Voda,
Iarta, doamne, pe Corbea,
C-o da bir ca birnicii,
Galeata ca nemesii,
Banetul ca vamesii
S-o fi-n rand cu boierii!“.
Du-te, maica, si te-ntoarce,
Doar mania i s-o-ntoarce.

Baba, unde-l auzea,
Baba nu mai astepta,
Chiar atuncea se ducea,
Drumul lui voda-i tinea,
De departe-ngenuchea,
Mana, poala-i saruta,
De d-aproape se ruga
Si din gura mi-i zicea:
— Iarta, doamne, Stefan Voda,
Iarta, doamne, pe Corbea,
Saracut de maica-sa,
C-o da bir ca birnicii,
Galeata ca nemesii,
Banetul ca vamesii
S-o fi-n rand cu boierii!
Stefan Voda-ntelegea
Unde baba-l atingea,
Si-n gura mare-i zicea:
— Baba
Slaba
Si-nfocata,
Dar la minte
Inteleapta,
La cuvinte
Propiata,
Asculta, babo, la mine,
C-o sa-ti spui de Corbea bine
Azi e sfanta sambata,
Maine e duminica,
Chiar duminica cea mare,
Zi de sfanta sarbatoare,

S-ai sa fii d-o soacra mare.
Lui Corbea, pecetluit
Cu cinci litre de argint,
Fata mare i-am gasit,
Frumoasa cum nu e-n lume,
S-o chema, babo, pe nume
Jupaneasa
Carpena,
Adusa
Din Slatina,
Numai din topor cioplita
Si din barba barduita,
Pe la varf cam ascutita,
Pe la mijloc e strujita,
La tulpina varuita,
Pentru Corbe-al tau gatita.
Babo, am mai ingrijit
Lautari de i-am tocmit,
Lautari de Bucuresti,
Pe galbeni imparatesti,
Cu papucii
Galbiori,
Cu ceacsirii
Rosiori,
Cand ii vezi, te infiori
Si te cutremuri sa mori!
Cat era ea de batrana.
Sarea mai ca o copila:
Intr-o fuga alerga
Si la Corbea se ducea,
La temnita ajungea,

De fereastră se lipea,
Toate i le povestea.
Corbea, daca-mi asculta,
Corbea greu se necajea
Si oftand ii raspundea:
— Ci taci, maica, la naiba,
Ca asa e femeia:
Poale lungi si minte scurta,
Judecata mai marunta,
Cap legat, inima-ncinsa,
Si de minte necoprinsa.
Eu ti-am zis duminica,
Tu mi te-ai dus sambata.
Jupaneasa
Carpena,
Adusa
Din Slatina,
Nu mi-e, maica, sotia,
Ci-mi este, maica, teapa,
Sa ma cunune cu ea,
Saracut de viata mea.
Lautarii
Cine-mi sant?
Vulturii,
Ce zboara-n vant
Cu penele zugravite,
Cu boturi de pietre scumpe,
Cu picioare
Galbioare
Si de sange rosioare.
Ei pe mine s-or lasa,

Cu carnea-mi s-or satura,
Cu sange s-or adapa:
Iaca, maica, nunta mea!
Ma-sa, unde-l auzea,
Imi ofta
Si imi plangea,
Cu pumnii-n cap se batea
Iar Corbea ce mi-i zicea?
— Lasa, maica, bocetul,
Ca sa nu-ti pierzi cumpatul,
Ca de pacatele mele
Oi da seama eu de ele.
Vaz ca nu vrea Dumnezeu
Ca sa scape Rosul meu:
D-o scapa el, ma duc eu.
De vrei, maica, eu sa scap,
Du-te iute si degrab',
Du-te-n tara Moldovii,
Du-te la grajdul Corbii,
La groapa cu sapte nuci,
Pe Rosul sa mi-l aduci,
Desselat
Si destolat,
Ca paunul nerotat;
Dar sa nu uiti, maica mea,
O pernita de subt sea,
Nici prea lunga,
Nici prea scurta,
Cusuta
Cu pietre multe,
Bacsita

Cu pietre scumpe,
Si cioltarul de argint,
Face dara pe pamant
Cum n-au vazut de cand sant,
Si, cu el de te-i intoarce,
Sa vii la oras incoace,
Cu Rosul
Legat de frau,
Cu fraul
Legat de brau.
Pe voda, de l-o vedea,
La suflet l-o sageta:
El pe mine m-o chema,
Sa-i incalec pe Rosul,
Ca sa-i vaza umbletul,
Du-te, maica, si sa vii,
Ca tot oi fi printre vii.
Unde baba l-auzea,
Tistimel imbrobodea,
Cararuia-si apuca
Si mergea, mare, mergea
Pana colo-n Moldova,
Cum ii zisese Corbea.
Acolo de-mi ajungea,
Sapa-n mana ca lua,
Tot gunoiul rascolea,
Si trei ceasuri de-mi sapa,
Grajd de piatra ca gasea
Si pe Rosu-l destupa.
La use cand ajungea,
Lacat la use gasea,

Lacat mare cat cofa.
Pe chieier, mare, chiema,
Douasprezece chiei cata
Pana cand le potrivea,
Lacatul ca-i deschidea,
Baba usea descuia.
Si pe Rosul cand vedea,
Ochii i se-ntuneca.
Cu jeratec il hranea,
Cu apa il adapa,
Cu vinisor il spala.
Baba, mare, ca-mi lua
Si pernita de subt sea,
Cusuta
Cu pietre multe,
Bacsita
Cu pietre scumpe,
Si cioltarul de argint,
Face dara pe pamant.
Rosul din gura-i zicea:
— Sterge-ma, batrana mea,
Ca v-o fi, babo, pacat
Aici de cand m-ati bagat;
Ca mi-am intrat tretior,
S-acuma ies batraior.
De capastru de-l lua
S-afara de mi-l scotea,
Vant de vara
Mi-l batea,
Vant de seara
L-adiia.

Rosul mi se-nviora,
Ochii roata ca-si facea,
Pretutindenii se uita,
Toata tara cuprindea,
Si-n tafturi
De se umfla,
Pamanturi
Cutremura,
Si-ncepea
De rancheza,
Casele ca rasuna,
Casele se darama,
Numai stalpii ramanea.
Rancheza
Si se uita:
Cata, mare, pe Corbea!
Baba pe Rosul lua,
De capastru-l aducea,
La oras ca-mi ajungea.
Cand pe ulita intra,
Rosul, mare, rancheza:
Negustori se spaimanta,
Boieri afara-mi ieseaa,
Toti de Corbea ca-mi vorbea
Si din gura mi-si zicea:
— Parc-ar fi scapat Corbea!
Cine pe baba-ntalnea,
Cine pe Rosul vedea,
Tot mereu ca-mi intreba:
— Nu ti-e Rosul de vanzare,
Sa-ti dam galbeni si parale,

Ori sa faci d-un schimb cu noi,
Pentru unul sa-ti da-m doi,
Ti-om plini pana la trei?
Dar baba ce raspundea,
Dar baba ce le graia?
— Nu mi-e Rosul de vanzare,
Nu mi-e Rosul de schimbare,
Ci-mi este de daruiala
Cui o da pe Corbe-afara!
Negustori, cand auzea,
Boieri, cand intelegea,
Babei, mare, raspundea:
— Du-te, babo, la naiba,
Nu ti s-ar plini vorba!
Cand erea
Corbea prin tara,
Ne facea
Si de ocară,
Ca daca ne jafuia
Si daca ne inmuia,
Cand ii mai ziceam ceva,
Maciuca ca-mi scutura
Si de spete
Ne-ndoaia,
Si neveste
Ne rapea,
Si cu ele
Se plimba!
Ea la temnita mergea
Si lui Corbea-l arata,
Iara Corbea mi-o-nvata

Ce sa faca maica-sa.
Foicica s-o lalea,
Baba ici, baba colea,
Baba-mi bate ulita
Tot cu Rosul dupa ea,
Pe Rosul
Tragand de frau,
Cu fraul
Legat de brau,
Si mergea, mare, mergea,
Pan-la curte mi-ajungea.
Dar la curte ce erea,
Dar la curte ce gasea?
Voda-n palme ca batea,
Divan mare c-aduna:
Toti boierii ca-si chema,
Toti boierii ca-mi venea
Ca sa-nsoare pe Corbea
Cu mireasa
Carpena,
Adusa
Din Slatina,
Si sa-i faca nunta mare
Ca-ntr-o zi de sarbatoare.
Iaca, mare, se-ntampla
Ca si baba mi-si trecea,
Pe Rosul
Tragand de frau,
Cu fraul legat de brau.
Stefan Voda, de-l vedea,
De fereastră

Se lipea,
Barba-n gura
Sumetea,
La boieri ca-l arata,
Ravna-n suflet le intra.
Si ei, mare, ce-mi facea?
Slugulitele ce-avea,
Calarasii ce-i slujea
Ei la baba-i trimetea
Ca sa-ntrebe pe baba
De-i e Rosul de vanzare,
Tot pe galbeni si parale,
De-i e Rosul de schimbare,
Pentru unul sa-i dea doi,
Sa-i plineasca pan' la trei.
Dar baba ce raspundea?
Baba una c-o tinea:
— Nu mi-e Rosul de vanzare,
Nu mi-e Rosul de schimbare,
Ci-mi este de daruiala
Cui mi-o sta pe el calare.
Voda, dac-o auzea,
Boierii, daca vedea,
Pe slujbasi ca trimetea
Sa-ncalece pe Rosul,
Sa le-arate umbletul,
Ca le-a ramnit sufletul.
Slugi la Rosul se ducea,
Slugi la el navala da,
Mana pe darlogi punea,
Pe spate mi-l netezea,

De sea ca se sprijinea.
Rosul nimic nu facea,
Far' de numai c-astepta
Calaretul cand sarea,
S-atunci bine ca-i venea,
Numa-n tafturi se umfla
Si departe-l azvarlea,
Fierea-ntr-insul catranea,
Mort pe jos il asternea.
Tranti o data, de doua,
Tranti, mare, pan' la noua,
Cand baba, daca-si vedea,
Mila ca i se facea,
La Stefan Voda mergea
Si din gura mi-i zicea:
— D-alei, doamne,
Stefan Voda,
Copil esti,
Ori tot mai cresti?
Nu-ti mai farama oastea,
Ca nimeni n-o-ncalica,
Afar' numai de Corbea!
El singur l-o-ncalica,
Sa v-arate umbletul
Cum n-a mai vazut omul!
Stefan Voda mi-auzea
Si din palme ca-mi batea,
Porunca la slugi dedea
Ca s-aduca pe Corbea,
Ca-l asteapta si curtea,
Si curtea si mireasa.

Slujitorii ca-mi pornea
Si pe Corbea ca-l scotea,
Si pe Corbea-l aducea
Pe doua roate de plug,
Cu lantusul pus la gat
Si la piept pecetluit
Cu cinci litre de argint,
Cum n-am vazut de cand sunt,
Corbea-n curte cand intra,
Cocoane se spaimanta,
Boierii cruce-si facea
De urat ce mi-l vedea:
Barba
’I bate genuchiul,
Chica
’I bate calcaiul;
Barba si mustatile
I-acopere mainile;
Genele,
Sprancenele
I-nfasoara bratele.
Atunci voda, de-l vedea,
Ce din gura ca-i zicea?
— Corbeo, nu mai suspina
C-a sosit si ziua ta;
Ca azi mi te-om cununa,
Ca sa joci la nunta ta.
Pan-s-o gati mireasa,
Ia-ncalica pe Rosul,
De ne-arata umbletul,
Ca ne-a secat sufletul!

Dar Corbea ce-i raspundea
Si din gura ce-i zicea?
— Cum o vrea maria-ta,
Dar sa-nalic n-oi putea,
Ca mi-e legata mana;
Iar d-ai frica c-oi scapa,
Zi sa-mi lege
Pe dreapta,
Sa-mi dezlege
Pe stanga.
Si cand vorba-si ispravea,
Stefan Voda porunce
Si pe stanga-i slobozea.
Corbea, mare, ce facea?
Iar la voda se-ntorcea
Si din gura-i mai zicea!
— Sa-nalic, maria-ta,
Teama mi-e ca n-oi putea.
Cand pe Rosu-nalicam,
Mainile-n catusi n-aveam,
Nici eream pecetluit
Cu cinci litre de argint
De la piept si pan’ la gat.
Stefan Voda, d-auzea,
Stefan Voda porunce.
Pe toate le farama.
— Incalica! ii zicea.
Corbea, mare,-i raspundea:
— De ti-e frica c-oi scapa,
Leaga-mi, doamne, pe dreapta,
Dar sa-nalic n-oi putea.

Cand pe Rosu-ncalicam,
Frumusel ca ma tundeam:
Radeam
Barba voiniceste,
Lasam
Chica
Haiduceste,
Dar acum nu ma cunoaste
Si la mine nu se lasa!
Stefan Voda ce facea?
Stefan Voda porunceam
Si pe Corbea ca-l tundeam,
Si pe Corbea ca-l radeam,
Ca cu mintea judeca
Ca tot l-asteapta teapa.
Corbea se mai invartea,
Corbea pe Rosu-l privea
Si din gura ce zicea?
— Gata sunt, maria-ta,
Dar stiï, doamne, au nu stiï,
Cand pe Rosu-ncalicam
Ce fel de haine purtam?
Pe Rosul, doamne puneam
{st cioltar, tot de argint.
Lat si lung pana-n pamant,
S-asta perna tescuita,
Cu pietre scumpe-mbacsita,
Si ma armam
Soldateste,
Si ma-mbracam
Chip domneste:

Rosul ca ma cunoastea,
Rosul singur se pleca.
Stefan Voda, d-auzea,
Si mai mult se-nfierbanta,
Si mai mult la cal pofttea.
Hainele
Ca-si dezbraca,
Armele
Ca mi-si scotea
Si lui Corbea le-arunca.
— Ci-ncalica! ii zicea.
Corbea, mare, se pleca,
Corbea, mare, le-mbraca,
De Rosul s-apropia,
Cruce mare ca-si facea
Si-n minte ca mi-si zicea:
„Multamesc lui Dumnezeu
Si de bine, si de rau!
De-ncalic pe Rosul meu,
Acu-mi scapa capul meu!“.
El la Rosul se ducea,
Frumusel ca-l netezea,
Haiduceste-i fluiera,
Iar Rosul ca-i rancheza.
Picioru-n scara puneam,
Dar piciorul
Nu-ncapea,
S-atunci semnul
Ca-i facea:
Rosul, mare,-ngenuchea
Pana Corbea

'Ncalica.
 Toata curtea
 Se mira!
 Dar Corbea ce mai facea?
 Catre voda se-ntorcea
 Si din gura-i mai zicea:
 — D-alei, doamne,
Stefan Voda,
 De ti-e frica c-oi scapa,
 Zavoraste-ti
 Curtile
 Si inchide-ti
 Portile,
 De la poarta cea mai mica
 Pan' la poarta cea mai mare,
 Fiindca Corbea e calare;
 Mai armeaza-ti
 Slugile
 Si-ntaresteste-ti
 Strejile,
 Sa te lase grijile;
 Pune, doamne, dorobanti,
 Mai marunti si mai inalti,
 Unii
 Tot cu pusca
 Plina,
 Altii
 Cu sabie
 'N mana,
 Sa dau Rosului drumul,
 Sa v-arate umbletului,

De ti-e drag ca sufletul!
 Stefan Voda se-ntorcea,
 Cu boieri se sfatuia,
 Si boierii ce-i zicea?
 — Dac-ai face, doamne-asa,
 N-are pe unde scapa,
 Ca nu-i uciga-l-crucea!
 Stefan Voda i-asculta
 Si porunca poruncei:
 Strejile
 Ca intarea,
 Portile
 Ca incuia,
 Curtile
 Ca zavora
 Si cu mintea cugeta:
 „N-are pe unde scapa,
 Ca nu-i uciga-l-crucea!“
 Iata Corbea ca-ncerca,
 Iata Corbea ca-mi pornea.
 Drumul Rosului cand da,
 Brazda neagra ravarsa;
 Cand pe Rosu-l francuia,
 Cu copita cand lovea,
 Pietrele ca scapara,
 Brazda rosie varsa:
 Cat e brazda plugului,
 Atat e a Rosului!
 O data curtea-nvartea,
 Iar cand fu d-a doilea,
 Printre lume se baga,

De ma-sa s-apropia,
Nimeni seama nu-i baga;
Iar daca s-apropia,
Mana pe ma-sa punea,
D-a-ncale-re-o arunca,
Langa el c-o aseza.
Si-mi pornea, mare, pornea,
Curtea mare de-nvartea,
Curtea mare ocolea,
Ocolea d-a doilea.
Dar pe cand se invartea,
Ochii-si negri d-arunca,
Zid d-a curmezis imi sta,
Si cand bine ca-i venea,
Unde zidul
Nalt erea,
Pe Rosul
Ca-l sprijinea,
Pe Rosul ca-l repezea,
Si Rosul ca-mi sforaia,
Dincolo de zid sarea
Cu Corbea si cu ma-sa:
Toata curtea-nmarmurea!
Atunci Corbea se oprea,
Cu Stefan Voda vorbea
Si din gura-l judeca:
— D-alei, doamne,
Stefan Voda,
Ce ti-am fost eu vinovat
De-n temnita m-ai bagat?
Telegari nu ti-am furat,

Cocoana nu ti-am luat,
Copiii nu ti-am pradat;
Tu-n temnita m-ai bagat
Si m-ai tinut nemancat,
Nemancat, neadapat,
Ca p-un mare vinovat,
Sa stau cu serpoaicele
Si sa-mi cante broastele,
Sa hranesc naparcile.
Acum, doamne, Stefan Voda,
Ai oameni
Ca sa-ndrazneasca
Cu cai buni
Sa ma goneasca,
Ca sa ma mai logodeasca
Cu mireasa cea domneasca,
Cu mireasa
Carpena,
Adusa
Din Slatina?
Cum zicea
Si cum vorbea,
Pinteni Rosului ca da
Si, mare, daca-mi pleca,
Inc-o data-i mai zicea:
— Ramai, doamne, sanatos,
Ca la bune maini ti-am fost!
Iara voda-i raspundea:
— Nu este din vina ta,
Ci mi-e chiar greseala mea.
Umbla, Corbeo, sanatos,

Ca un trandafir frumos,
Ca la bune mani mi-ai fost!
Si cand Corbea se ducea,
Corbea, mare, tot zicea:
— D-alei, doamne,
Stefan Voda,

D-o da bunul Dumnezeu
Sa faca pe gandul meu,
Stiu ca bine ti-ar mai fi
Si de mine-ai pomeni,
Numai eu sa mi te-apuc
De vro doi-trei pasi la camp!
Corbea, mare, ce-mi facea?
El p-atat nu se lasa.
La temnita se ducea,
O oca de vin umplea,
Pe vataf ca mi-l chema
Si din gura mi-i zicea:
— Poftim, vere, vin de bea,
Ca si eu m-am imbatat,
Fiindca voda m-a iertat!
Vataful, cand auzea,
Vataful se bucura:
Oca din mana-i lua
Si la gura c-o ducea.
O ducea, ori n-o ducea,
Ca Corbea nu-l adasta!
Mana-n par ca mi-i punea,
Cu gura mi-l judeca:
— Nu ti-a fost, mai, de pacat
Ca de viu tu m-ai mancat?
Douazeci si sapte ai

Stii cum ma mai chinui!i!
Cum din gura-l judeca,
Palosul domnesc scotea:
Sapte bucati il facea,
Si de par il apuca,
Capu-n temnita-i zvarlea,
Trupu-afara ramanea
Si la caini, mare, ca-l da,
Iar din gura-i mai zicea:
— Mai vataf, minte sa tii,
L-altul de hac sa nu vii
Si sa-nvete de la mine
Cine-o mai face ca tine!
Iar d-aci daca pornea
Si pe Rosu-n calica,
Tot la curte se-ntorcea:
Drept pe poarta ca intra,
Ca nimeni nu-l astepta.
Stefan Voda ce-mi facea?
Cu boieri se sfatuia
Si la masa-i ospata.
Corbea, daca-mi ajungea,
De pe cal descaltica,
Tocma-n casa ca-mi intra.
Stefan Voda tremura,
Boierii incremenea.
De frica ce le erea,
El la masa ca-l poftea.
Dar Corbea ce mi-si facea?
El la masa nu sedea,
'N pragul

Usii se punea,
Palosul
In maini lua,
Manecele-si sumetea,
Pe boieri ca mi-i taia,
Sange la glezne erea.

Apoi Corbea se scula,
Iar pe Rosu-n calica,
Si pe Rosu-l repezea,
S-apuca de mi-si mergea
Tot in Tara Ungureasca,
Acolo sa haiduceasca.

(G. Dem. Teodorescu, Lacul-Sarat, Braila)

CUPRINS

Toma Alimos

Departa, frate, departa,
Departa si nici prea foarte,
Sus, pe sesul Nistrului,
Pe pamantul turcului;
Colo-n zarea celor culmi,
La groapa cu cinci ulmi,
Ce rasar dintr-o tulpina
Ca cinci frati de la o muma,
Sedea Toma Alimos,
Boier din Tara de Jos;
Sedea Toma cel vestit
Langa murgu-i priponit
Cu tarusul de argint
Batut in negru pamant;
Si pe iarba cum sedea,
Mandra masa-si intindea
Si tot bea si veselea
Si din gura-asa zicea:
— Inchinare-as si n-am cui!
Inchinare-as murgului,

Dar mi-e murgul cam nebun
Si de fuga numai bun;
Inchinare-as armelor,
Armelor, surorilor,
Dar si ele-s lemne seci,
Lemne seci, otele reci!
Inchina-voi ulmilor,
Uriesii culmilor,
Ca sunt gata sa-mi raspunza
Cu freamat voios de frunza,
Si-n vazduh s-or clatina
Si mie s-or inchina!
Iata, mari, cum graia,
Ca-n departa auzea
Un nechez ce necheza
Si se tot apropia.
Toma-ncet mi se scula,
Peste campuri se uita
Si zarea un hotoman
Pe-un cal negru dobrogean,

Pe-un cal sprinten voinicesc...
Platea cat un cal domnesc.
Hotomanul nalt, pletos,
Cum e un stejar frunzos,
Era Mane cel spatos,
Cu cojoc mare, mitos,
Cu cojoc intors pe dos,
Si cu ghioaga nestrugita
Numai din topor cioplita.
El la Toma-ncet venea
Si din gura-asa-i graia:
— Alei! Toma Alimos,
Boier din Tara de jos,
Ce ne calci mosiele?
Boier Toma Alimos
Ii da plosca cu vin ros:
— Sa traiesti, Mane fartate!
Da-ti mania dupa spate,
Ca sa bem in giumatate.
Mane cu stanga lua,
Cu dreapta se inarma,
Palosul din san scotea,
S-asa bine-l invartea,
S-asa bine mi-l chitea,
Ca pe Toma mi-l taia
Pe la furca peptului,
La incinsul braului,
Deasupra buricului,
Unde-i greu voinicului.
Toma crunt se oterea...
Mane-n scari se-ntepenea,

Dos la fuga si punea.
— Alelei! fecior de lele!
Caci rapisi zilele mele!
De te-as prinde-n mana mea,
Zile tu n-ai mai avea!
Si cum sta de cuvanta,
Matele si le-aduna,
In cosuri si le baga,
Pe deasupra se-ncingea
Si la murgu-i se ducea
Si cu murgu-asa graia:
— Alelei! murgulet mic,
Alei! dragul meu voinic!
De-ai putea la batranete
Cum puteai la tinerete!
Murgul ochii-si aprindea,
Nechezea si raspundea:
— Iata coama, sai pe mine,
Si de-acum te tine bine,
Sa-ti arat la batranete
Ce-am platit la tinerete!
Toma iute-ncaleca,
Dupa Mane se lua
Si mereu, mereu striga:
— Alelei! murgulet mic,
Alei! murgul meu voinic,
Asterne-te drumului
Ca si iarba campului
La suflarea vantului!
Murgul mic se asternea,
Mane-n laturi se zarea,

Toma turba si racnea:
— Taiatu-m-ai talhareste,
Fugitu-mi-ai miseleste.
De te-as prinde-n mana mea,
Zile tu n-ai mai avea.
Stai pe loc sa ne-ntalnim,
Doua vorbe sa graim,
Doua vorbe otelite
Cu palosile graite!
Mane-n laturi tot fugea,
Iara Toma-l agiungea
S-asa bine mi-l chitea,
Ca din fuga mi-i taia
Giumatate-a trupului
Cu trei coaste-a negrului!
Mane-n doua jos cadea,
Toma murgului zicea:
— Alelei! murgulet mic,

Alei! dragul meu voinic!
Ochii-mi se painginesc,
Norii sus se invartesc.
Te grabeste, alcarga, fugi,
Si ca gandul sa ma duci
Colo-n zarea celor culmi,
La groapa cu cinci ulmi,
Ca eu, murgule,-oi muri,
Pe tine n-oi mai sari!
Iar cand sufletul mi-oi da,
Cand nu te-oi mai desmierda,
Din copita sa-ti faci sapa,
Langa ulmi sa-mi faci o groapa,
Si cu dintii sa m-apuci,
In tainita sa m-arunci,
Ulmii ca s-or clatina,
Frunza ca s-a scutura,
Trupul ca mi-a astupa.

(V. Alecsandri, din Moldova, 1850)

CUPRINS

Toma Alimos

Foicica fagului,
La poalele muntelui,
Muntelui Plesuvului,
In mijlocul
Campului,
La putul
Porumbului,
Pe campia verde,-ntinsa,

Si de cetine coprinosa,
Sade Toma Alimos,
Haiduc din Tara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Si viteaz cum n-a mai stat.
Sade Toma tolanit
Si cu murgul priponit

In pripoane de argint,
Si mananca frumusel,
Si bea vin din burdusel,
Si graieste in ast fel:
— Inchinar-as, si n-am cui!
Inchinar-as murgului,
Murgului sirepului,
Dar mi-e murgul vita muta,
Ma priveste si m-asculta,
N-are gura sa-mi raspunda!
Inchinar-as armelor,
Armelor dragutelor,
Armelor surorilor,
Dar si ele-s fiare reci,
Puse-n teci
De lemne seci!
Inchinar-oi codrilor,
Ulmilor
Si fagilor,
Brazilor,
Paltinilor,
Ca-mi sunt mie fratorii,
De poteri ascunzatori;
D-oi muri,
M-or tot umbri,
Cu frunza m-or invali,
Cu freamatul m-or jeli!
Si cum sta
De inchina,
Codrul se cutremura,
Ulmi si brazi

Se cletina,
Fagi si paltini
Se pleca,
Fruntea
De i-o racorea,
Mana
De i-o saruta;
Armele din teci ieseau,
Murguletu-i ranchezea.
Pana vorba-si ispravea,
Burduselul
Ridica,
Vinisorul
Ca gusta
Si-n picioare se scula.
Ochii-si negri d-arunca,
Peste campuri se uita
Si departe ce-mi zarea?
Ca-mi venea, mare, venea
Stapanul
Mosilor
Si domnul
Campiilor,
Manea, slutul
Si uratul;
Manea, grosul
S-artagosul;
Venea, mare, ca vantul,
Ca vantul si ca gandul,
Cu parul lasat in vant,
Cu maciuca de pamant.

Pan' la Toma cand sosea,
Din gurita mi-i graia:
— Buna ziua, veriscane!
— Multumescu-ti, frate Mane!
— D-alei, Tomo Alimos,
Haiduc din Tara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat,
Pe la mine ce-ai catat?
Copile
Mi-ai inselat,
Florile
Mi le-ai calcat,
Apele mi-ai turburat,
Livezi
Verzi
Mi-ai incurcat,
Paduri
Mari
Mi-ai daramat.
Ia sa-mi dai tu mie seama,
Ia sa-mi dai pe murgul vama!
Toma, mare, d-auzea,
Din gurita-i cuvanta:
— Ce-ai vazut
Om mai vedea,
Ce-am facut
Om judeca;
Pan-atuncea, mai fartate,
Da-ti mania la o parte
Si bea ici pe jumatate,

Ca sa ne facem dreptate!
Toma, pan' sa ispraveasca,
Ii da plosca haiduceasca
Pe jumate s-o goleasca,
Mania sa-si potoleasca,
Ca c-un frate sa vorbeasca.
Manea stanga
Si-ntindea
Sa ia plosca
Si sa bea,
Iar cu dreapta
Ce-mi facea?
Palos mic ca rasucea,
Pantecele
I-atingea,
Matele
I le varsa
Si pe cal incalica,
Si fugea, nene, fugea,
Viteja
Cu fuga!
Foicica de rogoz,
Savai, Toma Alimos,
Haiduc din Tara-de-Jos,
Nalt la stat,
Mare la sfat
Si viteaz cum n-a mai stat,
Cumpatul ca nu-si pierdea.
Mana
La rana
Punea
Si din gura cuvanta:

— D-alelei, fecior de lele
Si viteaz ca o muiera,
Nu fugi, ca n-am dat vama,
Nu fugi, c-o sa-mi dai seama!
Vreme multa nu pierdea,
Matele ca-si aduna,
Cu brau lat se incingea,
Mijlocelul ca-si strangea
Si la murgul se ducea,
Si pe murg incalica,
Iar din gura mi-i graia:
— Murgule, murgutul meu,
Datu-mi-te-a taica-tau
Ca sa-mi fii de ajutor
La nevoie si la zor,
Sa te-ntreci cu soimii-n zbor
Pan-o fi ca sa nu mor.
Tinerel ca m-ai slujit,
Dar s-acum, imbatranit,
Sa te-ncerci la batranete
Cat puteai la tinerete.
Azi te jur pe Dumnezeu
Sa ma porti ca gandul meu
Si s-ajungi p-al caine rau,
Ca mi-a rapus zilele,
Zilele, ca cainele,
Pentru tine, murgule!
Pana Toma se gateste,
Murgul coama-si netezeste
Si din gura mi-i graieste:
— Lasa seaua, sai pe mine,
Si de coama tin-te bine,

Ca s-arat la batranete
Ce-am platit la tinerete!
Pana Toma se tinea,
Murgul, mare, si zbura;
Si zbura tocmai ca vantul,
Fara s-atinga pamantul.
Cat o clipa de zbura,
Mult pe Manea-l intrecea,
Iara Toma, de-l vedea,
Indarat se intorcea
Si din fuga-i cuvanta:
— Maneo, Maneo, fiara rea,
Vitejia ti-e fuga,
Ca, de m-ai junghiat hoteste,
Mi-ai fugit si miseleste.
Ia mai stai ca sa-ti vorbesc,
Pagubele sa-ti platesc,
Pagubele
Cu taisul,
Faptele
Cu ascutisul!
Bine vorba nu sfarsea,
Murguletu-si repezea
Si cu sete mi-l lovea
Capu-n pulbere-i cadea,
Iar cu trupul sus, pe sea,
Calu-n lume se ducea.
Foicica micsunea,
Vreme multa nu trecea
Si pe Toma-l ajungea
Moartea neagra, moartea grea.
De pe cal descaltica,

Ochiul
Se-mpaiejena,
Capul
I se invartea
Si-n des codru se pleca,
Iar din gura ce-mi graia?
— D-alelei, murgutule,
D-alelei, dragutule,
Ce-am gandit
Am izbandit,
Dar si ceasul mi-a sosit.
Sapa-mi groapa din picior
Si-mi asterne fanisor,
Iar la cap si la picioare
Pune-mi, pune-mi cate-o
floare:

La cap, floare
De bujor,
Sa mi-o ia mandra cu dor,
La picioare,
Busuioc,
Sa ma planga mai cu foc.
Apoi, mare, sa te duci,
Drumu-n codri sa apuci
Pan-la paltinii trazniti,
Unde-s fratii popositi.
Nimeni fraul sa nu-ti puie,
Nici pe tine sa se suie,
Far-d-un tanar sprancenat
Si cu semne de varsat,

Cu par lung si galbior,
Care-mi este frator,
Fratior de vitejie,
Tovaras de haiducie.
Numai el fraul sa-ti puie
Si pe tine sa se suie;
Tu sa-l porti si pe el bine,
Cum m-ai purtat si pe mine!
Bine vorba nu sfarsea,
Sufletelul ca-si dedea:
Codrul se cutremura,
Ulmi si brazii
Se cletina,
Fagi si paltini
Se pleca,
Fruntea
De i-o racorea,
Mana
De i-o saruta
Si cu freamat il plangea.
Murgul jalnic rancheza,
Cu copita ca-mi sapa,
Groapa mica ca-i facea,
Fanisor ii asternea,
Floricele ca-i sadea,
Cu trei lacrami le stropea,
Drumu-n codri c-apuca
Si mergea, mare, mergea
Pan-la paltinii trazniti,
La voinicii popositi.

(G. Dem. Teodorescu, „Scriis in Bucuresti,
la 1867, dupa repausatul meu tata“)

Toma Lumos¹

CUPRINS

Hanea-Manea canchilor,
 Stapanu mosailor,
 El pe cal incalica,
 Mosaili-ncunjiura.
 Gasi ierbili pascuti,
 Gasi apili bauti
 Nisi nu prindi, nisi audi,
 Dar sini-ii be apili?...
 — Mai Toma cu turmili,
 Tu apili mi-ai baut
 Si ierbili mi-ai pascut.
 Nisi on ban nu mi-ai platit.
 Toma din guri zase:
 — Tu si-i seri eu t-oi da,
 Di-aisea nu m-alunga,
 Ca mi-o fost iarna mari
 Si n-am bani di cheltuiali.
 — Dar tu strein si eu strein,
 Aidi ghini si traime.
 Tu-i cosi ierbili,
 Eu oi tundi oili
 Si ni-om inple pungili.
 Frati di crusi —
 Doamni-ajuta!
 Dar pi Manea sa-l asculti:
 Sa-i dea Manii ascultari,

Ci el ii frati mai mari.
 Si covoru-mi asternea
 Si lumea si gramadea,
 Mari sinsti imi fasea.
 Pi Manea mi-il tot chitea
 Di disuptu braului
 La mijlocu trupului;
 Si o data mi-il sinste
 Cutatu-n chept ca-i pune
 Incalica si-imi fugé
 Manea sangur ramané,
 Si jios ci si pleca,
 Matali ci-imi lua
 Si in cos li asaza;
 Cu chinga se insingea,
 Dupa Toma si lua,
 Di dipart-el ajiungé,
 Prin neguri mi-il zare
 Si din gura ii zase:
 — Alelei Toma Lumos,
 Di si ai fost minsinos.
 Di m-ei dat matali jios!
 Ci ian nu fugi curvesti,
 Stai la lupti vonisesti.
 Si la lupta si lua
 Intr-o jioi diminiata;
 Intr-o zi mari di vari,
 Di dimineati, pan-in sari:

¹ Toma lu' Mos—Toma al lui Mos
 (n. ed.)

Cand soarili indisari,
Pi Toma ca mi-al oboari.
Toma-i caini spurcat,
Manea-i crestin botizat,
Di dinsu ca s-o-ndurat
Si o groapi i-o sapat
S-acolo l-o astupat.
Toma avé fluieras,
Fluierasu lui di soc.
Iar cu glasu di foc.
Si pi mormant ca e-l puné
Si vantu ghini ci tragé
Sangur fluieru zase:
Scoali Tomi din mormant,
Ci oili ti-au vinit
Si patruzesi di meoari,
Toati la lana galghioari.—
Si cum plangi o meoari,
Parci-i sorioari. —

Scoali, Tomi, din mormant,
Ci oili t-au vinit
Si patruzesi di siobani,
Toti iti erau veri primari:
Veri primari si verisori,
Facuti din patru surori,
Si patruzesi di berbesi,
Cu coadili pi teleti;
Si berbesi ca a lui
Nu si afli a nimarui;
Cu coarnili belsiugati
Cu aur, cu argint suflati.
Scoali Tomi din mormant
Si pornesti oili,
Si tarasci ierbili,
Si moari sarpoaisili,
Si rasai siupersili,
Si culeagi fetili.

(George V. Madan, Basarabia)

CUPRINS

Miul Cobiul

Frunza d-alunica,
Cine se-ntunica
Si nu mai mananca
Sfanta duminica?
Miul
Cobiul,
{la zglobiul.

Foicica creata,
Joi de dimineata,
Pe nor si pe ceata,
El mi s-a sculat,
Fata si-a spalat,
Murgul si-a-nseuat,
Tot pentru vanat,

Si el mi-a plecat
Pe murgul calare,
Cu durda-n spinare,
’N Codrii Mielului
S-ai Muscelului.
Si el mi-a vanat
Codrii-n lung si-n lat,
Zi mare de vara
Pana in deseara.
Dupa ce-mi umbla,
Dupa ce-mi vana,
Soare scapata,
Murgului pasa;
Voinic aromea,
Fraul
Ca slabea,
Pe cal
Adormea,
Greu somn
Ca-l fura.
Murgului pasa,
Semn i se facea
Si drumul cotea,
Drumul ca lasa,
Campul apuca,
Campul
D-a lungul.
Foaie s-o lalea,
Miul ce-mi facea,
Miul ce-mi dregea,
Ca se destepta,

Din gura-mi graia:
— Calisorul meu,
Becherasul meu,
Ce tie ca-ti pasa?
Au seaua
Te-apasa,
Au iarba
Nu-i grasa,
Pajistea
Frumoasa?
Cand te-am cumparat,
Multi galbeni am dat;
Galbeni venetici,
D-o suta si cinci.
De nu te luam,
De nu te-ngrijeam,
Furi te-ar fi furat,
Caini te-ar fi mancat;
S-acum, fatul meu,
Mergi pe placul tau,
Nu cum te man eu,
C-ai lasat
Drumul
S-ai luat
Campul,
Campul d-a lungul.
Murgul ce-i vorbea,
Murgul ce-i zicea?
— Stapane, stapane,
Drag stapan al meu
Dat de Dumnezeu,

Seaua
Nu m-apasa,
Iarba
Mi-este grasa,
Pajistea
Frumoasa,
Dar stii, au nu stii
Drum ca se-nfunda
Si-n codru intra,
Soare scapata?
Miul ce-mi facea?
Miul ca-i vorbea,
Iar mi-l intreba:
— Murgule, ce-ti pasa?
Ori seaua,
Ori zeaua,
Ori dalbii podlanci,
Ori armele mele
Ti se par cam grele,
Ori trupsorul meu
Iti pare prea greu,
Ca e nensurat,
De nimic stricat?
Murgu-i raspundea
Si iar ii zicea:
— Stapane, stapane,
Drag stapan al meu
Dat de Dumnezeu,
Mare, nu m-apasa
Nici seaua,
Nici zeaua,

Nici dalbii podlanci,
Nici armele tale
Nu mi se par grele,
Nici trupsorul tau
Nu-mi pare prea greu,
Ca e nensurat,
De nimic stricat,
Dar soare sfinteste,
Umbra se-ndeseste,
Drumul se opreste,
Prin codru cotește
S-aici se numeste
La vadul
Sapat,
La Malul
Surpat,
La Teiul
Plecat,
De arme-ncarcat.
Si p-aici s-atin,
Calea ca mi-ti tin
Patruzeți și cinci,
Cincizeci, fara cinci
De voinici
Levinti,
Straini de parinti
De cand ereau mici.
Si e-n capul lor,
Pornit pe omor,
Ianos Ungurul,
Ianos batranul,

Barba cat braul,
 Bata-l tunetul!
 Miul
 Cobiul,
 {la zglobiul,
 Daca-mi auzea,
 Murgului vorbea,
 Din gura-i zicea:
 — Hai, murgule, hai,
 Grija mea sa n-ai!
 Si daca-i vorbea,
 Pinteni ca-i dedea,
 Fraul ca-i lasa.
 Murgul ca-mi pornea,
 Murgul ca-mi zbura,
 Pasul ca vantul,
 Fuga ca gandul.
 Iar Miul striga,
 Din gura-i zicea:
 — Hai, murgule, hai,
 Grija mea sa n-ai!
 Hai la Malul
 Spart,
 La Vadul
 Sapat,
 Din ciocane fapt;¹
 La Teiul-plecat,
 De arme-ncarcate;

La poteca stramta,
 Stramta si cotita,
 Cu frunza boltita,
 Unde mi s-atine,
 Calea ca mi-si tine
 Ianos Ungurul,
 Ianos batranul,
 Barba cat braul,
 Cu cincizeci voinici,
 Cincizeci fara cinci,
 Patruzece si cinci,
 Tot voinici
 Levinti,
 Straini de parinti
 De cand ereau mici,
 Mult mai buni
 De gura,
 Mult mai lungi
 De mana,
 Buni tot de pricina!
 Miul nu-i sfarsea,
 Murgul ca-mi sosea
 Si-n loc se oprea,
 Iar Miu-i striga:
 — Hai, murgule, hai,
 Grija mea sa n-ai!
 Miul
 Cobiul
 {la zglobiul,
 Mare, ce-mi facea
 Daca-mi ajungea?

¹ Facut (forma veche de limba).

Bine se-ncingea,
Bine se-narma,
'N mana
Ca-mi lua,
'N gura
Ca-mi punea
{l cobuz de soc
Mult zice cu foc:
{l cobuz de os,
Mult zice duios;
{l cobuz cu fire,
Mult zice subtire.
Lin pe cal mergea,
Dulce ca-mi canta,
Frunza tiuind,
Codrul ispitind.
Ianos Ungurul,
Ianos batranul,
El se destepta
Si mi-l auzea
Pe la miez de noapte,
Cu sudori de moarte,
Si mi se ducea
De mi-si destepta
Patruzezi si cinci,
Cincizeci fara cinci
De copii levinti,
Straini de parinti
De cand ereau mici
El mi-i destepta
Si mi-i judeca:

— Voi, d-ascara-ncoace,
Toti, dormiti in pace,
De nimic grijiți,
La nimic ganditi.
Ia va desteptati
Si mi-va sculati,
Ca, d-o vreme-ncoa;
Zau, pre legea mea,
Eu nu pot dormi,
Nici pot atipi
D-un nichez de cal,
Dincoace de mal,
D-un mandru cantic,
Cantec de voinic:
Din cobuz de soc,
Mult zice cu foc;
Din cobuz de os,
Mult zice duios;
Din cobuz cu fire,
Mult zice subtire,
Frunza tiuind,
Codrul ispitind.
Doi-trei sa-mi plecati,
Drum sa-i astupati,
Calea sa-i taiati
Si sa-l intrebatii,
Si sa-l cercetati.
D-o fi vrun drumet
Prost si nataflet,
O palma sa-i dati,
Drum sa-i aratati,

Slobod sa-l lasati.
D-o fi vrun betiv
Sec și guraliv,
Palma sa mi-i dati,
Drum sa-i aratati,
Slobod sa-l lasati.
D-o fi vrun holtei,
Capiu de femei,
Ori vrun fermecat
De vinuri stricat,
De babe vrajit,
De duhuri muncit,
Drum sa-i aratati
Si sa mi-l lasati.
D-o fi vrun viteaz
Chipes, viu și treaz,
Palma sa nu-i dati,
Ci sa mi-l legati
Frumusel și bine
Pan-aici la minel!
Ianos cat vorbea,
Toti se destepta
Si toti se scula:
Patruzeci și cinci,
Cincizeci fara cinci,
Tot voinici levinti,
Straini de parinti
De cand ereau mici.
Doi-trei s-alegea,
Doi-trei ca-mi pornea.
Căii-si repezea,

Iute c-ajungea,
Drumul ca-i taia.
Ei dac-ajungea,
Ei mi-l cunostea,
Vorbe ca-i vorbea:
— D-alei, Miule,
Mai Cobiule,
Știi cin' ne-a-ndemnat,
Știi cin' ne-a manat?
Ianos Ungurul,
{la batranul,
Barba cat braul;
Iute sa venim,
Calea sa-ti oprim;
D-ai fi vrun stricat
Ori vrun fermecat,
Vrun sec de drumet,
Vrun betiv semet,
O palma sa-ti dam,
Drumul sa-ti lasam;
D-ai fi vrun viteaz
Chipes, viu și treaz,
Noi sa te legam,
Bine, frumusel,
D-aici, pan' la el!
Unde-l auzea
Si unde-l privea,
Miul le zicea:
— Voi, mare, de-mi vreti
Mare, de-mi puteti,
Voi sa va-ncercati

Durda sa-mi luati
Si s-o ridicati,
Ca-i greu murgului
Drumul codrului!
Ei ca mi-si radea
Si s-apropia
S-apuce durda,
Dar geaba-ncerca,
Ca nici n-o misca.
Miul, de-mi vedea,
Miul ce-mi facea?
Cal desclica,
Frau-i apuca,
La levinti ca-l da
Si pe jos pleca
'N spate cu durda.
Iar de-mi ajungea,
Jos ca mi-si sedea.
Ianos se-ncrunta
Si mi-l intreba
Cine e, ce va?
Si Miu-i vorbea,
Din gura-i graia:
— Iaca sunt Miul,
Miul Cobiul,
{la zglobiul,
S-am venit p-aici
S-mi gasesc voinici
Mandri si spatosi,
Nu mosnegi fricosi.
D-aud cobuzul,

I-apuca plansul;
De misca frunza,
Isi lasa buza;
D-aud ninchezul,
Le trece somnul!
Ianos Ungurul,
{la batranul,
Barba cat braul,
Bata-l tunetul,
Unde-l auzea,
Din barba-si rodea
Si se nacajea,
Si mi-i raspundea:
— Nu te lauda
Tu cu gura ta,
Ca viteji mai sunt
S-altii pe pamant,
Ce nici stiu sa planga,
Ce nici stiu sa fuga,
De nimeni n-au frica!
Si Miu-i zicea,
Din gura-i graia:
— Frica de n-aveai,
Singur, tu veneai;
Nu mai trimeteai
Copii far' de minte
Sa-mi iasa-nainte
Cu proaste cuvinte!
Ianos, d-auzea,
Iar sa necajea
Si mi-l suduia.

In grab' se ducea,
Braul ca-ncingea,
Buzdugan lua
Si mi-l opintea,
Si mi-l invartea,
Si mi-l azvarlea,
Si din grai zicea:
— D-alei, Miule,
Mai Cobiule,
Mai zglobiule,
Na, si tine bine
{st dar de la mine!
Si cand l-azvarlea,
Vantul vajia,
Frunza suiera,
Codrul rasuna;
Iar Miul radea,
Mana ca-ntindea,
Buzdugan prindea,
'N palma-l sprijinea
Si, unde-l salta,
Sus ca-l azvarlea,
Pe Ianos lovea:
Nu stiu, mi-l lovea,
Ori mi-l ametea,
Ca Ianos cadea,
Barba-i tremura,
Greu se vaieta.
Miul ce-mi facea?
El s-apropia,
Cu apa-l uda,

Cu vin ca-l stropea
Pana mi-l trezea;
Iar daca-l trezea,
Langa el sedea,
La vorba se da
Mai toata noaptea.
Vorbe ce-si vorbea,
Glume ce-si spunea,
Ca iata-nspre zori,
Dupa cantatori,
Miul aromea,
Miul adormea,
Somnul ca-l fura.
Ianos Ungurul,
{la batranul,
Barba cat braul,
Bata-l pacatul,
El, daca-mi vedea
Ca Miul dormea,
Pe branci se tara,
Palos, c-apuca
Si s-apropia
Sa-i ia suflarea,
Sa-i curme viata.
Mare, se-ntampla
Ca murgul pastea,
Si murgul vedea
Ce Ianos facea.
Murgul ca sarea,
Murgul sforaia
Murgul nancheza,

Miul se trezea,
Si, de se trezea,
Miul ce-mi facea?
Vorba nu zicea,
Pe Ianos lua,
In sus l-azvarlea,
In maini il prindea,
Si cand il trantea,
Zobit ca-l lasa:
Palos ca scotea
Capul ca-i taia,
Trup bucati facea,
Pe foc le-arunca,
Voinicii speria,
Padurea-mi umplea.
Foaie s-o lalea,
Miul se scula,
{l cobuz lua
Si din el canta.
Levinti ca-mi chema,
Din gura vorbea,
Pe toti intreba:
— D-alei, mai levinti,
Cincizeci fara cinci,
Patruzece si cinci,
Straini de parinti
De cand ereati mici;
D-alei, mai voinici,
Dusi pe la potici
De cand ereati mici,
Care v-ati gasi

Si v-ati bizui
Ca sa-mi ajutati,
Sea sa-mi ridicati?
Ca cine-o putea,
Zau, pre legea mea,
Cu mine-o pleca!
Vorba nu sfarsea,
Seaua c-apuca,
Jos ca mi-o punea,
Si toti se-ncerca,
Doar d-o ridica;
Geaba se-ncerca,
Ca nici n-o misca.
Patruzece si cinci,
Cincizeci fara cinci
De voinici levinti,
Toti se incerca,
Si nimeni putea
Sa miste seaua.
Unul ramanea
Sa-ncerce s-ala.
Dar cine-mi erea?
Un fost bucatar,
Negru si parlit,
De pirostriei fript!
El mana punea,
Seaua ca misca,
Seaua ca muta,
Dar n-o ridica,
Ca nu mi-si putea.
Miul, de-mi vedea,

Bine ca-i pare
 Si de atata.
 Cal ii daruia,
 Cu el il lua
 Si mi se-ntorcea,
 La ailalti zicea:
 — Voi, neputinciosi
 Si nepricopsiti,
 Codru-l parasiti,
 Vii ca sa pliviti,
 Porumb sa prasiti,
 Fan ca sa cositi,
 Iarna
 Sa-mi tusiti,
 Vara
 Sa-mi ihnit!

Si daca zicea,
 Murgu-ncalica,
 Durda-si apuca,
 Cobuz isi lua,
 Drumu-si indrepta,
 Iar, in urma lui,
 Frunza codrului
 Dulce-mi rasuna
 D-un dulce cantic,
 Cantic de voinic,
 Din cobuz de soc,
 Mult zice cu foc;
 Din cobuz de os,
 Mult zice duios;
 Din cobuz cu fire,
 Mult zice subtire.

(G. Dem Teodorescu, Lacul-Sarat, Braila)

Stefan Voda

In oras, in Bucuresti,
 La casele mari, domnesti,
 In curte la Stefan Voda,
 Mare masa mi-e intinsa
 Si de mari boieri coprinsa,
 De boierii
 Sfatului
 Stalpii
 Tarigradului,
 Sfeticii

'Mparatului.
 Ei la masa ce mananca?
 Numai stiuca
 Si pastrunga,
 Si galbena caracuda,
 Cu peste da-l maruntel,
 Mor boierii dupa el.
 Din pahare ce-mi inghit?
 Vinul alb si rumenit
 De la vii

Moldovenesti,
Din podgorii
Muntenesti
Si din pivnite domnesti.
Daca vorba
Conteneste,
Foamea
Se mai potoleste
Si mancarea
Se sfarseste,
Iara voda ce-mi graieste?
— Beti, boieri, va ospatati!
Maine-zori sa va sculati
Si frumos sa va armati,
Pe la brane cu pistoale,
Dupa maini cu iatagane,
La picior cu sulicioare,
C-o sa facem vanatoare
D-un voinic ce seaman n-are:
Pan' la fagul Miului
Din codrii Cobiului.
Sa-i vedem fagu-ncarcat
Si de arme-mbrebenat,
Cu suliti si cu pistoale
Ce lucesc frumos la soare,
Iar pe Miul spanzurat
Unde-o fi fagul mai nalt,
Ca-mi bate poterile
Si-mi scurteaza zilele.
Beti, boieri, va ospatati,
Maine-aici sa va aflati!

Foicica salba moale,
Iata Calea, fata mare,
Surioara Miului,
Ce slujeste domnului,
Ea, pe data ce-auzea,
Printre slugi se furisea,
La picior ca mi-o lua
Si din fuga potrivea
Cate-un deal, cate-o valcea,
Pan' la codru d-ajungea;
Iar in codru cand intra,
Mana dreapta ridica,
Frunza de la fag rupea
Si-n gurita c-o punea,
De suiera voiniceste,
Ca s-o-nteleaga frateste.
Miul, unde o auzea,
Inainte ca-i iese
Si din gura mi-i graia:
— Dar tu, surioara mea?
Neica nu te astepta!
La mine de ce-ai venit?
Au haine ti-ai ponosit,
Au voda mi te-a gonit,
Au tie ti-o fi sosit
Vremea de casatorit?
Calea vreme nu pierdea,
Ci din gura mi-i graia:
— Nici haine n-am ponosit,
Nici voda nu m-a gonit,
Nici mie nu mi-a sosit

Vremea de casatorit.
Asculta de ce-am venit:
Aseara, la Stefan Voda,
Fost-a sfat cu mare vorba.
Masa mare-a fost intinsa
Si de mari boieri coprinsa,
De boierii
Sfatului,
Stalpii
Tarigradului,
Sfetnicii
'Mparatului,
Trimisi la domn cu solie
De la nalta-mparatie:
S-au sa faca vanatoare
Pan' la fagul dumitale,
D-un voinic ce seaman n-are,
Sa-ti vaza fagu-ncarcat
Si de arme-mbrebenat,
Iar pe tine spanzurat
Unde-o fi fagul mai nalt!
Miul, unde-o auzea,
Din gurita-i raspundea:
— D-alei, surioara mea,
Nu stii ca-s bala de drac
Si vin domnilor de hac?
Potecuta sa-ti apuci,
Indarat sa mi te duci

Si-n curte de mi-ei intra,
Sa te faci a matura;
Nimeni seama sa nu-ti ia
C-ai lipsit pe undeva,
Si las', ca suntem stiuti
Pentru turci si arnauti!
Calea drumu-si apuca,
La domnie se-ntorcea,
Iar Miul se-mpodobeia,
Cararuia c-apuca,
Ciobanas ca-mi intalnea
Si din gura mi-i graia:
— Ferice de cin-te-a fapt¹
Si de cin' te-a leganat,
Ca mult o sa-ti fie bine
D-ai asculta tu de mine.
Sa-mi dai gluga
Ciobaneasca,
Ca sa-ti dau saia
Domneasca;
Sa-mi mai dai ciorecii tai,
Ca sa-ti dau salvarii mei,
Verzui ca foaia de tei,
De nu trece glont prin ei;
Da-mi opinca
Taraneasca,
Cu tarsana
Mocaneasca,
Si na-ti cizmele-mi de tap,
De tap de la capra stearpa,

¹ Te-a facut (forma veche de limba).

Ce la apa mult mai rabda;
Da-mi caciula
Turcaneasca,
Ca sa-ti dau cuca
Domneasca;
Si mai da-mi cata
Parlita,
Sa-ti dau pusca
Ghintuita,
Ca mi-am pus in gand si eu
Sa-nvat mestesugul tau.
Ciobanasul, d-auzea,
Din gurita mi-i graia:
— D-alei, doamne, Miule,
Miule voinicule,
Da-ti-oi toate toalele,
Toalele si oile,
Sa nu-mi scurtezi zilele!
Foaie verde s-o-lalea,
Miul mi se ciobanea,
Cu oitele-mi pornea
Si-n pasune le mana,
Tot prin alba
Colilie,
Unde fir de iarba
Nu e.
Stefan Voda, cand sosea,
Cu oastea,
Cu liota,
Pe voinic il intalnea
Si din gura-i cuvanta:

— Buna ziua, flacaias,
Buna ziua, ciobanas!
Ciobanul, cu blanda vorba:
— Multumescu-ti Stefan Voda!
— De unde stii cum ma
cheama?
— Dupa oaste luai seama
Ca esti domn la Bucuresti,
In multi ani sa-l stapanesti;
Numele-ti l-am auzit
La biser'ca pomenit,
Ca m-am dus la nchinatoare
In zile de sarbatoare!
Voda-n Miul se-ncredea,
De cioban il socotea
Si frumos il intreba:
— Spune-mi mie, flacaias,
Spune-mi mie, ciobanas,
Stii tu drumul
Codrului
Pan' la fagul
Miului,
Miului
Zglobiului,
Miului
Haiducului?
Iar ciobanu-i raspundea:
— Il cunosc, maria-ta,
Dar sa merg
N-oi cam putea,
Ca nu-mi pot

Lasa turma.
 Stefan Voda-i poruncea,
 Dar ciobanu-i raspundea:
 — Daca vrei, lasa-ti oastea
 Sa-mi pazeasc-aici turma,
 Ca sunt oile turcesti,
 Cu nimic nu le platesti,
 S-apoi codrul se-ndeseste,
 Oastea nu-ti mai trebuieste,
 Ca prin codru nu razbestel!
 Stefan Voda s-amagea,
 Pe cioban ca-l asculta,
 Dupa dansul se lua:
 El pe jos, voda calare,
 Pe poteca la strimtoare.
 De mergea ce mai mergea,
 Pan' de oaste-l departa
 Prin rarise
 Mi-l sucea,
 Prin cotise
 Mi-l cotea,
 Prin rachite
 Mi-l baga,
 Si din gura
 Mi-i graia:
 — D-alei, doamne,

Stefan Voda,

Sa mai ridici
 Scarile,
 Sa nu bati
 Smicelele.

Ca d-or simti cetele,
 Ne scurteaza zilele!
 Stefan Voda, d-auzea,
 De groaza se ingrozea:
 Limba-n gura ca-si musca,
 Sange rosu ca-mi curgea,
 Pe caftan verde pica.
 La fag, mare, d-ajungea,
 Fagul de i-l arata,
 Ce vedea, se spaimanta,
 Ca Miul ce mi-si facea?
 Mana dreapta
 Ca punca,
 Din tulpina
 Ca-l scotea,
 Cu tulpina din pamant
 Sa-i fie de sezamant,
 Apoi sta cu el de vorba:
 — D-alei, doamne,
 Stefan Voda,
 Asear-ai fost la betie,
 Acuma esti la trezie.
 Ai plecat la vanatoare
 D-un voinic ce seaman n-are,
 Ca sa-l arati spanzurat
 Unde-o fi fagul mai nalt.
 Ca sunt voinic, ai vazut;
 Ca sunt Miul, n-ai stiut,
 Dar la mana mi-ai cazut!
 Apoi Miul ce-mi facea?
 Numai o palma ca-i da,

Palos din teaca scotea,
Bucatele-l bucatea,
In dasagi le aseza
Dasagii pe cal punea,
Una buna ca-i dedea
Si din gura mi-si graia:
— Poarta-l si mort, bidiviu,
Pe unde l-ai purtat viu:
La slugile turcilor
S-ale arnautilor,
Nu-n calea voinicilor
Si-n codrul haiducilor!
Calul fuga c-apuca,
Pe poteca se-ntorcea,
Si la oaste cand ieseai,
Boierii

Se minuna,
Sfetnicii
Se ingrozea,
Solii
Se cutremura
Si din gura ce-mi zicea?
— Lucrul nu prea e curat:
Calul lui vod-a scapat!
Ia catati in desagiori,
C-or fi plini de galbiori...
In dasagi de se uita,
Ciozvarti de carne vedea,
Si pe fuga se pornea,
Dunarea de nemerea,
Peste Dunare trecea,
Vestea-n Tarigrad ducea.

CUPRINS

(G. Dem. Teodorescu, Bucuresti)

Stanciu al Bratului

Foicica bobului,
Sus, la plaiul muntelui,
La hotarul Branului,
Sub cetina bradului,
Mi-e cerdacul Stanciuului,
Stanciuului d-al Bratului.
Nu-i cerdacul Stanciuului,
Ci mi-e cuibul dracului.
Mai la vale de cerdac,
Mi-e d-un molift, zau, plecat

Si de arme incarcat.
La umbra moliftului,
Frumoasa masa e-ntinsa
Si de multi haiduci cuprinsa.
Dar la masa cine-mi sade?
Sade Stanciu-al Bratului,
Marin al Selarului,
Cu Dobre-al Ploscarului,
Si cu Nita Comanita,
Si-mi bea vin dintr-o ploschita,

Savai, mica mititica,
D-o vadra si cinci oca.
Si-nchina Stanciu cu ea,
Sa nu-l prinza potera.
Stanciu bea si mi-si manca
Cu haiducii-alaturea;
Straja buna ca-si d-avea
Pe sora-sa Ilinca,
Bat-o Maica Precista
Si Sfanta Duminica,
Ca buna straja tinea.
Stanciu bea si mi-si manca,
Dar Ilinca ce-mi facea?
In cafas mi se urca,
Lua ochean si se uita,
Sapte poteri ca-mi vedea,
Fuga la Stanciu ca-mi da
Si Stanciului ca-i spunea.
Dara Stanciu ce-mi facea?
Mana pe plosca pune, a,
Un pahar de vin umplea
Si Ilincai ca mi-l da.
Dete unu,
Dete doua,
Dete patruzeci si noua,
Dar cand fu despre betie,
Despre dalba veselie,
Ilinca ca mi-si zicea:
— Alei, neica Stanciule,
Tu mi-ti bei si-mi chefuiesti,
De potera nici gandesti.

Ia mananca, nu prea bea,
Ca fusei mai cat-colea
S-auzii d-o vorba rea,
Ca te-a prinde potera;
Potera lui Oprian,
Te cauta de-i un an.
Asa Stanciu mi-auzea
Si din gura ca-mi graia:
— Ai, tu, surioara mea,
M-ai vazut la bautura
Cu multi frati d-adunatura,
Nu-mi venisi c-o vorba buna;
M-ai vazut la refenea
Cu multi frati de seama mea
Si-mi venisi c-o vorba rea.
Ai, Ilinco, sora-mea,
De nu poti in haiducie,
Du-te-acasa si-ti ia iie,
Nu umbla in haiducie,
Ca ea nu ti-e data tie,
Ci mi-e daruita mie
Din mica-mi copilarie.
Du-te-acasa, ia-ti barbat,
Sa-ti fie ciocan in cap.
Eu nu-s muiere cu concii,
La potera sa nu poci;
Nu sunt femeie fricoasa,
Ca de potera sa-mi pasa.
Ilincuta ca-mi zicea:
— Alei, neica Stanciule,
Nu m-oi duce sa-mi iau iie,

Ci-oi sa stau in haiducie;
Nu m-oi duce la barbat,
Sa-mi fie ciocan in cap,
Ci-oi sa-mi pun d-un
comanac,

Verde ca foaia de fag,
Sa intru-n codru cu drag.
Nici mai mult ca nu trecea,
Sapte poteri ca-mi sosea,
Cu Oprian alaturea,
Si la Stanciu indraznea,
Si Stanciu ca mi-i vedea,
Asa Stanciu ca-mi zicea:
— Capitane, dumneata,
Cheama-ti ceata sa mancam
S-un pahar de vin sa bem,
Ca-i fi tare ostenit
Tot umbland si cautand
Si de Stanciu intreband.
Capitanul ce-mi zicea?
— Ai, Stanciule, dumneata,
N-am venit ca sa mancam
Si-mpreuna vin sa bem,
Ci-am venit sa te legam,
Ca spatarul ne-a manat
Si-asa porunca ne-a dat,
Sa te ducem, mari, legat.
Dara Stanciu ce-mi zicea?
— Capitane, dumneata,
Mai incet cu potera,
Ca d-oi sta a ma mania,
Pune-oi mana pe durda,

Pe durda, pe nebuna,
Ca-i bag praful cu mana,
Gloantele, cu chivara,
Fierul, cu zburatura.
Si mi-oi lua-o la obraz,
Si mi-oi trage cu nacaz,
Nici pe unul nu va las.
Asa Stanciu ca zicea;
— Capitane, dumneata,
Mai asteapta putintel,
Ca sa spui si eu nitel:
Ce-am furat si ce-am mancat,
Sa ma dau tie legat?
Ia da tu cu gloante-n mine,
Sa ai la spatar ce spune.
Capitanul ce-mi facea?
La potera porunca,
Cura gloantele ca ploaia.
Asa, Stanciu ce-mi facea?
Gura, frate, ca-si casca,
Gloante-n gura sprijinea
Si-n palma le aduna,
Si-ndarat le azvarlea,
Si razand asa graia:
— Tine-ti, frate, gloantele,
De va umpleti pustile,
Ca sunt tari padurile
Si va-or manca holile.
Asa Stanciu ce zicea?
— Capitane, dumneata,
Mai incet cu potera,

Ca mi-ai stricat mescioara
 Si toata refeneaua;
 Ca d-oi sta a ma mania,
 Pune-oi mana pe durda,
 Pe durda, pe nebuna.
 Nici mai mult ca nu trecea,
 Mana pe durda punea,
 La obraz o-alatura,
 Tot in carne ca nu da,
 Ci prin frunze-o slobozea,
 Craci din copaci doboră,
 Pe potera ca-mi cadea.
 O craca ca mi-si venea,
 Pe capitan mi-l lovea
 Tocma-n furca pieptului,
 Vazu lucru dracului.
 Capitanul ce-mi zicea?
 — Frator, ne pierdem capu,
 Lasati pe Stanciu la dracu.
 Am auzit, n-am crezut,
 Acu cu ochii-am vazut.
 Vinele mi s-a muiat,
 Ochii mi s-a tulburat,
 Mainile mi s-a legat.

Poterasi ca-mi fugea,
 D-a-ndaratele-mi fugea,
 Joc de fuga nu-si batea.
 Haiduceii ca-mi radea,
 De ras mi se prapadea,
 De ce fuge potera,
 Ca n-a patit nimica.
 Dara Stanciu ce-mi facea?
 Mai tare masa-ntarea.
 El la masa ca-mi sedea
 Cu haiducii-alaturea,
 Si mi-si bea si mi-si manca,
 Si tare se veselea.
 Dar cand fu despre betie,
 Despre dalba veselie,
 Asa Stanciu ca-mi graia:
 — Fa Ilinco, fata mea,
 Baga mana-n scorbură
 Si scoate-mi pe durda mea,
 Sa-i mai auz gurita,
 Sa indemnam potera,
 Cand s-o intalni cu alta,
 Sa spuie de noi ceva,
 Sa se duca pomina!

(C. N. Mateescu, Albesti, Arges)

Stansiu

Florisica matraguna,
 Draga mi-ii la bautura
 Cu voinisi di adunatura,

Undi fulgera si tuna.
 Fóai verdi matostat,
 Sad in durda razamat,

+i g`ndesc la Calupat,¹
 C-asela bun-ii di pradat.
 La sel siorpac daramat,
 Si di armi incarcate,
 Tot di pusti ghintuiti,
 Di palosi ascutati,
 Di baltagi ferecati,
 Mandre-s, mandre-s si alamiti,
 Noaptea li vezi ti ii frica.
 La umbra siorpacului,
 Sad stapanii armilor.
 Da anumi cum ii cheama?
 Unu-l chiama Neculai
 Harabagiu bun di cai
 Di zasi Craiova vai!
 Altu-l cheama Gheorghiesi
 Prada noaptea in targ la Iesi,
 Si zaua in Bucuresti.
 Pi parau fagului,
 La crasma bogatului,
 Beu vonisi de-a Stansiului
 Stansiu sedi in cap di masa,
 Cu vedrita plina rasa.
 El din gura asa li zasi:
 — Beti baieti si va ganditi,
 La jin nu va lacomiti,
 Ca voi nu stiti ca jinu-i mari
 salvariu²

Voi iti be vi-ti inbata,
 Si potira va inconjiura.
 Stansiu nisi n-o sfarsit,
 Sapti potiri i-au palmit.
 Si striga din ghinarari:
 — Dati in Stansiu ca-i talhar!
 Iar striga din ositeri:
 — Da-ti Stansiule legat
 Sa nu mori tu inpuscat.
 Iar Stansiu din gura asa au zis:
 — Nu-s muieri cu carpa
 in cap,
 Sa ma dau la voi legat,
 Si-s jian cu comanac,
 Verdi ca frunza di fag,
 Di sti u potirii si sa-i fac.
 Puneti-va baieti toti spati
 la spati,
 Cu pustili trasi toati.
 El lua durda in mana,
 Cand o ridicat-o in sus
 Potirasii toti s-au dus.
 Foai verdi toporas,
 Di la targ pana la oras
 N-au remas nisi on potiras
 Si iara stau si ma gandesc
 La noapti un' si palesc:
 Sa palesc la Canpu-lung,
 La grajdiu lui Osman-turc,
 Sa mi alegu on cal porunb,

¹ Calupat — Calafat.

² Salvariu — siret

Scurt in trup si lung in gat,
 Cum ii bun di zurbalac.¹
 Cand oi tresi Craiova,
 Sa nu sa udi scara,
 Nisi coltu la ibanci.²
 Si cari cum m-a vidé
 Sa-mi zaca cachitani
 Cachitanu codrilor,
 Vonicu' vonicilor.
 Si iara stau si ma gandesc,
 La noapti un' sa palesc,
 Sa palesc la Craiova,

Sa rujim herghelia,
 Sa tresim in Moldova.
 Mult putan si-om castiga,
 Om castiga on leu si doi
 S-al beu cu on frati de-al meu
 Sa m-arat ca nu-s om rau
 Foai verdi albastrica,
 Haideti baieti la potica;
 La potica in drumu mari,
 Pi-acolo trec mocani cu sari,
 Si au parali galbanasi
 Sa-i punim la desagasi.

(George V. Madan, satul Nisporeni,
 tinutul Chisinaului)

Ion al Mare

Lele verde de-un pelin,
 Ia s-ascultati la Calin,
 La Calin sardar Calin!
 Cand oi zice pelinita,
 'Si-lua drumul la Plenita,
 Cu sase cai la caruta.
 In Plenita de-ajungea,
 'N dealul viilor suia,
 Vinurile le-ncerca:

Care vin ca mi-i placea,
 Punea bivoli si-l tragea,
 Cu slugile-l impartea;
 Care vin ca nu-i placea,
 Tragea ieteganele
 Si-mi taia cepurile
 Si spargea daogile
 Si-mi varsa vinurile.
 Lele verde buruiana,
 'Si-lua drumul la Poiana.
 'N Poiana la cin' tragea?
 La logofatul Neta,
 Ca cu el stia vorba

¹ Di zurbalac — de voinicit, de haiducit.

² In textul de baza: ibagi (n.ed.)

Si toata socoteala.
Dar pe poarta ca-mi intra,
Nici caii nu-i deshama
Si-asa din gura graia:
— Logofete, dumneata,
Socotit-ai Poiana?
— Mai Caline, dumneata,
Poiana c-am socotit,
Trei calici ca n-au platit.
Si de nu ma crezi pe mine,
Ti i-oi spune
Si pe nume:
Cand oi zice de-un lipan,
Unul este Baldaran,
N-a platit claca de an,
Bate-l-ai, Doamne, dusman!
Altu e Ghita Chiris,
De an n-a mai dat pe-aici,
Tine banisorii-nchisi,
De se uita cam chiordis,
Intra pe cos tavalis.
Cand oi zice trei migdale,
Unul este Ion al Mare:
Ion al Mare din Poiana,
Car' n-a dat nici cinci parale;
Ion al Mare din Popesti,
De-ncaleca cat clipesti,
Cu cizmele lectinesti!
— Logofete, dumneata,
Ia sa mi-i aduci incoa',

Ca sa-i fac de mascara,
Sa-i afle mahalaua!
Logofatul ce-mi facea?
Bastonu-n mana si-l lua,
La Baldaran ca-mi pleca
Si la poarta ca-i batea.
Baldaran, cand il vedea,
Buna ziua ca mi-i da:
— Logofete, dumneata,
Ce-o mai fi, frate, asta?
— Baldarane, dumneata,
Hai, ca te cheama Calin,
Sa-ti dea un pahar de vin,
Ca prea esti al om din plin!
— Dar la ce m-o mai chema?
Ca, nu stiï, anul trecut
De trei ori clac-am platit,
Nici nu m-ai mai socotit,
Nici chitanta n-am primit!
Lele verde viorea,
La nevasta ca-mi intra:
— Fa nevasta, dumneata,
Ia da punga-n mana mea,
C-oi incapea
'N vreo belea,
Oi da punga
Si-oi scapa!
Punga la brau c-o baga,
La Calin ca-mi ajungea,
Acolo, cand ajungea,

La Ghita Chiris pleca
Si la poarta ca-i batea:
— Frate Ghita, dumneata,
Hai, ca te cheama Calin,
Sa-ti dea un pahar de vin,
Ca prea esti al om din plin!
— Dar la ce m-o mai chema?
Ca, nu stiti, anul trecut
De trei ori clac-am platit,
Nici nu m-ati mai socotit,
Pentru trei oca de mei
Mi-ati luat cinsprece lei!
La nevasta ca intra:
— Mai nevasta, dumneata,
Ia da punga-n mana mea
C-oi incapea
'N vreo belea!
Punga la brau c-o baga,
La Calin cand ajungea
Buna ziua ca mi-i da:
— Buna ziua, mai Caline!
— Multamincu-ti,
porc-de-caine!
Daleleo, sardar Caline,
De ce ma faci porc-de-caine,
Ca sunt voinic ca si tine?
Lele verde viorea,
Pe catastiv el cata,
Sase galbeni mi-l gasea,
Scotea banii si platea.
— Mai Caline, dumneata,

Banisorii cari ti-i dau,
Peste-un ceas iar sa ti-i iau!
Iar Calin, cand auzea,
Sictir pe usa ca-l da.
— Logofete, dumneata,
Cand oi zice trei migdale,
Sa-mi aduci pe Ion al Mare,
Care n-a dat nici trei parale;
Ion al Mare din Poiana,
Ion al Mare din Popesti,
De-ncaleca cat clipesti,
Cu cizmele lectinesti!
— Mai Caline, dumneata,
Dau in apa si ma-nec
Si prin maracini de-a drept,
Si la Ion ca nu mai plec.
Ca Ion are-o pandara:
Ciopleste cu securea,
Vai de maiculita mea!
Catastivele lua
Si-n spinare mi-l lovea,
'N pragul casii-l doborâ,
Logofatul ce-mi facea?
Bastonasul si-l lua,
Cam cu strambul ca era...
Cand oi zice bob naut,
Ma dusei sa-mi iau tutun,
Ma-ntalnii cu Ion in drum,
Se uita ca un nebun.
— Frate Ioane, dumneata,
Hai, ca te cheama Calin,

Sa-ti dea un pahar de vin,
Ca prea esti al om din plin!
— Dar la ce m-o mai chema?
Ca, nu stiti, anul trecut
De trei ori clac-am platit,
Nici nu m-ati mai socotit!
Rau, neica, se necajea,
La Calin cand ajungea,
Buna ziua ca mi-i da:
— Buna ziua, mai Caline!
— Multumincu-ti,
porc-de caine!
Te-ai facut un porc-de-caine
De nu mai dai pe la mine?!
— Pai m-am tinut ca sunt
platit,
Sunt platit
De ierbarit,
De-aia, frate, n-am venit!
Pe catastiv el cata,
Noua galbeni mi-l gasea.
— Nu ti-e, Caline, pacat?
Banii luati pe secerat,
Toata ziua cocosat
Pe mosia lui Mucica,
Bani dati degeaba, domnita?
Ion al Mare ce facea?
Noua galbeni ca platea.
La Baldaran se ducea:
— Baldarane, dumneata,
Hai sa luam cainele,

Ne-a mancat cu clacile,
Platim si urzicile;
Nu mai nojim car si boi,
Nici in obor patru oi!
Baldaran, cand l-auzea:
— Frate Ioane, dumneata,
Nu vezi c-am imbatranit,
Nu mai sunt bun de nimic?
Da-ti dau copiii-amandoi,
Ca stiu seama la razboi!
— Las' copiii, ca copiii,
Haideti noi, ai mai batrani,
Ca stim bine sa luptam!
La Ghita Chiris mergea:
— Frate Ghita, dumneata,
Hai sa luam cainile,
Ne-a mancat cu clacile,
Platim si urzicile;
Nu mai nojim car si boi,
Nici in obor patru oi!
Lele verde viorea,
Ghita Chiris raspundea:
— Frate Ioane, dumneata,
Nu vezi c-am imbatranit,
Nu mai sunt bun de nimic?
Da-ti dau pe Dobris al mic,
Face potera colnic;
Intalneste omu-n drum,
Il cinsteste,
L-omeneste,
Si-n punga mi-l scherbeleste,

Si-l dezbraca din zabun,
Ii trage vreo doi-trei pumni,
L-indreapta pe drumu-al bun...
Se tine dupa caruta,
Neica, ca o boldeicuta,
Si sare din spita-n spita
Pana se suie-n caruta!
— Las' copiii, ca copiii,
Haideti noi, ai mai batrani,
Ca stim seama sa luptam!
Pe-ai batrani ca mi-i lua.
Cand oi zice fir marar,
Luau drumul la Tunari.
Iar Calin ce mi-si facea?
Cand oi zice de-un sporici,
'Si lua drumul la Chidici.
La Ghidici cand ajungea,
La Maria vaduva,
La Ilinca
Tiganca,
Ca cu ea stia vorba
Si toata socoteala...
Ion al Mare ce-mi facea?
Se tine dupa caruta
Tomnai ca o boldeicuta.
Cand soarele scapata,
La Chidici ca se afla.
Se plimbau pe batatura
Tot cu lancisoara-n mana;
Cand oi zece viorea,

Lancea pe sub iepangea.
Ion al Mare ce graia?
— Frate Ghita, dumneata,
Intra tu, frate,-n bordei
Si lucreaza cu temeii!
— Frate Ioane, n-oi intra,
Ca sunt luat cu sila,
Frate, tot de dumneata!
Ion al Mare ce-mi facea?
El la usa ca trecea,
Cu picioru-n usa da,
Sarea usa si c-un stalp,
Ca prea dete necajit...
Pe Calin ca mi-l gasea,
Tomnai la masa era.
Ion al Mare ce graia?
Buna seara ca mi-i da:
— Buna seara, mai Caline!
— Multumincu-ti, frate Ioane!
Frate Ioane, dumneata,
Ia hai, frate, sa cinam
Si-amandoi sa ne-mpacam!
Ion al Mare de-auzea:
— Arza-ti focul cina ta,
Ca-n mine crapa fierea
Ca n-am cand te judeca!

{le bucate rumenite
O sa le vaz pangarite!
— Frate Ioane, dumneata,
Iti dau aur cat oi vrea,
Numai lungeste-mi viata!
Nici vorba n-o ispravea,
Lancea-n burta i-o-arunca,
Pe Calin il omora,
Frate, de se pomenea.
Iar pe el cine-l plangea?
Tot Maria vaduva
Si Ilinca
Tiganca:
„Mai Caline, dumneata,
Din butca, din telegari,
Cum te duce pe doi pari!...”
Il plimba si prin Craiova,
Parca e venit din Iova...
Iar Calin ca mi-a murit,
Ghidiciul c-a-mbobocit,
Poiana c-a-ntinerit.
Cand oi zice trei vapai,
Poiana, numai dugai.
Are omul cinci parale,
Bea-n carciuma pana moare,
Fara nici o suparare...

(Al. Amzulescu si Gh. Ciobanu,
Vechi cantece de viteji, Desa, Dolj)

Iancu Jianu

CUPRINS

— Foaie verde-un dedetel,
Colo-n vale-n cornatel.
S-a iscat d-un voinicel
Cu cizmele de vitel
Si cu cojocu de miel,
Ma duc, mama, dupa el!
— Nu te duce, fata mea,
C-ala e om cu belea,
Vine potera si-l ea
Si tu ramai, fata mea;
Vine potera si-l ia
Si tu ramai singurea,
C-ala e Iancu Jianu
Care-a-nspaimantat Ardealu
Si tine pisma cu anu!
Mai sta Iancu ce mai sta,
Venea potera si-l lua.
El in crasma ca intra
Si potera mi-l afla.
Capitanul ce-mi facea?
Cu potera sa ducea
Si crasma mi-o-nconjura.
Capitanu ce-mi facea?
Inauntru ca-mi intra:
— Mai Iancule, dumneata,
Te dai, Iancule, legat,
Ori de nu mori impuscat,
Din bainete junghiat
Si e mai mare pacat!

— Capitane, dumneata,
Eu imi beau bautura,
Nu-s femeie cu naframa
Sa ma dau de buna sama,
Si-s voinic cu palarie,
N-am grije de voi o mie!
Mai bea Iancu ce mai bea,
Bautura termena
Si-nspre use sa tragea,
D-un fluieras fluiera,
Calu ca s-apropia,
Pan' la use ca-mi venea,
Iancu pe el s-arunca,
Pinteni calului ca-i da,
Peste garduri imi sarea
Si de potera-mi scapa.
Merdea calu-mboestrand,
Din copite foc lasand.
El la Olt s-apropia
Si la podar ca-mi striga:
— Mai podare, dumneata,
Trage podu mai de-a drept,
Ca-ti raceasc un glonte-n piept!
Iar podaru ce-mi facea?
Se facea ca n-auzea.
Iara Iancu ce facea?
Cand asa ca el vedea,
Cu calu-n Olt s-arunca.
Merdea calu-mboestrand

Si frumosel inotand.
Cand fu la mijloc de Olt,
Trage Iancu cate-un foc,
Potera-mi statea pe loc.
Mergera Iancu ce mergera
Si la margine-mi iese
Si pe mal ca s-arunca,
Toti baietii mi-i strangea
Si cartuse le-mparteau,
Salva de foc ca-mi tragea.
N-ati auzit d-un oltean,
Un oltean, un craiovean,

Ce nu-i pasa de sultan,
De ia miei de la ciobani
Si vin di la carciunari,
Nu plateste nici un ban!
Caci de-as sta sa tot platesc,
Ce haiduc ma mai numesc.
Ma-nchinai cu cantecu,
Ca si lupu cu crangu.
Soarele pune s-apune,
Cuvinte tot s-o mai spune,
Sa-mi dati un pahar de vin,
Sa va fac altu mai bun.

(Aurelian I. Popescu, Diosti, Dolj)

Pintea Viteazul

Foaie verde-a nukului,
La curtile Stupului,
Stupului, bogatului,
Cine oare ca-mi slujea,
Cine toate le facea?
Era Pintea cel tacut,
Dar la minte priceput
Era Pintea cel voinic,
In nacaz trait de mic.
Si Stupul ca-i porunceau:
— Ce stai, Pinteo, degeaba?...
Prinde patru boi la jug
Si te du cu ei la plug,
Sa-mi ari holdele din deal,

Un' se face graul rar;
Sa-mi ari holdele din ses,
Un' se face graul des.
De arat daca-i gata,
Tu securea vei lua,
In padure vei pleca,
Car de lemne vei taia:
Lemne verzi
Pentru obezi,
Si uscate
Pentru roate,
Car de lemne pentru foc
Si sa mi-te-ntorci pe loc,
Ca apoi mai indeseara

Sa duci car de grau la moara,
Car de grau si de secaral
Pintea toate le facea,
Nici o vorba nu scotea,
Far-in gandul lui gandeau:
„Cine-i sluga la altul
Multe rabda, saracul;
Las' sa rabde, daca sede,
Codru-i mare si nu-l vede!...”
Iata insa ca-ntr-o zi
Pintea la arat iese,
Si, zau, nu stiu cum gresi:
Ori un bou ca s-a smucit,
Ori ca plugul s-a izbit,
Ca din brazda a sarit.
Stupul rau se nacaji,
Pe biet Pintea-l otigi
Si amar mi-l sudui.
Pintea meu se nacajeste,
Boii-n brazda ca-i opreste,
Catra Stupul crunt priveste
Si asa ca-i glasuieste:
— Hei, Stupule, stapan rau,
Asculta ce-ti graiesc eu:
Coderistea de la bici,
Vezi, o-mplant in brazd-aici;
Coderistea de-o-nfrunzi,
Eu atunci te-oi mai sluji,
Zau atunci, si nici atunci,
Pan' ce-o face mere dulci,
Pan-or da din muguri

Muguri,
Din restele
Visinele,
Sa manci, Stupule, din ele!
Aste vorbe cum graia,
Coderistea o-mplanta,
Catra codru se-ndrepta,
Catra codru cu frunzis,
La voinici acoperis;
Catre drag de codru verde,
Unde urma ti se pierde;
Catra codru, lemne-o mie,
Cuib de dalba vitejie.
Foaie verde iarba moale,
In delut, langa carare,
Este-o para de foc mare;
In delut, langa colnic,
Este-o para de foc mic.
La focuri, la amandoua,
Sunt voinici o suta noua,
Voinici de-ai codrului,
Puisori de-ai lotrului.
Dintre ei, vreo doisprezece
Tot frig carne de berbece,
Dar n-o frige cum se frige,
Ci mi-o-ntoarce cu carlige
S-o-nvarteste cu belciuge,
Sa fie carnea mai dulce.
Si tot frig voinicii mei
Un berbece si opt miei,
Un juncan si cinci vitei,

Sa se sature cu ei.
Carne frig, vin incalzesc
Si din gura chiuiesc:
— Foaie verde siminic,
Asta-i viata de voinic,
Ca n-ai teama de nimic:
Nici de nemes, nici de dracul,
Traiasca codrul, saracul!
Dar vataful cel mai mare,
Cand era carnea-n frigare,
Se scapa si adormi;
Dar degraba se trezi
Si din grai asa grai:
— Alelei, feciorii mei,
Toti voinici ca niste zmei,
Beti voiosi si ospatati,
Traiul vostru sa-l cantati;
Iara cand v-iti satura
Si cantarea veti gata,
Stati un pic si m-ascultati,
Bine seama sa luati:
Ziua Crucii nu-i departe,
Frunza de pe ramuri cade,
Codru prinde-a se rari,
S-asa, voi nu-ti mai trai,
Ca v-or prinde, v-or robi.
Voi cu pranzul sa sfarsiti,
Vinul tot sa-l gustariti.
Mergeti toti pe la parinti;
Iar la cei ce parinti n-au,
Iata sfatul ce le dau:

Coborati la tara jos,
Colo-n campul cel manos
Si va faceti voi darjele
Din tufe de rachitele,
Si din tufele de fag
Faceti-va hadarag;
Spete drepte-ncarligati,
Maneci albe sufulcati,
Imblatitori va bagati,
Pana colo-n primavara,
Cand ies vitele pe-afara.
Atunci sa ne-ntalnim iara
Cand va fi frunza ca banul
Si iarba ca degetul,
S-o poata prinde murgul.
Atunci calea s-o tinem,
Pungile sa le umplem,
Sa dam si prin Baia-Mare,
Sa ne gatim demancare,
Sa facem ceva parale;
Prinzaria s-o cercam,
De aur s-o usuram!...
Si voinicii-l ascultau,
Toamna mi se-mprastiau
Si prin sate se-mparteau
Si-asa iarna petreceau.
Iar colea, primavara,
Cand codrutul inspica,
Iarba verde cand iese,
Iar ca mi se aduna,
Catra Pinte-asa graia;

— Iaca, Pinteo, c-am venit,
Pinteo, cum ne-ai poruncit.
Spune: Unde s-o luam,
Incatrau sa ne-ndreptam,
Ca de tine ascultam!
Iar Pinte, cu chica creata,
Si cu fata albeneata,
Si cu mintea lui isteata,
La voinici asa graia
Si pe toti ii veselea:
— Haideti, feciori, dupa mine,
Sa va-nvat a trai bine;
Hai, voinici, un' va duc eu,
C-acolo e bine, zau.
Nu-i nacaz si nu-i stapan,
Far' tot bine de roman;
Nu-i nici grija, nici nevoi,
Far' tot bine pentru noi!
Foaie verde lemn dubit,
Vestea-n tara a iesit
De-un viteaz nebiruit
Care Pinte e numit,
De-un viteaz afar' din seama
Pe care Pinte mi-l cheama.
Tine calea la stramtori
Si opreste negustori,
De-i scapa de galbiori.
El izbanzi tot face noua,
Cu ortaci o suta noua,
Si din tara-n tara trece,
Cu ortaci o suta zece.

Mers-a vestea sa se stie,
Pana sus, la-mparatie,
Si cei domni, cand auzeau,
Oaste mare pregateau,
Oaste mare,-mparateasca,
Pe Pinte sa-l obliceasca
Si viata sa-i sfarseasca:
Tot catane-mparatesti
Si panduri orasenesti,
Catane cu sutele
Si panduri cu miile.
Pinte meu ca auzea
Ca ostasi mari s-apropia,
Dar el nu se spaimanta,
Ci din buze cam zambea
Si din grai asa graia:
— Las' sa vie cat de multi,
Sa ai cu cin' sa te lupți;
Las' sa vie, las' sa vie,
Corbii de stare le stie,
Ca de venit or veni,
Dar nu stiu cum or porni!
Si din gura cum graia,
Bucium de argint scotea
Si ortacii si-i chema:
— Dragii mei, ortacii mei,
Toti viteji ca niste zmei,
Iata eu ce-am auzit:
Oaste mare c-a pornit,
Oaste mare,-mparateasca,
Pe min' sa ma obliceasca,

Pe voi sa va prapadeasca,
Catane cu sutele
Si panduri cu miile.
Voi de lupta va gatati,
Pustile bine-ncarcati,
Sabiile ascutiti,
De lupta gata sa fiti!
Bine vorba nu sfarsea,
Oaste mare ca sosea,
De catane-mparatesti
Si panduri-orasenesti,
Catane cu sutele
Si panduri cu miile.
Si pandurii-asa graia:
— Da-te, mai Pinteo, legat,
Sa nu te ducem stricat!
Da-te, Pinteo, pana-i vreme,
Si de moarte nu te teme!
Pinteo insa cam zambea
Si din grai asa graia:
— Hai, legati-ma de vreti,
Ori de vreti, ori de puteti,
Sa vaz eu cine va fi
Pe mine a ma robil!
Cum zicea, mi se-ncrunta,
Pusca-n mana ca lua,
Sabia inc-o scotea,
In dusmani navala da
Si amar ca mi-i culca,
Si pe loc ca-i alunga:
Catane cu sutele

Si panduri cu miile.
Domnii, daca auzea,
Pret pe capu lui puneau:
O mie de galbinei,
O mie de husosei,
Cine capu i-o taia,
Viu sau mort la domni l-o dal...
Cine inasa cuteza,
Cine oare se-ncerca
Pe Pinteo sa-l prapadeasca,
De el lumea s-o lipseasca,
De-un viteaz asa falos
Si la inima milos,
De-un viteaz asa de mare,
La sarmani d-ajutorare?...
Pinteo mult mai vitejea,
Multi dusmani el mai culca
Si nimica nu-i pasa,
Glont pe el nu-l vatama,
Sabia nu mi-l taia,
C-asa mi l-a fost vrajit
Maica-sa, cand a fost mic;
C-asa mi l-a fermecat
Maica-sa, cand l-a baiat!
Foaie verde de secara,
Colea, despre primavara,
Cand se-mbraca codrii iara,
A iesit Pinteo afara;
A lasat cetati si sate,
Ca sunt pline de pacate,
Si s-a tras in codru verde,

Unde traiul lin se pierde.
Colo-n jos de codru verde,
Un foc mare mi se vede,
Langa foc Pinteaa seadea,
Cu ortacii lui vorbea,
Tot vorbea si sfatuia.
Erau vreo suta cincizeci
Si frigeau cativa berbeci.
Cand berbecii sa frigea
Si cand cina sa gatea,
Pinteaa la toti se-ntorcea
Si din grai asa graia:
— Care din voi s-a d-aflare
Sa mearga la Baia-Mare
Dupa paine, dupa sare,
Dupa praf de cel mai mare,
Dupa lin, dupa pelin,
Dupa trei cupe de vin?
Bine vorba nu sfarsea,
Un voinic sa si scula,
Catra Pinteaa cuvanta:
— Asculta, Pinteoo, voinice,
Noi la Baia nu ne-om duce,
Ca viata inca-i dulce!...
Dar de zici tu sa pornim,
Vreo cativa sa ne-nsoitim,
Vorba ti-o vom asculta,
Dar de-aici nu vom pleca
Pana ce nu vom afla
Moartea ta din ce va stal
— Fratilor, fartatilor,

Zise Pinteaa sotilor,
Voi de la mine-ti afla
Moartea mea din ce va sta:
Din trei fire de grau sfant,
Dintr-un plumbut de argint
Bine-n pusca-ntepenit,
Subsuoara-mi nimerit,
Subsuoara de-a stanga,
C-acolo-mi sta puterea!
Cand fartatii-l auzira,
Armele si le gatira
Si pe cai mi se suira,
Pana-n Baie nu s-oprira.
Cand in Baie au sosit,
Poarta-nchisa au gasit.
Ei cu barzi dadura-n poarta,
De se sparse-n zece toata;
Pe la curti la domni intrara,
Paine si sare luara,
Vinul de bun il gustara.
Dar cum bea si-si petrecea,
Vremea iute le trecea,
Pandurii de ii afla
Si dupa ei si pornea
Inlauntru ei intrara
Si de arme-i despoiaara,
Cot la cot ca mi-i legara.
— Fratilor, pandurilor,
Dati-ne voi noua pace,
Ca nimica n-om mai face!
Dar pandurii raspundea:

— Voi de-aici nu veti scapa
Pana-n stare nu ni-ti da
Moartea Pintii din ce-a sta.
Altcum vai de voi va fi,
In temniti veti putrezi,
Pe voi lantu-a rugini!
Pintenii se-nspaimanta
Si din gura cuvanta:
— Fratilor, pandurilor,
De la noi puteti afla
Moartea Pintii din ce-a sta:
Din trei fire de grau sfant,
Dintr-un plumbut de argint
Bine-n pusca-ntepenit,
Subsuoara nimerit,
Subsuoara de-a stanga,
C-acolo-i sta puterea!
Pandurii se bucurau,
Mai tare ca mi-i legau
Si la temnita-i duceau.
Apoi iara se-ntorceau
Si de lupta se gateau;
Luau fire de grau sfant
Si plumbutul de argint,
Gloata mare se-nsotea,
Dupa Pinteia se pornea.
Foaie verde iarba-rea,
Pinteia sotii-si astepta;
Ceas pe ceas se alunga,
Dara ei nu mai sosea.
Si cum sta si astepta,

Un somn greu ca-l cuprindea
Si un vis urat visa:
Sabioara lui cea noua
O visa ca-i rupta-n doua,
Sabioara lui cea veche
O visa ca-i rupta-n septe.
El indat' se destepa,
In picioare drept sarea
Si ortacilor graia:
— Fratilor, fartatilor,
Armele mi le catati,
Calul sa mi-l insauati,
Ca urat vis am visat
Si nu stiu ce s-a-ntamplat
Cu ortacii ce-au pornit,
Ca iata, n-au mai venit!
Pinteia iute-ncaleca,
Catra Baia se lasa,
Pana-n Baie nu se-oprea.
In oras dac-ajungea,
Suiera si asculta,
Doar de sotii lui va da.
Dar oricat el suiera,
Sotii nu se arata.
Pandurii din Baia-Mare,
Ce erau la privegheare,
Pe Pinteia cum il vedeau,
Cu totii-n cale-i ieseau,
Armele si le gateau
Si din gura-asa-i strigau:
— Pinteo, sa te dai legat,

Ca de nu, vei fi-mpuscat
Cu trei fire de grau sfant
Si c-un plumbut de argint
Subsuoara de-a stanga,
C-acolo-i puterea ta!
Pintea-atuncea cuvanta,
Pandurilor le zicea:
— Fratilor, pandurilor,
Spune-ti voi si domnilor
Ca eu legat nu ma dau
Pana pe picioare stau,
Si ca nu ma dau supus
Pana-mi mai sta capul sus;
Ca sa stiti ca de prunc mic
Pan' la moarte-am fost voinic!
Eu de moarte nu am frica,
Ca de mult mi-e ibovnica;
Dar mi-e jale sa v-ascult,
Ca fartatii m-au vandut
Si fartatii mei v-au spus
La ce moarte sunt supus.
De v-au spus ei ca sa scape
Peste munti si peste ape,
Doamne, atunci ii poti ierta
Si pe mine-a ma certa;
Dar de-au spus ca sa ma vanza
Si pandurii sa ma prinza,
Doamne, atuncea tu sa-i bati,
Ca nu-s frati adevarati!
Si vorba cum ispraveste,
Iute arma si-o goleste,

Pe panduri ii tavaleste.
Dar scotand sabia noua,
Iata ca se rumpe-n doua;
Si scotand sabia veche,
Iata ca se rumpe-n septe!
Atunci un pandur batran
Iute baga mana-n san,
Ia trei fire de grau sfant
Si plumbutul de argint,
Pusca bine-ntepeneste,
Pe biet Pintea mi-l ocheste,
Subsuoara-i nimereste,
Subsuoara de-a stanga,
C-acolo-i sta puterea.
Pintea la pamant cadea,
Lumea cu el se-nvartea,
Calu-i jalnic necheza.
Si cand sufletul si-l da,
Pintea astfel cuvanta:
— O suta cincizeci ai mei,
Toti voinici ca niste zmei,
Ramaneti in codru verde,
Unde urma vi se pierde.
Si tineti toti laolalta
Si nu va dati niciodata!
Nu dati sfatul
La fartatul,
Ca fartatul
Pune capul!
Ascultati, voinici, de mine,
Sfatul nu vi-l dati la nime;

Cui îi dati pâine și sare,
 {la te manca mai tare;
Cui esti frate și parinte,
 {la mai întâi te vinde!...
De azi, Pinteă, vitează mare,
N-a tăia domni în carare;
Pinteă a gătat cu toate
Și acum trage de moarte.
Dintre voi cin' mă iubeste,
Cine pe Pinteă-l jelește,
Dupa ce voi muri eu,
Sa-mi tunza tot parul meu
Și-n zile de sărbătoare
Sa-l puie-n poartă la soare,
În poartă orașului,
În ochii norodului.

Sa-l pieptene fetele
Toate duminicile,
Sa-l sufle vanturile
Colea, primaverile!
Trei voinici s-au și d-aflat,
Parul lui de i-au tăiat:
Unu-i Gheorghe Salageanu,
Altu-i Mitru Ardeleanu
Și cu Ion Moldovanu.
Ei parul ca i-au tăiat,
În poartă l-au așezat,
Pinteă să se pomenească
În cea țară ungurească
Și-n țară ardelenască;
De romani fie horit
Și de străini pomenit!

*(Din literatură populară, Pinteă viteazul.
Balada populară, Ed. II, Brașov, 1915)*

3. HOTOMANII

CUPRINS

Codrean

Foaie verde si-un dudau,
 S-a aflat la Movilau
 De Codreanu cela rau,
 Ca se plimba prin ponoare,
 Prin potice fara soare,
 Cu sarica mocaneasca,
 Cu caciula turcaneasca,
 Nimeni sa nu mi-l cunoasca.
 Si-mi pornea Codrean din

codru,

Pornea Codrean suierand,
 Cu murgul sub el gemand.
 Foicica si-o lalea,
 Colea-n vale se lasa,
 Colo-n vale, la stramtoare,
 Unde-mi trec mocani cu sare,
 Mocanasi cu vite multe,
 Cu chimerile ticsite.
 Foilita mararas,
 Iac-un drac de mocanas
 Cu doi cai alaturasi:
 Unu-i sur si unu-i pag,
 Cum ii Codreanului drag.
 Codreanu, cum il vedea,
 El din gura-asa-i graia:

— Buna vremea, mai mocane!
 — Multumim, frate Codreane!
 — Mai mocane, fratioare,
 Nu ti-i pagul de vanzare,
 Sa-ti dau galbeni si parale?
 Nu ti-i pagul de schimbare,
 Sa-ti dau unul, sa-ti dau doi,
 Sa-ti dau patruzeci si doi?
 — Mai Codrene, fratioare,
 Nu mi-i pagul de vanzare,
 Nici mi-i pagul de schimbare,
 Ca cu mama pagului
 Platesc valea Oltului,
 Si de-as da pe pagul,
 As plati Movilaul...
 Codreanu, daca vedea,
 El din gura-asa-mi graia:
 — Mai mocane, fratioare,
 Da-mi ca sa-i cerc umbletul,
 Ti-oi da pan' si sufletul!
 Foilita si-o lalea,
 Codrenas s-apropia
 Si din gura-asa-mi graia:
 — Ie-ti tu saua mocaneasca,

Urma lui Codrean calca
Si in codru s-afunda,
Si urma ca si-o pierdea.
Colea-n vale, la stramtoare,
Colo-n vale, la izvoare,
Unde-mi canta pupaza
Si mi-o-ngana presura,
Foicica si-o lalea,
Tragea Codrean la perdea,
La perdea, la Moldova,
C-acolo-i dulce urda;
La perdea, la Ungurean,
Brui aman, aman, aman!
Si-mi suia, si-mi chiuia,
Toti ciobanii ca-mi fugea,
Numai unul ramanea,
Langa foc mi se ntindea,
Bolnavior mi se facea.
— Mancate-ar lupii, cioban,
La ce te mai faci iclean,
Ca ti-oi trage-un buzdugan
De-i sari ca un soldan!
Scoal' de-mi alege-un carlan,
Carlanas de la Ispas,
Tinerel, rotund si gras,
Si-o mioara de caldare,
Si-un berbec de frigare.
Ciobanul, daca vedea
Ca de saga nu era,
Bucium de aur lua,

De trei ori ca-mi buciuma,
Vaile se lamurea,
Oile ca le chema
Si in turma ca-mi intra,
Si-un berbece ca-mi prindea,
Si-nca unul de frigare
Si-o mioara de caldare
Si iar foaie si-o lalea,
Patru armuri mi-i facea,
La ciochine mi-i punea,
Colo-n vale se lasa.
La mijlocul codrului,
Scaparea voinicului.
Acolo de-mi ajungea,
Mandra masa-mi intindea
Si tot bea si veselea,
Iata vantul ca pornea,
Vantul campul c-adia,
Chica pale ca-i facea.
Cand mai bine-mi ospata,
Iacata-mi si potera,
Bat-o Maica Precista
Si Sfanta Duminica!
Poteră din Valea-Seaca,
Cum te prinde, cum te leaga.
Foicica si-o lalea,
Poteră s-apropia,
Pe Codrean de mi-l vedea,
Ea din gura-asa-i graia:
— Codrenel, da-te legat,

C-asa porunca ne-a dat,
Sa nu te ducem stricat,
Nici de pusca impuscat,
Nici de sabie taiat,
Nici de ghioaga sfaramat!
Iar Codreanu ce-mi facea?
— De sunteti niscaiva frati,
Iaca masa si mancati;
De sunteti niscai pagani,
Feriti, ca va dau la caini,
Ca de-atata sunteti buni!
Iar Leonte arnautul,
Inghiti-mi-l-ar pamantul,
Imi lua o susanea,
Bumb de aur ca-mi punea,
Pe Codreanu mi-l lovea
Tot la furca pieptului,
Deasupra buricului,
La incinsul braului,
Unde-i greu Codreanului.
Poteră, daca-l vedea,
Lega-s-ar moartea de ea,
De dansul s-apropia
Si-l lega, si-l fereca,
Tot cu sarma de matase
Ce patrunde pan' la oase,
Si-l lega, si-l fereca,
La domnie mi-l ducea.
Foicica macies,
Pe Codrean il duc la Ies,

La Ies, la domn Ilies,
Ilies de la domnie,
Negre zilele sa-i fie,
Care n-a fost de domnie
Cum n-am fost eu de popiel!
Si iar foaie si-o lalea,
Iar domnul, cat il vedea,
El din gura-asa-i zicea:
— Alelei, mai Codrenele,
Spune tu domniei-mele:
Multi boieri mi-ai omorat
Cat in tara-ai voinicit?
— Alelei, maria-ta,
Jur pe Sfanta Precista,
Multi boieri am omorat
Cat in tara-am voinicit.
Pe mocan de-i intalneam,
Mana-n chimir ca-i bagam,
Jumatate-l desertam.
Cu doi cai de-l intalneam,
Unu-i dam, unu-i luam.
Iar unde vedeam saracul,
Eu imi ascundeam baltagul
Si-i dam bani de cheltuiala,
Si haine de primeneala.
Iara domnul se-nciuda,
Slugilor ca-mi porunceam,
La temnita mi-l puneam,
Cu usile de argint,
Cum n-am vazut de cand
sunt.

Foicica si-o cicoare,
Sade Codrean la-nchisoare
Noua ani si noua luni
Si paisprezece saptamani.
Foilita de mohor,
La biserica-n pridvor
Sta Codreanu fratior,
Cu butucul de picior.
Popa slujbele-i ceteste,
De moarte mi-l pregateste.
— Foicica mar cretesc,
Alelei, popa sarbesc,
Da-mi drum' sa ma
spovadesc,
Si dezleaga pe dreapta,
Sa-mi fac crucea cu dansa.
Popa mana-i dezlega,
Codrenel daca vedea,
Mana-n san ca mi-o baga,
Palosul dalb ca-mi scotea
Si butucu-mi sfarama,
Si din gura-mi chiuia;
Iaca pagul ca-mi venea,
Codrenas ca mi-l vedea,
Pe dansul mi s-arunca,
Peste ziduri ca-mi sarea,
Domnia se spaimanta,
Divanul ca-mi tremura.
Se ducea Codrean razand,
Fugea pagul nechezand,

Ramanea domnul plangand.
Codrul frunza-si indeseste,
Pe Codrean mi-l mistuieste.
Scapatu-mi-a voinicul
Si ma-nchin cu cantecul
Ca codrul cu hreamatul,
Ca murgul cu umbletul,

Ca si lupul cu crangul.
Cat traieste, tot paleste,
Da pielea si se plateste.
Spusu-v-am cantec batran
Si mai am vreo doua-n san,
De-ti avea suflete bune,
Si pe-acelea vi le-oi spune...

(*D. Furtuna*, Sinesti, Iasi)

P{STORESTI

Miorita

Pe-un picior de plai,
Pe-o gura de rai,
Iata vin în cale,
Se cobor la vale,
Trei turme de miei,
Cu trei ciobanei.
Unu-i moldovan,
Unu-i ungurean
Si unu-i vrancean.
Iar cel ungurean
Si cu ce-l vrancean,
Mari, se vorbira,
Ei se sfatui-ra
Pe l-apus de soare
Ca sa mi-l omoare
Pe cel moldovan,
Ca-i mai ortoman
S-are oi mai multe,
Mandre si cornute,
Si cai invatati,
Si cani mai barbati,
Dar cea miorita,
Cu lana plavita,
De trei zile-ncoace
Gura nu-i mai tace,

Iarba nu-i mai place.
— Miorita laie,
Laie bucalaie,
De trei zile-ncoace
Gura nu-ti mai tace!
Ori iarba nu-ti place,
Ori esti bolnavioara,
Draguta mioara?
— Dragutule bace,
Da-ti oile-ncoace,
La negru zavoi,
Ca-i iarba de noi
Si umbra de voi.
Stapane, stapane,
Iti cheama s-un caine,
Cel mai barbatesc
Si cel mai fratesc,
Ca l-apus de soare
Vreau sa mi te-omoare
Baciul ungurean
Si cu cel vrancean!
— Oita barsana,
De esti nazdravana,
Si de-a fi sa mor
In camp de mohor,

Sa spui lui vrancean
Si lui ungurean
Ca sa ma ingroape
Aice, pe-aproape,
In strunga de oi,
Sa fiu tot cu voi;
In dosul stanii
Sa-mi aud canii.
Aste sa le spui,
Iar la cap sa-mi pui
Fluieras de fag,
Mult zice cu drag;
Fluieras de os,
Mult zice duios;
Fluieras de soc,
Mult zice cu foc!
Vantul, cand a bate,
Prin ele-a razbate
S-oile s-or strange,
Pe mine m-or plange
Cu lacrimi de sange!
Iar tu de omor
Sa nu le spui lor.
Sa le spui curat
Ca m-am insurat
Cu-o mandra craiasa,
A lumii mireasa;
Ca la nunta mea
A cazut o stea;
Soarele si luna
Mi-au tinut cununa.

Brazi si paltinasi
I-am avut nuntasi,
Preoti, muntii mari,
Paseri, lautari,
Paserele mii,
Si stele faclii!
Iar daca-i zari,
Daca-i intalni
Maicuta batrana,
Cu braul de lana,
Din ochi lacrimand,
Pe campii alergand,
Pe toti intreband
Si la toti zicand:
„Cine-a cunoscut,
Cine mi-a vazut
Mandru ciobanel,
Tras printr-un inel?
Fetisoara lui,
Spuma laptelui;
Mustetioara lui,
Spicul graului;
Perisorul lui,
Peană corbului;
Ochisorii lui,
Mura campului?“
Tu, mioara mea,
Sa te-nduri de ea
Si-i spune curat
Ca m-am insurat
Cu-o fata de crai,
Pe-o gura de rai.

Iar la cea maicuta
Sa nu spui, draguta,
Ca la nunta mea
A cazut o stea,
C-am avut nuntasi

Brazi si paltinasi,
Preoti, muntii mari,
Paseri, lautari,
Paserele mii,
Si stele facili!

CUPRINS

(V. Alecsandri)

Oaia nazdravana

La Picior-de-munte,
Pe dealuri marunte,
Prin plaiuri tacute,
De vanturi batute,
Urca si scoboara
Si drumul masoara
Trei turme de oi,
De oi, tot tigai,
Cu harnici dulai,
S-un mandru cioban,
Tanar moldovean,
Cu trei dorojani,
Feciori de mocani.

Sub ploaie de munte,
Pe dealuri marunte,
Prin cranguri tacute,
Apa-i racoroasa,
Frunza e umbroasa
Si iarba pletoasa,
Apa de baut,
Frunza de sezut,
Iarba de pascut.

Foaie s-o lalea,
Cioban, d-ajungea,
Crangul de vedea,
Stan-apropia,
Semn i se facea
Si-n loc se oprea:
Dulai odihnea,
Pe ganduri cadea.
Dar, pe cand sedea
De se tot gandeaa,
O oaie barsana,
Oaie nazdravana,
Nici iarba pasteaa,
Nici apa nu beaa,
Nici umbra-i placeaa,
Ci mereu umblla
Si mereu zbiera.

Cioban, d-o vedea,
Langa ea se da
Si mi-o cerceta,
Si mi-o intreba:

— „Oita, oita,
Oita plavita,
Oita balana
Cu lana barsana,
De trei zile-ncoace
Gurita nu-ti tace:
Apa rau iti face,
Ori iarba nu-ti place,
Ori nu-ti vine bine
Sa mai fii cu mine?“
Oita barsana,
Oaie nazdravana,
Daca-l auzea,
Din gura-i zicea:
— Stapane, stapane,
Stapane jupane,
Drag stapan al meu,
Dat de Dumnezeu,
Iarba mie-mi place,
Apa rau nu-mi face
Si mult imi e bine
Sa fiu tot cu tine,
Dar gura nu-mi tace
De trei zile-ncoace
Ca semn mi se face:
Ca ai dorojani,
Feciori de mocani,
Sunt trei veri primari,
Si ei mi s-au dus,
S-au dus in ascuns
De s-au domuit

Si mi s-au vorbit,
Si mi s-au soptit,
La apus de soare
Sa mi te omoare,
Subt poale de munte,
Prin cranguri tacute,
Oi cand aromesc
Si cand ostenesc.

Cioban, d-auzea,
Cu oaia vorbea,
Din gura-i graia:
— Oita, oita,
Oita plavita,
Oita balana
Cu lana barsana,
De esti nazdravana
Si dac-ai vazut
Semn ca-t' s-a facut,
Si d-ai auzit
Cum s-au domuit,
Si cum s-au vorbit,
Si cum s-au soptit
{i trei dorojani,
Feciori de mocani,
Slugi de noua ani,
Daca m-or uri
Si m-or omori,
Vina lor o fi,
Pacatu si-or plati;
Iar tu, oaia mea,

Sa le spui asa
De te-or asculta:
Io, cat am trait,
Oi am ingrijit,
Cainii am haranit,
Pe ei i-am platit;
Sa le mai spui iar,
De n-o fi-n zadar,
Ca sa ma ingroape
De stana aproape,
Oi ca sa-mi privesc,
Dor sa-mi potolesc;
Spre partea de lunca,
Aproape de strunga,
Strunga oilor,
Jocul mieilor,
Dorul bacilor,
In dosul stanii
Sa-mi auz cainii,
Ca ei, d-or latra,
Stapan c-or chema;
Sa le mai spui iar,
De n-o fi-n zadar,
Sa le spui asa,
De te-or asculta:
Cand m-or ingropa
Si m-or astupa,
Sa-mi puie la cap
Ce mi-a fost drag,
Cavalas de soc,
Mult zice cu foc;

Cavalas de os,
Mult zice duios;
Cavalas cu fire,
Mult zice subtire;
Vant cand o sufla,
Fluier o canta,
Oile-or salta
Si s-or aduna,
Caini-or auzi,
La mine-or veni,
La mine s-or strange,
Pe mine m-or plange
Cu lacrami de sange.
Si tu, oaia mea,
Tu dac-ai vedea
O mandra fetita
Cu neagra cosita
Prin cranguri umbland,
Din gura cantand.
Din ochi lacramand,
De mine-ntreband,
Sa nu-i spui ca sant
Culcat subt pamant,
Ci ca m-am tot dus,
Dus pe munte-n sus,
Prin varfuri carunte,
Dincolo de munte,
Cavalas sa-mi dreg,
Flori ca sa-i culeg
Pentru nunta mea
Ce-o sa fac cu ea.

Vorba nu sfarsea,
Dorojani venea
Si se repezea
Si mi-l rapunea,
Turmele sa-i ia.
Iar, de-l omora,
Ei mi-l ingropa
La brau de perdea,
'N strunga oilor,
Jocul mieilor,
Dorul bacilor;
In dosul stanii,
Unde dorm cainii.
Ei, de-l ingropa,
La cap ii pune
Cavalas de soc,
Mult zice cu foc;
Cavalas de os,
Mult zice frumos;
Cavalas cu fire,
Mult zice subtire.
Vantul cand batea,
In caval sufla,

De jale-mi canta:
Oi ca se strangea,
Caini ca s-aduna,
Oile plangand,
Cainii tot latrand,
Pe stapan chemand.
Asia, tot asia,
Vremea vremuia,
Dar oaia barsana,
Oaia nazdravana,
Ea se tot uita,
Si nu mai vedea
Pe mandra fetita
Cu neagra cosita,
Prin cranguri umbland,
Din gura cantand,
De el intrebant,
Sa-i spuie ca-i dus,
Dus pe munte-n sus,
Dincolo de munte,
Prin varfuri carunte,
Cavalas sa-si dreaga
Si flori sa-i culeaga.

(G. Dem. Teodorescu)

Strinu

Coboara, coboara,
Oi din deal la vale,
Noua ciobanei,
C-o turma de oi,

Cu niste caini rai.
Ai noua ciobani,
Feciori de mocani,
Si cu strinu zece,

Care-i si intrece.
Ei toti coborand
Pe-ale livezi verzi,
Pe-ale ape reci,
Colea-n vale,-n reci.
Ciobani cum mergea,
Ei cum se vorbea,
Pe strinu-l dusmanea,
Ca are strinu, are
Capre mai laptoase
Si oi mai lanoase;
Caii barsanei
Si cainii mai rai.
Si are strinu, are,
Cea lui miorica,
Mai buna sorica.
La bot e modura,
Cu cornita-n gura,
Cu lani poleite,
Unghiile canite,
Ciobani se vorbea
Pe strinu sa-l omoare
Pe joi dimineata,
Cam la pranzul-al mare,
Ori-n-amneaz de sara,
La chindia mare,
Colea-n vale,-n reci,
Intr-ale ape reci.
Acela vranceanu,
Cainile, dusmanu,
Cu baci ciobanu,

Gruia capitanu,
Turcul Nazareanu
Cu-acela olteanu,
Si cu moldoveanu.
Si mi se vorbira
Pe strin sa-l omoare,
Turma sa o-mparta,
Noua parti s-o faca.
Pe-a lui miorica,
Cea buna sorica,
Ciobanii s-o faca
Sacagiu de apa:
Ea le-o cara
Berea si mancarea!...
A lui miorica,
Strinu cand venea,
Turmele pornea
De mi le pastea,
Pe urma uidea,
Schioapa se facea
Si tot imi zbiera,
Si tot imi zbiera,
Strinu sta graia:
— A mea miorica,
Mai buna sorica,
Pe urma-ai udit,
Schioapa te-ai facut!
De trei zile-ncoace
Gurita nu-ti tace.
Sa dea Dumnezeu,
Turcii sa te fure:

Lupii te manance,
Mai bine n-as zice!
D-a lui miorica
Din gura graia:
— Stapan, stapan,
Bas stapan ca tine
Nu se afla-n lume!
Ia nu te grabea,
Nu ma blastama;
De trei zile-ncoace,
Gurita nu-mi tace;
La urma-am udit,
Schioapa m-am facut.
Eu am auzit
Ciobanii vorbind
Si fagaduind
Pe tin' sa te omoare
Maine-n pranzul mare,
Ori-n-amneaz de seara,
La chindia mare,
C-un pistolas mic,
Mic si ruginit,
De trei ai umplut
Cu aur si argint,
De tine gatit...
Eu am auzit
Ciobanii vorbind,
Iata ca ti-am spus,
Ca limba mi-a negrit,
Pe tine cautand.
Strinu de-auzea,

Tabara plangea,
Din gura-i spunea:
— A mea miorica,
Cea buna sorica,
Pe mine m-o omora,
Colea-n vale,-n reci,
Intr-ale ape reci;
Tu te-oi infurisa,
Din turme-oi iese,
Chiar si mi-oi pleca,
Pe Dunare in jos,
La Craiova mica,
L-a mea muichilita.
Sa-i spui muichii mele
Ca m-am insurat,
Si mireasa-am luat
Pistolasu-al mic,
Mic si ruginit,
De trei ai umplut
Cu aur si argint,
Nunta mi-am facut!...
Lautari am avut,
Pasari, lautari,
Preoti, muntii-ai mari:
Soarele si luna
Mi-au tinut cununa!
Sa-i spui muichii mele,
Pe mine m-o lua,
Si m-o aducea
La tarla batrana;
In adapost de vant

Sa-mi faca mormant.
Chiar cand m-o-ngropa,
La cap mi-o pune
Fluieras de os,
Sa cante milos!
La brau mi-o pune
Fluierel de corn,
Sa cante de dor!
Iara la picioare,
Fluierel de salca,
Inimioara-i saca!
Sa-i spui muichii mele,
Sapa ca mi-o lua,
Cu ea o sapa;
In tarla batrana,
Este-o stoma plina,
Banii de pe lana:
Si-n tarla la miei
Mi-este un ulei,
Banii de pe miei;
In obor la proptita
Este o stomnita
Plina cu leita,
Banii de pe mita.
Ciobanii mergand,
Si ei coborand
Colea,-n vale,- reci,
Intr-ale ape reci;
El imi fluiera,
Oile apa bea.
Da' cela vranceanu,
Cainele, dusmanu,

Pistolas tragea,
In strinu-ndrepta,
O data pocnea,
Pe strinu lovea
In capul pieptului,
La casa sufletului!...
Strinu, zo,-mi cadea,
Colea-n vale,-n reci,
Pe-ale livezi verzi...
Ciobani alerga,
Turma i-o impartea.
A lui miorica,
Mai buna sorica,
Ea se furisa,
Din turme iese
S-apoi, zo, fugea,
Pe Dunare jos,
La Craiova mica,
L-a lui muichilita.
Ea cum ajungea,
La use zbiera;
A lu strinu muma,
Cum iesia-ntr-o fuga!
Miorica lui
Zise mumii lui:
— Cea muma batrana,
Lu strinu esti muma!
Aide sa mergem,
Strinu s-a-nsurat,
Mireasa si-a luat
Pistolasu-al mic,
Mic si ruginit,

De trei ai umplut
Cu-aur si argint,
Nunta si-a facut...
Lautari avut,
Pasari, lautari,
Preoti, muntii-ai mari:
Soarele si luna
I-au tinut cununa!
Baba de auzea,
La strinu-mi venea,
Pe strinu-l gasea,
Colea-n ape reci,
Pe-ale livezi verzi.
Mioara ca-i spunea:
— Cea maica batrana,
Esti lui strinu muma!
Strinu a porancit,
Pe strinul sa-l luam,
Noi sa-l ingropam
La tarla batrana,
In adapost de vant;
La cap sa-i punem
Fluierel de trestie,
Da la lume veste!
La brau ii punem
Fluierel de corn,
Sa cante de dor!
La picioare ii punem
Fluierel de salca,
Inimioara-mi saca!

Si iar ii spunea:
— Stapana, stapana,
Sapa-n mana-oi lua,
Muma, si-oi sapa:
In tarla batrana
Este o stoma plina,
Banii de pe lana;
Si-n toru la miei
Mi-este un ulei,
S-ala plin de lei,
Banii de pe miei;
In obor la proptita
Este o stomnita
Plina cu leita,
Banii de pe mita,
Baba de-mi sapa,
Banii-aridica,
La sud se ducea,
In judecata ii da;
Sudu-i judeca,
Si-i baga la puscarie,
Ii baga pentru vecie!
Baba de colea,
Miorica-si lua
S-acasa-mi venea;
Miorica, zo, prasa,
S-alta turma ca facea,
Si intra iar la Craiova,
Jos in Tara Romaneasca,
Ca pentru sa pomeneasca!

(Cristea Sandu-Timoc, Valea Timocului)

N'eala aruda
(Mieluseana plapanda)

(Miorita)

CUPRINS

Dimineata-n zori, sa pasca
 Oile pe deal roira,
 Doar o mielusea plapanda
 Nu pune gura pe iarba.
 De apa limpede cand dedea
 O tulbura si nu o bea.
 Pastorul cand o zarea,
 Venea alaturi si o-ntreba:
 — Mielusea plapanda,
 De ce nu te tii de turma,
 Nici iarba nu vrei,
 Nici apa nu bei,
 In zare tot privesti?
 — Pastorele drag, m-asculta,
 Eu iarba nu pot paste,
 Nici apa nu pot bea,
 Ca tot aud dusmanii
 Cum pomenesc de tine:
 La scapatat de soare,

Pandesc sa te omoare,
 Ca ai oi mai multe
 Mai mandre si cornute,
 Mioare frumoase
 Parca, pieptanate.
 — Mielusea plapanda,
 Frumoasa, cornuta,
 De ar fi sa mor,
 Un cuvânt, numai,
 Cuvânt sarman de dor
 Sa mi-l impliniti:
 Sa nu-ma-ngropati
 In locuri straine,
 Ci in Valea Mare,
 Cand oile vin sa pasca,
 Sa ma jeluiasca,
 Iar de tine, dorul
 Cand ma va cuprinde
 Sa tresar din groapa.

(C. Brailoiu, Emilia Comisel și Tatiana Galusca-Crasmaru,
Folclor aroman, în vol. *Folclor din Dobrogea,
 aromani gramosteni*, Medgidia, transpunere
 în daco-romana de Athanasie Nasta)

Picurari ti trad zi s-moara
(Testamentul pastorului)

CUPRINS

(Miorita)

Pe drum un pastor a fost ranit	Sunt ale mele surioare.
Si cu ultimele puteri la stana	Sus pe culme sa ma-ngropati,
a venit.	Acolo mormantul
Fratii zadele i-au aprins	sa mi-l sapati
Si asa i-au zis:	Ca sa stie lumea toata
— Scoala, fartate al nostru,	C-am ramas pastor si dupa
scoala,	moarte.
Ca oile tale zbiara...	La cap sa am un pin
Ti s-au dus oile la balta	din padure
Si toate asteapta sa le adapi...	Si sa-mi atarnati caldarusa
Belu latra catre tine	de la casare
Si-ti asteapta vorba buna.	Sa se umple cu dorurile mele.
— O, baietii mei soti si fratani,	Cu carligul sa ma-ngropati,
Eu ma petrec la strabuni.	Nici fluierul sa nu-l uitati;
Va las drept cuvânt	Cu zeghea sa ma-nveliti,
de despartire	Cu vorbe frumoase sa ma
Ca nu vreau jelire.	gatiti.
Voi oile sa mi le purtati;	Asternutul sa fie iarba verde,
La sarine sa le dati sare;	Capatai, flori de maces,
Sa mi le adapati la izvor	Toate sa fie verzi ca pinii;
Ca sa-mi treaca al meu dor;	Si eu cu nerabdare astepta-voi
Din fluier sa cantati cu vrere,	primavara.
Sa porneasca si oile mele.	Si cand muntele cu muguri
Pe mine sa nu ma jeliti,	inverzeste,
Ca muntii acei inalti	Si in codri viata se trezeste,
Sunt ai mei frati;	Si pasarile cantand se intrec,
Si padurile cu reci izvoare	Sub pinul meu va asept.

In asa fel sa va inapoiati,	Ci sa cantati, sa cantati,
feciori,	sa cantati;
Iubiti mei, fartati, pacurari,	Muntii sa-i cutremurati.
Ca s-aud talangile sunand,	Si muma de va auzire
Acioaile toate batand,	Si daca cumva va intrebare,
Si mioarele zbierand,	Sa nu-i spuneti ca dintre voi
Fluierile cantand iara,	am plecat,
Atunci am sa simt ca-i	Ci sa-i ziceti ca m-am insurat;
primavara.	Nun pe soare l-am luat,
Dar voi, iubiti fartati,	Pe luna ca nuna am chemat-o,
Cu armele in sat sa nu dati;	Cuscri pinii, a nostri soti;
	Surori si frati, muntii toti.

(C. Brailoiu, Emilia Comisel si Tatiana Galusca-Crasmarin, *Folclor aroman*,
in vol. *Folclor din Dobrogea*, Mangalia, de la aromanii veniti din Muntii
Pindului, transpunere in daco-romana de Athanasie Nasta)

CUPRINS

Maica batrana

Primbla mi se primbla,	De-ai fi vorbitoare
Pe la mal de garla,	Si-ndatoritoare,
Cea maica batrana,	Eu ca te-as ruga
Cu braul de lana,	Si te-as intreba
De lana seina,	De-un drahiu al meu,
De par de camila;	Ce l-am pierdut eu,
Din druga-indrugand,	Tu nu l-ai vazut,
Din furca torcand,	De valuri batut,
Din gura-ntreband:	De maluri izbit,
— Dunare, Dunare,	De coscai scobit?
Drum far' de pulbere	De l-ai fi vazut,
Si far' de haugas,	L-ai fi cunoscut:
Trup mult dragalas!	Un flacau inalt,

Nalt si sprancenat,
Fetisoara lui
Spuma laptelui,
Coala de hartie
De la pravalie,
Chiculita lui
Spicul orzului,
Cand e revarsat,
La vreme plouat,
Creste-n foaie lat;
Mustecioara lui
Spicul graului,
Cand se parguieste,
Lumea-l indrageste;
Sprancenele lui
Pana corbului,
Pana nevoita,
Nesulemenita;
Ochisorii lui
Mura campului,
Coapta la razoare,
Ferita de soare,
Coapta la pamant,
Ferita de vant.
Dunarea privea
Si asa graia:
— Maicuta batrana,
Cu braul de lana,
De lana seina,
De par de camila,
Si de l-am vazut
Nu l-am cunoscut.

Dar tu sa te duci,
Incolo s-apuci,
La sora mea ceata,
Ce acum se-nalta,
Ca ea e mai mare,
Mai inecatoare
Si-ntunecatoare;
Poate l-a vazut
Si l-a cunoscut.
Cea maica batrana,
Cu braul de lana,
In genunchi cadea
Si la cer privea,
Si mi se ruga:
— De s-ar indura,
Eu m-as bucura,
Domnul sa ma faca
O neagra corboaică,
Din aripi sa zbor
Colo sa scobor.
Domnul auzea,
Corboaic-o facea,
Dunarea trecea
Si se ducea
De intalnea
Cea ceata
Negureata.
Cum a intalnit-o,
In drum a oprit-o,
Din gura-a-ntrebat-o:
— Tu ceata
Negureata,

De-ai fi vorbitoare
Si-ndatoritoare,
Eu te-as intreba
N-ai vazut cumva
Un drahiu de-al meu,
Mandru, nalt flacau,
Muntii ocolind,
Din gura cantand?
De nu l-ai vazut
De valuri batut,
De maluri izbit,
De coscai scobit!
Ca tu esti mai mare
Si-ntunecatoare.

Cea ceata
Negureata,
Din gura-i graia
Si asa-i zicea
— Maicuta batrana,
Cu braul de lana,
De lana seina,
De par de camila:
Ba eu l-am vazut
Si l-am cunoscut;
La malul marii,
In marginea tarii,
La umbra de peri,
De peri si de meri,
De pagani gonit,
De gloante ranit,
La pamant trantit!

Ea mereu mergea
Pana ajungea
In varfuri de peri,
De peri si de meri.
Colo se punea
Si in jos privea,
Pe el mi-l zarea
Si mi-l cunostea,
Si ca incepea
De mi-l cloncanea;
Dar el ce-mi facea?
Arcul mi-l lua
Si il incorda.
Atunci ea graia:
— Nu ma sageta
Ca sunt maica ta!
Nu te cloncaiesc,
Ci eu te jlesc.
Dar el ce-mi facea?
Din gura graia:
— De esti maica mea,
Du-te, tu, in graba,
Leacuri de imi ada,
La ranile mari,
Niste ierburi tari,
La ranile mici,
Niste ierburi dulci,
Ca sa ma vindec.
Si ea se ducea,
In graba venea,
Ierburi aducea,

Ierburi dulci lasa,
Ierburi tari lua,
In graba sa-i treaca,
Acasa sa-l duca.

Dar nu-l vindeca,
Ci il omora;
Si ea se scarbea,
Langa el murea!

CUPRINS

(T.T. Burada, Dobrogea)

Ciobanul

Foaie bob de linte,
Nainte, nainte,
Pe-al picior de munte,
Prin tufe marunte,
Coboara-mi coboara,
Pe-al picior de munte,
O mie cinci sute,
Tot miori cornute;
Pe-ale valcele mari,
Tot oi de-ale mari;
Pe valcele mici,
Tot mielusei mici.
Dar cin' le coboara?
Cei noua ciobani,
Tot din Poienari,
Toti sunt veri primari;
Sunt buni verisori,
Din noua surori.
Dar ei se vorbeau
Si se sfatuiau:
Stapan sa-si omoare
Si sa mi-l ingroape
In tarla oilor,

In jocul mieilor.
Carligelul lui,
Ei ca sa i-l puie,
Stalp la cap ca-i fie;
Glugulita lui,
Tronul trupului;
Fluierasul lui,
Ei ca sa i-l puie
Intr-un varf de plop.
Cand vantul o bate,
Prin el o strabate,
Fluierul o zice,
Oile s-or strange,
Oile l-or plange
Cu lacrami de sange.
Si ei ca sa-i ia
Oile si banii,
Cainii si magarii,
Si cu toti sa treaca,
Bine sa traiasca
In tara turceasca.
Iar cea oaie bucalaie,
Care-i facuse turma,

Mergea-n fruntea oilor,
Manca fruntea florilor;
De simtea de vreme rea,
Tragea oile-n perdea;
De simtea de vreme buna,
Tragea oile-n pasune.
Ea dac-auzea,
Pe urma ramanea,
La ei asculta.
Stapan de-acasa venea,
Pe urma dac-o gasea,
El din gura îi zicea:
— Tu, oita mea,
Care mi-ai facut turma,
Erai fruntea oilor,
Mancai fruntea florilor;
De simteai de vreme rea,
Trageai oile la perdea;
De simteai de vreme buna,
Trageai oile-n pasune;
Dar acum nu știu:
Iarba nu-ti mai place,
Ori vreun semn ca ți se face?
De turma tu mi-ai lasat,
Lupu fi te-ar fi mancat!
Iara oaia ca-i zicea:
— Ba, stapane, ba,
Nu ma blestema,
Ca lupu m-o manca,
Turma ti-o ramanea.

Mie iarba-mi place,
Semn nu mi se face.
Dar cei noua ciobani,
Tot din Poienari,
Toti sunt veri primari,
Sunt buni verisori,
Din noua surori,
Ei ca s-au vorbit
Pe tine sa te omoare
Si sa mi te-ngroape
In tarla oilor,
In mijlocul mieilor.
Iar carligelul tau,
Ei ca sa ti-l puie,
Stalp la cap sa-ti fie;
Gluga sa ti-o puie,
Tron la trup sa-ti fie;
Fluierasul tau,
Ei ca sa ti-l puie
Intr-un varf de plop.
Vantul cand o bate,
Prin el o strabate,
Fluierul o zice,
Oile s-or strange,
Pe tine te-or plange
Cu lacrami de sange,
Iar ei ca sa-ti ia
Oile si banii,
Cainii si magarii,
Si cu toti sa treaca
In tara turceasca.

Stapan de-auzea,
Rau, frate,-i venea,
El pe ganduri sta
Si se hotari

Oi a napusti.
Lua ciomagul la spinare
Si cavalu-n suptioara
Si-apuca pe drum la vale.

(Gr. G. Tocilescu, Bragadiru, Teleorman)

CUPRINS

Pacurari strain

Pre muntii cei mari
Sunt trei pacurari...
Doi is veri premari,
Unu-i mai strinut,
Ce-l cheama Patrut
— Pacurari micut. —
Veri se vorovira,
Mi se sfatuira
Pe strin sa-l d-omoare
— Moarte de topoare. —
Strinu-si d-auzea,
Din grai le graia,
Duios cuvanta:
— Voi, ortacii mei,
Pacurari la miei
Si la mandre oi,
Care din voi doi
Doriti a ramane,
De azi ori de maine,
Si pe al meu tol,
Si-n al meu ocol,

Care va ganditi
Sa ma d-omorati,
Groapa sa mi-o sape
Si sa ma ingroape
In tarla de oi,
Sa dorm printre voi,
Coperit cu ploi;
In tarcut de miei,
Niciand sa nu piei
De dintre ai mei.
Groapa sa mi-o sape
Si sa ma ingroape
Clo din sus de cale,
Sub fagul cel mare.
Si-n loc de crucita
Puneti fluierita,
In loc de scrisoare —
Lancea la picioare.
Cand soare-o luci
Lancea-o desclipi,
Cand vantul s-o trage

Fluiera va zice,
 Oile s-or strange,
 Pe mormant or plange
 Cu lacrimi de sange.
 Voi, ortacii mei,
 Pacurari la miei
 Si la mandre oi,
 Rogu-va pe voi,
 De cumva veti mere
 Pe la targurele,
 Cu oi de-ale mele
 Si vi-ti d-intalni
 O mama batrana,
 Cu carpa de lana,
 Lacrimi lacramand,
 Paru-si despletind,
 Noroc blestemand,
 De fiu intreband,
 Aceea-i maica
 Si ea v-o-ntreba:
 — N-ati vait, vait,
 Nu mi-ati intalnit
 Pe al meu Patrut,

Pacurari micut,
 Cu par galbanut,
 Floare de spicut;
 Cu ochi-viorele
 Ce scapar ca stele
 Cu dor si cu jele
 Pe zilele mele;
 Cu catare blanda
 Si o fata mandra;
 Dulce la privire
 Si frumos la fire?
 — Ba noi l-am vazut
 Mergand spre trecut,
 Aci mai napoi,
 Tot vanzand la oi,
 La targut la Beci,
 Vanzand la berbeci;
 Si l-am mai vazut
 Numarand la bani
 Pe aripa subii,
 La lumina lunii,
 La marginea lumii.

(Ioan Serb și Domitian Cesereanu, Ciungani, Tara Zarandului)

Gealip Costea

Foicica de trei brazi,
 Azi e luni si maine marti,
 Pleaca Costea la Galati

Cu catarii-nsamarati,
 Sa-i aduca-mpovarati
 Cu tarate

La mielute,
Bolovani
Pentru carlani,
Cu opinci
Pentru voinici,
Cu malai
De latratori,
Cu sidile
De mulsori.
Catarasii-nsamara
Si pleca
Gealip Costea,
Dragastosul
Fetelor,
Iubetul
Nevestelor,
Cu cioabani
Si cu carlani;
Iar din stana
Cand pleca,
Vorba-n urma
Ca lasa
Si din gura
Mi-si graia:
— Dur la mine, bacilor,
Bacilor, voinicilor,
Voi la turme sa-mi tot stati,
Bine seama sa-mi luati.
D-o veni Fulga batran,
Fur batran

Si om capcan,
Vataful
Haiducilor,
'Selatorul
Domnilor,
Voi sa-i dati, pentru mancare,
O mieoara
De frigare,
Pastrama
De perpeleala
Si urda
Din igurteala,
O butlaga de rachiu
Si vro cinci oca de vin,
Ca sa-i fie de gustare
Pan-o veni pranzul mare.
Demancare voi sa-i dati,
Bine seama sa bagati
La mieoare mititele,
Ca sa nu piara din ele,
Si la oaia rucarea,
Cum n-a fost, nici s-o vedea,
Ca mult am slujit pe ea
Din copilaria mea.
Gealip Costea cuvanta
Si la schela se pornea
Cu catarii-nsamarati,
Sa-i aduca-mpovarati.
Vreme multa nu trecea
Si in urma lui venea

Fulga motul,
 Fulga hotul,
 Fulga hotul, fur batran,
 Fur batran si om capcan,
 Vataful
 Haiducilor
 'Selatorul
 Domnilor;
 Si lua, pentru mancare
 O mieoara
 De frigare,
 Pastrama
 De perpeleala
 Si urda
 Din igurteala,
 Cu butlaga de rachiu
 Si cu cinci oca de vin.
 Dar p-atat nu se lasa,
 Ci rupea, mare, rupea
 Turmele pe jumatate,
 Jumatate,-a treia parte,
 Cu mieoara rucarea,
 Draga lui Gealip Costea;
 C-avea Costea turme multe,
 Coborate de la munte,
 Avea Costea
 Mielusele
 Cate-s vara
 Brandusele,
 Avea Costea
 Mielusei

Cati sunt vara
 Brebenei
 Azi e luni si maine marti,
 Vine Costea din Galati
 S-a'ce¹ sare
 La mieoare,
 Bolovani
 Pe la carlani,
 Sarice
 Pe la ciobani
 Si opinci
 Pe la voinici.
 El acasa de-mi sosea,
 Catarasi desamara,
 Saricele
 Ca-mpartea
 Si opincile
 Dedea,
 Buzdugan in maini lua
 Si pleca
 Din stana-n stana
 Cu cantarul la ciochina.
 La mulsoare d-ajungea,
 Barsanele ca mulgea,
 Dar lui, mare, nu-i venea
 Nici laptutul
 La masura,
 Nici casul
 La-nchegatura.

¹ Aduce.

Seama bine de-mi бага,
Mai vedea, mare, vedea
Ca, din toate, mai lipsea
Si mieoara rucarea,
Draga lui Gealip Costea,
C-alta-n turma
Nu era
Mai isteata
Decat ea:
Cand simtea
De vremuri rele,
Tragea
Oile-n perdele;
Cand simtea
De vremuri bune,
Tragea
Oile-n pasune.
Seama bine de-mi lua,
Mai vedea, mare, vedea
Ca din turme cam lipsea
Oile pe jumatate,
Jumatate,-a treia parte:
Smantana
Mieoarelor,
Fruntea
Dobitoacelor,
Fala
Negustorilor.
Ciuda mare ca-i erea,
De nimic rau nu-i para

Ca de oaia rucarea.
Gealip Costea ce facea?
Un zgheab mare c-alegea,
Lapte dulce c-aducea,
Cinci cofite-n el varsa,
Putintel ca mi-l umplea
Si din buze fluiera.
Cainii mi-l intelegea
Si cu totii s-aduna.
Al doilea fluiera,
Si iata ca-mi si sosea.
Al treilea fluiera,
Si pe langa el venea
Toti dulaii de la stana,
Cu Dolfă, catea batrana:
De batrana ce era,
Par pe ea
Nu mai avea.
Gealip Costea, d-o vedea,
Cu gura o judeca:
— Tu, Dolfă, catea batrana,
Imi stiai seama la stana;
Cum te-a scos Fulga din fire
D-ai ramas fara simtire?
Si cum sta
D-o judeca,
Cu buna lance-o lovea.
Dolfă peste cap se da,
Iar Costea ce mi-i graia?
— Tu, Dolfă, catea batrana,

Ce stiai seama la stana,
Sa iei dara
Oilor
Pana-n calea
Furilor,
D-aci, de la codrul
Gherghii,
Pana la cerdacul
Fulghii,
Ceardacul cam nevazut,
Numai de voinici stiut!
Dolfa rau chielalaia
Si-nainte c-apuca,
Gealip Costea dupa ea!
Tot cu dansii mai pleca
Si Togan, caine barbat,
La nevoie incercat
Si de fiare mursicat.
Cordii-n lung ca apuca,
Pe poteca se ducea
Pana, mare, c-ajungea
La marginea crangului,
La capatul codrului.
Acolo ce mi-si vedea?
Unii la berbeci
Cojea,
Altii lemne
Gramadea,
Altii carne
Perpelea,

Iara Fulga, fur batran,
Fur batran si om capcan,
Razimat d-un paducel,
Manca la carne de miel
Si bea vin din burdusel.
Gealip Costea, d-ajungea,
Din gura mi-l judeca:
— D-alei, Fulgo, fur batran,
Fur batran si om capcan,
De ti-a fost, mari, a mancare,
Ti-am dat oaie
De frigare,
Pastrama
De perpeleala
Si urda
Din igurteala,
C-o butlaga de rachi
Si cu cinci oca de vin;
Toate ca ti le-am gatit,
Cu cinste te-am harazit.
Tu p-atat nu te-ai lasat,
Mi-ai luat, nene, luat
Fruntea
Dobitoacelor,
Smantana
Mioarelor,
Fala
Negustorilor,
S-ai rupt turma jumatate,
Jumatate,-a treia parte.

Mare mi-este ciuda, mare,
De nimica rau nu-mi pare
Ca de oaia rucarea
Cum n-a stat si n-o mai sta!
Cand simtea
De vremuri rele,
Tragea
Oile-n perdele;
Cand simtea
De vremuri bune,
Tragea
Oile-n pasune!
Astfel Costea cuvanta
Si din gura mai graia:
— Tu, Dolfo, catea batrana,
S-apuci pe Fulga de vana
Si sprijine-l ciobaneste,
Ca sa-i trag io haiduceste
Si negru pacurareste!
Si Dolfa,
Cand auzea,
La Fulga
Se repezea,
De vana
Ca-l apuca;
Si Togan, caine barbat,
La nevoie
Incercat,
D-o lupoaica
Mursicat,

Dupa gat i s-azvarlea,
Ciobaneste-l sprijinea;
Iara Costea,
Cu lancea
Numai una
Ca-i dadea,
Capul jos ca-i reteza,
Trupu-n doua-i spinteca,
Si pe foc de-l arunca,
Din gurita mi-i zicea:
— Singur de cap ti-ai facut,
Dupa vina ce-ai avut!
Ciobanasii, cand vedea,
Tot d-a fuga c-o rupea,
De umpleau crangurile
Si toate vartoapele.
Dar cand Costea suiera,
Furii mi se aduna,
Inainte-i genuchea,
Mana, poala-i saruta
Si din gura se ruga:
— D-alei, Costeo dumneata,
Noi nu suntem vinovati,
Ci de Fulga inselati.
La cine a fost vinovat
Capul, mare, i-ai taiat,
Trupu-n foc i-ai aruncat,
De belea ca ne-ai scapat,
La bun stapan ne-ai bagat.
Slugi la Costea se baga,

Dupa oi
 Ca-mi alerga,
 De prin vai
 Le aduna,
 Turma-ntreaga ca-mplinea
 Si la Costea le ducea.
 Gealip Costea ce-mi facea?
 La mulsoare le puneau,
 Lapte dulce ca strangea
 Si-n masura ca-l puneau:
 Venea lapte la masura,
 Cas dulce la-nchegatura,
 Branza alba la-ntareala
 Si urda la igurteala.
 Tot umbland din stana-n stana
 Cu cantarul la ciochina,
 Turma-ntreaga colinda,
 Oile ca-si numara,

Toate-n numar le gasea,
 Cu a oaie rucarea,
 Draga lui Gealip Costea,
 Ca slujise, biet, pe ea
 Ucenic la ciobanie
 Din mica copilarie.
 Daca oile-si gasea,
 Bine, mare, ca-i pareau,
 Leafa la ciobani sporea,
 Sapte buti de vin scotea
 Si pe drum care trecea,
 La ceardac ca mi-i pofta
 Si din gura le zicea:
 — Beti, voinici, si va-mbatati,
 Joc frumos ca sa-mi jucati,
 C-asa este voia mea,
 C-asa-i din batrani legea,
 Si legea, si datina.

(G. Dem. Teodorescu, Bucuresti)

Costea si Fulga

Pe campul Tirhiniei,
 Si pe-al Tirhenului,
 Scoate Costea oile,
 Si umple grindurile,
 Si toate valcelele.
 Scoate Costea mielusele
 Cat in lume viorele,

Si mi-aseaza stanile
 Pe toate magurile,
 In toate grindurile;
 La magura retezata,
 Unde a mai fost o data.
 Si mi-avea Costea, mi-avea
 Patruzezi de caini batrani,

Care pazea pe la stani;
Si o suta de coparcei,
Care umbla dupa oi;
Mai avea si pe Guda,
Pe Guda, cata batrana,
Fara nici un dinte-n gura.
Astazi luni si maine marti,
Pleca Costea la Galati,
Cu catarii-mpovarati
De argint si de sfanti,
Si de galbeni ferecati,
Sa ia sare oilor
Si fan berbecilor,
Si opinci ciobanilor,
Capestre carlanilor,
Tarata manzatiilor.
El dar cand pleca,
El pe Fulga mi-l lua,
Lui Fulga-i daruia
Un berbecel de frigare
Si-o mioara de caldare,
Si-un cas bun din perpeleac,
„Sa-mi paziti turma cu drag!“
Dara Fulga ce facea?
Adasta pana-nsara,
Cu ceata lui se vorbea,
Pe toti, frate, i-aduna
Si din gura le zicea:
— Ai la magura batrana,
Cu muschi de-un lat de mana;

Unii sa urlati lupteste,
Altii sa latrati caineste.
Cainii lui Costea-o auzea,
Repede va venea
Si-n turma or intra.
S-avea Costea, mai avea,
Mai avea s-un mielusel,
Mielusel ochesel,
Nu era-n turma ca el!
Cu patru perechi de coarne,
Si coada de patru palme.
Si-n varful cornitelor
Avea pietre nastamate,
De la Dumnezeu lasate.
Iara Fulga ce facea,
Ii lua si mioara,
Se ducea-n valea rea,
Unde nima nu stia,
Si-apoi el porunceea,
Doisprezece junghia,
Doisprezece ca frigea,
Si le-nvartea-n belciuge,
Sa le fie carnea dulce.
Dupa ce mi le frigea,
In teancuri mi le aseza.
Astazi luni si maine marti,
Veni Costea din Galati.
Toate oile chema,
Sa le dea de socoteala:
Jumatate nu iese,

I se rupe inima!
Nu vine lapte la masura,
De-o palma si-un lat de mana,
Nici cas la incheietura,
Doar nu e masura,
Care-i rupse inima.
Toti ciobanii mi-i chema,
Si cu cainii-alaturea,
Si-ncepea de intreba,
Si nimica nu stia.
Dar vezi, Costea ce facea?
O data ca fluiera,
Guda cand il auzea,
Drept la Costea ca venea;
Cum venea Guda, venea?
Venea cu capu-n pamant,
Din ochi lacrami cazand.
Dara Costea ce facea?
O data ca mi-o lovea,
Numai doua ca-i mai da,
Da' Guda, zo, mai rabda:
— C-am slujit la tata-tau,
La tata tatana-tau,
Aoleo, vai de mine,
Acuma slujesc la tine,
Si nu-ti pare rau de mine!
Un vant de sus a burat,
In dosul tufelor m-a dus,
Atunci Fulga oita-a luat.
Patru cupe cu lapte-i da

Si Guda ca le manca,
Si din gura ca zicea:
— Ia-o, Costeo, dupa mine,
Ca stiu calea lunei bine!
Si mergea pe-o poteca,
Cobora-n valea rea;
Acolo Fulga porneste,
Unde vara musca trece.
Cobora in valea rea,
Unde Fulga odihnea, —
Numai Guda mi-l stia;
La varlacul cel adanc,
Numai de Fulga stiut.
Cand acolo ajungea
Si pe Fulga mi-l vedea,
Care sedea pe-o crengea,
Si fuma dintr-o lulea,
De-al dracului ce era.
Lui Costea se arata.
Iara Costea ce zicea:
— Gudo, Gudo dumneata,
O sa faci cum oi putea,
Sa pui gura pe Fulga!
Facea Guda ce facea
De Fulga s-apropia,
Cand pe burta,
Cand pe spate,
Pana-l apuca de spate.
Trage Guda haiduceste,
Stapanu pacurareste.

Iata Costea c-ajungea...
Cand o data-n Fulga da,
Cu pamant l-amesteca;
De tarana-l scutura,
S-apoi sta de-l judeca:
— Aoleu, Fulga, hot batran,
Cine te-a invatat sa furi?
Ca ce ti-am fagaduit,
Ori de ce ai fost dorit:
Un berbec de frigare
Si mioara de caldare,
Si cas bun din strecuratoare:
Si altu cas din perpeleag,
Sa-mi pazesti turma cu drag!
Apoi n-ai fost multumit

Pe ce eu te-am daruit;
Mi-ai furat fruntea oilor,
Fala negustorilor.
De-aceea nu te-oi ierta,
Mi-ai luat si mioara,
Mioara de la Campu-al-lung,
Cu lana pana-n pamant!
Mioara tu sa mi-o dai,
Ca acum o sa te tai!
Si pe Fulga l-a taiat,
In valcele l-aruncat,
De l-a mancat fiarele,
Fiarele si vulturii,
C-asa i-a fost mintale.

(Cristea Sandu-Timoc, Valea Timocului)

CUPRINS

Caparli al Mos Bara (*Caprele lui Mos Bara*)

Vai ce veste trista
Ne-a sosit aseara!
Caprele din Scheaua
Toate o sa piara;
O veste prea trista
Nu e, nu-i a buna:
Din caprele din Scheaua
N-a ramas nici una.
Pe mosneagul Bara

L-a stapuns un dor,
Taie cornul caprei
Si-l puse in brau.
— O, tu, Costa draga,
Costa, fiul meu,
De ar fi sa mor,
Sa-mi atarni toiagul
De creanga de corn,
Aseaza-mi par de capra
La capatai, in groapa.

Tu, Costa iubite,
Costa, fiul meu,
Talangile toate
De la tapi le scoateti
Si in loc de clopot,

Sa le-aud cum suna.
Cele doua coarne
De la tapi, taiati
Si in loc de cruce,
La crestet le-asezati.

(C. Brailoiu, Emilia Comisel si Tatiana Galusca-Crasmaru, *Folclor aroman*,
in vol. *Folclor din Dobrogea*, farseroti din Grecia,
Comuna Mihai Viteazu, transpunere
in daco-romana de Athanasie Nasta)

DESPRE CURTEA
FEUDAL{

Monastirea Argesului

Pe Arges in gios,
Pe un mal frumos,
Negru Voda trece
Cu tovarasi zece:
Noua mesteri mari,
Calfe si zidari
Si Manoli — zece,
Care-i si intrece.
Merg cu toti pe cale
Sa aleaga-n vale
Loc de monastire
Si de pomenire.
Iata cum mergea
Ca-n drum agiungea
Pe-un biet ciobanas
Din fluier doinas,
Si cum il videa,
Domnul ii zicea:
— Mandre ciobanas
Din fluier doinas.
Pe Arges in sus
Cu turma te-ai dus,
Pe Arges in gios
Cu turma ai fost,
Nu cumv-ai vazut,
Pe unde-ai trecut,

Un zid parasit
Si neispravit,
La loc de grindis,
La verde-alunis?
— Ba, doamne,-am vazut,
Pe unde-am trecut,
Un zid parasit
Si neispravit.
Canii, cum il vad,
La el se rapad
Si latra-a pustiu
Si urla-a mortiu.
Cat il auzea,
Domnu-nveselea
Si curand pleca,
Spre zid apuca
Cu noua zidari,
Noua mesteri mari
Si Manoli — zece,
Care-i si intrece.
— Iata zidul meu!
Aici aleg eu
Loc de monastire
Si de pomenire.
Deci voi, mesteri mari,
Calfe si zidari,

Curand va siliti
Lucrul de-l porniti
Ca sa-mi radicati,
Aici sa-mi durati
Monastire nalta
Cum n-a mai fost alta.
Ca v-oi da averi,
V-oi face boieri,
Iar de nu, apoi
V-oi zidi pe voi,
V-oi zidi de vii
Chiar in temelii!
Mesterii grabea,
Sfarile-ntindea,
Locul masura,
Santuri largi sapa
Si mereu lucra,
Zidul radica,
Dar orice lucra,
Noaptea se surpa!
A doua zi iar,
A treia zi iar,
A patra zi iar
Lucra in zadar!
Domnul se mira
S-apoi ii mostra,
S-apoi se-ncrunta
Si-i ameninta
Sa-i puie de vii
Chiar in temelii!
Mesterii cei mari,
Calfe si zidari

Tremura lucrand,
Lucra tremurand
Zi lunga de vara,
Ziua pan-in seara;
Iar Manoli sta,
Nici ca mai lucra,
Ci mi se culca
Si un vis visa,
Apoi se scula
S-astfel cuvanta:
— Noua mesteri mari,
Calfe si zidari,
Stiti ce am visat
De cand m-am culcat?
O soapta de sus
Aievea mi-a spus
Ca orice-am lucra,
Noaptea s-a surpa
Pan-am hotari
In zid de-a zidi
Cea-ntai sotioara,
Cea-ntai sorioara
Care s-a ivi
Maini in zori de zi,
Aducand bucate
La sot ori la frate.
Deci daca vroiti
Ca sa ispraviti
Sfanta monastire
Pentru pomenire,
Noi sa ne-apucam
Cu toti sa giuram

Si sa ne legam
Taina s-o pastram;
S-orice sotioara,
Orice sorioara
Maini in zori de zi
Intai s-a ivi,
Pe ea s-o jertfim,
In zid s-o zidim!
Iata,-n zori de zi,
Manea se trezi,
S-apoi se sui
Pe gard de nuiele,
Si mai sus, pe schele,
Si-n camp se uita,
Drumul cerceta.
Cand, vai! ce zarea?
Cine ca venea?
Sotioara lui,
Floarea campului!
Ea s-apropia
Si ii aducea
Pranz de mancatura,
Vin de bautura.
Cat el o zarea,
Inima-i sarea,
In genuchi cadea
Si plangand zicea:
„Da, Doamne, pe lume
O ploaie cu spume,
Sa faca paraie,
Sa curga siroaie,
Apele sa creasca,

Mandra sa-mi opreasca,
S-o opreasca-n vale,
S-o-ntoarca din cale!“
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta,
Norii aduna,
Ceriu-ntuneca.
Si curgea deodata
Ploaie spumegata
Ce face paraie
Si imfla siroaie.
Dar oricat cadea,
Mandra n-o oprea,
Ci ea tot venea
Si s-apropia.
Manea mi-o videa,
Inima-i plangea,
Si iar se-nchina,
Si iar se ruga:
„Sufla, Doamne,-un vant,
Sufla-l pe pamant,
Brazii sa-i despoaie,
Paltini sa indoaie,
Muntii sa rastoarne,
Mandra sa-mi intoarne,
Sa mi-o-ntoarne-n cale,
S-o duca devale!“
Domnul se-ndura,
Ruga-i asculta
Si sufla un vant,
Un vant pre pamant,
Paltini ca-ndoia,

Brazi ca despoia,
Muntii rasturna,
Iara pe Ana
Nici c-o inturna!
Ea mereu venea,
Pe drum sovaia
Si s-apropia
Si, amar de ea,
Iata c-agiungea!
Mesterii cei mari,
Calfe si zidari,
Mult inveselea
Daca o vedea,
Iar Manea turba,
Mandra-si saruta,
In brate-o lua,
Pe schele-o urca,
Pe zid o pune
Si, glumind, zicea:
— Stai, mandruta mea,
Nu te sparia,
Ca vrem sa glumim
Si sa te zidim!
Ana se-ncredea
Si vesel radea.
Iar Manea ofta
Si se apuca
Zidul de zidit,
Visul de-mplinit.
Zidul se suia
Si o cuprindea
Pan' la gleznisoare,

Pan' la pulpisoare.
Iar ea, vai de ea,
Nici ca mai radea,
Ci mereu zicea:
— Manoli, Manoli,
Mestere Manoli!
Agiunga-ti de saga,
Ca nu-i buna, draga.
Manoli, Manoli,
Mestere Manoli!
Zidul rau ma strange,
Trupusoru-mi frange!
Iar Manea tacea
Si mereu zidea;
Zidul se suia
Si o cuprindea
Pan' la gleznisoare,
Pan' la pulpisoare,
Pan' la costisoare,
Pan' la tatisoare.
Dar ea, vai de ea,
Tot mereu plangea
Si mereu zicea:
— Manoli, Manoli,
Mestere Manoli!
Zidul rau ma strange,
Tatisoara-mi plange,
Copilasu-mi frange!
Manoli turba
Si mereu lucra.
Zidul se suia
Si o cuprindea

Pan' la costisoare,
Pan' la tatisoare,
Pan' la buzisoare,
Pan' la ochisori,
Incat, vai de ea,
Nu se mai videa,
Ci se auzea
Din zid ca zicea:
— Manoli, Manoli,
Mestere Manoli!
Zidul rau ma strange,
Viata mi se stinge!

Pe Arges in gios,
Pe un mal frumos
Negru-voda vine
Ca sa se inchine
La cea monastire,
Falnica zidire,
Monastire nalta,
Cum n-a mai fost alta.
Domnul o privea
Si se-nveselea
Si astfel graia:
— Voi, mesteri zidari,
Zece mesteri mari,
Spuneti-mi cu drept,
Cu mana pe piept,
De-aveti mesterie
Ca sa-mi faceti mie
Alta monastire
Pentru pomenire,

Mult mai luminoasa
Si mult mai frumoasa?
Iar cei mesteri mari,
Calfe si zidari,
Cum sta pe grindis,
Sus pe coperis,
Vesel se mandrea
S-apoi raspundea:
— Ca noi, mesteri mari,
Calfe si zidari,
Altii nici ca sunt
Pe acest pamant!
Afla ca noi stim
Oricand sa zidim
Alta monastire
Pentru pomenire,
Mult mai luminoasa
Si mult mai frumoasa!
Domnu-i asculta
Si pe ganduri sta,
Apoi porunce
Schelele sa strice,
Scari sa le radice,
Iar pe cei zidari,
Zece mesteri mari,
Sa mi-i paraseasca,
Ca sa putrezeasca
Colo pe grindis,
Sus pe coperis.
Mesterii gande
Si ei isi facea
Aripi zburatoare

De sindrili usoare.
Apoi le-ntindea
Si-n vazduh sarea,
Dar pe loc cadea,
Si unde pica,
Trupu-si despica.
Iar bietul Manoli,
Mesterul Manoli,
Cand se incerca
De-a se arunca,
Iata c-auzea
Din zid ca iese
Un glas nadusit,
Un glas mult iubit,
Care greu gemea
Si mereu zicea:
— Manoli, Manoli,
Mestere Manoli!

Zidul rau ma strange,
Tatisoara-mi plange,
Copilasu-mi frange,
Viata mi se stinge!
Cum o auzea,
Manea se pierdea,
Ochii-i se-nvelea;
Lumea se-ntorcea,
Norii se-nvartea,
Si de pe grindis,
De pe coperis,
Mort bietul cadea!
Iar unde cadea
Ce se mai facea?
O fantana lina,
Cu apa putina,
Cu apa sarata,
Cu lacrimi udata!

(V. Alecsandri)

Zidirea manastirii Argesului

Foaie, foi carmaz,
Pe Arges in sus,
Pe cel mal frumos,
Plimba-mi-se plimba,
Plimba Negru Voda
Cu doamna Ilinca.
El ca se plimba
Cu noua zidari,
Noua mesteri mari,

Dascali si primari,
Si Manole — zece,
Care si-i intrece.
Ei ca se plimba
Si mi-si cauta
Loc de manastire
Si de pomenire,
Si de case bune.
Foaie s-o lalea,

D-un purcar ca-mi da,
Din cale-l oprea
Si mi-l intreba:
— Ai, mic purcaras,
Neaos purcaras,
Cu porcii umbland
Si tu-i intorcand,
Ca nu mi-ai vazut
Si nu mi-ai gasit
Loc de manastire
Si de pomenire,
Si de case bune?
Purcaras graia:
— Ai, maria-ta,
Eu porcii pazind
Si in sus mergand,
Eu ca am gasit
Si tare-am vazut
Pe unde-am trecut:
Hatis, curpenis,
Si-ezer fara fund,
Cu apa curata,
Trestioara-nalta.
Domnul mi-asculta
Si se bucura,
Si-acolo mergea
Si el ca-mi vedea:
Hatis, curpenis
Si-ezer fara fund,
Cu apa curata,
Trestioara-nalta.

El mi se plimba,
In sus se plimba,
In preajma cata
Si mi se-ntrista,
Pe gand ca-mi cadea,
Ca el nu gasea,
Cat loc ocolea,
Loc de manastire
Si de pomenire,
Si de case bune.
Foaie s-o lalea,
Domnul ca-mi venea
Si iar ca-mi venea,
Si iar imi cauta,
Pana ce-mi afla
D-un dalb luminis,
Frumos poienis,
In sus pe Argis,
La cetinu-nalt,
Nalt si rasfirat,
Cum nu era alt.
Si aci-mi venea
Si aci-mi alegea
Loc de manastire
Si de pomenire,
Si de case bune.
Foaie s-o lalea,
Si ce-mi mai facea?
Domnu-mi porunceaa,
Icoana puneaa,
Sus o anina,

In cetinu-nalt,
Nalt si rasfirat,
Cum nu era alt.
Ziua mi-o punea,
Noaptea ca-mi pierea,
In iezer venea,
Aci mi-o gasea.
Si iar mi-o punea,
Si iar ca-mi pierea;
O data si iara,
Pana-a treia oara.
Foaie s-o lalea,
Domnul ce-mi facea?
El se minuna
Si mi se-ngrija
Da' n-avea ce facea,
Ca Dumnezeu vrea.
Domnul de-mi vedea,
N-avea ce facea,
Oameni ca-mi chema,
Padure taia,
Carbuni ca-mi facea,
Care incarca,
In iezer baga,
Apa de-mi suga.
Si ce-mi mai facea?
Si iar ca-mi pornea
Si iar porunca,
Santuri mari sapa,
Iezeru-mi seca.
Fauri mi-aducea,

Gratare-mi facea,
Frumos le-aseza,
Lucru de-ncepea.
Foaie s-o lalea,
Si ce-mi mai facea?
La zid ca-ncepea,
Zidea si zidea,
Mereu ca-mi zidea,
Pana se-nsera,
Pana se-nnopta,
Dar ce ziua zidea
Noaptea se surpa.
Domnul se mira
Si se ingrija,
Da' n-avea ce facea,
Ca Dumnezeu vrea.
Foaie s-o lalea,
Manole-mi visa,
D-un vis ca-mi visa
Si se destepa
Si mi se-ngrija.
Mesterii chema,
Visul le spunea
Si-astfel le vorbea:
— O, voi, mesteri mari,
Dascalii si primari,
Voi ca sa-mi jurati
Taina sa-mi pastrati,
Ca niste buni frati.
Eu, cand m-am culcat,
D-un vis c-am visat,

D-un vis minunat:
Ca tot ce-am lucra,
Noaptea s-o surpa,
Pan' ce n-om zidi
Maine-n zori de zi
Cea-ntai sotoara,
Cea-ntai zinisoara
Ce-o iese in cale
Pe deal ori pe vale.
S-aduca mancare
La loc de pranzare.
Foaie s-o lalea,
Si ce-mi mai facea?
Manole-mi vorbea
Si-astfel le zicea:
— O, voi mesteri mari,
Dascali si primari,
Cine mi-o veni
Maine-n zori de zi,
Pe roua, pe ceata
Si pe negureata,
Cea-ntai sotoara,
Cea-ntai zinisoara,
Voi s-o apucati,
Frumos sa mi-o luati,
Pe zid s-o urcati,
In zid s-o bagati
Si sa mi-o ziditi,
Zidul sa sfarsiti,
Lucrul sa-mpliniti.
Foaie s-o lalea,

Mesterii-mi pleca,
Vorba nu-si tineca,
Taina nu pastra,
Si ei ca-mi spunea
La cele sotoare,
La cele zinisoare
Lucru sa-ntarzie,
La zid sa nu vie
Maine-n zori de zi,
Pe roua, pe ceata
Si pe negureata.
Foaie s-o lalea,
Caplea nu stia,
Si ea ca-mi venea
Maine-n zori de zi
Pe roua, pe ceata
Si pe negureata.
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si asa-mi zicea:
„Doamne, Doamne sfinte,
Da-i ceva nainte
S-o opreasca-n vale,
S-o-ntoarca din cale,
Bucate sa piarza,
Zile sa mai vaza!“
Domnu l-asculta,
Nainte-i scotea
Doi balaurei
Cu solzi mari pe ei,

Din gura-nclestati,
Din coade-nnodati.
Ea sa speria,
Bucate pierdea,
Inapoi pornea,
Altele-mi gatea
Si iarasi venea.
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama,
Si asa-mi zicea:
„Doamne, Doamne bune,
Da un vant pe lume
Copacii sa-ndoaie,
Drumul sa i-l taie,
S-o opreasca-n vale,
S-o-ntoarca din cale,
Bucate sa piarza,
Zile sa mai vaza!“
Domnu l-asculta
Si dadu un vant
Mare si cumplit;
Copacii-ndoaia,
Drumu i-l taia.
Ea se speria,
Din cale s-oprea,
Bucate pierdea,
Inapoi pornea,
Altele-mi gatea
Si iarasi venea.
Manole-o vedea,

Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si asa-mi zicea:
„Doamne, Doamne bune,
Trimete pe lume
O ploaie cu spume,
Sa verse paraie,
Sa curga siuroaie,
Drumul sa i-l taie,
S-o opreasca-n vale,
S-o-ntoarca din cale,
Bucate sa piarza,
Zile sa mai vaza!“
Domnu l-asculta
Si dadu pe lume
O ploaie cu spume,
De varsa paraie,
De curgea siuroaie.
Ea sa speria,
Din cale s-oprea,
Bucate pierdea,
Inapoi pornea,
Altele-mi gatea
Si iarasi venea.
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama,
Nimic nu zicea,
Ca Dumnezeu vrea.
Foaie s-o lalea,
Caplea ca-mi sosea,

Masa-mi intindea,
Bucate-mi puneă,
Bine ca-i pareă;
Da ea, vai de ea,
Nici ca mi-si stia
Ca moartea-o pandea,
Ci se veselea
Si mereu vorbea.
Foaie s-o lalea,
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama,
Nici ca mai gusta
Si asa-mi striga:
— O, voi, mesteri mari,
Dascali si primari,
Voi sa va pripiti,
Visul sa-mi plinitil
Voi sa mi-o luati,
Pe zid s-o urcati,
In zid s-o bagati,
Frumos s-o ziditi,
Zidul sa-mi sfarsiti,
Lucrul sa-mplinitil
Mesterii-mi venea,
Pe Caplea-mi lua,
Pe zid o urca,
In zid mi-o бага,
Frumos ca-mi zidea,
Zidul de-mi sfarsea,
Lucrul de-mplinea.

Foaie s-o lalea,
Ei ca mi-si zidea,
Da' Caplea radea,
Gluma-i se pareă
Si asa zicea:
— Manole, Manole,
Mestere Manole,
Zidas Manole,
Ori ti-este de gluma,
Ori nu-ti e d-a buna
Sa ma bagi de vie
Aci-n temelie?
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si mereu striga:
— O, voi, mesteri mari,
Dascali si primari,
Pripiti si ziditi,
Zidul de sfarsiti,
Lucrul de-mplinitil
Mesterii pripea
Zidul de sfarsea,
Lucrul de-mplinea,
Da' ea, vai de ea,
Mereu ca-mi plangea
Si mereu zicea:
— Manole, Manole,
Mesteras Manole,
Zidas Manole,
Zidul greu se-ntinde,

Mijlocu-mi cuprinde,
Pamantul ma-nghite.
Ori ti-este de gluma,
Ori nu-ti e d-a buna
Sa ma bagi de vie
Aci-n temelie?
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si mereu striga:
— O, voi, mesteri mari,
Dascali si primari,
Pripiti de ziditi,
Zidul de sfarsiti,
Lucrul de-mpliniti!
Mesterii pripea
Zidul de sfarsea,
Lucrul de-mplinea.
Da' ea, vai de ea,
Mereu ca-mi plangea
Si mereu zicea:
— Manole, Manole,
Mesteras Manole,
Zidas Manole,
Zidul greu se-ntinde,
Pieptul mi-l cuprinde,
Titisoara-mi curge,
Copilasu-mi plange.
Ori ti-este de gluma,
Ori nu-ti e d-a buna,
Sa ma bagi de vie

Aci-n temelie?
Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si mereu striga:
— O, voi, mesteri mari,
Dascali si primari,
Pripiti de ziditi,
Zidul de sfarsiti,
Lucrul de-mpliniti!
Mesterii pripea
Zidul de sfarsea,
Lucrul de-mplinea,
Da' ea, vai de ea,
Nu se mai vedea,
Ci se auzea,
Mereu ca-mi plangea
Si mereu zicea:
— Manole, Manole,
Mesteras Manole,
Zidas Manole,
Zidul greu se-ntinde,
Trupul mi-l cuprinde,
Titisoara-mi curge,
Copilasu-mi plange,
Viata mi se stinge.
Ori ti-este de gluma,
Ori nu-ti e d-a buna,
Sa ma bagi de vie
Aci-n temelie?
Manole-o vedea,

Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si mereu striga:
— O, voi, mesteri mari,
Dascali si primari,
Pripiti de ziditi,
Zidul de sfarsiti,
Lucrul de-mpliniti!
Mesterii pripea
Zidul de sfarsea,
Lucrul de-mplinea,
Da' ea, vai de ea,
Nu se mai vedea,
Ci se auzea,
Din zid ca iese
Un glas ce zicea:
„Doamne, Doamne bune,
Trimete pe lume
Ingerasul tau
La copilasul meu;
Ploaia de-o cadea,
Pe el l-o scalda;
Zapada d-o ninge,
Pe el mi l-o unge;
Frunza d-o pica,
Mi l-o infasa;
Vantul d-o sufla,
Mi l-o legana;
Soarele-o luci
Si mi l-o ncalzi!“
Foaie s-o lalea,

Manole-o vedea,
Inima-i seca,
Din ochi lacrama
Si mereu striga:
— O, voi, mesteri mari,
Dascali si primari,
Pripiti de ziditi,
Zidul de sfarsiti,
Lucrul de-mpliniti!
Mesterii pripea
Zidul de-mi sfarsea,
Lucrul de-mplinea
Si se veselea.
Foaie, foi, carmaz,
Pe Arges in sus,
Pe cel mal frumos,
Plimba-mi-se plimba,
Plimba Negru Voda
Cu doamna Ilinca.
Ei ca se plimba
Si ei ca-mi vedea
Si se-nveselea
D-acea manastire
Pentru pomenire,
Frumoasa si nalta
Cum n-o mai fi alta.
Foaie s-o lalea,
Si ce mi-si facea?
Domnul de-mi vedea,
Mult se-nveselea.
S-apoi porunca
Schele de-mi strica,

Scari de ridica,
Si sus ca-mi lasa
Pe cei mesteri mari,
Dascali si primari,
Si Manole — zece,
Care si-i intrece.
Foaie s-o lalea,
Da' ei ce-mi facea?
Ei mi se-ntrista
Si mi se ruga,
S-apoi ca-mi facea
Aripi zburatoare
Din site si sfoare,

Si de pe podis,
De pe coperis,
Imi zbura spre soare,
Pe campia mare.
Si cum ca-mi zbura,
Nici mult ca tinea
Si jos ca-mi cadea.
Si unde cadea,
Acolo-mi iese
D-un mic izvoras,
D-un mic paraias,
Cu apa vioara,
Rece si usoara.

(C. N. Mateescu, comuna Albesti, judetul Arges)

Mesterul Manole

Cei noua zidari,
Noua mesteri mari
Ei se socotea,
Ca ei sa mi-s faca
Zid de manastire
Sa nu fie-n lume.
Zaua zaduia,
Noaptea se surpa.
Ei se socotea,
Juramant punea
Ca ei sa nu spuie
La neveste-acasa
Si care va merge

Luni de dimineata
Cu pranzu-nainte...
In zad s-o zaduiasca.
Opt necredinciosi...
Credint-o calcatu,
Credinta n-avea
Si ei le spunea,
Ele nu venea.
Manole, Manole,
Mesteru Manole,
El credinta-si tine
Ca el ca nu-i spune
La nevast-acasa.

Luni de dimineata
Ea mi se scula,
Pruncu si-l scalda,
Pranzu si-l facea,
La barbat pleca.
El cand o vedea,
Din gura graia:
De-ar da Dumnezeu
Rugu sa-i rasaie,
Pe ea sa mi-o-ncurce,
Mancarea s-o verse,
Doar vremea va trece.
Rugu-i rasarea,
Ea mi-l d-ocolea,
Mai tare venea.
El cand mi-o vedea,
Cu mana-i facea
'Ndarapt sa se-ntoarca.
Ea, cand il vedea
Mai tare venea,
La el ajungea,
Mancarea punea.
Zadarii mi-o lua
Si-n zad mi-o punea.
Nimic nu-i vorghea,
Num-o zaduia,
Zad pan-la genunchi.
Ea din grai graia:
— Voi noua zidari,
Noua mesteri mari,
Doar voi nu glumiti

De ma zaduiti
Zad pan-la genunchi?
Nimic nu-i zicea,
Num-o zaduia,
Zad pana la brau,
Ea iar din grai graia:
— Manole, Manole,
Mestere Manole,
Dar voi nu glumiti
De ma zaduiti
Zad pana la brau,
Ca zadu ma strange,
'Tatisoara-m' curge
Si copilu-m' plange.
Nimic nu-i zicea,
Num-o zaduia
Zad pana la tate.
Ea iar din grai graia:
— Manole, Manole,
Mestere Manole,
Tie nu ti-i mila
De a ta sotie?
Ca zadu ma strange,
'Tatisoara-m' curge
Si copilu-m' plange.
Nimic nu-i zicea
Num-o zaduia
Zad pana la gat.
Ea iar din grai graia:
— Manole, Manole,
Mestere Manole,
Tie nu ti-i mila

De a ta sotie?
 Vad ca nu glumiti
 De ma zaduiti.
 Zad pana la gatu,
 Ca zadu ma strange,
 Tatisoara-m' curge
 Si pruncusoru-m' plange.
 Da'voi sa-mi lasati
 Loc leaganului

La capu zadului,
 Vantu cand o bate
 Ni l-o legana
 Si cand imi va ninge
 Pruncu mi l-o unge
 Si cand o ploua
 Pruncu-l va scalda.
 Lui cu mama lui,
 Lui cu mama lui!

CUPRINS

(Ion Talos, Luta, Fagaras)

Puntea di Arta
(Puntea din Arta)

Au fost odata trei buni frati,
 Trei mesteri foarte laudati,
 In meserie invatati,
 Cu fete harnice-nsurati.
 Fiind ei mesteri nentrecuti,
 Ajunsera prea cunoscuti —
 Ca orice lucru le cereai,
 Indata gata-l si vedeai.
 Asa se face ca, odat',
 Un sol ii cheama la-mparat —
 Si ei pornira impreuna
 Si-au mers o noapte tot
 pe luna...
 Sositi cei mesteri la-mparat,
 Tustrei, plecati l-au intrebat:
 — Maria-Ta, ce poruncesti? —

Ca noi om face ce doresti.
 — Voi, mesterilor iscusiti,
 Dar, cum se-aude, si-nraiti —
 Va dau ce-n vise nu ganditi,
 Un pod pe Arta de-mi boltiti!
 Nevolnici in sa de veti fi,
 De cruda moarte veti pieri!
 — Ci da-ne, doamne,
 un ragaz,
 Sa nu intram in vrun nacaz...
 Cei mesteri chibzuind de-ajuns,
 I-au dus apoi acest raspuns:
 — Ani sapte, doamne,
 de ni-i da,
 Noi podul ti-l vom inalta;
 Si cate-or fi de trebuinta —

Striga cu moarte pre femeiei!
Deci el a poruncit acasa
Sa li se-aduca pentru masa,
Si-a zis sa vie cu bucate
Mezina — dintre trei cumnate.
Si vorba ii fu respectata:
Mezina se porni indata —
Doar pruncul si-l trezi nitel,
Odorul ei cel mititel —
De-l alapta, sa-i tina bine
Si sa-l adoarma, pana vine...
A luat bucate sa se-ajunga,
Cumnatii ei sa nu se planga!
Si drumul l-a facut usor,
Ca toate-i mersera cu spor...
Cand fu la punte, printre ei,
Glumi femeia cu cei trei:
— Ah, mesterilor, bieti de voi,
V-ajute Domnul la nevoi!
Ca va cam plangeti de
noroc —
Si puntea voastra sta pe loc...
— O, doamna, tare
ne miram,
Ca nimic nu inaltam!
Robotim noi ziua-ntreaga, —
Puntea insa nu se leaga...
Si ne-am zis cu juramant,
Si ne-am legat cu cuvânt:
Astazi pranzul cin-l-aduce —
Acasa nu se mai duce,

Ca l-om pune-n temelie —
Poate-asa, lucru sa tie!
Ea, sarmana ii privea
Si nu prea intelegea;
Se uita la sotior —
Scuturat de greu fior,
De-i curgeau lacrimi izvor,
Si mi-l intreba cu dor:
— Spune-mi tu, alesul
meu —
Cat ti-ar fi tie de greu:
De ce plangi cu-atata foc?
Spune-mi, dragul meu noroc!
— O, iubita mea nevasta,
N-am patit nici o napasta...
Doar inelul imi cazu, —
Treci tu-n groapa si-l adu!
Cobori biata de ea,
Dar cei mesteri ce-mi facea?
Ca trei uli se repezea
Si in graba mi-o zidea.
Ea, la ei a tot strigat
Si s-a plans si s-a rugat, —
Trupul i se zvarcolea,
Parul din cap si-l zmulgea:
— Alelei, mesteri misei,
Mesteri fara dumnezei —
Mai slabiti-ma un pic,
Sa-l mai alaptez pe-al mic!
Mesterii n-o auzea,
Parca nici nu o vedea;

Si ea iarasi le zicea
 Si mi se ruga asa:
 — Mesterilor fara suflet,
 Va mai zic, cat am rasuflet,
 Mesterilor de ocară:
 Lasati-mi sanul pe-afara,
 Puiul flamand sa nu-mi moara,
 Si trimite-ti sa-l aduca,
 Sa-i dau tata sa mai suga —
 Ca e mic si e firav,
 Mance-l mama lui de drag!
 Mesterii tot n-auzea,
 Si zidea mereu, zidea...
 Daca i-a vazut misei —
 Crunt i-a blestemat pre ei:
 — Sa urle apa pe prund —

Precum pruncul meu flamand;
 Tremure puntea mereu —
 Ca ziditul trup al meu;
 Raul icie-si nencetat —
 Vama de om inecat!
 Iar voi, mesteri — sa pieriti
 Toti, ca sanii mei, striviti!
 Si s-aveti noroc in viata —
 Cata iarba e pe ghiata!
 Ca noi trei surori am fost,
 Si-am avut acelasi rost:
 Ne-asezara temelie,
 Pe la punti de maretie —
 Una-n Dunare-n hotar,
 Mijlocia — la Vardar,
 Eu, acum, in Arta iar...

(*Antologie lirica aromana. Cantece lirice
 si balade; Din poezia culta, selectie de texte, transpunere
 si cuvânt înainte de Hristu Candroveanu*)

CUPRINS

Dobrisean

Foicica trei sulfine,
 Ascultati boieri la mine
 Sa va spui un cantec bine!
 In oras, in Bucuresti,
 La casele mari, domnesti;
 In curte la Mihnea Voda,
 Nemerit-a,
 Poposit-a,

Mare, trei mosnegi batrani,
 Cu barbele pan' la brani,
 Cu caciuli la subtoare,
 Cu vaslele la spinare.
 Unul e din Burdusani,
 Altul e de la Cegani,
 Al treilea, din Lupsani,
 Si parasc pe Dobrisean

Naintea lui Mihnea Voda,
Si din gura ce-i spunea,
Para cum isi asternea?
— D-alei, doamne,
Mihneo Voda,

Unde s-a mai cunoscut,
Unde boieri s-au vazut
Si boieri s-au pomenit
Sa se tie de domnit?
Ce-ar fi cerul cu doi sori,
Asea-i tara cu doi domni:
Doua palose-ntr-o teaca,
Doi domni in tara saraca.
Maria-ta-n Bucuresti,
Dobrisean in Stoienești.
Si ce e la Dobrisean
E doar numai la sultan,
Necum la maria-ta,
Necum, in toata tara.
Casele lui Dobrisean
Nu-s case ca casele,
Ci zaresc ca soarele.
Maria-ta, de judici,
Maria-ta nu spanzuri;
Dobrisean, el judica,
Dobrisean, el spanzura.
Tot mai are Dobrisean
Cum ar avea un sultan,
Cum n-are maria-ta,
Cum n-are toata tara:
Cati boieri au pribegit,

Dobrisean ca i-a oprit
Si la el i-a poposit,
Si-n ciobani i-a stravestit;
Dar nu-i poarta ciobaneste,
Ci mi-i poarta chip domneste,
Cu caftane de pambriu,
Cu cizme de irmiziu,
Cu obiele de bumbac,
Mestecat cu par din cap,
Ca tine la ger mai cald.
Tot mai are Dobrisean
Cum ar avea un sultan,
Cum n-are maria-ta,
Cum nu e-n toata tara:
Vro cinci sute de berbeci,
Vreo cinci sute de pribeci,
Tot berbeci de coade berci,
Cu coarnele rasucite
Si la varfuri poleite,
Si-i berbecul de la coada,
De la coada pan' la coarne
Lung de cate sapte palme.
Ciobanii lui Dobrisean
Sunt boieri ca de divan,
In toiege, razimati
Si-n caftane imbracati.
Bacii lui poarta carlige,
Tot carlige de argint,
Cum n-am vazut pe pamant,
Nici in lume de cand sant.
In capul

Carligelor,
In josul
Belciugelor,
Cate-o piatra nestimata,
De plateste tara toata,
Si pietre de diamant —
Straluceste noaptea-n sat.
Tot mai are Dobrisean
Cum ar avea un sultan,
Cum n-are maria-ta,
Cum nu e-n toata tara:
Vreo cinci sute de mieoare,
Ce ies vara fatatoare,
Buti cu vin
Si stupi cu miere,
Mult banet
Si grea avere.
Mihnea Voda, d-auzea,
Sta putin si se gande;
D-o porunca ca-mi scria
Si zicea din gura tare:
— Savai, Ghineo, armas-mare,
De cand io te-am armasit,
Nici o slujba n-ai plinit,
Dar acuma, sa te scoli
Tina Vlascii sa-mi rascoli,
Mare, pe la miez de noapte,
Mare, cu sudori de moarte.
Iute, Ghineo, sa te duci
Si la noi sa ni-l aduci
Cam cu oi,

Cam cu odai,
Cam cu odalacul lui!
Unde Ghinea se ducea,
La Dobrisean c-ajungea
Si ferman in mana-i da.
Dobrisean ii multamea,
In mana ferman lua,
Si din gura de-l citea,
Lacramile-l podidea.
Sa n-asculte nu-i venea,
Sa nu mearga nu putea,
Ca porunca e domneasca,
Urgie dumnezeiasca.
Deci el, mare, se scula,
Bucium in mana lua,
In trei cornuri buciuma,
Ciobanasi ca-si aduna.
Ciobanasii toti venea,
Oisoarele-nsira,
Cadalacul tot strangea,
Drumul, mare, c-apuca,
Drumul Stoienestilor
Catre-al Bucurestilor.
Drumul coarda ca-si tine
Si mergea, mare, mergea,
Noaptea-n codri i-apuca,
Pan' la Mihnea c-ajungea.
Dar mocanul,
Ca taranul,
Nu stie ce e sofranul,
Ca, de-l vede pe taraba,

El zice ca e tot iarba,
Buna pentru nici o treaba.
Cand la curte-mi ajungea,
Cand in curte ca-mi intra,
Ei pe iarba se culca
Si carlige-si razima,
Pe la ziduri le lasa,
Tot carlige de argint
Cum in lume nu mai sunt,
Si-n capul
Carligelor,
In josul
Belciugelor,
Cate-o piatra pretioasa,
De patrunde zarea-n casa.
Mihnea Voda ce-mi visa,
Mihnea Voda se scula,
Mare, pe la miez de noapte,
Mare, cu sudori de moarte,
Si cand ochii deschidea,
Zare-n case ca-mi vedea,
Lumina si zarele
Cum rasare soarele.
El in palme ca-si batea,
Slugulita ca-si chema
Si din gura ca-i zicea,
Si cu vorba c-o mustra:
— Iaca, ziua s-a ivit,
Si divan n-am intocmit!
Sluga-i dreapta
Si-nteleapta,

Ea din gura-i raspundea,
Raspundea si mi-i zicea:
— Stai, doamne, nu ma certa,
Ca cu pacat ai avea;
Ca ziua nu s-a ivit,
Far' de numai mi-a sosit
Ciobanii lui Dobrisean:
Ici cioban,
Colo mocan.
Si ei, mare, s-au culcat
Si de zid au razimat
Tot carlige de argint,
Cum nici n-am mai pomenit
P-asta lume de cand sunt,
Ca-n capul carligelor
Sunt tot pietre pretioase
De patrunde zarea-n case.
Mihnea Voda, d-auzea,
Mihnea Voda nu-l credea,
Ci de geam s-alatura,
La carlige se uita,
Pe ciobani ca numara,
La oi seama ca lua.
Pana seama sa le ia,
Soare mandru-mi rasarea,
Mihnea curtea-si aduna,
Toti boierii ca-si chema,
La divan ca mi-i strangea.
Cati boieri ca mi-si venea
Si ciobanii ca-mi vedea
Si carligele privea,

D-alei, doamne, Mihneo Voda,
Spui-ti, doamne, un cuvânt:
Știi tu frate al cui sunt?
Am avut un taiculita
Cu mila și cu credința,
Ce mi-l cheama Pipar-crai.
Si mai am d-un frator
Ce mi-l cheama Mihnea Voda,
Numele domniei-tele,
Urgia fratelui mele!
Atunci Mihnea, d-auzea,
De pe scaun se scula
Și de muma-l suduia,
Și din gura-mi tot striga:
— De când maica m-a făcut
Cioban frate n-am avut!
Dobrisean mi se ruga,
Se ruga și mi-i vorbea,
Cu glas dulce-l imblanzea,
Langa dansul caci sedea,
Sedea, mare, gealatul
Cu palos sa-i ia capul.
Dobrisean cum se ruga
Și din gura ce-i zicea?
— O, Mihneo, maria-ta,
Nu sili la cap taiat,
Ca e lucru cu pacat;
Nu grabi
Pan' mi-o sosi
Caftanul
Și baltacul!

Pana vorba-si ispravea,
Ochii-si negri d-arunca
Inspre lungul drumului,
La razarea soarelui,
Si-ntr-acolo ce-mi vedea?
Ce-mi vedea mi-l bucura:
Fuga mare ca-mi venea
D-o cocie faurita,
Numa-n verde zugravita,
Numa-n aur poleita,
Iar intr-insa ca-mi erea
O dalba calugarita,
Alba, alba la pielita,
Neagra, neagra la cosita,
Sor-cu voda Stefanita.
Cand boierii mi-o vedea,
La pamant se ploconeau.
Daca, mare, ajungea,
Din cocie jos de da
Si pe scara se urca.
Sus in case d-ajungea,
Palma bici ca mi-si facea,
Frumusel mi-o aducea,
Pe gealat cu ea lovea;
Pe gealat cand il izbea,
Sangele il podidea,
Cu parati l-amesteca,
Toti boierii-ncremenea.
Apoi calugarita
Mana-n rasa ca baga,
Un ferman ca mi-si scotea

Si pe masa mi-l puneau,
Si la toti il arata,
La citire-i imbia.
Cine, mare, ca-l citea
Drumul fugii
Mi-apuca,
Semnul crucii
Ca-si facea.
Mihnea Voda, de-mi vedea,
De pe scaun se scula,
La ferman ca se ducea,
Si cu mana-l apuca
Si cu ochii mi-l citea.
De-l citea cat il citea,
Lacramile-l podidea
Si din gura ce-mi zicea?
— Zau, boieri, pe legea mea,
De cand maica m-a facut
Cioban frate n-am avut;
Dar acum mi l-am gasit,
Ca e lucru dovedit:
Am gasit pe ast mocan,
Am gasit pe Dobrisean!
Vorba, mare, nu sfarsea,
Si el, mare, ce-mi facea?
Pe atat nu se lasa,
Ci de mana-l apuca
Si la baie mi-l ducea,
De sarica-l dezbraca,
Fara haine mi-l lasa
Si pe dansul ce gasea?

Li gasea, mare, la brau
Scriș prejur un spic de grau;
Si la piept de se uita,
Scriș pe dansul ce gasea?
Li gasea domnesti odoare:
Sfanta luna, sfantul soare,
Iar in cei doi umerei
Gasea doi luceferei.
Mihnea Voda, de-mi vedea,

El de mana ca-l lua,
Inauntru ca-l ducea,
Toti boierii ca-si chema,
Mana maicei saruta
Si domnia-si impartea,
Si din gura ce-mi zicea?
— Iaca, frate, sa domnesti,
Slujbe mare sa impartesti,
Boierii sa randuiesti!

(G. Dem. Teodorescu, Lacul-Sarat, Braila)

CUPRINS

Cantecul lui Negru Voda *Mircica*

Portile lui Negru Voda,
D-un mic ciobanas era,
Cu camasa ca tina,
Cojocul ca pacura,
Cu fata ca hartia.
Cu caciula subtioara,
Turtita facuta peana.
Cu carligul sub genunchi —
De trei zile sta la poarta.
Insa Voda mi-l vedea:
— Of, tu, mice ciobanas,
Ce ti-e tie jalba ta,
Sa-ti fac eu dreptatea.
— Of, doamne, marirea-ta,
Cum statusi de ma-ntrebasi,
Cu dreptul spune-ti-as:

Eu am ramas mititel,
Mititel si bortasel,
Pe usile strainilor,
In coada taciunilor.
Eu sluga ca ma bagai;
Cand eram mai mititel,
Eram drag stapanilor,
Iar daca m-am mai marit,
Eram drag stapanelor,
Si urat stapanilor.
Stapanii ca m-au aflat
O mie de oi mi-au dat
Cu ele m-a indreptat
Muntii Campulungului,
Unde-i greu voinicului.
Iaca toamna c-a trecut

Si zapada mi-a cazut,
Si oile le-am nametit.
Doamne, dintr-o mie de oi
M-alesei cu zece oi,
Si cu vreo doi-trei dulai,
Si magarii printre ei.
Lopacioara mi-am facut
Si la Balta mi-am razbit.
Primavara c-a venit,
Si oile ca mi-au fatat,
Cate doi miei au fatat,
In doi ani le-am indoit,
In trei ani le-am intreit,
Facui mia iar la loc.
Stapanii ca m-au aflat
Si la mine c-au venit
Si oile ca le-a-mpartit:
Mie-a patra parte-mi da
Si-alelalte si le lua.
Mie, mare, ca-mi fatase
De-o mioara de-ochesea,
Cu unghiile zugravite,
Cu coarnele poleite,
De varful cornitelor
Avea piatra nestimata,
De-mi lumina turma toata.
Cand simtea de vreme buna
Tragea oile-n pasuna;
Cand simtea de vreme rea
Trecea oile la perdea.
Dar stapanii ce facea?

Ei mioara ca mi-o lua.
Dar mioara ce facea?
In oile lor nu sadea.
Stapanii s-or nacajit,
Si la mine c-au venit,
Si de par ca m-au luat,
Si de pamant ca m-au dat.
Eu de jos cand m-am sculat,
De-o lancita-am apucat,
Capetele la trei am taiat
Si la gluga le-am bagat,
La domnie c-am plecat.
Daca nu-mi crezi cuvintelul,
Sa-ti arat si odarelul.
El gluga de mot o lua,
Capetele jos turna.
Voda mi se-nspaimanta,
Ordin la gealapi ca da:
— Grabiti, gealapi, si mi-l luati
Si-l duceti si-l spanzurati.
— Ho, mai incet cu
spanzuratul,
Ca sa-mi dau si eu tot sfatul:
Tii tu minte, ori nu tii,
Cand eram niste copii,
In razmelita turcului,
Cand tu, mare, te-ai ascuns
Tot in buda taicului,
Tot in buda cea mai veche?
Iar Voda cand auzea:
— Ea sa-l luati sa-l dezbracati,
De semne sa-l cautati,

Ca de-o fi cum spune el,
O sa-mi fie-un fratior.
De haine ca-l dezbraca,
Semnele ca le gasea.
De-a direapta ce era?
Sabia scrisa ca era.
Si-n stanga ce gasea?
Vita vinului era.
Mai buni frati ca se gasea.
Insa Voda ce-mi facea?
De haine sa dezbraca,

Pe Mircica-l imbraca,
Mare gurban ca facea,
De-o luna si-o saptamana,
Si si-a facut voia buna.
Ma platii cu cantecul,
Ca lupul cu umbletul.
Vantul umbla, il liboveste,
Da pielea si se plateste.
Si-o vinde-n targ la Lazare,
O da pe saizeci de parale,
Le bea si p-alea din picioare.

(C. Mohanu, Clocotici, Tara Lovistei)

CUPRINS

Vartici

Foaie verde salba moale,
Cand fuse Vinerea Mare,
Pleca voda-n vanatoare.
'N vanatoare ca plecase,
Doamna singura ramase.
Dara doamna ce-mi facea?
Tot ea, frate, ca-mi chema
Douasprezece jupanese,
Ia vezi, tot cocoane-alese,
Si la masa le punea,
Mare gurban ca facea.
Cu paharu cin-le da?
Savai, fina-sau Vartici,
Si mi-si bea,
Si mi-si manca.

Dara doamna ce-mi facea?
Tot la Vartici se uita,
Bine seama ca i-o lua.
Dar cand fu dupa cinare,
Dupa dalba ospatare,
Semn lui Vartici ca facea
Pe jupanese a-mi cara.
Tot cu butca le cara,
Tot prin case poleite,
Cu sticla acoperite.
Si p-acasa le ducea,
Numai Vartici ramanea.
Asa, doamna ce-mi zicea?
— Alelei, fine Vartici,
Vino langa mine-aici.

Din ceasu ce te-am vazut,
La inima mi-ai cazut.
Alelei, fine Vartici,
Vino langa mine-aici,
Ca-mi esti nalt si sprancenat.
Cu trei semne de varsat
Si dulce la sarutat.
Dara Vartici ce-mi zicea?
— Alelei, nasa Ileana,
Nu ti-a fi, nasa, pacat,
Ca de mic m-ai botezat,
De mare m-ai cununat,
Nu ti-a fi, nasa, pacat
Sa cadem la sarutat?
Asa, doamna ce-mi zicea?
— Alelei, fine Vartici,
Vino langa mine-aici,
Pentru pacatele tele
Da-o! averile mele.
Face-o! multe manastiri,
Sa fie de pomeniri.
S-o! mai face fantani reci
Pe la drumuri si poteci;
S-o! da vaci pe la saraci,
S-o! marita fete mari.
Dara Vartici ce zicea?
— Alelei, nasa Ileana,
Mai asteapta putintel,
Sa-mi imbrac cel caftanel,
Ca ma prinde bine-n el.
Asa, Vartici ce-mi facea?

Acasa mi se ducea,
Grajd de piatra descuia
Si pe Negru mi-l scotea,
Si la scara mi-l lega.
Apoi in casa-mi intra,
Sotia si-o saruta,
Coconii-si imbratasa
Si asa Vartici ca-mi zicea:
— Draga mea de coconita,
Ai sa ramai vaduvita;
Dragii mei de coconasi,
Ramaneti de mici saraci!
Dar Vartici ce-mi mai facea?
El afara ca-mi iese, a,
Si el, mare, ca-mi fugea,
Tocma, frate,-n Taligrad,
Ca sa scape de pacat.
Da' Vartici daca fugea,
Doamna tare se-ntrista
Si pornea de bolnavea.
Stefan Voda ca-mi venea,
Din vanatoare-mi venea,
Si pe doamna o-ntreba
Si prindea de-o ispitea.
Asa, doamna ce-mi spunea?
Tot pe Vartici ca-mi para
Cu para inveninata
Si cu inima spurcata.
Stefan Voda-mi auzea,
Palmele la ochi pune, a,
Dupa Vartici trimetea

Si-ndarat ca-l aducea.
Stefan Voda ce-mi facea?
El, frate, ca-mi aduna
Boierii divanului,
Caimacamii targului,
Toti sfetnicii sfatului,
Pe Vartici mi-l judeca,
Tot lui vina ca-i gasea.
Dar sotia lui Vartici,
Cu coconasii cei mici,
Fuga la Voda ca-mi da
Si din gura-asa-mi graia:
— Nasule, maria-ta,
Ia nu te mai gandura
Si nu mi-l mai spanzura!
Stefan Voda ce-mi zicea?
— Fina, finisoara mea,
Ia, nu te mai gandura,
Pe Vartici de-oi spanzura,
Coconii orasului,
Caimacamii targului,
Sfetnicii divanului,
Care tie ti-o placea,
Dupa ala mi te-oi da
Si tot eu te-oi cununa!
Foaie verde s-o lalea,
Stefan Voda porunce
Pe Vartici de-mi spanzura
'N gradina cu florile,

Und' se plimba doamnele,
Doamnele cu roabele,
Cand rasare soarele.
Dar sotia lui Vartici
Cand spanzurat mi-l vedea,
Fuga in casa ca-mi da,
Mana pe hamger pune
Si singurea se junghea,
Cu Vartici alaturea.
P-amandoi ca-i ingropa
'N gradina cu florile,
Und' se plimba doamnele,
Doamnele cu roabele,
Cand rasare soarele.
Stefan Voda ce-mi facea?
Prin gradina se uita,
Doi trandafiri ca-mi zarea
De mijloc invalcinati,
De varfuri apropiati,
Tocmai, zau, ca niste frati.
Stefan Voda de-mi vedea,
La inima se-nmuia,
Lacramile-l podidea
Si din gura-asa graia:
— Cine strica dragostea,
Dumnezeu sa nu i-o dea;
Sa i-o dea si sa i-o ia,
Ca sa creada altuia.

(C. N. Mateescu, Valenii de Munte)

*Mihai Voda
și Radu Calomfirescu*

CUPRINS

Asupra Caralelor,
In dreptul Zimnicelor,
Multe cortuleata-m' sunt,
Multe sunt, marunte sunt!
Multe sunt de iepangele,
Dar mai multe de burci negre,
De burci negre tataresti.
La mijloc de cortuleata
Este-un cort mare, rotat,
Cu crestetul naramzat,
Cu taruse de alama,
Cu prajinile de-argint,
Ce nu s-a mai pomenit!
Iar sub cort cine mi-si sade?
Sade domnu Mihai Voda,
Cel mintos și strans la vorba,
Cu Buzestii amandoi,
Cu Caprestii catesitrei,
Cu Nica capitanu,
Taria razboaielor
Si spaima paganilor,
Popa Stoica din Farcasi,
Care-m' sare seapte pasi
C-o suta de calarasi,
Face la mai multi nacaz!
Frumoasa masa mi-e-ntinsa,
De cesti toti era coprinsa,

Bea bine si petrecea,
De nimenea nu grijea.
Cand cauta cam de-o parte,
Tare-m' venea si sosa
Sau¹ Radu Calomfirescu,
Calare pe-un pui de hat
De niminea nenvatat;
In sabie-mbaierat
Si in sulita razmat;
Cu gurita ca de lup,
Coada-i varsa pojar verde,
Pojar verde pe pamant,
Ce nu s-a mai pomenit!
Iar acia de-m' venea,
Buna ziua ca mi-si da.
Mihai Voda-i multamea
Si la masa mi-l poftea.
Bea bine si petrecea,
Iar cand fu despre betie,
Despre d-alba-i veselie,
Radu-atunce ce graia?
— D-ai, doamne, maria-ta,
Bine bei si te cinstesti,
De nimica nu grijesti!
Da' stiți, doamne, d-au nu stiți

¹ Pentru "savai".

Ca la noi, la Bucuresti,
Sunt lucruri de te-ngrozesti?!
Multi tatari ca mi-au venit,
Bucurestiu l-a robît.
Si mie ca mi-au robît:
Sau d-alba de taiculita,
Sau d-alba de muichilita,
Sau d-alba de coconita,
Sau d-albii de coconasi,
Sau negrii de tiganasi!
Da' stii, doamne, d-au nu stii,
Sa-m' dai oaste-ntr-ajutori
Pe Buzestii amandoi,
Ca tin bine la razboi,
Pe Caplestii catetrei,
Ca se lupta cu temei,
Pe Nica capitanu,
Care bate cu tufanu,
Taria razboaielor
Si spaima paganilor,
Popa Stoica din Farcasi,
Care-m' sare seapte pasi
C-o suta de calarasi,
Face la mai multi necaz!
Stiu ca Buzescu-al mai mic
Face hordia colnic
Fara bat, fara nimic!
Si Buzescu al mai mare
Face hordia varcoale

Fara bat, in mana n-are!
Si-om scapa de chin si jale,
De prea multe angarale,
Ca sa-nvatam pe turcoi
Sa nu mai dea pe la noi,
Caci prin tara pe la noi
De-or mai trece multi turcoi,
Nu mai vedem car si boi,
Nici in obor zece oi!
Mihai Voda ce-m' graia?
— Bine, eu oaste ti-oi da,
Ti-oi da oaste-ntr-ajutor.
Unde tie ti-i pasa,
Acolo te vor lasa!
Oaste-ntr-ajutor ca-i da,
La Bucuresti ca-m' pleca.
Pan-aproape sa ducea,
Multi tatari ca mi-si vedea,
Fuga-ndarat o tulea,
Numai Radu ramanea,
Numai Radu cu sluga.
Iara Radu ce-m' facea?
Daca vedea si vedea,
Cu sluga ca se vorbea,
In gura sa saruta,
In sabii ca se ciocnea
Si prin tatari abatea.
Stii, ca un vant viforat,
Pentru-un pomet inflorit,

Si cum mi-si zac florile,
Asa cad trupurile...
Cand fu soarele-n chindie,
Taie Radu seapte mie,
Iara sluga, nu sa stie!
Radu-atunci ca dezrobea:
Sau d-alba de taiculita,
Sau d-alba de muiculita,
Sau d-albii de coconasi,
Sau negrii de tiganasi.
Pe toti ca-i impreuna,
Seama bine ca mi-si loa,
Iar cocoana n-o vedea.
Radu din gura-mi graia:
— Muica, muichilita mea,
Unde-mi este cocoana?
Iar muma-sa ca-i spunea:
— Muichilita, Radule,
Uite-te pe cea campie,
Tare-m' fuge-un marzachel
Cu cocoana dupa el,
Cu coada c-a-nfasurat-o,
Dupa el a apucat-o!
Iara Radu, de-auzea,
Si pe cal incaleca.
Picioru-n scara punea,
Nici pe sea nu s-aseza.
Mana-n buzunar baga,
Scotea mic de pilulet,
Piluletul plumbuit

Cu cinci litre de argint,
Si pe cal ca-l atingea
Cam la capul pieptului,
Unde-i pas voinicului.
Pan' pe sea se aseza.
Noaua hotare trecea.
Pe marzac ca-l ajungea,
Iar cocoana de-l vedea
Asa din gura-m' striga:
— Radule, sotia mea,
Pazeste-te Radule,
Ca-mi e marzacul stangaci,
Ca de pleaca,
Da cu stanga,
Cand se-ntoarce,
Da cu dreapta!
Iara Radu de-auzea,
Radu din gura graia:
— Cocoana, cocoana mea,
Daca este, frate, asa,
Ia apleaca-ti tu capu,
Ca sa tai eu marzacul!
Iar cocoana, de-auzea,
Si capul ca-l apleca.
Radu cu palosu da,
Cap de la trup ca-i taia
Si oblancul de la sea.
Aci-n drum ca-l napustea
Si cocoana ca s-o lua
Si-ndarat ca se-ntorcea

Si pe toti impreuna.
 Nici pe-aia nu se lasa.
 Indarat ca se-ntorcea,
 La Mihai Voda venea,
 De departe ca-l mustra:
 — D-ai, doamne, maria-ta,
 Imi detesi oaste-ntr-ajutor?!
 Unde mie mi-a pasat,
 Acolo ca m-a lasat!
 Mihai Voda de-auzea,
 Unul l-altul se uita,
 Toti cu palosele da
 In Radu Calomfirescu.
 Iara Radu ce-m' facea?
 In inel ca sprijunea,
 Pana destiu mi-i taia.
 Daca vedea si vedea,
 Cizma din picior tragea,
 In potcoava-l sprijunea

Pana cizma i-o taia. CUPRINS
 Daca vedea si vedea,
 Fuga la gard ca mi-s' da,
 Mana pe-o propta punea,
 Din pamant ca mi-o scotea,
 Iar din cui nu mi-si putea.
 El din gura ce-m' zicea?
 — Fi-i-ar trupu-al nu stiu cui,
 Care prinde propta-n cui!
 Daca vedea si vedea,
 Fuga pe gheata ca-m' da
 S-acolo mi-l prapadea.
 Iar cocoana, de-auzea,
 Foarte rau ca se-ntrista,
 Tron de ceara ca-i facea,
 Unde, mari, l-ingropa?
 La manastirea domneasca,
 Pentru sa se pomeneasca,
 Fost-a cruce voiniceasca!

(Ciobanu-Plenita, Cetate, Dolj)

Aga Balaceanu

Supt seninul cerului,
 La poiana marului,
 Intalnitu-s-a, n-talnit
 Doi domni cu doua osti:
 O oaste mi-este nemteasca,
 Vine sa ne prapadeasca;
 Vine aga Balaceanu,

Care-a parasit divanu,
 Divanul l-a parasit,
 La vitejie-a iesit.
 O oaste-mi este turceasca,
 Este-a lui Costandin
 Brancoveanu,
 C-ala stapanea divanu.

Dar de ce ei se certa?
Ca aga Balaceanu zicea
Sa faca Bucurestii la Balaci,
Ca sunt ziduri incepute,
Frate, si neispravite;
Biserica din Balaci,
Facuta cu-o suta de-ani
Inaintea Bucurestilor.
Si Costandin Brancoveanu,
Si cu Bucurel ciobanu
Zicea sa faca Bucurestii
Pe Dambovita,
Ca e apa de spalat
Si camp mare d-alergat!
Ei, frate, nu se-nvoia,
La bataie se lua,
Oastea lui Costandin
Brancoveanu,
Se punea pe oastea lui Aga
Balaceanu
D-o taia, d-o potopea.
Unde aga Balaceanu se uita,
Din pridvor ca mi-ti sarea
Si la cal ca-mi alerga,
In seapte chingi ca mi-l chinga,
Seapte chingi, seapte tafture,
Care face paisprezece,
Si-i sta inimioara rece;
Si mai punea d-o curea,
Sa nu caza undeva...
Unde-n oaste ca intra,

Ca mi-e parinte mai mare
 Mi-a ars focu la spinare,
 Frica-mi e de humanare!
 Unde Costandin Brancoveanu
 c-auzea,

In brate ca-l imbratisa
 Si-n gura ca-l saruta,
 Si la masa ca-l tragea,
 Mandru inscris, mare, facea,
 Ca sa-i dea el domnia,
 Domnia si mosia.
 El la cal ca-mi alerga
 Si bine-n chingi ca-l strangea,
 Si-n oaste ca mi-s' intra.
 Unde nasu-sau ca-l vedea,
 El din oaste s-alegea
 Si la camp, nene, fugea
 Si-n gura mare striga:
 — Asteapta-ma, nasule, si pe
 mine,

Pune-mi scara
 Langa scara,
 Si oblanc
 Langa oblanc,
 Unul pe altul sa ne pazim,
 Sa taiem, sa potopim!
 Dar nasu-sau ca-mi graia:
 — D-alelei, fine Costine,
 Te-as adasta eu pe tine,
 Mi-e frica de-nselaciune,
 Ca sunt mari domniile,

Mituiesc cu pungile
 Si dau cu mosiile,
 Sa-si taie nasiile!
 — Nu te teme, nasule, de
 mine,

Ca-mi esti parinte mai mare,
 Mi-ai ars focul la spinare,
 Frica mi-e de humanare!
 De micsor m-ai botezat,
 De mare m-ai cununat,
 Trei copii mi-ai crestinat,
 Doua fete si-un baiat,
 Si-acu vorbesti cu pacat!
 Cu cuvantu-l insela
 Si pe el ca-l adasta,
 Amandoi s-alatura.
 — Nasule, taie dumneata
 mijloacele,

Ca sa tai eu marginele!
 Dara Costin ce-mi facea?
 Mai in urma ramanea,
 Palos pe mischiu tragea,
 Pe langa el ca se da,
 La nasu-sau ca tragea,
 Unde cu palosu da,
 Lua mana cu spata,
 Si picioru cu soldu,
 Si teasta selei,
 Si trei fete de ibanca,
 Si trei coaste de la cal.
 Razma palosu-n pamant,

Ca intra pana-n manuchi,
Asa da de nacajit...
Se simti ca l-a taiat,
Parca fu de lupi mancat,
Si da dosul si fugea,
Picioare in scari ramanea,
In cirila, mocirila intra
S-acolo ca se vaita:
— D-alelei, fine Costine,
Cum ma taiasi tu pe mine?
Vino de ma scoate pe mine
Din acea cirila mocirila,
Sa te iert, fine, pe tine,
Sa te aranesti in lumel!
Unde la el ca mergea
Si cu palosu ca da,
Tot in nasu-sau lovea
Si cu palosu ca da,
Frumos capu i-l taia,
In sulita-l sprijinea,
La disagi il aseza
Si pe cal ca-ncaleca,
La Costandin Brancoveanu
mergea
Si din gura-i cuvanta:
— Brancovene Costandine,
Da-mi tu mie domnia,
Domnia si mosia,
Ca mi-am taiat nasia.
Mi-a fost parinte mai mare,

Mi-a ars focul la spinare,
Frica mi-e de lumanare!
Costandin Brancoveanu striga:
— Ma porc-de-caine, lifta rea,
Cine tie ti-a poruncit
Si tie ti-a volnicit
Sa ti tu calea domnilor,
Al doilea-mparatilor,
Al treilea vitejilor?
Maine-poimaine inainte mi-oi
iesi,
Si pe mine m-oi intalni,
Si pe mine m-oi taia,
Cum ai taiat nasia;
Da' nu e mai bine-asa,
Pana esti la mana mea
Sa-ti rapui eu viata?
Chip gialapului facea
Si-i dete capu-alaturea.
Facu moarte peste moarte,
Doua capete impreunate.
Tron de ceara le facea,
La-mparatie-i mana,
De se ducea pomina
Si-aicea, si-n Viena,
D-auzea maria-sa
Si tare se jeluia,
Si cu toata nemtia,
De a ramas pomina
Pe toata Valahia!

(Gr. G. Tocilescu, Serbanestii-de-Jos, Olt)

Constantin Brancovanul

CUPRINS

Brancovanul Costantin,
Boier vechi si domn crestin,
De averi ce tot strangea
Sultanul se ingrijea,
Si de moarte-l hotara.
Caci viziru il para.
Intr-o gioi de dimineata,
Zi scurtarii lui de viata,
Brancovanul se scula,
Fata blanda el spala
Barba alba-si pieptana,
La icoane se-nchina,
Pe fereastr-a-apoi cata
Si amar se-nspaimanta!
— Dragii mei, coconi iubiti!
Lasati somnul, va treziti,
Armele vi le gatiti
Ca pe noi ne-a-ncongiurat
Pasa cel neimpacat.
Cu ieniceri, cu tunuri mari
Ce sparg ziduri cat de tari!
Bine vorba nu sfarsea,
Turcii-n casa iuresea,
Pe tusp-atru mi-i prindea
Si-i ducea de-i inchidea
La Stambul, in turnul mare
Ce se-nalta langa mare,
Unde zac fete domnesti
Si soli mari imparatesti.

Mult acolo nu zacea,
Ca sultanu-i aducea
Langa foisorul lui,
Pe malul Bosforului.
— Brancovene Constantin,
Boier vechi, ghiaur hain!
Adevar e c-ai chitit,
Pan-a nu fi mazilit,
Sa desparti a ta domnie
De-a noastra imparateie?
Ca de mult ce esti avut
Bani de aur ai batut
Far' a-ti fi de mine teama,
Far' a vrea ca sa-mi dai seama!
— De-am fost bun, rau la
domnie
Dumnezeu singur o stie;
De-am fost mare pe pamant,
Cata acum de vezi ce sant!
— Constantine Brancovene!
Nu-mi grai vorbe viclene.
De ti-e mila de copii
Si de vrei ca sa mai fii,
Lasa legea crestineasca
Si te da-n legea turceasca.
— Faca Dumnezeu ce-a vrea!
Iar pe toti de ne-ati taia,
Nu ma las de legea mea!
Sultanul din foisor

Dete semn lui imbrohor.
Doi gelati venea curand.
Sabiile fluturand,
Si spre robi daca mergea,
Din coconi isi alegea
Pe cel mare si frumos,
Si-l punea pe scaun gios,
Si cat pala repezea
Capu iute-i reteza!
Brancovanul greu ofta
Si din gura cuvanta:
„Doamne! fie-n voia ta!“
Cei gelati iarasi mergea
Si din doi isi alegea
Pe cel gingas mijlociu,
Cu par neted si galbiu,
Si pe scaun il punea
Si capul ii rapunea!
Brancovanul greu ofta
Si din suflet cuvanta:
„Doamne! fie-n voia ta!“
Sultanul se minuna
Si cu mila se-ngana!
— Brancovene Constantin!
Boier vechi si domn crestin!
Trei coconi tu ai avut,
Din trei doi ti i-ai pierdut,
Numai unul ti-a ramas!
Cu zile de vrei sa-l las,
Lasa legea crestineasca
Si te da-n legea turceasca!

— Mare-i domnul Dumnezeu!
Crestin bun m-am nascut eu,
Crestin bun a muri vreu...
Taci, draguta, nu mai plange
Ca-n piept inima-mi se frange,
Taci si mori in legea ta
Ca tu ceriu-i capata!
Imbrohorul se-ncrunta,
Gelatii se-nainta
Si pe blandul copilas,
Dragul tatii fecioras,
La pamant il arunca
Si zilele-i radica.
Brancovanul greu ofta
Si cu lacrimi cuvanta:
„Doamne! fie-n voia ta!“
Apoi el se-ntuneca,
Inima-i se despica,
Pe copii se arunca,
Ii bocea, ii saruta
Si turband apoi striga:
— Alelei! talhari pagani!
Alei! voi feciori de canil!
Trei coconi ce am avut
Pe tustrei mi i-ati pierdut!
Dare-ar domnul Dumnezeu
Sa fie pe gandul meu:
Sa va stergeti pre pamant
Cum se sterg norii la vant,
Sa n-aveti loc de-ngropat,

Nici copii de sarutat!
Turcii crunt se otarea
Si pe dansul tabara,
Haine mandre-i le rupea,
Trupu-i de pele jupea,
Pelea cu paie-o implea,
Prin noroi o tavalea,
Si de-un paltin o lega
Si razand asa striga:

— Brancovene Costantin,
Ghiaur vechi, ghiaur hain!
Casca ochii a te uita
De-ti cunosti tu pelea ta?
— Caini turbati! Turci, lifta rea!

De-ti manca si carnea mea,
Sa stiti c-au murit crestin
Brancovanul Constantin!

(Vasile Alecsandri)

FAMILIALE

1. INDR{GOSTITII

CUPRINS

Brumarelul

Intr-o verde gradinita
Sade-o dalba copilita
Pe-asternut de calonfiri,
La umbra de trandafiri.
Trece-un voinicel cu graba,
Si din fuga o intreba:
— Spune-mi, dalba copilita,
Cu rumena ta gurita,
Esti nevasta, ori esti fata,
Ori zana din ceri picata?
— Nici nevasta sunt, nici fata,

Nici zana din ceri picata,
Ci sunt floare garofita,
Rasarita-n gradinita;
Dar tu, voinicele, spune,
Esti insurat, ori esti june?
— Eu sunt, draga, Brumarelul,
Ii raspunse voinicelul.
Eu vin seara, pe racoare,
De ma culc pe san de floare,
Si cand plec voios, cu soare,
Dupa mine floarea moare!

(V. Alecsandri)

Brumarul

Foaie verde pelinita
Colea-n vale-n poienita
Frumos doarme-o copilita:
Cu parul lasat pe tata,
Cam pe tata, cam pe spate,
Inima-n mine se bate.
S-o destepete nu-ndraznea,
Tabachera o scotea,
Murgului la nas ii da.
Murgu tare strafiga,

Fetita se destepeta.
El degraba mi-o-ntreba
— Esti fata sau maritata,
Ori zana din cer picata?
— Nu-s fata, nici maritata,
Nici zana din cer picata,
Si eu-s floare dupa mare,
Cine ma saruta moare.
Dar matale cine esti,
Cum te chemi, cum te numesti?

Esti baiat, ori insurat,
Ori inger din cer picat?
— Nu-s baiat, nici insurat,
Nici inger din cer picat.

Si eu-s Brumaru cel mai mare
Ce cad noaptea pe racoare,
Ma ridic in pranzul mare,
Iau mirosul de la floare.

(C. Mohanu, Saliste, Tara Lovistei)

CUPRINS

Milea

Foaie verde de trei rugi,
Striga Milea dintre lunci,
Dintre lunci, din vai adanci.
De trei zile de cand striga,
Taica-sau mi-l auzea,
Asa pe Milea-ntreba:
— Mileo, Mileo, dragul taichii,
Ori oile le-ai pierdut,
Ori haine mi-ai ponosit,
Or galbiori mi-ai farsit,
Ori cineva te-a batut?
— Nici oile n-am pierdut,
Nici haine n-am ponosit,
Nici galbeori n-am farsit,
Nimenea nu m-a batut.
Sub al par mare, rotat,
De floricele-ncarcat,
Putinel somn am somnat,
Frumusel vis am visat,
Bur' de ploaie mi-a plouat,
Florile s-au scuturat,
Sarpele-n san mi-a intrat,

Sarpele balaurel,
Tot cu solzii de otel,
Sarpele balaur,
Cu solzii de aur.
Infasoara, taica, mana,
Bag-o-n san
Pe sub zabun,
Scoate-mi sarpele din san,
Cand se-ntinde,
Ma cuprinde;
Se zgarceste,
Ma sfarseste,
Inimioara mi-o topeste.
— Mileo, Mileo, dragul taichii,
Decat sa fiu fara mana,
Mai bine eu fara tine.
El asa ca-mi auzea,
Ochisorii-i lacrama
Si la ma-sa se ducea:
— Maica, maiculita mea,
Ai vazut de mine mic,
Dar acu, ca sunt voinic,

'Nfasoara mana-n basma,
Bag-o-n san
Pe sub zabun,
Scoate-mi sarpele din san,
Ca e tot sarpe balaur,
Maica, cu solzii de aur.
— Mileo, Mileo, dragul maichii,
Decat sa fiu fara mana,
Mai bine eu fara tine,
Ca mai am copii ca tine.
El asa cand auzea,
Ochisorii-i lacrama,
La frate-sau se ducea
Si din gura cuvanta:
— Neica, neicusorul meu,
Amandoi suntem d-un tata,
Crescui in pustietate,
Infasoara, neica, mana,
Bag-o-n san
Pe sub zabun,
Scoate sarpele din san.
— Mileo, Mileo, dragul neichii,
Decat sa fiu fara mana,
Tot mai bine fara tine,
Ca mai sunt voinici ca tine.
Milea-asa cand auzea,
Ochisorii-i lacrama,
La soru-sa se ducea:
— Leica, leicusoara mea,
Sora, surioara mea,
Amandoi suntem d-un tata,

Crescui in pustietate;
Amandoi suntem d-o muma,
Ca doi pomi dntr-o tulpina.
Infasoara, leica, mana,
Bag-o-n san
Pe sub zabun,
Scoate-mi sarpele din san,
Ca se-ntinde,
Ma cuprinde;
Se lungeste,
Ma topeste.
— Mileo, Mileo, dragul leichii,
Decat sa fiu fara mana,
Hai, mai bine fara tine,
Ca mai sunt voinici ca tine.
Milea-asa cand auzea,
Ochisorii lacrama,
Pe Dunare-n sus pleca
Si pe Lina mi-o striga:
— Lino, Linisoara mea,
Sotioara mea cea buna,
Infasoara, Lino, mana,
Bag-o-n san
Pe sub zabun,
Scoate-mi sarpele din san,
Cand se-ntinde,
Ma cuprinde;
Se lungeste,
Ma sfarseste,
Inimioara mi-o topeste.
Lina asa cand auzea,
Nici mana n-o-nfasura,

Mana-n san ca i-o baga,
Pungi de galbeni ca-mi scotea.
Milea atuncea-mi zicea:
— Decat un tata si-o mama,
Mai bine-o puica cu mila,
Ca de-ar fi cat de straina
Are dor si are mila;
Decat un frate si-o sor',

Mai bine-o puica cu dor,
Sa fi cat de striior,
Prinde mila, prinde dor.
Nu e mila, nu e dor
De la frati, de la surori;
Nu e dor si nu e mila
De la tata, de la muma,
Ca de la sotie buna.

(C. Brailoin, Beleti, Arges)

CUPRINS

Logodnicii nefericiti

Frunzulita foaie lata,
Fost-a un ficior si-o fata,
Ei de mici ca s-au iubit,
Parintii nu i-a stiut.
Cand fura la luat,
Parintii mi i-au aflat,
Sa se ia nu i-au lasat.
Ei de mana s-au luat
Si la vale c-au plecat,
Sub un pom mandru rotat,
Unde-i apa infundat',
Si-acolo s-au inecat.
Parintii mi i-a catat,
Navoadele le-au bagat
Si i-a scos si i-a ngropat.

Pe baiat mi l-a-ngropat
In mijlocul drumului,
In calea voinicului;
Si pe fata mi-a-ngropat-o
In mijlocul drumului,
In marginea campului.
Din baiat ce-a rasarit?
Un brad mare,-mpodobit.
Din fata ce-a rasarit?
Vita alba, poleita,
Poleita, aurita.
Cine pe-acolo trecea,
Pe parinti ii blestema:
„Bate, Doamne, pe parinti,
C-a despartit doi iubiti!“

(C. Brailoin, Poiana-Mare, Dolj)

Doi tineri s-au avut dragi

CUPRINS

Foaie verde de doi fagi,
Doi tineri s-au avut dragi,
S-au avut de mititei,
Parintii nu stiau de ei.
Cand a fost la logodit,
Parintii nu i-a nvoit.
Cand a fost la cununat,
Parintii nu i-a lasat.
Ei atunci s-au separat,
Si de mana s-au luat,
Si la Dunare-au plecat,
Si-n apa s-au aruncat,
La plop cu frunza-n dunga,
Unde-i apa mai adanca.
La plop cu frunza lata,
Unde-i apa adunata
Marinari-au observat,
La parinti au anuntat.
Sa vie cu zeci si mii,

Sa scoata tineri vii.
Iara marinarii hoti,
Au scos tinereii morti,
Si le-a mancat banii toti.
Parintii s-a separat,
I-a luat si i-a ingropat:
Pa fetita langa drum,
Si baiatu peste drum.
Pa mormantu la baiat,
A crescut un fir de brad.
Pa mormantu la fetita,
A crescut un fir de vita.
Vita mare ca-mi crestea,
Si pa brad il cuprindea.
Cati oameni pe drum treceau,
Pa parinti ii blestemau:
— Sa fiti blestemati parinti,
C-ati inecat doi iubiti.

(C. Mohanu, Bumbuiesti, Tara Lovistei)

Chera

Cherii oameni ca-i venea:
Joi seara ca-mi logodea,
Pan'duminica murea.
Iaca nunta ca-si venea,
Si la poarta mi-asculta:

N-auzea dipla cantand,
Far'pa ma-sa jaluind.
Iese-afara tot plangand,
Intra-n casa glas glasand:
— N-am fata de-a marita

Si am fata de-a-ngropa,
Chera e moarta pe laita,
Cu sovonu-nsovonita,
Cu tulpanu tulpanita,
Cu cheptul gheata de sfanti.
Ma-sa din gura-mi graia:
Da' voi daca nu credeti,
Haide-n casa de-mi vedeti.
Ginerile cand o vedea,
El mai rau sa blestema:
— Dar-ar Dumnezeu sa dea,
Cand pa cal oi incalica,
Calul sa se poticneasca,
Tocma-n cap sa ma tranteasca,
Sangele sa se porneasca,

Si pa gura si pa nas,
Si pa fata de obraz.
Mana stanga sa mi-o franga,
Si-a direapta s-o scranteasca,
Sa merg cu Chera la groapa.
Dumnezeu ca-l auza:
Cand pa cal incalica,
Calu ca sa poticnea,
Tocma-n cap ca il trantea.
Sangele ca sa pornea,
Si pa gura, si pa nas,
Si pe fata de obraz.
Mana stanga i-o frangea,
Si-a direapta i-o scrantea.
P-amandoi ca-i ingropa.

(*C. Mohanu, Gaujani, Tara Lovistei*)

2. SOTII

CUPRINS

Ghita Catanuta

Foaie verde maracine,
Ascultati, boieri, la mine,
Sa va spui pe „Ghita“ bine!
Pe culmita dealului,
Dealului Ardealului,
Vine Ghita
Catanuta,
Cu-a lui dalba
De mandruta:
Vine
De la taica-sau
Si-mi mere
La socru-sau,
Vine
De la maica-sa
Si-mi mere
La soacra-sa,
Cu trei-patru catarasi,
C-un samar de galbinasi,
Cu doi bani in posunari,
Cu doisprece lautari
Si cu doi-trei calusei,
Cu mandruta printre ei.
Foicica s-o lalea,
Nici putin ca nu mergea,

Pana-n codri verzi intra
Daca-n codri verzi intra,
Florile
Ca-i imbata,
Ierburile
Le placea,
La odihna ca-i chema,
La mancare-i indemna.
Si el, mare, se oprea,
Punea masa si manca,
Frumusel se ospata.
Ei manca si mai vorbea,
Pana Ghita ce-mi zicea?
— Mandro, sotioara mea
De la costisoara mea,
De cand, mandro, te-am luat,
Adevarul nu mi-ai dat,
Nici cantec nu mi-ai cantat.
Acum, mandro, voi sa-mi
canti,
Inimioara sa-mi descanti.
Mandra ce mi-i raspundea
Si din gura ce-i graia?
— Ghita, sotioara mea
De la costisoara ta,

De cand, Ghita, m-ai luat,
Adevarul nu ti-am dat,
Nici cantec nu ti-am cantat;
Dar stiï, Ghita, au nu stiï
Ca viersul meu, femeiesc,
Seamana a haiducesc?
Si-d-oi 'cepe d-a canta,
Codri verzi c-or rasuna,
Muntii s-or cutremura,
Maluri mari ca s-or surpa;
Arambasa ne-o afla,
Arambasa de voinici
Peste patruzeci si cinci,
Cincizeci, mare, fara cinci,
Si cu Gruia capitan,
Si cu Pana Roscodan?
Catanuta, d-auzea,
Lung la dansa se uita
Si pe ganduri se punea.
Dar gande, ori nu gande,
Ca din gura ce-i graia?
— Mandro, mandrulita fa,
De la costisoara mea,
Ti-o fi glasul femeiesc
Semanand a haiducesc,
Dar io nu l-am auzit
La cantat, au la jelit.
Fie-ti, mandro, cum ti-o fi,
Cata d-a ma-nveseli,
Si n-ai teama de nimic,

Ghita-i catanut voinic!
Mandra, unde-l auzea,
Cu gurita-i raspundea:
— Ghita, sotioara mea
De la costisoara ta,
Cantecul ti l-oi canta,
Codri verzi c-or rasuna,
Muntii s-or cutremura,
Malurile s-or surpa,
Arambasa ne-o afla
Si tu nu te-i speria;
Dar stiï, Ghita, au nu stiï,
Ca io, chiar de mititica,
Eram basii ibovnica:
El d-ai seapte,
Io d-ai seapte,
Amandoi de paisprezece,
Cand copilul se-ndrageste?
Mai stiï, Ghita, au nu stiï
Ca el, mica, m-a iubit,
Io, mare, l-am parasit,
Inimioara i-am parlit?
Si el, dac-o auzi,
De prin codri c-o iese,
Cu tine
Ca s-o lupta,
Si pe mine
M-o lua?
Unde Ghita-mi auzea,
La inima ca-l seca,
In suflet ca-l sageta,

Dar din gura tot zicea:
— Canta, mandro, nu tacea,
Ca mi-o fi cantecul
Tau
Drag ca sufletelul
Meu.
'Ncepea mandra d-a canta,
Codrii verzi se scutura,
Vai adanci se rasuna,
Muntii se cutremura,
Maluri mari ca se surpa,
Apele se turbura,
Vantu-n cale se oprea.
Arambasa-mi auzea,
Inainte
Le iese, a,
Drum d-a curmezis le sta,
De departe
I-ntreba
Si d-aproape
Ce-mi zicea?
— D-alei, Ghita
Catanuta,
Cine dracu te-a adus,
Cine-n calea mea te-a pus?
Zile scurte
D-ale tele,
Ori pacate
D-ale mele?
Sa-mi calci tu locurile,
Sa-mi incurci

Fanetele,
Sa-mi darasti
Livezile
Si sa-mi pasti
Ierburile?
Ia sa-mi dai tu mie seama,
Ia sa-mi dai pe Negrul vama.
Ca sa nu te fac pastrama!
Dara Ghita ce-i vorbea
Si din gura ce-i zicea?
— Ba nu ti-oi da pe Negrul
Cat mi-o fi zdravan capul,
Ca mi l-a dat socru-meu
Sa-mi poarte trupsorul
Greu
Unde-o fi locul
Mai rau!
Arambasa
Nu tacea,
P-atata
Nu se lasa.
D-al doilea ca-i cerea
Si d-al doilea-i zicea:
— D-alei, Ghita
Catanuta,
Ia sa-mi dai tu mie seama,
Ia sa-mi dai palosul vama,
Ca sa nu te fac pastrama!
Ghita iar ii raspundea,
Ghita iarasi ii zicea:
— Ba nu ti-oi da palosul

Nici o data cu capul,
Ca mi l-a dat cumnatul
Sa-mi podobeasca soldul!
Arambasa, d-auzea,
Arambasa ce-mi facea?
P-atata nu se lasa,
Al treilea ca-i cerea,
Si d-al treilea-i zicea:
— D-alei, Ghita
Catanuta,
Ia sa-mi dai tu mie seama,
Ia sa-mi dai pe mandra vama,
Ca sa nu te fac pastrama;
Ca mandra de mititica
Mi-era mie ibovnica:
Ea d-ai seapte,
Io d-ai seapte,
Amandoi de paisprezece,
Cand copilul se-ndrageste.
Ea de mica m-a iubit,
La mare m-a parasit,
Cu tine ca s-a-ndragit!
Atunci mandra, d-auzea,
La Ghita ca se uita
Si din gura mi-i zicea:
— Ai venit la vorba mea!
Ghita nici ca-i raspundea,
Ci la basa se uita
Si din gura mi-i zicea:
— Ba nu ti-oi da pe mandra,
Ca mi-a dat-o soacra-mea

Ca sa tiu casa cu ea!
Foaie verde s-o lalea,
Ei de lupta se gatea,
Dar ce lupta, nu stia:
Au in spata sa se taie,
Au la piept sa se-ncovoie,
Cand tot mandra-l invata
Si din gura ca-i zicea:
— Ghita, sotioara mea
De la costisoara ta,
In spata
Nu va taiati,
Ci-n lupta
Sa va luptati,
Ca lupta
E voiniceasca,
Iar spata
E miseleasca!
Unde Ghit-o auzea,
D-odata se repezea
Mana-n palose punea,
Spatele ca apuca,
La genuchie le-aducea,
In genuchie le-ndoia
Si pe toate le rupea,
Num-a lui nu se frangea.
Ei la lupta se lua,
Ei la lupta se-ncerca,
Care din doi o cadea.
Si ei, mare, se lupta
Zi de vara

Pana-n seara.
Nici unul nu dovedea,
Nici unul nu biruia,
Cand Ghita pe mandruta
Cu fapta mi-o ispitea;
Bracinar ca-si desprindea,
Cioarecii-n vine-i cadea
Si din gura ca-i zicea:
— Mandro, sotioara mea
De la costisoara mea,
Sai, mandruta,
Sai draguta!
Bracinarul mi s-a rupt,
Cioarecii-n vine-au cazut
Si i-o m-oi impiedica,
Arambasa m-o taia,
Far' de mine-i ramaneal
Dar mandruta ce-i zicea,
Ce-i zicea si ce-i vorbea
(Ca asea e muierea:
Poale lungi si minte scurta,
Judecata mai marunta,
Cap legat, inima-ncinsa
Si de nimeni necoprinsa)?
Ea lui Ghita raspundea,
In gura mare-i zicea:
— Ia mai dati
De va luptati,
Ca oricare-o birui
Tot un barbatel mi-o fi!
Unde Ghita-mi auzea,

Bracinarul ca-si rupea.
Arambasa de-l vedea,
La dansul se repezea.
Dar Ghita se necajea,
Din necaz se indarjea,
Mana-n chimir ca-i punea,
De mijloc ca-l apuca,
Vro trei roate-l invartea.
Cand in pamant il trantea,
Pana-n brau mi-l ingropa;
Scotea palos si-l taia,
Carnea corbilor c-o da.
Atunci mandra de vedea,
Sa-i zambeasca incepea
Si mai vesela-i striga:
— Bravo, sotioara mea!
Dar Ghita d-o auzea,
Pana-n suflet se mahnea.
Nici vorba nu-i raspundea,
Ci la Negrul alerga,
In scara picior punea,
Catre soacra-sa pornea
Si ca vantul se ducea
Pana colo-n Valea-Rea;
Mandra-n urma-i se lua
Si mana, mare, mana
Pana cand mi-l ajungea.
Iar daca mi-l ajungea,
Catanuta ce-mi facea?
Suparat nu s-arata,
Mana

Sub sea ca baga,
Plosca
Din baieri scotea,
Un pahar de vin turna,
Mandrii-n mana ca i-l da
Si din gura o-mbia:
— Tine, mandro, vin de bea,
Vinisor din mana mea,
Ca d-acilea incolea,
Ori ai bea
Ori n-ai mai bea
Vin rece din mana mea!
Si ea, biet, îi raspundea,
Raspundea si se ruga
Si din gura ca-i zicea:
— Iarta-mi, Ghita, greseala,
Ca n-oi mai face alta!
Atunci Ghita, d-auzea,
De pe Negru jos sarea,
Cu gura mi-o judeca
Si la urma-i mai zicea:
— Stii tu, mandro, au nu stii,
Minte, mandro, de mai tii,
C-asta-vara, vara mare,
Ce-am cosit
Am captit?
La ce capiti mi-a ajuns,
La toate varfuri le-am pus;
Dar acuma dinspre toamna
Am facut d-o capicioara
Si pustia, varf ca n-are.

D-o vrea bunul Dumnezeu,
Sa-i fac varf cu capul tau!
Mandra se cutremura,
Dar el vorba nu sfarsea
Si la ea se repezea,
Palosul
Ca rasucea,
Capul
Dodata-i zbura.
Trupul
La pamant cadea,
Gurita-i bolborosea
Si cu Ghita se ierta.
Ghita nu mai zabavea,
Cosicioarele-i taia,
In posunar le baga,
Iara capu-i ridica,
Varf la claie de-l punea.
La Negrul navala da
Si, daca-l incalica,
Imi pleca, mare, pleca
D-a dreptul la soacra-sa,
Dincolo de Valea-Rea.
Soacra-sa,
De-l auzea,
Soacra-sa,
Daca-l vedea,
In deal, mare, ca-l chema.
Pana Ghita ca urca,
Masa mare-i intindea;
Pana Ghita se suia,

Iata masa se-ncheia;
 Pana masa se-ncheia,
 Toti vecinii ca chema.
 Ghita daca mi-si sosea,
 Drept in casa ca intra,
 Drept la masa ca tragea
 Si la masa s-aseza.
 Soacra-sa
 Mi-i ospata,
 Le da vin,
 Le da pelin.
 Dete-un pahar, dete doua,
 Baura pana la noua.
 Cand fuse pahar la zece,
 Tot la Ghita se-mplineste.
 Atunci soacra-sa-i zicea
 Si din gura ca-i graia:
 — D-alei, Ghita
 Catanuta,
 Si mai bine ti-ar sedea
 Cand ar fi si fata mea,
 Mandra sotioara ta,
 Sa ciocnesti pahar cu ea,
 Ca de cand pe mandr-ai luat,
 Cu toti n-am ospatat.
 Atunci Ghita, d-auzea,
 Tocmai din adanc ofta,
 Mana-n posunar baga,
 Cosicioarele-i scotea
 Si pe masa le pune, a,
 Si cu soacra-sa vorbea:

— Iata ce-a trimis mandra,
 C-a ramas in Valea-Rea,
 Sa pazeasca fanetea!
 Megiasii-ncremenea.
 Soacra-sa, de le vedea,
 La ele se repezea,
 Pe inima
 Le pune, a,
 In genuchie-ngenuchea,
 Marama
 Din cap scotea,
 Tot paru-si darapana
 Si pe fii-sa blestema:
 — Sa-ti fie rau, nu asa,
 Ca nu-mi ascultai vorba!
 Io-ti ziceam sa te marit
 Dupa flacai din vecini,
 Tu la toti gaseai pricini;
 Veni Ghit,-un calator,
 Si ma lasa cu mult dor.
 Ia vezi calator ce-ti face,
 Ca te lasa-n Valea-Rea,
 Ca sa-ngrasi pasarimea!
 Atunci Ghita se scula
 Si din gura ce-i graia?
 — Nu mai plange,
 soacra-mea,
 Toate sunt din vina ta,
 C-o lasai de se-ndragea
 Cu oricine
 Se-ntalnea.

Razi mai bine
De dansa,
Cum radea de mine ea
Si la pas mare-mi zicea
Ca oricare-o birui
Tot un barbatel i-o fi!
Ghita nu mai zabavea,
Spata-n mana ca-si lua,
La meseni c-o arata
Si din gura le zicea:
— Iat-acum mandruta mea:
Credincioasa ca dansa
N-o mai fi-n toata tara!
Si pe Negru-n calica,
Spata-n dinti ca-si apuca,
Prin desi codri ca-mi pleca.
Cati haiduci ca intindea,
Pe subt palos ca-i trecea

Si din gura tot zicea:
— D-alei, mandrulita mea,
Credincioasa ca dansa
N-o mai sta-n toata lumea!
Apoi Ghita ce-mi facea?
Ghita, mare, se ducea
Pe culmea
Ardeleneasca,
Pe cararea
Voiniceasca,
Catre Tara
Ungureasca,
Acolo sa-mi haiduceasca!
Boierasii sa-mi traiasca,
Pe lautar sa cinsteasca,
Ca si el sa-i pomeneasca
Pe la cruce de voinici,
Cum sunteti, boieri, p-aici.

(G. Dem. Teodorescu, Lacul-Sarat, Braila)

CUPRINS

Vidra

— Vidrusca din Tarigrad,
Fati di viziri bogat,
Ci eu di cand ti-am luat
Tu on cantic nu m-ei cantat. —
Ian canti-mi on cantisel
Cu cuvinti barbatesti
Si cu glasuri muieresti. —

Ie sama de-l potrijesti.
— Ba Stoiene n-oi mai vra.
Eu tii cand t-oi canta,
Vaili s-or rasuna,
Hotii ci s-or distepta,
Dupa noi ca s-or lua.
Stoian ci si maniea,

Vidrii o palma îi stergea. —
 Si Vidra si miniea
 S-a canta ca insepea. —
 Cand ea prindea a canta;
 Vaili si rasuna
 Hotai ci si distepta;
 Paunasu-mi auzé
 Si din gur-asa zasé
 — „Ian auz-o Vidra mé
 Cari-am logodit cu e
 A ajiuns-o jalea mé“.
 Si armili-si însingé
 La sleah mari ci iesé
 Cu dansii si intalné
 Si din gur-asa zasé:
 — Oh, Stoiieni Procovisi
 Cachitanu pi vonisi
 Si ti prinbli tu pi-aisi?...
 Pi-aisi-is locuri cu vami
 Si mai rari vonisi si afli.
 Da pi Vidra din cusani¹
 Casi doresti si-ti sii zali;
 Ori haidem si ni-om lupta
 Si cari a dovidi,
 Asela barbat i-a si.
 — Eu pi Vidra nu t-oi da,
 C-am luat-o cu luna

Si si i-o duc maici-sa. —
 Si la lupti si luá,
 Intr-o jioi dimineată,
 Intr-o zi mari di vari
 Di dimineati pan-in sari.
 Cand soarili in disari,
 Pi Stoian ca mi-il oboari²
 Stoian din guri zisea:
 — Vidrusca sotaea mea,
 Puni mana-n sel poclit,³
 Esti-on cutat mishit⁴
 Di la mi-ta jiuruit⁵
 Ci ma vezi la si hal sunt.
 Vidra din gura zasea
 — Ba, Stoiieni n-oi m-ai vra,
 Ci sini a dovidi
 Asela barbat mi-a si.
 Stoian cand auzea
 Lui lacramili ii curgé
 Si la Dumnezeu gandé,
 Cu inima la nasap
 Cu gandu la Domnu sfant.
 Dumnezeu îi ajuta
 Si in unghii mi-i lua,
 In pamant mi-i turna,
 Cu colb mi-i acopiré,

² *Oboari* — doboara.

³ *Poclit* — cutie.

⁴ *Mishit* — ascutit.

⁵ *Jiuruit* — daruit.

¹ *Cusani* — fundul carutei (Notele la aceasta balada apartin lui George V. Madan.)

S`ngili mi-i povidé,¹
 Si pi toti mi-i usidé,
 Si in brisci² si suié
 La casachii³ mergé
 Si din guri asa zasă:
 — Vidrusci sotaea mé
 La Pristol⁴ tu ti-ai jurat,
 Cu mini ti-ai cununat,
 T-a trebuit alt barbat!
 Ci ian scubor din cusini
 Si poftim la cisichii.

Si tatali ii taié
 Pi tabli⁵ mi li puné.
 La maici-sa si dusé
 Si din guri ii zasă:
 — Soacri, soacri, poami acri,
 M-ei dat siica si tan casi,
 E-a fost o curvi aleasi.
 — Oh, Stoiieni Procovisi,
 Cachitanu pi vonisi,
 Hai si bem si si mancam,
 Nisi di pomani si nu-i dam.

CUPRINS

(George V. Madan, Basarabia)

Dragnea

Foicica brebenel,
 Si era d-un unchesel;
 El d-un fecioras avea,
 Cu el impetit pleca
 Intr-o sfanta vinerea.
 Sambata ca-l logodea,
 Duminica il nuntea,
 Luni pica carte domneasca,
 La oaste sa mi-l porneasca.
 Iara Dragnea ce-mi zicea?

— Stancuta, nevasta mea,
 Tu s-asculti de maica-ta
 Pana-o veni neicuta.
 Si sa semeni busuioc
 In vatra noua de loc;
 Si d-o rasari frumos,
 Sa sti ca sunt sanatos;
 Iar d-o rasari palit,
 Sa sti ca m-am prapadit.
 Foicica s-o lalea,
 Dar Stancuta ce-mi facea?
 Noua ani ca-mi vaduvea,

¹ } *i povedea* — Ji umplea.

² *Brisca* — trasura boiereasca.

³ *Casachie* — macelarie, zahana.

⁴ *Pristol* — altar.

⁵ *Tabli* — tava.

Nici mai mult ca nu tinea,
Si cu altul logodea.
Dar unchiasul ce-mi facea?
Sapa si sapoi lua,
La gradina ca-mi pleca,
La gradina din luncet,
Unde curge apa-ncet.
Pe drum ca mi se uita:
Cand, in lungul drumului,
Zari coama murgului
Si saua voinicului.
De repede ce-mi venea,
Nici ziua buna ca-mi da
Si din gura-asa zicea:
— Ce faci, mosule,-n gradina?
— Sap via pe sub tulpina,
Sa sece din radacina.
C-am avut d-un fecioras
Si l-a luat turcii ostas;
S-am avut d-o nora rea,
Si azi e nunta la ea.
Dar voinicul ce-mi zicea?
— Lasa, mosule, via
Si hai sa vedem nunta.
Ca vie ii mai sapa,
Dar nunta nu-i mai vedea.
Si de zor ce se zorea,
Pe mos nici ca-l astepta,
Ci nainte ca-mi pleca,
Nici locul nu-l cunostea;
Pe unde era ogorul,

Crestea pirul si mohorul;
Unde erau curtile,
Crescuse cucutile.
Si mergea si iar mergea,
Si peste nunta ca-mi da,
De pe cal descaleca,
In grajdi de piatra-l бага
Si la masa ca-mi venea.
Iar nasul mi-l intreba:
— De unde esti, baietas
Din ce sat, din ce oras?
Aici cum de te aflasi?
— Sunt baiat din Taligrad
Si-am catanit la-mparat,
Si acum m-a liberat.
Aduceti mireasa-ncoa
S-o daruiesc cu ceva,
C-asa este datina.
Iar nasul ca porunceea,
Mireasa ca-mi aducea.
Dara el ce-mi mai facea?
In ochi negri mi-o privea,
Si el ca o daruia,
C-un galben o daruia.
Dar mana cand intindea,
Ea in deget ca-mi zarea
Inelusul de argint
Schimbat de la logodit.
Foaie verde iarba-amara,
Imi intra Stanca-n camara

Si-mi plangea pana-n diseara;
Soarele cand scapata,
Din camara ca-mi iese
Si din gura-asa graia:
— Beti, copii, va veseliti,
La nunta nu mai ganditi,
Ca mie ca mi-a venit
Dragnea cu care-am nuntit,

Ca mi-a fost mie ursit!
Foaie verde s-o lalea,
Dara Dragnea ce-mi facea?
Mare masa ca-ntindea
Si mi-si bea
Si mi-si manca,
Si tare se veselea
Cu nuntasii alaturea.

(C. N. Mateescu, Titesti, Arges)

CUPRINS

Unchesele

Foaie verde bob naut,
Bob naut si margarit,
Vineri maica m-a facut,
Sambata m-a botezat,
Dumineca m-a nsurat.
Luni cu mandra m-am plimbat,
Marti ordin ca mi-a picat,
Joi la oaste c-am plecat.
Si iar verde samulastra,
Lasai vorba la nevasta:
— Fa nevasta, sa m-astepti,
Noua ani si noua luni,
Si-nca noua saptamani.
Si de-i vedea ca nu vin,
Tu sa chemi fete surori,
Sa-mi sadeasca busuioc,
Opt-noua vetre de foc.
De mi-o rasari palit,

Sa stii ca m-am prapadit.
De mi-o rasari steblos,
Sa stii ca sunt sanatos.
De mi-o rasari mai verde,
Sa stii, mandro, mi-i mai vede.
De mi-o rasari uscat,
Sa stii ca m-am insurat,
Alta mandruta mi-am luat,
Pe tine ca te-am lasat.
Dar soldatul ce-mi facea?
Termenul i se-implinea,
Drumu-acasa ca mi-i da,
Si mergea ce-si mai mergea,
C-un mosneag se intalnea.
— Buna ziua, mosule!
— Multumesc soldatule!
— Un' te duci mai mosule!
— Ma duc, taica,-n deal la vie,

Ca s-o tai din radacina.
Ca n-are cui sa ramana,
Ca un fecior am avut,
In armata a murit.
Dar soldatu ce zicea:
— Mosule, i-adevarat,
Ca aveti o nunta-n sat?
Dara mosu ce zicea:
— De la deal de casa mea,
Joaca nunta noru-mea.
— Mosule, pe cine ia?
— Feciorul primarului,
Din capu orasului.
Dar el atunci ce-mi facea?
La nunta ca se ducea,
Necunoscut se facea,
El la masa s-aseza,
Si-nca bea si-mi ospata.
Frunza verde frunze verzi
Iar voinic in straie verzi
Pe oftat mi se puna
Si din gura-asa-mi zicea:

— Lautare, dumneata,
Ia cheama mireasa-ncoa,
S-o daruiesc cu ceva,
Din strainatatea mea.
Mireasa ca mi-si venea,
La soldat ca se ducea.
Dar soldatul ce-mi facea?
Mana-n pozanar baga,
Di-un inel ca mi-l scotea
Miresei ca i-l dadea.
Mireasa ca mi-l vedea,
Ea cu lacrimi mi-l uda,
Si din gura-asa-mi zicea:
— Si-am zis verde bob dudau,
{sta e barbatu meu.
Da' soldatul ce zicea?
— Beati, baieti, si ospatati
Mireasa sa nu mi-o luati,
Ca mireasa e a mea
Car' mi-a dat-o soacra-mea,
Din copilaria mea
Ca sa tin casa cu ea.

(C. Moberg, Titești, Tara Lovistei)

3. P{RINTI SI COPII

CUPRINS

Tudorel

Foicica ulmului,
La marginea drumului,
Drumul Tarigradului
Si schelii-mparatului,
Case nalte s-au zidit,
Carciumioara s-a gatit
Si frumos ca s-a boit.
Dar cine mi le-a cladit?
Savalasi Tudor,
Pazarghian Tudor,
Reisicol Tudor.
Foaie verde s-o lalea,
N-avea naiba ce lucra?
Tudorel mi se-ndemna
Si de tanar se-nsura,
Frumoasa mandra lua;
De frumoasa ce erea,
Carciumareas-o punea,
S-o chema, mare, Voica.
Dar unde carciumarea?
La marginea drumului,
Drumul Tarigradului
Si schelii-mparatului.
Cine pe drum ca trecea
La carciuma
Se oprea,

La Voichita
Se uita
Si de dragul ei tot bea:
Beau-si turcii
Papucii,
Ieniceri
Hangerile,
Croitori
Foarfecile,
Cirezari
Cirezile,
Ramaneau
Cu pungile,
De le oftau
Buzele!
Tudorel se-mbogatea
Si, d-avere ce-si avea,
Isi strangea
Si-si cumpara
Catarasi
Cu galbenasi,
Si cirezi
De boi d-ai grasi,
Herghelii
De cai
Frumosi,

Turme
De juncani
Spatosi.
Dar p-atat nu se lasa,
Ci-si facea Tudor, facea
Noua late mori de vant,
Noua mori pe subt pamant.
Ca noua d-or macina,
Banetul s-o aduna.
Tudorel se-mbogatea,
Dar la biruri
Mi-l pune
Si haraciuri
Ca-i cerea,
Mare greu l-impresura.
Si da Tudor, si mai da
Tot pe ani
Cinci pungi de bani,
Si p-o luna,
Punga plina.
Si da Tudor, si mai da:
Nu da banii
Cu punga,
Ci da sacii
Cu mana,
Lascai
Cu dimirlia,
Parale
Cu banita,
Dar de biruri
Nu scapa,
De haraci

Nu se platea.
Tudorel imi saracea,
Mare greu il cuprindea
Si, de vedea si vedea,
Din gurita ca-mi graia:
— Voico, sotioara mea,
Io pe tine cand te-am luat,
Eram tanar si bogat,
Si mai mult m-am bogatit
De cand, Voico, ne-am sotit.
Dar cainii mahalagii
Ne-a parat pe la beslii,
La haraciuri
Ca m-a pus,
Banisorii
Mi i-a scurs.
Am vandut,
Cum am putut,
Catarasi
Pe galbinasi,
Cirezile
De boi
Grasi,
Herghelii
De cai
Frumosi,
Turme
De juncani
Spatosi,
Ale noua mori de vant
Si p-ale de subt pamant,
Dar de bir

Nu m-am platit,
De haraci
Nu m-am scutit,
S-am ramas sarac lipit.
Matura hambarele
Prin toate colturile
Si, d-ei gasi faioara,
Sa mi-o cerni
In sitisoara,
S-o framanti
In lacramioare
Si s-o coci
La tatisoare,
C-am sa plec
Din tara-n tara
Ca s-ajung,
Din-sat in sat,
Pana-n targ
La Tarigrad,
La cinstitul de-mparat,
Si la el sa jeluiesc
Ca nu-i chip sa mai traiesc.
Si Voichita, d-auzea,
Lacramile
Ca-i curgea;
Hambarele
Matura,
Faioara
Ca-mi gasea,
D-o turtica
Mi-i facea;
In lacrami o framanta

Si la tate
I-o cocea,
Si in traista
I-o punea.
Tudorel mi se gatea,
Pe Voichita
Saruta,
Iar sarmana,
Vai de ea,
De foc mare lesina.
Soacra-sa imi alerga,
Apa rece ca-i punea,
Pe Voichita destepta.
Tudorel ca le graia:
— Iaca, maica, nora ta,
Pastreaz-o ca viata mea,
La-ntoarcere s-o gasesc
Asa cum ti-o daruiesc.
Tu, Voichito, soata mea,
Sa-ti pastrezi tot mintea ta
Si cinstea maicuta-mea,
Ca ma duc la Tarigrad,
La-naltatul de-nparat,
Ca la el sa jeluiesc
Ca n-am hal sa mai traiesc.
Tudorel le cuvanta,
Mana ma-si-i saruta,
Pe Voichita-mbratisa,
Drumuletu-si apuca
Si la Poarta se ducea.
Acolo, de-mi ajungea,
In genuchie-ngenuchea,

Trei zile-n poarta seadea.
Imparatul se uita,
Din ciubuc tutun tragea,
Si pe Tudor cand vedea,
Ciubucgiu-si trimetea,
La serai ca mi-l chiema
Si din gura-l intreba:
— Pazarghian Tudor,
Heisicol Tudor,
Savalasi Tudor,
Pe la noi
Ce-ai cautat,
Averea cui
Ti-ai lasat?
— Preacinstitule-mparat,
Mare rau m-a-mpresurat;
La haraciuri
Am fost pus
Si la biruri
Greu supus,
Tot pe ani
Cinci pungi de bani,
Si pe luna,
Punga plina.
N-am dat banii
Cu punga,
Ci-am dat sacii
Cu mana,
Lascai
Cu dimirlia,
Parale
Cu banita.

De haraci
Nu m-am platit
Si de bir
N-am ispravit,
Dar de tot am saracit,
S-am venit
Sa jeluiesc
Ca n-am hal sa mai traiesc.
— D-alei, Tudor, Tudorel,
Pazarghian Tudor,
Savalasi Tudor,
Heisicol Tudor,
Nu stii c-ai mai avut
Saxanale
Cu parale,
Samarasi
Cu galbenasi,
Cirezi multe
De boi grasi,
Hergheli
De cai
Frumosi,
Turme
De juncani
Spatosi,
Noua mori
Pe subt pamant
S-alte noua
Mori de vant?
— Imparate,
Le-am avut,
Dar pe toate

Le-am vandut,
Si haraciul
Mi-am platit,
Sa ma vaz cortorosit,
Cu maicuta odihnita.
Am platit cat am putut,
Dar de bir n-am mai avut,
S-am venit sa jeluiesc,
Sa ma lasi sa sangeclesc,
Ca n-am hal sa mai traiesc!
Imparatul, d-auzea,
Nici mai mult ca-l ispitea,
Ci din gura-l intreba:
— D-ai venit sa jeluiesti,
Unde vrei sa sangecesti?
Ori in Tara Romaneasca,
Ori in a Moldoveneasca,
Ori aici, in a Turceasca?
— Ba aici, in a Turceasca,
Ca sunt oile
Mai grase,
Albinele
Mai microase,
Vacsioarele
Mai laptoase,
Si-st aproape
Si de case.
Imparatul se-nvoia,
Slobozenie
Ca-i da,
Si porunca
Porunca

Sa stranga
Cat o putea
Din sangeacul care-o vrea.
Tudorel ca mi-si pleca,
Un vataf cu el lua,
Prin sangeacuri
Ca umbla,
Zaharele
Ca strangea,
Beilicuri
Ca punea,
Mari averi
Ca aduna,
Pana mi se satura.
La doi ani si jumatate,
Frige-l
Dorul,
Gandu-l
Bate
Sa se-ntoarca
De departe
Pan-acasa
La ma-sa
Si la draga
Voichita.
Doua luni sangecluia
S-alte doua imi trecea
Pana doru-l podidea,
S-atunci, mare, ce facea?
La-mparatul se-ntorcea
Si din gura mi-l ruga:
— Preacinstitule-mparat,

Io d-acas' cand am plecat,
Mamusoara
Mi-am lasat
Nemancata,
Nebauta,
De nevoie
Doar stiuta.
Pan-acum am tot rabdat
De maicuta departat,
Acum dor m-a apucat,
Ochi de lacrami mi-au secat;
Parul mi s-a caruntit,
Mustacioara-mi s-a lungit,
Dor de duca mi-a venit.
Sa-mi dai voie sa ma duc,
Doar cu suflet s-o apuc,
Si ce-o vrea maria-ta
Din avere tot mi-o da.
Imparatul l-asculita,
Voie buna ca-i dadea
Si averea-i daruia:
Saxanale
Cu parale,
Samarasi
Cu galbenasi,
Cirezi multe
De boi grasi
Si turme
De juncanasi.
La-mparatul se-nchina,
Mana, poala-i saruta,
Ziua buna ca-si lua,

Ciobanasii ca-si tocmea
Si spre casa se-ntorcea.
Merg pe cale
Tot cantand,
Din cavale
Suierand,
Ciobanasii
Tot jucand,
Magarusii
Tot zbierand,
Juncanasii
Sir mergand
Si boi grasi
Rumegand.
Mergu-si ziua si noaptea,
Pana iata-mi ajungea
Cam la drumul jumatate;
Far-odihna, nu se poate!
Atunci turmele oprea
Si din gura le graia:
— D-alei, voi, vatafilor,
D-alei, voi, ciobanilor,
Incet cu cirezile,
Incet cu oitele;
Nu taiati
Drumurile
Si nu calcati
Florile,
Sa le pasca mielele.
Io nainte-o sa v-apuc,
Io nainte-o sa ma duc;
Pana voi ca mi-eti sosi,

Io tainul v-oi gati:
Sapte buti oi destupa,
Simbrioara ca v-oi da,
Si pe trei v-oi insura,
In Domnul v-oi cununa,
Ca sa fim ca niste frati,
Toti de lume laudati;
Paine, sare c-am mancat
Si cu toti am asudat!
Tudorel, de le graia,
Calisor incalica,
Intr-o fuga
Se ducea,
Pan-acasa
Mi-ajungea.
Destiul chieie ca facea,
Portile ca descuia
Si la pimniti navalea,
Ca de mult, de cand plecase,
Vin in gura nu bagase.
El in pimnita intra,
Buti pe rand tot incerca:
Cerca una, cerca doua,
Cerca, mare, pan' la noua.
Tudorel mi se-mbata,
De garlici se-mpiedica,
Jos cu fata mi-si cadea,
Somn adanc il cuprindea.
Iata, mare, se-ntamplase
Ma-sa noaptea ca visase
Si din somn se desteptase.
Ea din somn se destepta,

Sete mare c-o ardea,
Limba-n gura-i dogorea
Si Voichitii ca-i zicea:
— Voica, Voica, nora mea,
Mi-te scoala, maica, scoala
S-adu mie vin in oala,
C-asa sete n-am avut
De cand maica m-a facut.
Voica,-ndata
Ce auzea,
Numa-n iie
Se scula,
Oala-n mana
Ca lua,
Lumanarea
C-aprindea,
In garlici ca se ducea
Si de el se-mpiedica.
Lumanarea
Ca stingea,
Ulcelusea
Ca spargea,
Indarat mi se-ntorcea
Si, de frica, ea zicea:
— Maica, maica, soacra mea,
Nu stii c-am sa-ti spui ceva!
Unul pimnita ne-a spart,
Butile c-a incercat,
A baut pan' s-a-mbatat
Si-n garlici mi s-a culcat.
Io de el m-am piedicat,
Lumanarea

C-am scapat,
Ulcelusea
Mi s-a spart!
Soacra-sa, unde-auzea,
Mana-n cui ca mi-si punea,
Lua biciul de curea
Si da-n Voica cat putea,
Si da-n Voica d-o batea
Si din gura-o suduia:
— Hei, catea
De nora mea,
De cand Tudor mi-a plecat,
Tu ibovnic ti-ai luat,
Banii de pe vin i-ai dat
Si cu el te-ai sarutat,
Ba-l aduci pana-n garlici,
Parca io n-as fi p-aici!
Voica, biet, se vaieta
Si din gura-i raspundea:
— Ba ma jur, maica, pe sare,
Pe paine, pe lumanare
Si pe sfintele icoane!
De cand Tudor mi-a plecat,
Nimeni nu m-a sarutat,
Ibovnic nu mi-am luat;
De vinul ce s-a vandut
Grija mare c-am avut,
Si la tine c-am venit,
Banii-n mana i-ai primit.
Soacra-sa n-o asculta,
Lumanare c-aprindea,
O franghie ca-ndoia

Si ca streangul o facea;
Pe-ntuneric se ducea,
In girlici ca ajungea,
Peste Tudor ca dedea,
Dupa git ca i-l punea
Si tragea si iar tragea,
Si din gura tot zicea:
— Trage bine, nora mea,
De nu ti-e inima rea
Si de nu e vina ta!
Tudor sufletul isi da,
Iar ma-sa
Si Voichita
Tocma-n pimnita-l baga,
Dupa buti il ascundea.
Vreme multa nu trecea,
Turmele
S-apropia
Si cirezile
Sosea.
De departe s-auzea
Clopotele
Rasunand,
Cavalasele
Cantand,
Magarusii-n oi zbierand.
Si la poarta cand sosea,
Ciobanasii mi-l striga:
— Ia te scoala, Tudore,
Si deschide portile,
Sa-i bagam averile;
Ia destupa

Butile
Si ne uda
Buzele,
Ca ni-s arse gurile!
Tudorel nu le raspunde,
Ca n-are, mare, de unde;
Numai Voica se scula,
Soacrii-si de veste-i da
Si cu roche se-mbraca.
Zorile
Se revarsa,
Portile
Se descuia
Si averile
Intra:
Saxanele
Cu parale,
Samarasi
Cu galbenasi,
Cirezi multe
De boi grasi
Si turme de juncanasi.
Toate-n curte de intra,
Loc de pus nu se gasea,
Asa multe ca crea!
Voica si cu soacra-sa
Inainte
Le iese, a
Toate-averile
Primea,
Masa mare
Le-ntindea,

Zece buti de vin scotea
Si frumos ii ospata.
Dar la masa ce vorbea?
Ca Tudor,
De dor
Fierbinte,
Se pornise mai-nainte
Sa gateasc' hambarele
Si toate cosearele,
Sa-si puie averile.
Atunci toti inmarmurea
S-unul p-altul
Se-ntreba,
Cand... vataful
Neculcea
In garlici se scobora,
Dupa buti ca-mi cauta
Si pe Tudor mi-l gasea,
Inghetat si omorat,
Cu franghie
Strans de gat,
Dup-o butie
Tarat.
El, afara de-l scotea,
'N sus cu fata
Mi-l pune, a
Iar Voichita,
De-l vedea,
Cu maini parul
Ca-si smulgea,
Langa dansul
Lesina.

Ma-sa-ndata c-alerga
Si, pe Tudor cand vedea,
Din teaca
Cutit tragea,
In inima
Si-l baga,
Peste fii-su mi-si cadea,
La un loc doi morti era.
Jale multa s-auzea,
Lacrami multe se varsa.
Stau ciobanii
De-l plangea,
Din cavaluri
Mi-l jelea:
Zbieretul
Oitelor,
Ca plansul
Surorilor,
Urletul
Dulailor,
Ca oftatul
Fratilor.
Ei pe Tudor mi-l scalda,
Mai frumos il premenea;
Cosciug unii
Mi-i facea,
Groapa altii
Mi-i sapa
Lui Tudor si maica-sa.

La biserica-i ingropa,
Cruce mare le punea,
Indarat ca se-ntorcea
Si la masa
S-aseza.
Din pomana
Le manca
Dupa cum e datina.
Foicica s-o lalea,
Voica, mare,
De vedea
Ca ramanea
Singurea,
Sotior ca-si alegea
P-un cioban mai tinerel,
Tinerel
Si frumusel,
Semanand cu Tudorel.
Ea de mana
Ca-l lua,
La biserica
Mi-l ducea,
La icoane-ngenuchea,
Trei matanii ca facea,
Voie Domnului cerea
Si popa mi-i cununa,
Dupa legea crestineasca,
De ei sa se pomeneasca.

(G. Dem. Teodorescu, Bucuresti).

APRECIERI

V. ALECSANDRI

Mie mi-e drag romanul si stiu a pretui bunatatile cu care l-au daruit natura. Mi-e drag sa-l privesc si sa-l ascult, caci el e simplu si frumos in infatisarea lui, caci e curat, intept, vesel si poetic in graiul sau.

Imi plac obiceiurile sale patriarhale, credintele sale fantastice, danturile sale vechi si voinicesti, portul sau pitoresc, care, la Roma, se vede sapat pe Columna lui Traian, canticile sale jalnice si melodioase, si, mai ales, poeziile sale atat de armonioase!

Eu il iubesc si am multa sperare intr-acest popor plin de simtire, care respecta batranetile, care-si iubeste pamantul si care, fiind mandru de numele sau de roman, il da ca un semn de cea mai mare lauda oricarui om vrednic, oricarui viteaz, fie macar de sange strain.

.....

Aceasta balada (MIORITA), al carei subiect e foarte simplu, incepe cu doua versuri ce sunt totodata si o minunata icoana poetica si o dovada de dreapta pretuire ce poporul stie a face de frumusetile tarii sale:

Pe-un picior de plai,
Pe-o gura de rai.

Romanul isi iubeste pamantul unde s-a nascut, ca un rai, din care nici tiraniile cele mai crude nu sunt in stare de a-l goni. Cate navaliri de barbari au trecut peste biata tara! Cate palme dumnezeiesti au cazut peste bietul roman!... Si cu toate acestea, poporul a ramas neclintit pe locul sau, pastrandu-si nationalitatea in mijlocul aprigilor nevoi si zicand spre mangaiere: Apa trece, pietrele raman!

(*Romanii si poezia lor*, in revista *Bucovina*, 1849, nr. 32, 30 septembrie; *Poezii populare ale romanilor*, II, aBucurestii, Editura pentru Literatura, 1965, pp. 321, 344)

Romanul e nascut poet!

Inzestrat de natura cu o inchipuire stralucita si cu o inima simtitoare, el isi revarsa tainele sufletului sau in melodii armonioase si in poezii improvizate.

De-l munceste dorul, de-l cuprinde veselia, de-l minuneaza vreo fapta mareata, el isi canta durerile si multamirile, isi canta eroii, isi canta istoria, si astfel sufletul sau e un izvor nesfarsit de frumoasa poezie.

Nimic dar nu poate fi mai interesant decat a studia caracterul acestui popor in cuprinsul canteclor sale, caci ele coprind toate pornirile inimei si toate razele geniului sau.

(*Poezia populara*, aparuta ca prefata la *Balade (Cantece batranesti)*, Partea I, Iasi, Tipografia „Buciumului Roman“, 1852; *Poezii populare ale romanilor*, adunate si intocmite de Vasile Alecsandri, aBucurestii, Editura pentru Literatura, 1965, p. 99)

Baladele sunt arii vechi ale carora cuvinte totdeauna amintesc vreun suvenir istoric sau vreun roman de amor. Taranii de la munte, carii sunt adevaratii barzi romani, canta aceste balade cu un glas plangator foarte lin, cu un *mouvement* amiscare, ritmi de muzica cu totul neregulat, staruind asupra notelor de cantec si iutind pe cele de fantazie. Ei sti u sa deie acestor arii o expresie de intristare visatoare, un efect extraordinar.

(*Melodiile romanesti*, in *Romania literara*, nr. 9, 27 februarie 1855; reprodus in V. Alecsandri, *Opere*, IV, Bucuresti, Editura Minerva, 1974, p. 394 — colectia „Scriitori romani“)

M. EMINESCU

Cronicele noastre, descrierea lui Matei Basarab, facuta de diaconul Paul de Aleppo, scriitorii poloni marturisesc ca la mesele domnilor Basarabi si Musatini se canta si se glumea mult. Astfel bunaoara canteclul dezgropat

Stefan, Stefan domn cel mare,
Seaman pe lume nu are...

se canta *unisono* de catre toti mesenii. Bufonii isi faceau mendrele, zicandu-i lui voda „mai vere“, curtile domnesti erau pline de cimpoiiasi, ospetele tineau cate douasprezece ceasuri in sir, si-n aceasta viata, pentru care Miron Voda Baranovski zice ca, „e dulce domnia la Moldova“, rasuna numai din cand in cand buciumul razboinic chemand Vrancea si Campulungul, Sorocea si Tigheciul, Tara de Sus si Tara de Jos, sub cei doi vornici ce comandau ariplele impotriva dusmanului. Pe cai, carora le ziceau:

Asterne-te drumului
Ca si iarba campului
La suflarea vantului...

in tara, s-arunca o adevarata vijelie spre margine si vai de neamul ce-i incapea pe mani.

Ceea ce presupunem este insa ca in vremea unora dintre dinastii romani cata sa fi existat o epopee literara ale carei ramasite fragmentare se mai gasesc astazi si cari pe zi ce merge se imputineaza.

(Prefata la E. Baican, *Literatura populara romana...*, Brosura I, Bucuresti, 1882)

N. IORGA

Cu balada a inceput in Apus si Rasarit, adunarea poeziei populare. „Ramasitele din poezia veche“ ale episcopului scotian Percy samana cu cantecele noastre batranesti si rostul lor fusese acelasi — a pastra o traditie istorica nescrisa, si chipurile, faptele trebuiau sa se potriveasca, vechea noastra viata de munti si vai, cu voievozi in lupta, fiind asemeni cu viata „muntenilor“, *highlanderilor* din „partile inalte“ al Scotiei, unde se traia viata de familie, de *semintie* (clan) in acelasi fel ca si la noi.

.....

Balada se canta, sau, mai bine, se zice. Zicerea aceasta e o recitare melodica. Putem spune ca partea de cantec intovarasese partea de poezie, o recheama in minte — caci altfel omul nu e in stare a da nimic —, o intretine, indemnand si incalzind pe „zicator“, o adaoga si o preschimba insa, prin caldura creatoare care-l cuprinde pe acesta incetul cu incetul. O rima prea neteda, repetata la fiecare pereche de versuri, ar fi o piedica. Prea s-ar cere mult de la acela care „zice“, daca ar fi sa stie pe de rost atatea balade. De fapt sunt rime pe care le inaltesti in acelasi cantec dat de oameni deosebiti. Ele sunt niste cuceriri tehnice asa de insemnate, incat nu se pot uita lesne. Plac prea mult pentru a nu se opri in amintire. Si ele sunt de folos, slujind ca niste puncte de orientare si regasire. Iar intre dansele se deapana balada, in sunetul incet, discret umbrat al cantecului, nu in saltul eroic al unor rime indraznete, ci lunecand de la un vers la altul pe forme comune verbale, care se pot inlocui cu cea mai mare usurinta. Cantecul da ritmul, el statorniceste lungimea si felul versului, peste rimele cele mai dese, care se preschimba necontenit intre sine, povestea

se desfasoara, bine ritmata, potrivita pe deplin cu acel cantec calauz si tovaras, care merge el inainte si face ce vrea din ce vine dupa dansul, iar, din loc in loc, fulgera o rima rara aratand cantaretului ca nu s-a inselat, ca, da, acesta e drumul cel bun, ca, merge tocmai pe tocmai in urmele inaintasilor sai, el a atins punctul care trebuia atins si de unde calea se lamureste mai departe.

(*Balada populara romaneasca. Originea si ciclurile ei*, Valenii de Munte, Tipografia „Neamul Romanesc“, 1910, pp. 9, 13 — 14)

MIHAIL SADOVEANU

Balada aceasta a *Mioritei* fara seaman in literatura noastra este cel mai mare titlu de glorie al poetului de la Mircesti. Daca numai atata ar fi facut era de ajuns ca sa traiasca pana la amurgul neamului.

.....

Pare ca nu ne dam indeajuns sama de puterea uriasa pe care o au nevino-vatele stihuri de a prefaca sufletul omenesc. Falangele lor marunte au batut intruna la poarta sufletului omenesc, vorbindu-i dulce si imblanzindu-l. Dumnezeuiescul si simplul pastor in inima caruia au tremurat lacrimile de lumina ale *Mioritei* nu si-a inchipuit ca blandu-i cantec va fi un sol al revolutiilor sociale. Nici Alecsandri nu si-a inchipuit poate asta, cand il asculta fermecat, cu ochii la stele... Cu toate acestea, a fost atat de adevarat ca prin glasul poetilor vorbeste Dumnezeu...

1921

(*Miorita*, in vol. *Marturisiri*, a Bucurestii, Editura de Stat pentru Literatura si Arta, 1960, p. 94, 95)

Din viforurile trecutului au plutit, inganandu-se pana la noi, si cantecele batranesti, paseri albastre ale fantaziei. Unele din aceste balade sunt pline de putere de expresie, cum e de pilda, *Cantecul Corbei*, despre care asa de frumos vorbea, neuitatul maestru Delavrancea. Altele au o stranie putere de evocare, ne fura spre lumi romantice, ca atunci, de pilda, cand e vorba de acel *Toma Alimos*.

.....

V-as ruga sa va reamintiti a in *Miorita* acea alegorie fara pareche care imbraca moartea, dusmana omului, in haine de mireasa zambitoare, apoi acea dramatica sosire a mamei care vine intrebando de flacaul ei... Aici versul devine violent rupt si frant; se armonizeaza fondul cu rima asa de plin, incat parca am avea de-a face cu opera unui mare mester de sunete si rime...

În toată structura ei, această baladă unică este așa de artistică, plină de o simțire așa de înaltă pentru natura eternă, încât eu o socotesc cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru.

1923

(*Poezia populară*, în vol. *Marturisiri* a București, E.S.P.L.A., 1960, pp. 100—102)

OID DENSUSIANU

Odinioară munții noștri trebuie să fi răsunat des de un cântec vorbind despre moartea unui păcurar; astăzi acest cântec, al *Ciobanasului*, se aude numai prin câteva locuri, dar în versurile duioase și cu împletiri de minunate imagini a păstrat toată poezia lui primitivă, care în câteva cuvinte numai exprimă bogățiile de simțire și ne duce spre o viziune mareată când o ascultăm, spunându-ne:

— Foaie verde de trei flori,
Ciobanas de la miori,
Un-ti-a fost moartea să mori?
— Sus în varful muntelui,
În bataia vantului,
La cetina bradului.

Ideea morții e încadrată aici în tristetea, dar și în mandria oarecum pe care le simte pastorul trăind în singurătatea munților.

Ceea ce era redat în *Ciobanasul* mai domol, în versuri de înșirare lină, apare în *Miorita* cu miscări de ritm repezi, cu cadentări sacadate, în versuri cum le întâlnim și altele în poezia populară, așa că, în ceea ce privește forma, aceste două poezii ne arată, fiecare în felul ei, ce efecte de armonie, câtă muzicalitate au putut fi realizate în graiul poporului nostru. *Miorita*, însă, fata de cealaltă poezie, are superioritatea de a ne duce spre o inspirație mai bogată, mai complexă, de a cuprinde motive de o varietate care nu a împiedicat prezentarea lor în linii limpezi și cu o impresionantă condensare. De altă parte, cu toate că, așa cum a ajuns până la noi, cuprinde multe elemente lirice — am putea chiar spune că ele predomină —, *Miorita* se razima pe un fond epic, și când nu reiese direct, se prelungește în ecouri ușor de recunoscut și dându-i în totul o desfășurare de vigoare și maiestate.

(*Viata pastorească în poezia noastră populară*, vol. II, București, Editura Casei Școlare, 1923, pp. 39—41; 42—43)

LUCIAN BLAGA

O balada abrupta, cu vedenii si inchegari simbolice, o balada despre care nu s-a prea vorbit la noi, desi suporta, fiind reprezentativa in felul sau, o comparatie cu *Miorita* sau *Mesterul Manole*. *Voichita* e balada noastra „romantica“ prin exelenta. E mai putin rotunjita decat *Miorita*, mai putin tesuta, din umbre si penumbre, dar are calitati de imaginatie, cari intrec tot ce a creat poporul nostru cu frane largi de fantezie. *Voichita* are viziune si un ciudat element apocaliptic. Daca *Miorita* e o creatie a vietii ciobanesti sub stele, in mijlocul muntilor, *Voichita* ramane creatia caracteristica a vietii de sat, din belsug incercat de misterioase dezastre.

(*Balade in traducere*, in *Cuvantul*, anul II, nr.299, 4 noiembrie 1925, p.1; reproducere in *Ceasornicul de nisip*, Cluj, Editura Dacia, 1973, pp. 118— 119)

Nu vom vorbi despre vreo varianta elvetiana a *Mioritei*, cum s-ar crede, poate, dupa titlul ce-l punem in fruntea acestor randuri, nici despre vreun alt motiv baladesc, ce s-ar inrudi mai de aproape sau mai pe departe cu cel al ciobanasului care-si inchipuie moartea ca o nunta. Oricat de calatoare ar fi motivele legendelor si baladelor — *Miorita*, desi prin biruitoarea ei frumuseti ar fi putut sa biruiasca si hotarele etnice, a ramas a noastra. Ea n-are surori in alte graiuri, cu atat mai putin vreo sora in tara ghetarilor. Vrem sa vorbim despre chiar *Miorita* romaneasca in Elvetia...

Am avut norocul sa asist personal la sedinta inchinata poeziei noastre populare de Societatea etnografica elvetiana.

Efectul conferintei si lecturilor d-lui Hauswirth a fost coplesitor. Intre bucatile citite figurau *Miorita*, legenda *Soarele si luna*, balada *Toma Alimos*, un descantec impotriva ielelor si o serie intreaga de cantece scurte. Ca roman, subsemnatul am avut o bucurie din cele mai rare urmarind discutiile ce au urmat conferintei.

...Adancimea „orfica“ a conceptiei despre moarte ca „a lumii mireasa“ a impresionat indeosebi auditoriul..., profunzimea si rezonantele sentimentului cosmic, cu totul aparte ce se desprinde din aceasta poezie „mult superioara tuturor literaturilor populare europene pe care au avut prilejul sa le cunoasca“..., motivele acestei poezii atat de variate si totusi atat de unitare ca stil, trebuie sa aiba o vechime considerabila precum se poate deduce din amestecul cu totul

ciudad al elementului pagan cu cel creștin (*Soarele și luna*) sau chiar sentimentul morții exprimat în *Miorita*, caruia i-ar putea găsi o analogie doar în apetitul morții la traci.

(“*Miorita*” în *Elvetia*, în *Drumul nou*, anul I, nr. 13, 1931 p.1—2; reproducere în *Ceasornicul de nisip*, Cluj, Editura Dacia, 1973, pp.157, 159—160)

Recititi de ex. legenda poetizată *Soarele și luna* din colecția lui aG. Dem. I Teodorescu și veți găsi viziuni prin nimic inferioare celor mai admirate din marile poeme ale omenirii de la *Divina Comedie* până la *Faust*.

Drept încheiere să mi se îngăduie să dau expresie și unui gând restrictiv. As dori ca acest elogiu adus satului românesc să nu fie înțeles ca un indemn de atasare definitivă la folclor și ca îndrumare necondiționată spre rosturi satești. Cultura majoră *nu repetă* cultura minoră, ci o *sublimează*, nu o marește în chip mecanic și virtuos, ci o *monumentalizează*, potrivit unor vii forme, accente, atitudini și orizonturi launtrice.

(*Elogiu satului românesc*. Discurs de recepție rostit la Academia Română în ședința solemnă din 5 iunie 1937, tipărit la *Monitorul oficial*, 1937, pp. 15—16)

D. CARACOSTEA

În cercetarea istoriei motivelor cu un pronunțat caracter etnic, ca *Miorita*, compararea variantelor nord-dunărene cu ceea ce întâlnim la armeni ne poate pune la îndemână, ca și în studiile lingvistice, un însemnat mijloc de orientare. Acele forme poporane (versificare, imagini, motive etc.) pe care le găsim la noi și la armeni, fără ca ele să poată fi explicate prin poligenezie sau printr-o expansiune generală balcanică, sunt prețioase puncte de sprijin în cronologie, ne duc către o perioadă de straveche unitate românească. Și, dimpotrivă, când un motiv etnic, strans legat de felul de viață al romanilor din trecut, nu apare la armeni și nici nu putem explica dispariția lui acolo prin schimbări esențiale în indeletnicirea masei poporului, atunci avem un temei puternic să afirmăm ca acel motiv s-a dezvoltat după separarea definitivă a ramurilor principale ale poporului român.

(“*Miorita*” la armeni, în vol. *Omagiu lui Ion Bianu*, București, 1927, p. 91; reprodus în *Poezia tradițională română. Balada populară și doina*, vol. I, București, Editura pentru Literatură, 1969, p. 195)

PETRU CARAMAN

Produsul folcloric, mai ales când trăiește intens în sufletul colectivității, nu cunoaște decât o fixitate cu totul relativă. Circulația orală punând stăpanire pe el, îl poartă în voie în cele mai îndepărtate puncte din spațiu, astfel ca îl plasează în situații și circumstanțe care diferă de la un ținut la altul, de la o localitate la alta și chiar de la ins la altul în aceeași localitate. Așa ia naștere infinitul număr de variante, care, prin partea lor necomună, reprezintă tot atâtea individualități regionale cu sau fără talent, ori cu talent mai mare sau mai modest, tot atâtea concepții estetice, tot atâtea chipuri de a privi viața și lumea prin prisma subiectului aceluși produs. Creațiunea folclorică apare întrucâtva sub chipul unei ape curgătoare care tinde să se adapteze formelor de teren pe unde și-a trasat matca și să reflecteze în oglinda valurilor sale peisajele ce străbate, ba încă, parăsindu-și pe cale mare parte din elementele ei proprii, primește altele nouă, condiționate de felul vegetației și al pământului pe unde trece, deși manifestă simultan și o puternică tendință conservatoare pentru cele ce poartă cu sine de la izvor.

(*Adaptarea baladei la împrejurări specifice, în Contribuții la cronologizarea și geneza baladei populare la romani*, Imprimeria Națională 1932; reeditare în vol. Petru Caraman, *Studii de folclor*, I, București, Editura Minerva, 1987, p. 129)

G. CĂLINESCU

Întaiul mit e *Traian și Dochia*, simbolizând constituirea însăși a poporului roman. El a încântat pe romanticii noștri în frunte cu Asachi, care e primul getizant. Propriu-zis circula numele de Traian, de Dochia, Dochita, în colinde. Asachi a răspândit povestea Dochiei, fata lui Decebal, urmărită de Traian și prefăcută de Zamolxe, la rugămintea ei, în stancă, spre a scăpa de urmăritor.

Al doilea mit, cu ecoul cel mai larg, e *Miorita*, cu punctul de plecare în cântecul batrănesc publicat de V. Alecsandri. Proporțiile mitului au crescut în vremea din urmă până într-atâtă, încât s-au făcut comparații cu *Divina Comedie* și mulți îl socotesc ca momentul inițial al oricărei culturi autohtone. Aici e simbolizată existența pastorală a poporului roman și chiar unitatea lui în mijlocul real al țării reprezentat de lantul carpatin.

.....

Mitul *Mesterului Manole* (*Monastirea Argesului* din culegerea V. Alecsandri) are mereu o iradiatiune puternica. Tema, ca intotdeauna in astfel de imprejurari, e de o circulatie mai larga decat solul tarii, in sa versiunea romana este originala si autohtonizata, intrucat se leaga de vestita biserica de la Curtea de Arges, a lui Neagoe, devenita astfel pentru literatura noastra un fel de mic Notre-Dame-de-Paris. Legenda vorbeste, ce-i drept, de Negru Voda, fara a starui asupra identitatii manastirii, in sa traditia s-a oprit asupra celui mai stralucit monument al locului. Este fara importanta ca legenda se regaseste la popoarele inconjuratoare, mai ales ca cu greu se poate dovedi de unde a pornit. El n-a devenit mit decat la noi si prin mit se intelege o fictiune ermetica, un simbol al unei idei generale. O astfel de ridicare la valoarea de mit este proprie literaturii romane.

(*Istoria literaturii romane de la origini pana in prezent*, Bucuresti, Fundatia Regala pentru Literatura, 1941; Editia a II-a, revazuta si adaugita, Bucuresti, Editura Minerva, 1982, pp. 58—59)

MIRCEA ELIADE

Nu este deloc intamplator ca cele doua creatii de seama ale spiritualitatii romanesti — *Miorita* si *Balada Mesterului Manole* — isi au temeiul intr-o valorificare a mortii. Ideea de reintegrare in Cosmos prin moarte este evidenta in *Miorita*, si nici nu trebuie sa ne surprinda, tinand seama de originile ei ritual-funerare. Numai pentru un cercetator superficial, care ar judeca prin criterii empiriologice, prezenta aceasta a mortii ar putea insemna un stigmat suspect pentru sanatatea sufleteasca a poporului roman. Prezenta mortii in centrul spiritualitatii populare romanesti nu insemna in sa o viziune pesimista a lumii, o rarefiere a debitului vital, o deficienta psihica. Un contact direct cu viata taraneasca infirma hotarat aceste supozitii; romanul in genere nu cunoaste nici teama de viata, nici betia mistagagica (de structura slava), nici pesimismul religios, nici atractia catre asceza (de tip oriental). Si, cu toate acestea, cele doua creatii capitale ale spiritualitatii populare romanesti poarta in miezul lor o valorificare a mortii. Dar prezenta mortii nu este, aici, negativa. Moartea din *Miorita* este o calma reintoarcere „langa ai sai“. Moartea din *Mesterul Manole* este creatoare, ca orice moarte rituala. Indeosebi in aceasta din urma identificam

o concepție eroică și barbătească a morții. Romanul nu cântă moartea, nici n-o dorește, dar nu se teme de ea; iar când e vorba de o moarte rituală (razboi, bunăoară), o întâmpină cu bucurie.

Valorificarea aceasta a morții rituale o aveau și strămoșii geto-daci ai romanilor. Getii, „cei mai buni și mai drepti dintre tracii” (Herodot, IV, 93), nu se temeau de moarte, pentru că socoteau că „nu mor”, ci numai schimbă locuința (Iulian Apostatul). Este fără îndoială, o viziune proprie acestui grup etnic geto-trac, pe care antichitatea îl pretuia, și căruia numai vicisitudinile soartei și poziția lui geopolitică nu i-a îngăduit să joace rolul pe care-l merita în istoria universală.

Conceptia aceasta a „morții creatoare”, cu toate implicațiile ei stravechi, a fost acceptată și transfigurată de creștinism. Departe de a „lichida” schemele teoretice arhaice derivate din mitul cosmogonic, creștinismul le-a absorbit continutul spiritual. În fond, era de acceptat că o religie ecumenică, avându-și centrul într-o valorificare a suferinței și într-o interpretare optimistă a morții, să accepte credințe și obiceiuri structurate în jurul ideii de moarte creatoare.

(*Comentarii la legenda „Mesterul Manole”*, București, Editura „Publicom”, 1943, pp. 130—132, 133)

D. CARACOSTEA

Această idee a pasivității, a fatalismului, a liniștii în fața morții revine neconținut în exegezele baladei și în generalitățile folclorice de tot felul. Până în zilele noastre este un loc comun pentru toți căți vor să ne caracterizeze.

Dar ansamblul literaturii noastre populare, atât cel epic cât și cel liric, arată că este mai mult decât o exagerare, o dezumanizare, să admiti, ca produs al factorilor istorici sau reflex al caracterului etnic, un fatalism care merge până la primirea morții, fără a reacționa. De la caracterul de jale propriu liricei noastre până la presupusul pasivism din *Miorita* este drum lung. Este drept că credința în soartă, în *ce ti-e scris*, este o trasătură caracteristică a poporului nostru. Dar la fel și a altor popoare. De altă parte, întreg mediul epicii noastre populare arată că această credință nu smulge din suflete resortul adânc omenesc de a reacționa acolo unde, ca în situația din *Miorita*, lucrul ar fi posibil.

Treptat, parerea despre fatalismul ciobanului a devenit dogma de aici, prilej pentru unii de filozofare și de retorism, pentru alții indemn de a banui autenticitatea textului. Ar fi un caz unic în istoria literaturilor — au afirmat aceștia din urmă — ca eroul să aude de complot și să-și facă testamentul, resemnându-se fără să ia nici o măsură de apărare.

Rezulta că explicările de psihologie etnică în felul celor amintite nu sunt indigestibile. Avem la cei care subliniază *fatalismul din „Miorita”* o falsă înțelegere a semnificației. Optica justă, neputând fi dată nici prin jocul fireștilor resorturi sufletești, nici prin împrejurări proprii acestui neam românesc, să fie dobândită din însăși structura estetică a baladei, confirmată prin istoria ei.

De altminteri, presupusa liniște în fata morții, în care atăta vază o trasatură etnică românească, este dezmințită comparativ de o singură observație: este suficient ca cineva să asiste la o înmormântare apuseană, pentru ca să-și dea seama că acolo liniștea în fata inevitabilului este mai mare decât ce vedem la noi.

(*O frescă folklorică*, în *Revista Fundațiilor Regale*, anul X, nr. 1, 1 Ianuarie 1943, p. 161—162; reprodusă în cap. III. *Balada populară română* din vol. *Poezia tradițională română*, vol. II, București, Editura pentru Literatură, 1969, p. 264—265)

N. CARTOJAN

Românii timocenii locuiesc în sate aproape compacte, în ținutul sârbesc care se întinde la sudul Banatului și al județului Mehedinți și Dolj, de la Dunare până în creierii muntelui Ratan, între râul Morava și Valea Timocului. Ei vorbesc o limbă care în unele părți — rasarit de linia Techia-Zaicieri spre valea Timocului continuă graiul românilor din Oltenia; iar în alte părți — spre apus de linia Techia-Zaicieri și pe valea Mlavei — se apropie de a românilor din sudul Banatului.

Un trecut cuminț de mai multe veacuri a legat astfel printr-o strânsă solidaritate creștina cele două maluri ale Dunării. Să nădăjduim că în formele noi, în care se va așeza viața Europei de mâine, sârbi și români vor continua linia tradiției seculare a stramosilor lor și că sârbi vor înțelege, în sfârșit, că românii din valea Timocului sunt o realitate etnografică ce nu se poate tagadui, de care nu trebuie să se teamă, dar care au dreptul la biserică și școală în limba părinților lor. E un drept pe care noi l-am recunoscut sârbilor din Banatul

romanesc. Trebuie insa sa recunoastem in aceasta cauza vina noastra. Noi am dat totul, sarbii nimic. O prietenie sincera intre popoare vecine nu se poate intemeia insa decat pe recunoasterea reciproca a drepturilor nationale.

(*Poezia populara a romanilor din Valea Timocului*, studiu introductiv la culegerea lui C. Sandu-Timoc: *Poezii populare de la romanii din Valea Timocului*, Craiova, Editura Scrisul Romanesc, 1943i, pp. 3, 9—10)

CRISTEA SANDU-TIMOC

Poezia populara de la romanii din Valea Timocului (stapanit intr-o mica parte de catre bulgari si in cea mai mare masura de catre sarbi), daca prin forma ei lasa de dorit in unele parti, prin fondul ei, caracterizeaza bogata imaginatie a sufletului romanesc din Carpatii Timocului, unde se aude acelasi grai ca in Oltenia si Banat si unde te simti pe valea Jiului sau a Cernei, pe Muntii Mehedintului sau Semenicul banatean.

Aceasta individualitate etno-psihologica a spiritului timocean, oltean si banatean, a permis existenta, la Portile-de-Fier, a neamului romanesc, pe ambele maluri.

Iata motivul care l-a facut pe prof. german de filologie romana Gamilscheg, sa afirme ca Valea Timocului este al treilea leagan de nastere si exista a neamului romanesc.

.....

Romanii timoceni nu au profesori de istorie si invatatori, dar isi canta trecutul prin lautarii lor, faclierii permanenti ai obidului suflet timocean. Cand isi canta baladele, in sunetul in care coarda viorii plange, batranii si tinerii plang trecutul strabun, in care eroii au insangerat pentru „legea“ si dreptatea romaneasca:

„Istorie romaneasca
Ca pentru sa pomeneasca“.

(*Introducere la Poezii populare din Valea Timocului*, culese de C. Sandu-Timoc, 1943, Editura Scrisul Romanesc, 1943i, pp. 27, 30 — colectia „Clasicii romani comentati“)

G. CĂLINESCU

Vom observa ca baladele se canta la festivitati si indeosebi la nunti. Cantecele batranesti cele mai patetice au un vadit caracter nuptial, unele fiind, prin aspectul cinegetic, niste parafraze epice ale oratiilor de nunta. *Miorita* se canta si la nenorocirea unui tanar care a murit nelumit, inmormantarea tinand loc si de ceremonia nuntii. Tematic, multe balade contin, ca pagini ale unei scoli a dragostei, exemple de insotiri fatale, de nuptii tragice, de erori pedepsite.

.....

Chira Chiralina este, in latura, pasionala, o sangeroasa nuvela italiana. Fratii ei omoara pe seducator si, banuind, se vede si pe fata de perversitate (intr-una din variante), o ung cu pacura si-i dau foc. Intr-o nuvela din *Decameron*, aman-tul Isabettei e ucis de fratii ei.

.....

De fapt cele mai bune balade si chiar si cele mai modeste sunt, in intre-gul lor, pagini rupte din viata, cu mare profunzime de culoare locala, picturi pline de detalii, documente colcaind de realism. Nu rapirea unei fete este carnea epica in *Chira Chiralina*, ci Braila cu Dunarea plina de caice, bolo-zane, sandale, galioane, cu traficanti stransi la crasma, cu amestecul de natii... Documentele istorice nu ne dau o imagine mai proaspata decat aceste balade, de un adevăr izbitor.

(*Arta literara in foldor*, in *Istoria literaturii romane*, I, Bucuresti, Editura Aca-demiei, 1964, pp. 216, 219)

GHEORGHE VRABIE

Ciobania, indeletnicire veche la romani, a fost ridicata, de catre cantaretii anonimi mai mult decat oricare alta pe culmile unor creatii orale specifice. Impletind legenda milenara — nelipsita genului eroic — cu insusi felul de viata pastoreasca din Carpati si sesurile Dunarii, ei au realizat balade de o rara maiestrie artistica cum sunt: *Miorita*, *Dolca*, *Dobrisan* si altele.

.....

Dupa primul si indeosebi, dupa cel de al doilea razboi mondial, balada nu mai e auzita in forme fabuloase, stralucitoare ca arta tipica a acestui gen. Observam ca ea a intrat intr-o faza de deepicizare, de pierdere a stilului ei narativ. In locul inlantuirilor episodice, a dialogului, a imaginilor legendare, si-au

facut locul cantecul lirico-narativ. Fenomenul s-a constatat ca propriu chiar in cea de-a doua jumatate a secolului al XIX-lea.

Dezvoltata in conditii istorico-sociale speciale, balada a avut perioada ei de viata glorioasa. Din Evul Mediu si pana in secolul al XIX-lea, ea a cunoscut la romani o inflorire stralucitoare, fiindca mediul in care s-a dezvoltat ii era prielnic. S-a dezvoltat mai mult in anumite spatii, gasea un climat care-i favoriza nasterea si cresterea ei. Ajunsa in alte locuri mai putin prielnice, s-a intamplat acelasi lucru care se petrece cu o planta rasadita in sol neprielnic... E drept, ca in secolul nostru au aparut poezii narative cu profil eroic, dar acestea sunt altceva decat se intelege prin balada.

(*Balada populara romana*, Bucuresti, Editura Academiei, 1966, pp. 217, 501, 502).

Nararea evenimentelor (in balade) se face in asa fel, ca ea sa trezeasca interesul celor ce asculta. De aceea ei imbina realul cu fantasticul si cu fabulosul; spre a realiza conflicte pline de interes, recurg la episoade-sablon, care capata insa alura epica noua in cadrul altui subiect; sunt preocupati sa creeze eroi tipici, de aceea recurg la situatii si episoade epice care ofera patos si senzational putin comun; creeaza portrete si tablouri unice. Un erou ca Toma Alimos sau Corbea sunt de neuitat; tablouri dantesti, ca al inchisorii lui Corbea sau al bogatilor in turme din *Dobrisan*, frumusetea Badulesii, a Chirei s. a. m. d. au devenit clasice in literatura romana, ca multe pagini din Eminescu sau Creanga. Nu de mica importanta apar si ideile pe care le dezvoltă autorii anonimi. Uneori sunt balade foarte asemanatoare ca situatii episodice (*Chira — Ilincuta Sandrului*), ele au totusi o existenta de sine statatoare datorita tocmai laturii ideologice a subiectului.

Fiind evocativa, balada canta fapte strabune, de vitejie (termenul de „vitejie“ se cere a fi luat in sens mai larg, nu numai in sens de arme), profesional (in balade ca *Miorita*), ori erotic (in balade familiale, ca *Iencea Sabiencea*).

Declamata si cantata pe anumite melodii in fata multimilor adunate sa petreaca (la hramuri, nunti sau in balciuri), balada devine o poema retorica. Cantaretul tine o cuvantare in versuri, cu scopul de a informa asupra a ceea ce se intampla cand mama traieste cu turcul ori cand soarele vrea sa se casatoreasca cu sora-sa; informeaza despre faptele haiducilor etc. In sens larg, balada este,

prin natura ei, didactica și moralizatoare. Pentru a merge la inima ascultătorilor și a-i convinge și impresiona despre cele narate, lautarul se pune în situația unui orator popular. De aceea, în balada, predomină ca mijloace de exprimare figurile de stil, un sistem de repetiții folosit în scop afectiv. Cunoscute și în literatura oratorică a antichității, asemenea mijloace mai au de scop să sustină avântul retoric al cântărețului.

(*Folclorul. Obiect — principii — metoda — categorii*, București, Editura Academiei, 1970, pp. 323 — 324)

TUDOR ARGHEZI

Pe vestita Vale a Timocului sârbesc s-a ivit din cantece și din ghiocei o spita românească. Flacări și fetele ei au graiul de rădăcina al fraților dintre Dunare și Carpați. Deie-mi-se voie, ca unui cântăreț din scripcă, flaut și buci-um, să intru în hora lor, batându-le pământul cu opincile jucate pe pământul de peste Argeșul și Oltul de bastina veche.

.....

Noi românii am vițuit într-o înfrățire continuă cu Iugoslavia și, cu toate presiunile încercate și nedorite, n-am avut cu ea nici un război. E un fenomen deosebit între popoare vecine, care-și dispută teritoriile și înțelțetate.

Cartea acestor însemnări strânge și mai mult legăturile noastre de suflet și de minte și o considerăm ca o biruință.

Cunosc Iugoslavia, ca am văzut-o de curând la ea acasă.

.....

Singura mea părere de rău și adâncă e că n-am ajuns până la valea Timocului, în apele cărui se oglindesc frații noștri români.

(*Căteva cântec la Cantece bătrânești și doine din Valea Timocului* culese de Cristea Sandu-Timoc, București, Editura pentru Literatură, 1967, pp. 5, 6)

CRISTEA SANDU-TIMOC

Multe dintre faptele de arme ale domnitorilor români împotriva turcilor asupritori au trecut prin intermediul cântecelor populare, la miazăzi de Dunare, găsind ecou în epica bulgară sau sârba.

De aceea, mai mult decât epica noastră, cea bulgară și sârba evocă în balade

istorice sau legende eroismul Basarabilor, al lui Vladislav (Vlaicu Voda), care poarta primul razboi cu turcii pentru apararea Diului (Vidinului) la 1367, apoi luptele lui Radu, Dan I, Mircea cel Mare, Radul Beg (Radu cel Mare), Mihai Viteazul, Iancu Huniade (Sibinianin Ianco) si altii.

(*Prefata la Cantece batranesti si doine*, culese din Valea Timocului, Editura pentru Literatura, 1967, p. 7)

OVIDIU PAPADIMA

Ceea ce izbeste in arta picturala a poeziei noastre populare este puternica ei luminozitate. E frapant ca nu numai culorile pe care le sugereaza imaginile plastice din aceasta poezie sunt aprinse de o vie vibratie interioara, nu numai ca materia insasi a lucrurilor care apartin oamenilor sau mediului lor este adesea stralucitoare sau cel putin lucie, reflectand intens lumina, dar insasi atmosfera alcatuieste frecvent o baie de lumina pentru natura ca si pentru eroi.

Viziunea statuara a poeziei noastre populare e tot atat de complexa. Ea cuprinde atat grupurile — de oameni sau animale — cat si individul izolat. De cele mai multe ori viziunea aceasta e dinamica, cuprinde fiintele in miscare. Dar si aici hieratismul specific artei noastre populare nu lipseste. Simetrii — atat in ceea ce priveste componenta grupului, in care cifra de trei predomina, cat si in situarea subiectelor in raport unele cu altele — creeaza grupari armonice, adesea cu o trasatura de monumentalitate, mai ales cand e vorba de eroii baladelor.

Se pot decupa, din colinde si balade mai ales, scene care ar putea constitui tot atat de bine subiectul unui tablou, dar se apropie de viziunea sculptorului prin absenta preocuparilor de colorit, prin atentia acordata mai ales tinutei, gestului, atitudinii. E mult statuar in aceste scene, desi ar fi greu, adeseori imposibil, sa fie convertite in sculpturi propriu-zise. Mai apropiate ar fi de tehnica basoreliefului, care tocmai prin desfasurarea lui in suprafata ingaduie detalieri si complexitati imposibile de realizat in plastica tridimensionala.

In grupurile statuare pe care le infatiseaza baladele noastre populare, stilul se schimba fundamental. Aspre deosebire de hieratismul colindelor populare.

Suntem, s-ar parea, in baladele de la curtea domneasca, precum Radu Colomfirescu, in plina epoca de Renastere tarzie. Eroii sunt personalitati gigantice, asemenea condotierilor, animate de un puternic dinamism, ce transpare chiar in scenele statice precum cea a ospatului...

In baladele haiducesti, ai impresia ca treci dincolo de Renastere spre Baroc. Eroii sunt niste colosi, cu staturile si musculatura lui Michelangelo si a tablourilor lui Caravaggio. Portul lor ii arata ca sunt oameni ai locului, undeva mai spre Rasarit, unde vitejia isi are radacinile intr-un trecut eroic si dureros, aici la rascrucea unor imperii strivitoare. Stilizarea hieratica feudala a disparut. Sunt aici oameni aspri ai gleei, iesiti de-a dreptul din energiile inepuizabile ale poporului...

(Valori plastice in poezia noastra populara, in vol. Literatura populara romana. Din istoria si poetica ei, Bucuresti, Editura pentru Literatura, 1968, pp. 579, 589, 590—591, 592)

I. C. CHITIMIA

In zona sud-estica a Europei a cantecului epic, balada romaneasca ocupa un loc special. Avand un caracter distinct, chiar de la prima colectie Alecsandri, a fost culeasa si ordonata separat de poezia populara lirica.

Balada romana nu cunoaste fenomenul ciclizarii ca eposul sarbesc sau balina rusa. Singura exceptie, ciclul Novacestilor, cu dezvoltare in special in Banat, pare sa fi luat nastere sub influenta tehnicii cantecului sarbesc. In schimb, variantele adesea nu se rezuma la simple schimbari de culoare, ci ating continutul, dandu-i vibratie si un alt sens intim, incat se observa chiar fenomenul de prelucrare creatoare a motivului.

Fie ca motivul este autohton (*Miorita*), fie ca este de circulatie internationala (*Mesterul Manole*), balada romaneasca ajunge la realizari exceptionale. Versul baladei romanesti, in masura de 5-6 sau 7-8 silabe, este prin excelenta popular, cu o muzicalitate specifica, si nu cunoaste metrul lung al versului grecesc, sarbesc etc. Naratiunea este dinamica, dar nu cunoaste accente de retorism. Ea se mentine la epicul de efect artistic, pentru care lucru se foloseste cu predilectie descriptia colorata, in tablouri largi: desfasurarea luptei, infatisarea si caracterul eroilor etc. Nota aceasta este specifica prin insistenta cu care revine in creatie.

Balada populara romaneasca n-a apucat sa fie cunoscuta la timp in Europa. Cand s-au dat traducerile din colectia Alecsandri in limbi accesibile: franceza (1855), engleza (1856), germana (1857), trecuse inflacararea romantica pentru poezia populara si folclorul incepea sa intre in cercetare riguros stiintifica. Altfel, este sigur ca s-ar fi bucurat de un rasunet mai mare.

Valoarea literara a cantecului epic romanesc este de netagaduit. El este proportionat nu lasa impresia de lungime excesiva, fiind ascultat in trecut si citit azi cu placere.

Prin varietatea tematica si proportionalitate, prin calitatile sale de naratie si valoare artistica, prin unele capodopere, balada populara romaneasca se situeaza, in cadrul cantecului epic european, pe unul din locurile de frunte.

(*Balada populara romaneasca in context european*, in vol. *Folclorul romanesc in perspectiva comparata*, aBucurești, Editura Minerva, 1971, p. 139)

NICHITA STĂNESCU

Fara *Miorita* noi n-am fi fost niciodata poeti. Ne-ar fi lipsit aceasta dimensiune fundamentala. *Miorita* este scoala tristetii nationale. Matricea. Matca. Regina.

Sunetul ei e sunetul tatei alaptand; veghea ei este veghea celui care-si apara plodul.

Miorita nu este un cantec de pierdere. Cine pierde asa cum a pierdut ciobanul *Mioritei* este instapanit in sufletul pamantului. Da, in sufletul pamantului, pentru ca noi toti ne-am nascut pe pamant. Pentru ca pamantul este carnea stramosilor nostri si carnea pomilor nostri. Asa este: pom si om. In limba noastra diferenta dintre pom si om este diferenta dintre o consoana si o vocala.

(*Miorita*, in *Cartea de recitare*, aBucurești, Editura Cartea Romaneasca, a1972i, pp. 35—36)

Haiducul din Tara de Jos ne-a invatat lupta, dar mai presus de orice lupta, cinstea luptei. Fara minunata balada *Toma Alimos*, Eminescu n-ar fi existat. Fara Eminescu, noi cei care balbaim miraculoasa vorbire poetica, am fi fost niste muti. Campie pura, augur si sens al victoriei, *Toma Alimos* este steagul de barbatie al poeziei noastre. Nu exista vers bun, vers ales, vers memorabil care sa nu inchida in el, in silabe si in cuvinte, in visuri si in maretie, destinul sacru al haiducului din Tara de Jos. *Toma Alimos*, El, Domnia-Sa, ne-a invatat ceea ce

mai tarziu sau mai devreme poezia lumii numea a fi — inefabilul. El, Domnia-Sa, ne-a invatat mersul stelelor dinlauntru, catarate pe plamani si inecate in inima. Ce noroc pentru literatura noastra ca ne este cap si inceputura *Toma Alimos*. Ce noroc pentru balada, pentru Toma Alimos, ca il iubim cu neasemuire.

(*Toma Alimos*, in *Cartea de recitare*, aBucurestii, Editura Cartea Romaneasca, a1972i, pp. 36—37)

MARIN SORESCU

In fata unor astfel de creatii, te intrebi care sa fi fost psihologia autorilor, cum de le-au dat prin gand? Si ce au vrut sa spuna cu ele? Baladele sunt ceea ce ne-a ramas din lungul somn al unor copii mari, care „gandeau in basme si vorbeau in poezii“. Trebuie sa le luam ca niste documente, ca niste semne dintr-un alfabet, pe care inca nu-l cunoastem in intregime. Cat de civilizati vor fi fost getii, tracii, care — dupa spusele lui Herodot — erau la fel de numerosi ca indienii, daca n-au avut alfabet? Pana la descifrarea unor alfabete pierdute, sau poate pierdute inainte de a se naste, sa ne multumim cu aceste franturi de „foaie verde“, care, ca si frunzele, vin din vremuri spre noi, sa ne bata in geam. Ce minunate sunt, daca stam sa ne gandim, toate intamplarile Soarelui si Lunii, de pe vremea cand erau si astre, dar si frate si sora, si ce frumos infinitul mare din cer incapa in infinitul mic de pe pamant, umanizandu-ne si capatand un nou cerc, mai larg si mai cosmic! Stand cu mana sub cap si gandind la balade, parca am privi norii in care ghicim diferite straturi de forme si imagini, feti-frumosi si monstri, in care ghicim diferite straturi de potop. Potopul de veacuri uscat si evaporat, mai haladuieste inca, invizibil, in aburul acestor frumoase plasmuiuri.

(*Prefata la Novac si Zana. Balade fantastice*, Bucuresti, Editura Minerva, 1973, pp. XXIV— XXV, colectia „Mesterul Manole“)

ION TALOS

Un lucru ni se pare insa de netagaduit: cantecele a*Mesterul Manolă* a putut lua nastere numai in cadrul teritoriului balcanic. Raspandirea lui exclusiv pe aceasta arie, mai bine zis absenta lui desavarsita de la ucraineni si rusi, de la polonezi, cehi si slovaci, precum si de la maghiarii din Ungaria, adica de la toate popoarele invecinate, dovedeste faptul ca el ramane o problema de substrat.

Foarte probabil, cantecul are la baza, asa cum presupune Mircea Eliade, un „scenariu mitico-ritual“. Vechimea acestuia s-a pierdut in vreme. Caracterul ritual al textului s-a pastrat insa, in special in doua puncte extreme ale ariei, in Transilvania si Grecia, pana-n zilele noastre. In Transilvania, mai precis in Salaj, Lapus, Somes si Bistrita, el se colinda cu prilejul marilor sarbatori de iarna, pe cand in restul anului e interzis... El circula alaturi de alte colinde cu continut tragic si dovedeste stranse afinitati cu epica funebra, indeosebi cu cantecul zorilor.

.....

Dar daca textul a fost un scenariu „mitico-ritual“, iar azi, in Transilvania se colinda, alaturi de alte texte cu continut tragic, si in Grecia e cantat la inmormantari, ni se pare posibil de a sustine ca intr-o perioada indepartata, el trebuie sa fi fost bocet sau colind de doliu. Atatea sacrificii savarsite si „planse“ in decursul veacurilor pe teritoriul balcanic au dat nastere unuia „dintre cele mai miscatoare cantece ale tuturor timpurilor si popoarelor“.

(*Mesterul Manole. Contributii la studiul unei teme de folclor european*, Bucuresti, Editura Minerva, 1973, pp. 391, 392)

OVIDIU BARLEA

Nu mai incapa indoiala ca forma colinda pastreaza stadiul cel mai arhaic al *Mioritei* si *Mesterului Manole*. Faptul epic este redus la esenta lui in conformitate cu trasaturile specifice ale colindei care exploateaza doar semnificatia, interesul ce se poate desprinde din fabulatie, desfasurarea naratiunii cu etalarea intamplarilor ramanand pe plan secundar, subordonata acestui tel, in opozitie cu ceea ce se petrece in balada. Localizarea e vaga, mai mult sugerata decat indicata, pentru a fi in consonanta cu canoanele speciei. Desi nici o varianta nu a fost surprinsa de investigatiile sistematice din ultima vreme cu functia de colinda de doliu, totusi se poate afirma, mai ales prin analogia cu admirabila colinda atestata pentru fata moarta din acelasi tinut, *Ma luai, luai*, construita dupa acelasi sistem compozitional ca si *Miorita*, ca si aceasta din urma trebuie sa fi fost la obarsie colinda de doliu. In chip similar, ipoteza se ofera de la sine si pentru colinda *Mesterul Manole*, tinand seama ca amandoua trateaza cazuri de moarte violenta. Inrudirea se vadeste a avea implicatii adanci, atat tematice, cat si genetice. Dupa cum *Miorita* a rasunat multa vreme drept colinda

de cioban mort (cu subtipul erotic pentru cioban mort necasatorit), se poate ca și *Mesterul Manole* să fi fost interpretat colinda de doliu la copii de zidar ramasi orfani, apoi, prin extensie, la copii orfani, poate chiar la zidari decedati in cursul anului. Pana acum nu se cunoaste vreo confirmare sigura in acest sens in zonele in care circula. Ipostaza de colinda trebuie sa dateze din cele mai vechi timpuri, in orice caz ea se vadeste mai arhaica decat baladele corespunzatoare, asa cum ni le arata culegerile de mai bine de un veac. Se poate presupune ca radacinile lor sunt chiar mai vechi, intrucat oglindesc conceptii si practici ce dateaza din preistorie.

(*Mesterul Manole*, in *Limba și literatura*, 1973, pp. 547—556)

Specia cea mai gustata de literati, inca de la inceputurile folcloristicii, ecou vizibil al inclinatiei romanticilor pentru trecutul medieval, balada s-a bucurat constant de atentia cercetatorilor, de la folcloristi pana la unii filozofi in cautare de specific national. Folcloristii au situat-o de obicei in centrul atentiei in urma aureolei create in jurul ei...

In baladele romanesti exista mai multe motive, celule poetice elementare, cu larga raspandire in folclorul european, adesea si in alte continente, care au primit o fizionomie proprie, desavarsit acclimatizate in peisajul spiritual romanesc. Aceasta integrare in specificul national este sprijinita substantial de haina stilistica! Un studiu comparativ al imaginilor poetice, cu intreg cortegiul de epitete, comparatii si metafore va pune in lumina partea creatoare a fiecarui popor, ajutand la delimitarea fondului comun de originalitate inscrisa potrivit potentialului de creativitate nationala. Cea care oglindeste in toata plinatatea profilul spiritual al romanului, in trasaturile lui tipice, este balada *Toma Alimos...* aBalada il arata *haiduc*, mai putine avariantei *boier*, adesea cu localizarea „Tara de Jos“, deci moldovean, iar in Moldova răsăriteana aBasarabia! chiar cioban pe care il vor boci oile la glasul fluierului de pe mormant — in tovarasia calului si armelor haladuiind prin campia presarata de ulmi insiruiti. Balada pune mai intai in lumina dragostea funciara pentru natura inconjuratoare, izvorata din prea plinul sau sufltesc...

(*Balada*, in vol. *Folclorul românesc*, II, Bucuresti, Editura Minevra, 1983, pp. 61, 164)

ADRIAN FOCHI

Departa de a fi o cultura inchisa, zavorata in sine si cu un predominant caracter local, cultura noastra populara s-a dovedit o fereastra deschisa spre problematica eterna a omului de pretutindenii si a fost in masura sa asimileze toate imboldurile valoroase venite din exterior, reusind unele sinteze dintre cele mai spectaculoase. Interpretarile romanesti ale unor fenomene general-europene sunt printre cele mai originale acte de creatie din intreaga noastra cultura populara. *Nunta soarelui* (balada *Soarele si luna*), *Gerul* sau *Vidvosul* sunt creatii ce nu se intalnesc aiurea si apartin exclusiv folclorului nostru. Despre valoarea lor nu putem discuta a comparativi, fiindca nu avem termeni externi de comparatie. *Mesterul Manole* ofera insa posibilitatea de a judeca valorile artistice prin comparatie, si aceasta operatie ne convinge ca cea mai aleasa interpretare a acestui subiect a fost realizata in folclorul nostru, prin adaosul inimii noastre, si al mintii noastre, in ceea ce au ele mai semnificativ, la subiectul international cunoscut.

(*Coordonate sud-europene ale baladei populare romanesti*, Bucuresti, Editura Academiei, 1975, p. 253)

ZOE DUMITRESCU—BUSULENGA

Intre *istorie si mit*, aplecandu-se spre determinarile unui timp si loc definit si inaltandu-se spre culmi intemporale, spre exprimarea unor adevaruri eterne, *despre spirit si lucrarile lui*, *Balada Manastirii Argesului* sau a *Mesterului Manole* se bucura de acea ambiguitate ciudata si rodnică a marilor creatii ale lumii vechi.

Desi gandul icaric care deriva la origini tot dintr-o minte de arhitect (a lui Dedal, constructorul labirintului din Cnossos) va fi fost tot al sau, moartea lui Manole nu este aceeași cu a calfelor si mesterilor care se arunca de pe aco-peris si pier, ca intr-o viziune expresionista, toti despicati in jurul manastirii. Durerea lui tiparita de glasul amintirii inaspreste momentele sfarsitului. Dar, aidoma celor iubiti de zei, el nu moare in chip comun, ci este supus unei meta-morfoze, ajungand o magica substanta, apa unei fantane, care va strajui ca in mitul intreg al ctitoriei romanesti, capodopera lui. Rasplata creatiei si jertfei traite in absolut este prezenta eterna in preajma operei, ca a unui geniu tute-lar, a constructorului. Cu partea lui de vesnicie dobandita nu numai din geniu

si lucrare, ci si prin imolarea a ceea ce a avut mai scump, sotia si copilul nenascut, mesterul s-a inserat in alta ordine care scapa timpului si perisabilitatii.

(*Cuvant inainte la Mesterul Manole*, Editie in limbile: romana, engleza, franceza, germana, rusa si spaniola, Editura Albatros, 1976)

OCTAV PÎUN

Balada este un tip fascinant de literatura, reprezentand poezia narativa populara care s-a dezvoltat in Evul Mediu in Europa.

Termenul de balada a fost impus la noi de V. Alecsandri prin colectia *Poezii populare. Balade (cantece batranesti)* din 1852—1853 si provine din verbul alatin medieval *ballare* (a dansa), avand corespondente in limbile europene de mare circulatie: *ballade* (franceza), *ballata* (italiana), *balad* (engleza), *Ballade* (germana).

Pentru denumirea acestei creatii, in terminologia populara s-au folosit termenii de *cantec batranesc* sau *cantec vechi*...

In istoria folcloristicii romanesti, colectia lui V. Alecsandri, cap de serie si model, deschide drum altor culegeri care au inclus balade adunate din toate zonele etnofolclorice ale tarii.

Balada inglobeaza o mare varietate de teme si motive, unele cu circulatie europeana, altele care apartin unui fond comun sud-est european, si subiecte care confera originalitate erosului romanesc in cadrul sud-est european si european in general.

In definitia data poeziei narative populare, V. Alecsandri accentueaza caracterul ei istoric si eroic: „baladele sunt mici poemuri asupra intamplarilor istorice si asupra faptelor marelui”

(*Prefata la vol. Balade populare romanesti*, 1984, Editura Ion Creanga, Bucuresti, pp. 5—6)

ADRIAN FOCHI

In cadrul folclorului nostru, alaturi de basm, dar mai mult decat basmul, cantecul epic traditional inseamna cea mai mare si mai inalta realizare artistica de care ne putem prebala. Cantecul epic insumeaza probabil cea mai vasta experienta posibila a poporului, in conditiile oralitatii; el oglindeste, intr-un sistem coerent de forme, cel mai profund efort de a invinge inertia cuvintelor

si de a le insufla o viata noua si o semnificatie noua prin coliziunea lor generativa; el reprezinta unul din titlurile de onoare dobandite de poporul nostru in milenara sa lucrare asupra sa insusi. D. Caracostea spunea ca, alaturi de limba, cantecul epic este cea de a doua mare institutie creata de romani. Fara a scadea valoarea aprecierii sale, ci numai *nuantand-o*, credem ca putem spune ca „stilul oral al cantecului nostru epic“ este acea mare institutie la care se gande sa-vantul. Subiectele pot dispere, evolua sau se mai pot naste, dar sistemul care le face sa apara, sa se dezvolte si apoi sa dispara va exista totdeauna, cata vreme va exista poporul roman si se va vorbi romaneste.

(*Cantecul epic traditional al romanilor*. Incercare de sinteza, aBucurestii, Editura Stiintifica si Enciclopedica, 1985, pp. 458— 459)

Primul lucru ce trebuie determinat este statutul eroului nostru. In privinta aceasta, putem arata ca Iorgovan este un urias, din cei care pretutindenii au trait inainte de aparitia oamenilor actuali.

...Omoratorul de balauri sau de alti monstri uriasi este, dupa opinia unor specialisti, cea mai veche figura a folclorului, deci avem aici de-a face cu un motiv foarte vechi si, desigur, si foarte raspandit... Este deci firesc sa-l integram pe Iovan Iorgovan al nostru printre figurile celebre ca: Perseu, Herakles, Kadmos, Apollo, Marduk, An ar, Susana, Indra, Horus, Ghilgames, Digenis, Akritas, Beowulf, Dobranea, Siegfried, Dietrich von Born, sfiintii Constantin, Theodor, Gheorghe, Mihai si altii... Intru totul asemanator este si Gruia, in doua variante banatene.

(*Iovan Iorgovan, personaj mitic sau plasmuire artistica*, in vol. *Valori ale culturii populare romanesti*, vol. II, Bucuresti, Editura Minerva, 1988, pp. 186, 192)

AL. I. AMZULESCU

Forma cea mai deplina si caracteristica a genului aa baladeii presupune, nu numai posibilitatea memorizarii desfasurarii integrale a subiectului narativ, ci si deprinderea folosirii mestesugite, in deplina „libertate“ aleatorie, a unui anume bagaj specific de „formule“ poetice si muzicale proprii si specifice genului.

„Modelul“ desfasurarii cantecului batranesc, in circulatia sa folclorica vie, spontana, e urmatorul: la inceput o introducere instrumentala; cantecul vocal

cuprinde mai intai unele „formule“ poetice pentru *captatio benevolentiae* (cerand ascultatorilor atentie pentru desfasurarea narativa ce urmeaza); se deapana apoi cantecul propriu-zis, sectionat in „strofe“ libere (inegale ca numar de versuri), in functie de diviziunea lui, episodica (pentru inlantuirea momentelor si a evenimentelor narative), cu intercalarea de interludii instrumentale intre strofele cantecului vocal (pentru odihnirea glasului, pentru fixarea, in gand, a celor povestite si pregatirea mentala a episodului urmator); cantecul incheindu-se iarasi, uneori, cu unele anume „formule“ tipice (finale), menite sa sublinieze, fie valoarea artistica si didactica a subiectului, fie sa trezeasca pe ascultatori din concentrarea atentiei imbiindu-i, prin schimbarea de atmosfera, la gluma si la veselie, si fagaduind, hiperbolic, multe alte cantece asemanatoare, daca va fi nevoie...

(*Prefata la Balade populare romanesti (Cantece batranesti)*, Bucuresti, Editura Minerva, 1988, p. 10 — colectia „Mesterul Manole“)

CUPRINS

GLOSAR

A

acioa, vb.refl. — a se adaposti.

acioaie, s. f. — clopotel de arama, care se atarna la gatul unei oi.

adasta, vb. — a astepta.

aferim, interj. (inv.) — bine! bravo!

aga, s.f. (pl. **agale**) (inv.) — ofiter din armata otomana.

aht, s.n. — durere; patima.

ai, s.m. pl. (inv. si reg.) — ani.

aman, interj. (turcism inv.) — indurare! iertare!

amelinta, vb. — a ameninta.

amanar, s.n. — amnar.

anasani, interj. — injuratura turceasca.

angarale, s.f. pl. — corvoade, biruri.

araci, vezi **haraci**.

arambasa, vezi **harambasa**.

arani, vb. — a hrani.

arcer, s.n. — gresie.

ardica, vb. — a ridica.

argea, s.f. — constructie de scanduri sau groapa sapata in pamant in care se asaza, vara, razboiul de tesut.

arm, s.n. (pl. **armuri**) — partea piciorului de dinapoi a unui animal, intre genunchi si sold.

armas, s. m. (inv.) — slujbas cu insarcinari administrative, judiciare.

armasie, s.f. — functia de armas, institutie in fruntea careia se afla vel-
armasul.

arnaut, s.m. — soldat mercenar (albanez) in slujba domnilor fanarioti; (p. ext.) servitor boieresc inarmat.

aromi, vb. — a atipi, a adormi.

asteamat, adv. (inv.) — incet, agale.

at, s.m. — armasar, cal frumos.

atlas, s.n. — tesatura de matase.

avaiet, **havaiet** s.n. (inv.) — impozit care se platea pe diverse beneficii sau drepturi.

B

bagceá, s.f. — gradina (de la dim. turc, bag-cè — gradinita); var **basceá**, **basteá**.

baineta, s.f. — baioneta

bala, s.f. — monstru, dihanie.

balozá, vezi **bolozá**.

baltac, vezi **baltag**.

baltag, s.n. — topor mic si usor, cu coada lunga, intrebuintat ca arma; var. **baltac**, **baltac**.

barbaric, vezi **varvarici**.

bardas, s.m. — cioplitor cu barda.

bascea, vezi **bagcea**.

bas — prefix care alăturat unui substantiv, denumește pe cel mai mare (**bas-stapan** — stapanul stapanilor).

basa-rachiu, s.n. — rachiu din cel mai bun; var. **bas-rachiu**.

basa, s.n. (inv.) — pasa.

basca, loc. adv. (de-a basca) — deosebit, separat.

bas-rachiu, vezi **basa-rachiu**.

bajenar, s.m. (inv.) — fugar, pribeag

barduit, adj. — cioplit cu barda.

becheras, s.m. — diminutiv de la **becher**, s.m. — holtei, burlac; folosit și în sens dezmiardator despre un cal: ca becherii.

Beci — denumirea veche a Vienei.

bednic, adj. — biet, sarman.

beilic, s.n. — munca gratuita în folosul beifului sau stapanului.

belghir s.m. (inv.) — cal.

berc, adj. — fara coada; cu coada scurtata.

besleaga, s.m. (inv.) — capitan de beslii.

besliu, s.m. (inv.) — soldat (turc) de cavalerie care facea serviciul de curier domestic sau de jandarm.

bidiviu, s.m. — cal tanar, iute și frumos; var. **bididiu**.

biol, s.m. — bivol.

bicai, vb. — (despre inima) a bate.

blaga, s.f. — avere, avutie, bogatie.

boarita, s.f. — pazitoare de boi la pascut.

bobosoara, adj. f. — dim. de la **bo-boasa**, pestrita, cu picatele.

bogasiu, s.n. — stofa scumpa adusa din Orient, folosita mai ales pentru captuseala.

boit, adj. — vopsit.

boldeicuta, s.f. — diminutiv de la **boldeica**, catelusa.

bolozá, s.f. (pl. **bolozale**), (inv. și reg.) — caic, un fel de luntre mare.

braniste s.f. — padure batrana.

brusala, s.f. — lupata.

bumb, s.m. — nasture.

bura, vb. — a ploua marunt.

burca, s.f. — bunda, haina lunga si larga de postav, imblanita, purtata de barbati.

burdusel, s.n. — diminutiv de la **burduf**.

burioare, s.f. pl. — buruieni, ragalii (dim.).

butca, s.f. (inv.) — caleasca.

butlaga, s.f. — butoias.

butuc, s.m. — lemn gros și greu de care se prindeau odioara picioarele condamnatilor la ocna.

C

cadalac — vezi **odalac**.

cadiu, s.m. (inv.) — judecator musulman.

caftan, s.n. (inv.) — imbracaminte lunga si larga, impodobita cu fire de

- aur sau de matase, pe care o purtau domnitorii și demnitarii.
- caic**, s.n. — luntre usoară, lungă și îngustă, încovoiată la capete.
- caicel**, s.n. — diminutiv de la **caic**.
- caimacam**, **caimacan**, s.m. (inv.) — loțiitor al domnului; loțiitor al diferitelor demnitari (turci).
- caimacan-aga**, s.m. — loțiitor al marelui vizir.
- calonfir**, s.m. — plantă erbacee, aromatică, cu frunzele ovale compuse și cu flori galbene.
- canuni**, vr. (pop.) — a chinui, a canoni.
- capcan**, adj. — rău, hain; capcaun
- căpiu**, adj. — smintit, buimăc, ametit.
- carata** s.f. — trasura închisă, cu patru roți, careta.
- cardarmale**, s.l. pl. — sosele pietruite.
- carte**, s.f. — scrisoare.
- cata**, s.f. — bat ciobanesc, cu care se prind oile de picior.
- cazaciul**, s.m. (inv.) — negustor care făcea negoț cu vinuri, cu blanuri etc. între Ucraina și Moldova.
- cafas**, s.n. (inv.) — foisor folosit ca post de observație; var. **caifas**.
- canit**, adj. — vopsit în negru; în-negrit.
- capiti**, vb. — a face capite, a strange fanul în capite.
- catana**, s.f. — soldat, ostas.
- catani**, vb. — a satisface serviciul militar.
- catrani**, vb. — 1. a unge, a îmbiba cu catran; 2. a se innegri, a se invenina.
- cavalas**, s.n. — diminutiv de la **caval**.
- ceacsiri**, s.m. pl. (inv.) — pantaloni turcești largi.
- cealmă**, s.f. (pl. **cealmale**, dar și **celmi**) — turban; var. **celmeă**.
- ceardac**, vezi **cerdac**.
- ceaus**, s.m. (inv.) — nume dat în trecut unor funcționari publici.
- ceausi**, vb. — a deveni ceaus, a îndeplini funcția de ceaus.
- ceir**, **ceair**, s.n. — loc pentru pasunat, împrejmuit.
- celar**, s.n. (inv.) — odaie, încăpere stramta.
- celmeă**, vezi **cealmă**.
- ceopatele**, s.f. pl. — bucatele.
- ceosvarti**, vb. — a tăia în bucăți, în ciosvarte.
- cerdac**, s.n. — clădire (de lemn) izolată în curte sau grădina, așezată pe o terasă sau pe stalpi înalți, de unde se poate vedea în departare; var. **ceardac**, **ciordac**.
- cesela**, vb. — a tesala.
- cevasi**, pron. nehot. — ceva.
- cheier**, **cheir**, s.n. — sirag de chei; cel care poartă cheile.
- chelciug**, s.n. (inv. și reg.) — cheltuială, bani de cheltuială; var. **chelsug**, **chilciug**.
- chiculita**, s.f. — diminutiv de la **chica**.
- chida**, s.f. — chiciura, promoroacă.
- chileala**, s.f. — pileală, pilire.
- chilie**, s.f. — odaie, camera mică.

- chimer**, s.n. — chimir.
- chindie**, s.f. — timpul zilei între orele 14 și 17, dim.: **chindioara**.
- chirai**, vb. — a striga, a tipa.
- chisita**, s.f. — încheietura piciorului, deasupra copitei (la cai, boi și oi).
- chita**, s.f. — manunchi de flori, buchet.
- chiti**, vb. (refl. și tranz.) 1. a (se) gati, a (se) dichisi, împodobi; 2. a aseza, a așterne; 3. a socoti, a judeca, a planui; 4. a lovi, a nimeri; a tabari (asupra cuiva).
- chiulhan**, s.n. — petrecere, chef.
- chivara**, s.f. — chipiu înalt folosit odinioară în anumite unități militare.
- cin** s.n. — luntre mica, barca.
- cioareci**, s.m. pl. — pantaloni țărănești de dimie, strânsi pe picior, itari; var. **cioreci**.
- ciochina**, s.f. — partea dinapoi a seii de care se poate agăța ceva.
- cioltar**, s.n. (inv.) — patură (de postav) împodobită cu cusături, care se pune sub sa.
- cirla**, s.f. — mocirla, noroi.
- cisla**, s.f. — cota-parte care revenea de plată fiecăruia dintr-o sumă plătită în comun.
- ciubuc**, s.n. — lulea.
- ciubucciu**, s.m. — slugă însărcinată cu umplerea ciubucului cu tutun a boierului sau sultanului.
- ciumpavi**, vb. — (despre cal) a se îmbolnăvi de picioare, a nu mai putea umbla.
- carlan**, s.m. — 1. miel întărcat; 2. manz până la trei ani.
- clo**, adv. — acolo.
- cleanuri**, s.n. pl. (probabil) crengi marunte, uscături.
- cobiul**, adj. — G. Dem. Teodorescu explică acest termen astfel: „Miul se numește Cobiul după numele Cobia (plasa Cobia, județul Dâmbovită) sau mai bine după imensa pădure Cobia, cuib al haiducilor legendari“. Totuși termenul poate fi explicat și ca posibilă alterare din
- copilul** (ca în var. Alecsandri — Mihail **copilul**), cu vechiul înțeles **fiu din flori, voinic, viteaz** (termen cu acest înțeles existent și în limba albaneză).
- cobuz**, s.n. (inv.) — vechi instrument muzical.
- cocie**, s.f. (inv. și reg.) — trasura usoară pe arcuri; var. **cucie**.
- cocoana, cucoana**, s.f. — 1. termen de politețe pentru o femeie maritată; 2. (reg.) copila, fetița.
- cocon**, s.m. (reg.) — copil, prunc; baiat.
- coji**, vb. — a jupui, a da jos pielea unui animal.
- colan**, s.n. — cingătoare femeiască împodobită, brau, cordon.
- colilie**, s.f. — planta erbacee care are în vârful semintelor peri lungi, albi și pufoși; var. **colalie, colelie, colie**.

colnic, s.n. — 1. colina, deal mic; 2. drumuleț, drumeag.

comanac, s.n. — acoperământ de forma cilindrică purtat pe cap (odinioara) de barbati.

comanda, vb. — a face comandul, pomana, a îngriji de sufletul unui răposat.

conac, s.n. — 1. popas; 2. casa boierască de locuit pe moșie.

conaci vb. — a poposi, a se opri spre a se odihni.

conci, s.n. — pieptenatura la femeile maritate: parul se strânge în creștetul capului, într-un cerc de lemn sau de fier.

copcuta, s.f. — diminutiv de la copca.

coraj, s.n. — curaj; pl. **corajii**.

corci, s.m. — tufa, tufis.

coroflie, s.f. (inv.) — nume de stofă; var.: **coftorie**.

cortorosit, adj. — eliberat, scapat, descortorosit.

cosacel, s.m. — diminutiv al lui **cosac**, peste mic de apă dulce.

covaci, s.m. — fierar.

credet, s.n. (inv. și pop.) — (fig.) crezare.

creita, s.f. — craita, plantă ornamentală cu flori portocalii, din familia compozitelor.

cremnita, s.f. — diminutiv de la cremene.

cruce de vornic — barbat în putere, vornic; var. **cruce vorniceasca**.

cruțer, s.m. — făcător de cruci din lemn.

crunta, vb. (inv.) — a se pata cu sânge.

cuca, s.f. (inv.) — căciula înaltă, uneori împodobită cu pene (de struț) pe care o purtau căpeteniile turcești și domnitorii români la ceremonii.

cucioara, s.f. — diminutiv de la **coacie**, **cucie**; vezi **cocie**.

cup, s.n., în expr. **la cupul zidului** — la capatul zidului.

Cuptor, s.n. — numele popular al lunii iulie.

cure, vb. (inv. și reg.) — a alerga; a încura.

D

dale, interj. — alelei.

daoaga, s.f. — doaga.

darab, s.n. — bucata

darapana, vb. — a-și smulge parul (de jale, de desperare).

darlog, s.m. — curea de fraudă la calul de calărie, hat; var.: **dalogi** (plural).

dellbasa, s.m. (inv.) — seful garzii domnești, seful deliilor.

delieste, adv. — voinicește, ca deliul.

delimita, vb. — a împroprietări.

deliu, s.m. (inv.) — soldat din calăriea ușoară turcă.

deloc, adv. (reg.) — imediat.

demischie, vezi **mişchiu**.

dereá, s.f. (inv.) — valcea, vale.
diecel, s.m. — diminutiv de la **diac**, psalt, cantaret de biserică.
dijmarit, s.n. (inv.) — dijma, dare în natură sau în bani care se plătea în Muntenia pentru stupi și pentru porci.
dimirlic, s.f. — veche măsură pentru cereale; banită, miertă.
dinar, s.m. — monedă veche care a circulat cu diferite valori.
diplă, s.f. — vioară.
direptate, s.f. — dreptate
divan, s.n. — sfat domnesc; sală în care se ținea sfatul domnesc.
dari, vb. (pop) — a calca lăsând în urmă dare.
dărlă, s.f. — coada lungă la imblăci (instrument de mână pentru treierat).
domui, a se , vb. — a se sfătuî.
dorojan, s.m. — voinic, vâlăgan.
drahiu, s.m. — fiu.
druga, s.f. — fus (mare și gros) de tors urzeală pentru saci, lăicere etc.
dubit, adj. — argasit.
dugai, s.f. pl. — dughene, carciuni.
dulama, s.f. — haină țărănească imblănită; dim. **dulamita**.
dur, interj. — repetat, exprimă o misăcare continuă sau un schimb de vorbe prelungit, o ezitare, o chibzuire îndelungată.
durda, s.f. — puscă, flintă.

E

ebanca, vezi **ibanca**.
esculită, vezi **iesculită**.

F

faioară, s.f. — făinoară, făină.
fat, s.m. — copil.
fermeneă, s.f. — haină scurtă, scurteică imblănită.
filălea — formă alterată din **fir lălea**.
firman, s.n. (inv.) — ordin emis de sultan prin care erau numiți sau maziliți guvernatorii și domnitorii din provinciile imperiului otoman; var. **ferman**.
fitui, vb. — a încheia socotelile, a termina.
flintă, s.f. — puscă lungă haiducească; diminutiv **flintulită**.
fluciuri, vb. — a falfăi, a misca încoace și încolo.
franc, s.m. — nume generic pentru occidentali de neam latin.
francui, vb. — a struni, a ține în frau.
fur, s.m. — hot.
furcă, s.f. — spânzurătoare.
funar, s.m. — împletitor de funii.

G

gaică, s.f. — termen de respect pentru o femeie mai în vârstă, tată, lele.
galion, s.n. (inv.) — corăbie mare pentru transportul marfurilor.

gaitan, s.n. (inv.) — snur, siret de legat.
garbaci, s.n. — bici de curele sau din vana de bou; var. **zgarbaci**.
garlici, s.n. — incapere stramta la intrarea intr-o pivnita sau in bordei.
gealat, s.m. (inv.) — calau, gade.
gelep, s.m. (inv.) — negustor, geambas turc de animale; var. **gealip**, **gealap**.
ghiaur, s.m. — nume batjocuritor dat de turci celor de alta religie.
giubea s.f. (inv.) — haina lunga purtata de boieri (si preoti).
gongani, vb. — a ganguri.
gonitoare, s.f. — juninca, vacuta de doi ani.
gosti, vb. (reg.) — a ospata.
grindis, s.n. — 1. ridicatura de teren nisipos si pietros; 2. schelaria grinzilor acoperisului unei cladiri.
grivna, s.f. — veche moneda de origine poloneza.
gros, s.n. — inchisoare.
gros, s.m. — veche moneda de argint.
gurban, s.n. — chef, petrecere.

H

hala, s.f. — monstru, dihanie, namila.
hanger, s.n. — pumnal mare, incovoiat, care se purta odinioara la brau; var. **hamger**.
haraci, s.n. (inv.) — tribut, dare; var. **araci**.

harambasa, s.m. (inv.) — capitan de hoti sau de haiduci; var. **arambasa**, **arambasa**, **harabaci**.
harcan, s.n. — lat pentru prins sau pentru priponit vitele; var. **arcan**.
hat, vezi **at**.
hazna, s.f. — vistierie.
hadarag, s.n. — lemnul mai scurt al imblaciului care era folosit si ca arma de lupta.
haranit, adj. — satul, bine hranit.
heisicol, s.m. (inv.) — soldat turc din garda imperiala, heisicoglu; var. **reizicol**.
hermisiu, adj. — de culoarea carmazului, rosu-inchis.
hoalba, s.f. — halba.
haugas, **hogas**, s.n. — fagas.
holie, s.f. (in superstitii) — spirit rau, duh necurat.
hordie s.f. — oaste armata; var. **hoarda**.
hori, vb. — a canta; **a doini**.
hotac, s.n. (inv.) — tabara, lagar.
huci, s.n. — huceag (stufaris).
husos, **husas**, s.m. — veche moneda de argint ungureasca.

I

ialovita, s.f. — vaca ingrasata pentru taiere.
iatan, s.n. — iatagan.
ibanca, s.f. — patura, tol asternut pe

spinarea calului; var. **ebanca, ie-binca**.
ibrisin, s.n. — fir de matase de diferite culori, intrebuinat la cusut, la brodat sau la impletit.
iclean, adj. — viclean.
ienicer, s.m. — soldat din vechea infanterie turceasca.
iepangea, vezi **ipingea**.
ierchez, s.n. — otgon, funie de corabie.
iesculita, s.f. — diminutiv de la **iasca**; var. **esculita**.
iezer, s.n. — loc adanc, in credintele populare: lac fara fund.
igecalac, s.n. (inv.) — turban.
igurteala, s.f. (numai in expr. **din** sau **la igurteala**) — preparat moale ca iaurtul.
iminea, s.f. — cusatura cu margele la gulerul camasii barbatesti.
iorgovan, s.n. — liliac.
inigea, tutun — tutun turcesc taiat marunt.
improhor, s.m. — trimis, slujbas al sultanului.
iortoman, vezi **ortoman**.
ipingea, s.f. — manta barbateasca din dimie sau postav (cu gluga si impodobita cu gaitane); var. **epangea, iepangea**.
irmilic, s.m. — moneda turceasca de aur; var. **iermilic**.

irmiziu, s.n. (pop.) — piele de culoare rosie-inchisa.
iscusat, adj. — care nu plateste impozite, scutit de dari.
ispravnic, s.m. (inv.) — sef al administratiei dintr-un judet.
ius-basa, s.m. — capitan peste o suta de fustasi care pazeau la poarta curtii domnesti.
iysluc, s.m. (inv.) — moneda turceasca de argint valorand o suta de parale; var. **iuzluc**.

I

imbaierat, adj. — legat cu baieri; var. **imbairat**.
imbrenenat, adj. — impodobit.
imbuiestru, adj. — (despre cal) care merge in buiestru.
incatrau (reg.) — incotro.
incanit, incainit, adj. — cainos.
incindisi, vb. — a broda, a coase la gherghet.
incarlogit, adj. — incolacit.
infurma, vb. — a imbraca; a inarma.
ingaibarar, adj. — tulbure, mare (un rau).
insamarat, adj. — cu samarul (vezi) pus.
intunica, a se , vb. — a-si imbraca tunica, a se echipa.
inzaiestrat, adj. — inzestrat, daruit.
inzavonit, adj. — invaluit.

J

jant, s.n. — zerul fiert ramas de la urda framantata.

jap, s.n. — distanta cat bate o piatra azvarlita.

jintui, vb. — (fig.) a economisi.

jugan, s.m. — cal castrat; diminutiv jugaior, juganel.

june, s.m. — holtei, burlac.

L

laie, adj. f. — (despre lana) neagra, sau amestecata cu alba.

laculeasa, s.f. — planta care creste prin locuri umede, aproape de lacuri.

lancisoara, s.f. — diminutiv de la lance.

lascaie, s.f. — moneda de arama, o jumătate de para (vezi).

latan, **latin**, adj. — catolic; (p. ext.) eretic, necredincios.

latrator, adj. (substantivat) — caine.

lectinesc, vezi **latan**, **latin**.

legaior, s.m. — dim. de la **leagan**; (in text) intaiul nascut.

leica, s.f. — lele.

leita, s.f. — moneda de 20 de parale sau o jumătate de leu.

letineste, adv. — ca la catolici; (p. ext.) ca ereticii, ca necredinciosii; var. **lectineste**.

levint, s.m. — voinic, viteaz (si adj.).

libovi, vb. — a iubi, a petrece, a se veseli; var. **lipovi**.

lifta, **litfa** s.f. — pagan; venetic, strain.

liota, s.f. — multime, gloata, gramada.

lotru, s.m. (inv.) — hot, talhar; var. **lotrean**.

lumi, vb. — a numi; a omeni, a vesti.

M

mahmudea, s.f. (inv.) — moneda turceasca de aur; var. **mamudea**.

malotea, s.f. (inv. si reg.) — scurta femeiasca imblanita, larga in partea de jos, cu guler de blana.

mascara, s.f. (in expr. a face pe cineva de **mascara**) — a face (pe cineva) de ras, de rusine.

mascat, adj. — mare; var. **mascat**.

matita, s.f. — partea navodului, in forma unui sac mare de plasa, in care se strang pestii.

mazili, vb. — a destitui, a scoate din slujba.

malura, s.f. — 1. planta de balta; 2. boala a graului pricinuita de ciuperci.

masureaua, s. f. — masura cu care se ia lungimea mortului pentru a i se face cosciugul.

maneca, vb. (pop.) — a se scula disde-dimineata; var. **manica**.

martacel, s.m. — diminutiv de la **martac** (stalp).

marzac, s.m. (inv.) — nobil tatar; diminutiv: **marzachel**.

mecet, s.n. (inv.) — moschee, geamie.

me'dinti, s.m. pl — ostasi din corpul de oaste al Mehedinților.

megies, s.m. — vecin

mere, vb. — a merge.

mermeziu (marmaziu), adj. — rosu, purpuriu.

mila, s.f. — masura folosita in unele tari in locul kilometrului; variaza dupa tari: mila engleza 5 1609m.

miraz, s.n. — de miraz: 1. de mostenire; 2. de minune, de pomina.

mirie, s.f. (inv. si reg.) — bir, impozit.

mischiu, s.m. (inv.) — otel tare; var. **mischie**.

misturi, vb. — (fig.) a ascunde, a face ne vazut.

mita, s.f. — lana tunsa pentru prima oara de pe miei.

mizelnic, adj. — mezin, copilul cel mic.

mocartan, s.m. (pop.) — om de la munte, mocan, muntean.

modur, adj. — de culoare sur-inchis.

mortiu (in loc. adv. **a mortiu**) — a moarte.

morunceala, s.f. — jocul morunilor.

mursicat, adj. — muscat, zgariat cu coltii.

muscuri, vb. — a zambi, a rade de bucurie.

musata, fata adj. — frumoasa.

N

nadol, adj. (substantivat) — rau, crud, fara suflet.

Nadolie — Anatolia.

nafcá, s.f. (inv.) — blana de pe pantecele vulpii, cu care se imblaneau giubelele boieresti, caciunile etc.

naica, s.f. — lele.

naramziu, adj. — stacoiu; var. **na-ramzat**.

nastrapat, adj. (in expr. **a calca nas-trapat**) — a merge urat, cracanat.

nazari, vb. — a zari.

neam, adv. — deloc (pop.).

nedubit, adj. — neargasit, netabacit.

nemes, s.m. — nobil ungar.

nestrujit, adj. — necioplit.

nincez, s.n. — nechezat.

noji, vb. — a aduna, a strange; a-i prii.

O

oblici, vb. — a afla, a gasi.

oblanc, s.n. — partea dinainte a seii, mai inalta si incovoata.

oboroc, s.n. — masura pentru cereale; var. **obroc**.

oca, s.f. — veche masura de capacitate, egala cu 1.272 grame in Muntenia si cu 1.288 grame in Moldova.

ocor — (sens neclar): in alte variante, in loc de: **La locu ocourului**, apare: **La lacul cocorului**.

odalac, s.n. — tarla de vite cu tot ce tine de ea; var. **cadalac**.

oierit, s.n. — bir, dare pentru pa-sunatul oilor.

olac, s.m. (inv.) — caruta de posta, postalion, diligenta.

olecai vb. — a se vaieta.

opanca s.f. — lopata.

orar, s.n. — fasie din panza de bum-bac care se asaza pe pieptul mortului cand se pune în sicriu.

ort s.m. (inv.) — moneda de mica valoare, un sfert de leu.

orta s.f. (inv.) — trupa, ceata de haiduci.

ortac, s.m. — cetas.

ortoman, adj. — chipes, viteaz, bogat; var. **iortoman**.

ortomaneste, adv. — cu curaj; voiniceste.

ostret, s.n. — par, stalp.

otigi, vb. — a bate.

P

paftale, s.f. pl. — cingatoare din placi de metal prinse între ele cu tinte sau cu lantisoare.

pag, adj. (pl. pegi) — (despre cai, rar despre alte animale) care are pete (albe) pe cap sau pe trup; var. **peag**.

paiste, s.f. — (probabil) pajiste.

pala, s.f. — un fel de palos, spada.

pambriu, s.n. (inv.) — stofa de lana.

pandara, s.f. — meteahna, deprindere, cusur, toana, pandalie.

para, s.f. — mica moneda turceasca, a patruzecea parte dintr-un leu vechi.

parcel, s.n. — parcela, portiune.

pasie, s.f. — ceata de voinici ai pasesi.

pazarghian, s.m. (inv.) — negustor.

pazvant, s.m. — hot, talhar, pungas.

pacurar, s.m. — pastor, cioban.

pacurareste, adv. — ciobaneste.

paducel, s.m. — planta ornamentala, ghimpoasa, cu flori albe-trandafirii, cu fructe ovale de culoare rosie.

pastragala, vezi **prostavala**.

pastrunga, s.f. — pastruga, peste cu corpul lung si subtire, cu bot în forma de spada, din familia sturionilor; var. **postrunga**.

panzisoara, s.f. — diminutiv de la **panza**, giulgi.

parcalab, s.m. (inv.) — strangator de biruri, perceptor.

pardalnica, s.f. (inv.) — napasta, blestem (derivat probabil, prin etimologie populara, de la termenul juridic feudal **pradalica**).

parnaie, s.f. — oala mare de lut ars; se folosea la gatitul mancarii sau la pastrarea alimentelor.

peag, vezi **pag**.

pelinarita, s.f. — planta erbacee, înrudita cu pelinul.

perdea, s.f. — adapost pentru oi în camp.

peschir, s.n. — stergar, prosop.

piedecea, s.f. diminutiv de la **pie dica**, panglica cu care se leaga picioarele mortului.

piez (în expr. **în piez**) — piezis.

pilulet, s.n. — diminutiv de la **pil**, bici de curele.
piparos, s.m. — chiparos.
plavî, adj. — (despre parul sau lana animalelor) alb-galbui, balai.
plean, s.n. — prada de razboi luata prin jaf.
plenui, vb. — a jefui, a prada.
plocad, s.n. — patura care se pune sub sea; patura de invelit; var. **po-clad**.
pochinzer, s.m. — vornicel la nunta.
podlanc, s.n. — oblanc.
podrum, s.n. — pivnita.
pofil, s.n. — cureaua hamului care trece pe sub coada calului; var. **po-hil**.
pogolnic, s.m. (inv. si reg.) — cal laturas, povodnic.
pojar, vezi **spojar**.
pomina, s.f. — veste, faima.
ponor, s.n. — coasta prapastioasa, povarnis.
ponosi, vb. — a murdari.
postrunga, vezi **pastrunga**.
poteras, s.m. — om inarmat facand parte din **potera** (vezi).
potera, s.f. (inv.) — ceata de oameni inarmati, detasament de oameni ai stapanirii.
potopi, vb. — a prapadi, a nimici, a pusti.
pozinar, s.n. — buzunar; var. **posunar**, **pozonar**, **pozunar**.

prau, **prav**, s.n. — praf.
prepeleag, s.m. — par sau ramura cu cracane infipta in pamant in care se pun oalele la scurs.
prepurta, vb. — a se plimba.
pribeci, adj. pl. (sens neclar); probabil **pribegi**; (poate si — incornorati?).
pridor, s.n. — pridvor.
prijini, vb. — 1. a tine contra, a rezista; 2. a prinde, a apuca; var. **prijuni**.
pristav, s.m. (inv.) — crainic.
pristinit, adv. — staruit, izbutit.
proclat, adj. — afurisit, blestemat, ticalos.
procov, s.n. (inv.) — val, panza de acoperit; patura, postav; var. **pro-coava**.
propiat — (sens neclar): Baba /Slaba/ Si-nfocata,/Dar la minte inteleapta,/ La cuvinte **propiata**.
prostavala, s.f. art. (in expr. **de-a prostavala**) — de-a rostogolul, de-a berbeleacul; var. **de-a pastragala**.
putinei, s.n. — vas taranesc din lemn, inalt si stramt, in care, cu un batator tot din lemn, se bate laptele ca sa se aleaga untul.

R

ravac, s.n. — vin din mustul care se scurge din strugurii nestriviti.
ravas, s.n. — scrisoare.
razmelita, **razmerita**, s.f. — rascoala.

ramnit, adj. — ravnit.

raschia, raschia, vb. — a scormoni.

refenea, s.f. — petrecere; plata la petrecere.

reisicol, vezi **heisicol**.

rosolie, s.f. — un fel de rachie indulcit; var. **rozolie**.

rubia, s.f. (inv.) — moneda turceasca de aur.

rucarea, adj. (sens neclar): Si la oaia **rucarea**, /Cum n-a fost, nici s-o vedea; probabil: oaie de Rucar.

rusculita, s.f. — (probabil) rosco-vana, blonda.

S

sacá, s. f. — butoi asezat pe doua roate cu care se cara apa.

saia, s.f. — 1. un fel de haina taraneasca; 2. staul, tarc de vite.

samar, s.n. — sea din lemn.

sandal, s.n. (pop) — luntre lunga pentru transport de marfa.

sangeac, s.n. (inv.) — 1. diviziune teritoriala in imperiul otoman; 2. guvernatorul unui sangeac; var. **sangiac**, **sangeap**.

sarica, s.f. — manta lunga si mitoasa pe dinafara, pentru ploaie; tundra.

sarina, s.f. — loc unde se da sare la oi, la vite.

savalasi, adv. — chiar, tocmai, savai.

saxana, s.f. (inv.) — sarcina, povara pe spinarea calului.

salic, s.n. — sticla.

sardar, s.m. — serdar, boier de rang mijlociu (in secolele al XVIII-lea si al XIX-lea).

saricea, s.f. — diminutiv de la sare.

sarindar, s.n. — rugaciunea (slujba) care se face de catre preot la 40 de zile dupa inmormantare; ceea ce se plateste preotului pentru aceasta slujba.

savai, adv. (pop. inv.) — chiar, tocmai; var. **savai**

San-Metru, San Medru — forma populara pentru Sfantul Dumitru.

sarma, s. f. — fir foarte subtire de metal pentru impodobitul vesmantelor.

schela, s.f. — port mic (mai ales fluvial).

scherbeli, vb. — a scormoni; var. **scortoli**.

schija, spija — tuci, fonta (metal).

sclivisi, vb. — a imbraca frumos, a gati, a dichisi.

scorfoli, vezi **scherbeli**.

selamalac, s.n. — salut turcesc; var. **selamlac**; **salamanic**.

serai, s.n. — palatul sultanului.

sfant, s.m. — veche moneda austriaca de argint.

sfeti, vb. refl. — a se certa, a se sfadi.

sfetil, sfeti, s.m. — sfant.

sghebulet, s.n. — diminutiv de la **zgheab**; var. **jghebulet**.

sichioras, s.m. — sichiras, sluga.

sictir — injuratura turceasca.
sidila, s.f. — sadila, zagarna, saculet cu tesatura rara, in care se pune casul la scurs.
sileaf, s.n. (inv.) — brau lat in care se purtau infipte armele.
simcelat, adj. — ascutit.
siminic, s.m. — siminoc.
simnicara, s.f. — siminoc.
singecli, vb. — a guverna un sangeac.
singir, s.n. (inv.) — sir de robi legati cu un lant.
sipica, s.f. — planta ierboasa cu flori galbui.
sirep, adj. — (despre cal) iute, vje-
 lios, greu de stapanit.
siripi, vb. — a risipi.
smuta, vezi sumuta.
somna, vb. — a dormi.
spahiu, s.m. (inv.) — soldat in ca-
 valeria turceasca.
spata, s.f. (inv.) — spada, sabie.
spatar, s.m. — mare boier de **divan**
 (vezi), era seful armatei.
spojar, s.n. — iarba campului, troscot.
sporici, s.m. — planta cu flori mici,
 liliachii, dispuse in spice lungi, spo-
 ris, troscot.
stambol, s.n. — banita.
steajar, s.m. (pop.) — parul din mij-
 locul ariei la treierat cu cai, stalp.
steblos, adj. — ramuros.
stei, s.n. — stanca.
stoin, adj. — amarat, blestemat.
stoma, s.f. — oala mare de pamant.

stomnita — diminutiv de la **stoma**.
strafiga, vb. — a stranuta.
stranut, adj. — (despre cai) cu o pata
 alba pe bot, stremurat.
strin, s.m. (reg.) — strain, var. **striior**.
strinut, s.m. (reg.) — diminutiv de la
strin (strain).
strujit, adj. — cioplit
strut, s.n. — carabina scurta.
sucna, s.f. (pop) — fusta groasa fara
 incretituri; (p. ext.) haina femeiasca.
sudula, s.f. — tidula, hartie, (in text)
 bancnota.
sumuta, vb. — a asmuti; var. **smuta**.

S

saica, **seica**, s.f. — barca.
salvari, s.m. pl. — pantaloni orientali,
 foarte largi, stransi jos pe picior.
sarg, adj. — (despre cai) cu par gal-
 ben-deschis.
sinuit, adj. — ferecat cu sine de fier.
soldan, s.m. — pui de iepure pana la
 un an.
suba, s.f. — manta taraneasca, facuta
 din dimie alba, lunga pana la glezne.
susanea, s.f. (inv.) — pusca lunga
 arnautasca.

T

taftor, s.n. — chinga cu care se stran-
 ge saua pe cal; var. **taftur**.
tain, s.n. — mancare, hrana; portie de
 nutret la vite.

tainita, s.f. — groapa, incapere subterana, hruba.

talaz, s.n. — val mare starnit de furtuna.

talanita, s.f. — femeie stricata, teleica, pui de lele; var. **talaimita**, **talainita**, **talanita**.

taler, s.m. (inv.) — moneda de argint care a circulat si la noi.

tapangele, s.f. pl. — un fel de curele late pe care le purtau haiducii incrucisate pe piept.

tabari, vb. — 1. a se napusti, a se arunca; 2. a osteni.

tavalis, adv. — taras.

telegar, s.m. — cal de trasura.

temenea, s.f. — salut cu plecaciune dupa obiceiul musulman.

temeni, vb. — a se apleca, a se plogoni, a se inchina.

tesila, s.f. — saculet de piele, geanta, tasca.

tina, s.f. — noroi; pamant, lut.

tistimel, s.n. — basma, tulpan.

tarsana, s.f. — sfoara, impletitura de par de cal sau de capra.

toana, s.f. — aruncatura de navod.

topuz, s.n. — buzdugan.

trepada, vb. — a alerga incoace si incolo.

tretior, adj. — diminutiv de la **tretin**, de trei ani.

tron, s.n. — sicriu, cosciug; diminutiv **tronulet**.

trufa, s.f. — trufie.

tufan, s.m. — stejar.

tuna, vb. (reg.) — a da buzna, a intra.

turlac, adj. (pop.) — ametit de bautura, cherchelit; (p. ext.) zapacit, nauc.

turuc — (sens neclar): Cu cinci frane la ciochina /Si cu opt pe subt ie-banci. / Cu cinsprece in turuci.

U

ugi, vb. — a te alege cu ceva.

uidi, **udi**, vb. — a ramanea.

ulei, s.n. — receptacul facut din coaja de cires, sau dintr-un trunchi de copac scobit; se folosea si ca stup.

undrea, s.f. — 1. andrea, ac mare pentru cusut saci si saltele; 2. numele popular al lunii decembrie.

usuc, s.n. — materia unsuroasa care se gaseste in lana oilor.

unzar, s.m. (inv.) — hansar, nume dat unora dintre capitani care stateau in fruntea celor 13 capitani din care se compunea armata in vechea Moldova.

V

vara, s.f. — verisoara.

varvarichi, vezi **varvarici**.

vac, s.n. — veac.

vacui, vb. — a trai, a petrece vreme indelungata; a-si trai traiul.

vagaj, s.n. — fagas.

varvarici, s.m. (reg.) — (in expr. mustata, sau mustati **in varvaric**) — mustati lungi si rasucite in sus; var.

barbaric, varbaric, varvarichi.

vatrarel, s.n. — diminutiv de la **vatrai**.

valvare, s.f. — flacara; var. **valvarle**.

valvoare, s.f. — nenorocire, primejdie mare.

vanej, s.m. — putere.

valcol, s.n. — volbura, rotocol, vartej.

venetic, s.m. (inv.) — moneda venetiana de aur, care a circulat in tarile romanesti.

varlac, s.n. — lac adanc.

viér, s.m. — lucrator la vie.

volnici, vb. — a imputernici, a ingadui.

vorghi, vb. — regionalism pentru a vorbi.

Z

zada, s.f. — arbust conifer, cu conurile alungite si catifelate; se aprindea in loc de lumanare la pastorii morti pe munte; bucati rasinoase din acest arbust, se foloseau la tara si la stane pentru iluminat.

zadie, s.f. — catrinta, fota.

zaharea, s.f. (inv.) — hrana, provizii pentru armata.

zalhana, s.f. — abator.

zapcierie, s.f. (inv.) — functia de zapciu; institutia in fruntea careia se afla zapciul.

zapciu, s.m. (inv.) — carmuitor al unei plasi; subordonat ispravnicului (insarcinat cu strangerea darilor).

zarafir, s.n. (pop.) — fir de aur; (p. ext.) stofa tesuta cu astfel de fir; brocart.

zabun, s.n. — haina taraneasca.

zaghirla, s.f. — sadila, zagarna.

zarafie, s.f. (inv.) — ocupatia zarafului; camatarie.

zari, vb. — a lumina; a da raze ca soarele.

zamnic, s.n. — beci; inchisoare.

zbiltos, adj. — latos.

zburatura s.f. (inv.) — 1. boabe de fier sau de plumb cu care se incarcau armele de foc; 2. scurtatura, bucatata de lemn cu care se arunca.

zgheab, s.n. — jgheab.

zgarbaci, **vezi garbaci.**

zglobiu, adj. — termen ambiguu, cu inteles actual: vesel, saltaret, sprintr.

zlot, s.m. — veche moneda de aur.

zob, s.n. — farama, faramitura.

zobit, adj. — faramitat.

zurbagiu, s.m. — rebel, scandalagiu.

BIBLIOGRAFIA

culegerilor de folclor din care s-au selectat baladele
(cantecele batranesti) cuprinse in prezentul volum

- ALECSANDRI, V., *Balade (Cantece batranesti)*, adunate si indreptate de..., Iasi, Tipografia „Buciumului roman“, Partea I, 1852, Partea a II-a, 1853; *Poezii populare ale romanilor*, adunate si intocmite de..., Bucuresti, Tipografia Lucratorilor Asociati, 1866.
- AMZULESCU, AL. I., *Cantece batranesti*, Bucuresti, Editura Minerva, 1974.
- AMZULESCU, AL. I. si CIOBANU GH., *Vechi cantece de viteji*, Bucuresti, E.S.P.L.A., 1956.
- B{L{SEL, TEODOR, *Cantece populare oltenesti*, editie ingrijita de Gheorghe Alexe si Vasile D. Nicolescu, in *Folclor din Oltenia si Muntenia*, vol. II, Bucuresti, Editura pentru Literatura, 1967.
- BR{ILOIU, CONSTANTIN, *Cantece batranesti din Oltenia, Muntenia, Moldova si Bucovina*, Culegere ingrijita de..., Bucuresti, Societatea Compozitorilor Romani, 1932.
- BR{ILOIU, C., COMISEL, EMILIA, GALUSC{-CRASMARIU, TATIANA, *Folclor aroman*, in vol. *Folclor din Dobrogea*. Studiu introductiv de Ovidiu Padima, Bucuresti, Editura Minerva, 1978.
- BURADA, T. T., *O calatorie in Dobrogea*, Iasi, Tipografia Nationala, 1880.
- CARAMAN, PETRU, *Contributie la cronologizarea si geneza baladei la romani*, in *Anuarul Arhivei de Folclor*, Cluj, 1932.
- C{TAN{ GHEORGHE, *Balade populare din gura poporului banatean*, culese de..., Brasov, Ciurcu, 1895.
- CANDROVEANU, HRISTU, *Antologie lirica aromana*, Selectie de texte. Transpunere si cuvânt înainte de..., Bucuresti, Editura Univers, 1975.
- CIOBANU-PLENITA, COSTIC{, *Cuvarianti adanci*. Cantece din vechime, culese dintr-un colt al Olteniei de..., Craiova, 1909.
- DENSUSIANU, N., *Vechi cantece si traditii populare romanesti*, editie ingrijita si studiu introductiv de Ion Oprisan, Bucuresti, Editura Minerva, 1975.
- EMINESCU, M., *Literatura populara*, in *Opere*, III, editie ingrijita de Perpessicius, Bucuresti, Editura pentru Literatura, 1965.

- FURTUNȚ, DUMITRU, *Cantece batranesti din partile Prutului*, Bucuresti, Institutul de arte grafice „Romania noua“, 1927.
- G{LUSC{, TATIANA, *Folclor basarabean, adunat din judetele Soroca, Balti, Orhei*, avol. II, Balti, 1938.
- IORGOVEANU-DUMITRU, CHIRATA, *Antologie de poezie populara aromana*, editie ingrijita, prefata si transpunere de..., Bucuresti, Editura Minerva, 1986.
- JARNIK, JAN URBAN si BARSEANU, ANDREI, *Doine si strigaturi din Moldova*, date la iveala de..., Brasov, Ciurcu, 1995.
- MADAN, GEORGE, V., *Suspine. Poezii populare din Basarabia*, culese de..., cu o prefata de George Cosbuc, Bucuresti, 1897, „Biblioteca pentru toti“.
- MATEESCU, CONSTANTIN, N., *Balade, adunate de...*, cu o prefata de N. Iorga, Valenii de Munte, Tipografia „Neamul romanesc“, 1909.
- MOHANU, CONSTANTIN, *Fantana dorului. Poezii populare din Tara Lovistei*, Bucuresti, Editura Minerva, 1975 (Folclor din Oltenia si Muntenia. Texte alese din colectii inedite, vol. VI).
- P{SCULESCU, N., *Literatura populara romaneasca adunata de...*, cu 30 de arii notate de Gheorghe Mateiu, Bucuresti, Academia Romana, 1910.
- POPESCU, AURELIAN, *Cantece batranesti din Oltenia*, vol. II, Craiova, Editura Academiei, 1970.
- SANDU-TIMOC, CRISTEA, *Cantece batranesti si doine adin Valea Tomocului*, cuvânt înainte de Tudor Arghezi, Bucuresti, Editura pentru Literatura, 1967.
- SERB, IOAN si CESEREANU DOMITIAN, *Folclor din Tara Zarandului*, in *Folclor din Transilvania*, vol. I, Bucuresti, Editura pentru Literatura, 1962.
- TALOS, ION, *Balada „Mesterul Manole“ si variantele ei transilvanene*, in *Revista de folclor*, nr. 1—2, 1962.
- TEODORESCU, G. DEM., *Poezii populare romane*, culegere de..., Bucuresti, Tipografia Moderna, 1885.
- TOCILESCU, G. GRIGORE, *Materialuri folcloristice*, culese si publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor si Invatamantului sub ingrijirea lui..., vol. I. *Poesia populara*, partea I, II, Bucuresti, Tipografia Corpului Didactic, 1900.
- *** *Din literatura populara. Pinteza Viteazului. Balada populara*, editia a II-a, Brasov, 1915.
- *** *Folclor din Maramures*. aAdunat in anii 1984 — 1987 de pe malul drept al Tiseii. Culegere si alcatuire de Nicolae Baiesu, Grigore Botezatu, Ion Bu-ruiana s. a., Chisinau, Editura Stiinta, 1991.